

Acerca de este libro

Esta es una copia digital de un libro que, durante generaciones, se ha conservado en las estanterías de una biblioteca, hasta que Google ha decidido escanearlo como parte de un proyecto que pretende que sea posible descubrir en línea libros de todo el mundo.

Ha sobrevivido tantos años como para que los derechos de autor hayan expirado y el libro pase a ser de dominio público. El que un libro sea de dominio público significa que nunca ha estado protegido por derechos de autor, o bien que el período legal de estos derechos ya ha expirado. Es posible que una misma obra sea de dominio público en unos países y, sin embargo, no lo sea en otros. Los libros de dominio público son nuestras puertas hacia el pasado, suponen un patrimonio histórico, cultural y de conocimientos que, a menudo, resulta difícil de descubrir.

Todas las anotaciones, marcas y otras señales en los márgenes que estén presentes en el volumen original aparecerán también en este archivo como testimonio del largo viaje que el libro ha recorrido desde el editor hasta la biblioteca y, finalmente, hasta usted.

Normas de uso

Google se enorgullece de poder colaborar con distintas bibliotecas para digitalizar los materiales de dominio público a fin de hacerlos accesibles a todo el mundo. Los libros de dominio público son patrimonio de todos, nosotros somos sus humildes guardianes. No obstante, se trata de un trabajo caro. Por este motivo, y para poder ofrecer este recurso, hemos tomado medidas para evitar que se produzca un abuso por parte de terceros con fines comerciales, y hemos incluido restricciones técnicas sobre las solicitudes automatizadas.

Asimismo, le pedimos que:

- + *Haga un uso exclusivamente no comercial de estos archivos* Hemos diseñado la Búsqueda de libros de Google para el uso de particulares; como tal, le pedimos que utilice estos archivos con fines personales, y no comerciales.
- + *No envíe solicitudes automatizadas* Por favor, no envíe solicitudes automatizadas de ningún tipo al sistema de Google. Si está llevando a cabo una investigación sobre traducción automática, reconocimiento óptico de caracteres u otros campos para los que resulte útil disfrutar de acceso a una gran cantidad de texto, por favor, envíenos un mensaje. Fomentamos el uso de materiales de dominio público con estos propósitos y seguro que podremos ayudarle.
- + *Conserve la atribución* La filigrana de Google que verá en todos los archivos es fundamental para informar a los usuarios sobre este proyecto y ayudarles a encontrar materiales adicionales en la Búsqueda de libros de Google. Por favor, no la elimine.
- + *Manténgase siempre dentro de la legalidad* Sea cual sea el uso que haga de estos materiales, recuerde que es responsable de asegurarse de que todo lo que hace es legal. No dé por sentado que, por el hecho de que una obra se considere de dominio público para los usuarios de los Estados Unidos, lo será también para los usuarios de otros países. La legislación sobre derechos de autor varía de un país a otro, y no podemos facilitar información sobre si está permitido un uso específico de algún libro. Por favor, no suponga que la aparición de un libro en nuestro programa significa que se puede utilizar de igual manera en todo el mundo. La responsabilidad ante la infracción de los derechos de autor puede ser muy grave.

Acerca de la Búsqueda de libros de Google

El objetivo de Google consiste en organizar información procedente de todo el mundo y hacerla accesible y útil de forma universal. El programa de Búsqueda de libros de Google ayuda a los lectores a descubrir los libros de todo el mundo a la vez que ayuda a autores y editores a llegar a nuevas audiencias. Podrá realizar búsquedas en el texto completo de este libro en la web, en la página <http://books.google.com>

Jun 3902 (5)

DE SUPREMA POTESTATE REGIA

Exercitationes habitæ in Academiâ
OXONIENSI,

Contra ROB. BELLARMINVM, &
FRANCISC. SVAREZ:

Auctore ROB. ABBOT ibidem tunc Pro-
fessore Regio, nuper Sarisburiensi
Episcopo.

Super Imperatorem non est nisi solus Deus, qui
fecit Imperatorem. *Optat. Milcuit.*

LONDINI,
Ex Officina NORTONIANA,
Apud IOANNEM BILLIAM.
M. DC. XIX.

ИМЯ ЧУВСТВА

С. П. ПЕТРОВ

ИЗДАТЕЛЬСТВО «СОВЕТСКИЙ ПИСАТЕЛЬ»

МОСКВА

1980

128 стр.

100 коп.

ISBN 5-270-00123-4

С. П. ПЕТРОВ

ИЗДАТЕЛЬСТВО «СОВЕТСКИЙ ПИСАТЕЛЬ»

REVERENDISSIMO
IN CHRISTO PATRI
G E O R G I O

Diuinâ prouidentia

Archiepiscopo CANTVARIENSI,
totius Angliæ Primati & Me-
tropolitano, &c.

Agnorum argu- Philo de con-
mentorum (inquit gress. quarend.
Philo) magna esse erud.
conuenit etiam
procœmia : cuius
verbis serio perpen-
su, ingentem quidem
timorem, & vere-

cundiam intra me sentio, & ne præcipitis
mei tyrocinij ad insolitum officium aspiran-
tis pœnas luam, vehementer formido. Pa-
rum enim mihi opportunè cecidit, pariter ac
toti Ecclesiæ (Archipræsul Reuerendissi-
me) ut à me homine in Theologicis minus
exercitato, & uix oratoris speciem, ne uix

quidem Theologi umbram attingente, seculo tam literis perpolito, tam iudicijs consummatissimo, tanti operis & argumenti publicatio suscipienda sit. Hoc certè, nostram & onerat modestiam, & ad onus istud detrectandum virium exiguitatem pene impulerat, nisi plus apud me dignationis vestræ fiducia quam infirmitatis meæ conscientia valuisset. Præterea tempestate hac tristissimâ, & mihi planè luctuosâ tutorem quam lectorem magis nostra desiderat orbitas, exigit calamitas; adeoque lacrymas nostras (ô unicum doloris nostri solatium) iustiùs expectes quam literas, luctum magis quam stylum, & flentem oculum potius, quam fluentem calamum, quo liceat magis vulnera propria ex amisso patre ostendere, quam elogia publica ex opusculo laudato ostentare. Insuper cum scripsisse vellem, totus animus in hac unâ contemplatione defixus est. Parentem cogito, parentem video, & in opere ipsius relegendo, singularum paginarum lineæ, velut defunctorum imagines conspiciæ, non

materiam

materiam libelli, sed parentis amissi argumentum mihi loquuntur. Accedit lacrymis nostris præter acerbitatem parentis erepti, frequens cogitatio quod absidere valetudini, fouere deficientem, fatiari vultu, complexu non contigit: & moestitiam auget, quod absens, & impendentis mali nescius, pariter agrum, pariter defunctum cognoui. Sed ecce tempori tandem magis, quam luctui cedens imperare dolori, ut scriberem, potui, ut vacuo animo, latoque non potui. At scribendum tamen, licet turbato animo, præsertim quum argumenti huius præstantia cedat in communem Ecclesiæ utilitatem, in iustissimam regiminis, & imperij Britannici sub serenissimo nostro Principe defensionem, nec ab Authoris defuncti proposito abhorreat. Non potui itaque saluâ pietate pati, ut opus tam eximium, tam his temporibus accommodum, tam iuri gentium, & religioni consentaneum in tenebris intermortuum iaceret. Verum quis ego imbellis homuncio? Aut qualis mea de viribus proprijs
fiducia

*Tacitus in vita
agricole.*

fiducia dicam, an arrogantia? qui de Au-
thore, vel de opere tanto, & ingenijs altio-
ribus magis apto iudicium ferre audeam?
Equidem ingenuè fateor memet in hac ma-
teriâ iudicem fore parum idoneum, & præ-
sentis argumenti prorsus imperitum, cui
si quid ultra plenissimas Authoris lucubra-
tiones adijciendum fore aliquis putaret;
quod Alexander olim ætate puerili, quum
de Philippi patris illius præclarè gestis au-
diuisset, ambitiosâ quadam anxietate dixit:
illud ego modestâ certè excusatione de hoc
argumento dicere possum, pater mihi ni-
hil fecit reliquum. Quòd igitur tenuem
præfatiunculam materia limatiori præmit-
tere ipse audeam, argumentum hoc fore cog-
nosce (Amplissime Heros) obsequij potius
mei erga te, quam iudicij de præsentis opere,
in quo prædicando, quod ego pecco imbecil-
litate, in eodem certè conficiendo Author
viribus impleffe abundè videtur. Est enim
materia sublimis, nec communibus, sed
heroicis ingenijs apta, De Supremâ,
scilicet Potestate Regia: argumentum

non sane infimum, sed planè Regium
 tanto Professori Regio congruum: qui sta-
 tim postquam Cathedræ Theologicæ à se-
 renissimo Rege nostro in Oxoniâ præfici-
 tur, authoritatis Regiæ privilegium
 iustamque potestatem in eâdem Cathedrâ
 vindicat. Quid verò aptius? Quid Ca-
 thedrâ istâ Oxoniensi dignius quam Aca-
 demiæ Regium Professore, per uni-
 versum orbem, Potestatis Regiæ age-
 re patronum, & scelestos illos regij solij
 suffossores Jesuitas calamo subdere, quos
 Reges ipsi (proh infandum) nequeunt
 sceptro subiugare? Deus in Scripturis,
 Omnem animam, Regibus subditam
 sanxit (quod in sequenti opere abunde de-
 monstratū est) Attamen Alastores Iesuitæ
 tantum abest ut subijciant animas Regiæ
 potestati, ut contra totos spiritus, & animas
 in Regiam Potestatem impiè exerant
 atque exacuant. Deus bone? qui mor-
 talium nisi Agentes vicem diabolicè im-
 probè agerent in agentes vicem Dei? Hoc
 (venerande Antistes) sequentis tractati-

onis fuit argumentum, ut *Authori ap-
 tum & congruum sic temporiuſtum,
 & conſentaneum. In hoc pater ille meus
 (quem viuum colui tam ardentem, quam
 nunc impatienter requiro) non minimum
 operæ, & olei collocavit: Hoc opus ipſe
 denuò recognoscere & in lucem proferre de-
 creuerat, ſed Deo ſic diſponente è luce prius
 ipſe commigravit, & (proh dolendum)
 immaturâ morte ereptus eſt: Si fas ſit
 mortem vocare, quâ parentis optimi
 mortalitas magis finita, quam vita eſt:
 de quo non poſſum minus profiteri, quam
 de ſe profeſſus *Aulus Gellius*, Non lon-
 giora ſibi dari ſpatia viuendi voluit,
 quam dum eſſet ad hanc facultatem
 ſcribendi, commentandique idoneus,
 nec longiora conceſſit Deus, nam ſtylo
 quam annis viuacior, non pennam pri-
 uſquam vitam depoſuit: Immò in eo-
 dem lectulo & ſpiritus eius, & operũ
 curſus extinctus eſt: ut de *Terrentio
 Varrone ſcripſit Valerius Maximus*.
 Verũ ſublato Authore neutiquam au-
 fertur*

*Plin lib. 1.
 Ep. 1.*

*Aul. Gel. lib.
 20. Noct. At-
 tis. cap. ult.*

*Valer. Max. lib.
 6. ca. 7.*

*fertur opus. Ecce verò ad Ecclesiæ utilitatē
iam in lucem prodeuns, cuius potius imploret
patrocinium, quā vestrum? nēpe fraternum.
Vestro itaque nomini (Antistes Reue-
rendissime) paternas meas lucubrationes
consecratas esse cupio (quod vt cupiam, quo-
tidiana tua beneficia animo plane paterno
in me collata iubent:) & vt hunc libellum,
simul & humillimum Nepotem tuum (v-
trumq₃ vnius parentis partum, & sobolem)
amplectaris, & tueare humillime rogo,
obsecroque,*

Reuerendissimæ

vestræ clementiæ

addidissimas nepos

THOMAS ABBOT.

S E R I E S
E T S V M M A
P R Æ L E C T I O N U M
sequentium.

Prælectio I. Pag. 1.

- I. Proponitur agendum de supremâ potestate Regiâ.
- II. Iesuitarum technæ deseguntur, quibus nutantem Pontificis Monarchiam statuminare conantur.
- III. Bellarmini in hac controuersâ pertractandâ uerordia, & insignis impudentia perstringitur.
- IV. Ostenditur Hildebrandum, qui primus potestatem Pontifici arrogauit Principes deponendi, ex sententia Synodi Brixianæ tanquam lesæ Maiestatis reum, iuste à Pontificatu depositum fuisse.
- V. Sententia uerborum Apostoli Rom. 13. 1. ex circumstantijs contextus, & collatione cum loco Petri parallelo 1. Pet. 2. 13. elicitur.
- VI. Supereminentia potestatis Regiæ supra omnes in suo regno disertis Patrum testimonijs confirmatur.

Prælectio II. Pag. 13.

- I. Modesta auctoris excusatio ad beneuolentiam auditorum conciliandam premititur.
- II. Status questionis de supremâ Principis potestate explicatur.
- III. Bellarmini in supremâ Pontificis potestate asserendâ inconstantia, & ridicula strophæ, & Meandri exagitantur.
- IV. Ostenditur nomine potestatum supereminentium apud Paulum, & humane ordinationis apud Petrum, politicos principatus, non Ecclesiasticos designari.
- V. Varia Patrum testimonia recitatur, quibus supremum fastigium, & culmen potestatis Regibus attribuunt.

Prælectio III. Pag. 25.

- I. Ratio redditur, sur interdum caro, interdum anima pro toto homine in sacris literis usurpetur.
- II. Notatur vocabulo anima Apostolum requirere, ut non corporis tantum obsequium, sed anima quoque voluntatem, & affectum principibus deferamus, ne mutila sit, & simulata obedientia, qualis ferè est Romanensium Catacatholicorum.
- III. Ostenditur Clericos, vtut Principes multa ijs privilegia ex singulari benignitate indulserint, iure tamen diuino non eximi a principum subiectione.
- IV. Pontifices Regia potestati obnoxios fuisse, adeoque regnum simpliciter præminere Sacerdotio varijs argumentis, & exemplis ex veteri testamento depromptis docetur.
- V. Bellarmini exceptiones varia aduersus prædicta testimonia, & exempla pro supereminentiâ potestatis Regia, ventilantur.

Prælectio IV. Pag. 38.

- I. Clericos Principum potestati obnoxios esse, docetur exemplo Christi tributum Cafari soluentis Matt. 17.
- II. Bellarmini responsio ad exemplum Christi refellitur.
- III. Principes in Clericos potestatem habere, testimonio Christi Ioan. 19. confirmatur.
- IV. Prior responsio Bellarmini ad prædictum locum (viz. Christum de facto, non de iure Pilato subiectum fuisse) evertitur.
- V. Posterior Bellarmini responsio, (scil. Christum in Pilato, agnouisse non potestatem iudiciariam, sed permissionem tantum) examinatur.

Prælectio V. Pag. 48.

- I. Probatur ex Christi verbis, Luc. 22. Apostolos & eorum successores potestatem temporalem, quâ secundum hoc seculum magni sint, & panis temporalibus cogant illos qui inobsequentes sunt, usurpare sibi vel affectare non debere.
- II. Proponitur responsio Pontificiorum, viz. non hic domina-

tum & potestatem secularem, sed abusum tantum potestatis, factumque omnem, & insolentiam, interdici.

III. *Refellitur predicta Responsio.*

III. *Puritanis occurritur, qui ex hoc loco inferre conantur, nefas esse Episcopo, vel Clerico, quovismodo temporalem aliquam potestatem administrare.*

V. *Probatur ^{ex antiquitate} non significare iniustum Dominatum, sed potestatem duntaxat coercendi per vindictam temporalem, & cogendi.*

VI. *Respondetur ad duo testimonia, quibus Bellarminus expositioni suae fidem facere conatur.*

VII. *Rationes Bellarmini ex circumstantijs contextus petite diluuntur.*

Prælectio. VI. Pag. 60.

I. *Ex Pauli appellatione ad Casarem enuncitur, penes Casarem etiam in Apostolos ipsos imperium fuisse.*

II. *Referuntur varia, & secum pugnantes Bellarmini responsiones.*

III. *Refelluntur predicta responsiones, & fuse probatur Apostolum non tantum de facto, sed & de iure ad Casarem appellasse.*

IV. *Retorquetur Bellarmini responsio in ipsum, & ostenditur Paulum ex Bellarmini sententiâ contra ius fecisse, & postulandam esse de iniuriâ.*

Prælectio. VII. Pag. 69.

I. *Ostenditur Pontifices Romanos tribus primis seculis humilimum erga Principes obsequium, non verbo tantum, sed re ipsa & facto testatos esse.*

II. *Proponitur Bellarmini responsio ad predictam instantiam viz. Pontifices illorum temporum nihil in Imperatores tentasse, quia deerunt illis vires temporales.*

III. *Refellitur hæc Bellarmini responsio, & disertis Patrum testimonijs docetur non defuisse illis vires, sed voluntatem repugnandi.*

IV. *Novum Scalkenij subterfugium conucllitur.*

V. *Argumentum Bellarmini, quo confirmare conatur, primo*

*na Ecclesia Christianos si vires ips adfuissent, reges depon.
re potuisse, profligatur.*

VI. *Astruitur potestas suprema Regia exemplis Pontificum
posterorum seculorum.*

VII. *Bellarmini responsio ad Gregorium, ex epistolis Grego-
rij refutatur.*

Prælectio VIII. Pag. 84.

I. *Obsequij & officij erga Mauritium humillima Gregorij
professio ex epistolis ipsius colligitur.*

II. *Quod contra affertur ex priuilegio cuiusdam Xenodochij,
& perquam simili, monasterij S. Medardi, refellitur.*

III. *Pro supremâ regum potestate Synodi sexta Constantino-
politana.*

IV. *Agathonis.*

V. *Gregorij secundi.*

VI. *Synodi Nicæna secunda, & Adriani Pontificis.*

VII. *Othonis Frisingensis, nec non Ambrosij testimonia pro-
ducuntur.*

VIII. *Sculkenij effugium, viz. Reges nullis legibus politi-
cis subijci, obnoxios tamen esse legibus Ecclesiasticis,
conuellit.*

Prælectio IX. Pag. 97.

I. *Primum aduersariorum argumentum ex verbis Christi
Matth. 16. depromptum proponitur excutiendum.*

II. *Aduersus prædictam rationem excipitur verba Christi non
in presenti dici, sed in futuro, ipsq. adpromitti Petro gran-
dia, sed nondum illum in possessionem immitti.*

III. *Ostenditur ubi in effectum datur ista promissio non solum
Petrum, sed reliquos quoq. Apostolos in eiusdem prærogati-
ua societatem cooptatos.*

IV. *Docetur ut ut ad Petrum omnia singulariter spectare con-
cedantur, non tamen hinc Monarchiam papalem stabiliri.*

V. *Secundum aduersariorum argumentum ex verbis Christi
Iohan. 21. petrum examinatur.*

VI. *Ostenditur verbo ^{missi} pastoris officium, non monarchie
dominatum designari.*

Prælectio X. Pag. 108.

- I. *Multum à Patribus Petro attribui concéditur, nec sine causâ, nequaquam tamen in reliquos Apostolos dominatum.*
- II. *Ostenditur ex patribus ideo Christum Petro nominatum, & singulariter, idque ter oves commendasse, ut Apostolatus dignitatem, quâ trinâ negatione videbatur excidisse, refarciret; eumq; ex conscientia lapsus ad maiorem sollicitudinem extimularet.*
- III. *Docetur verbis illis, Pisce oves, commune omnium Ecclesia doctorum, & pastorum officium designari.*
- IV. *Varia Pontificiorum suffugia, & commenta, quibus argumentum prædictum ex his Christi verbis petitum, suffulcire conantur, evertuntur.*

Prælectio XI. Pag. 120.

- I. *Priuelegiorum distinctio præmittitur.*
- II. *Petri priuelegium ex causâ profectum esse, non ex personâ declaratur.*
- III. *Iansenij exceptio tollitur.*
- IV. *Docetur ex Patribus fidei nomine, clauis Petro promissas, Petrumque non suam, sed Ecclesia personam gestasse.*
- V. *Responsio Suarij ad patrum testimonia, viz. Petrum ab ijs dici representasse Ecclesiam, non quasi Vices eius gerentem, sed ratione sui primatus in Ecclesiâ, accurate refellitur.*

Prælectio XII. Pag. 129.

- I. *Capita sequentis disputationis breuiter attinguntur.*
- II. *Afferitur nullum in S. S. vestigium extare alicuius priuelegij, quod à Petro ad Romanum Pontificem perpetuâ temporum successionis decurrat.*
- III. *Nomen ipsum Petri (quod Christus Simoni Bar-Ionæ imposuit) ad Pontifices accommodari non posse, in quorum Catalogo nemo Petrus occurrit.*

IV. *Verba illa, Super hanc Petram ædificabo Ecclesiam, Pontifici nullo modo conuenire.*

V. *Verba illa, Portæ inferorum non præualebunt aduersus eam, ad seriem Pontificum aptari non posse.*

VI. *Portas inferorum, id est, ut nonnulli interpretantur, peccata morum, & spurcissima flagitia aduersus Pontifices præualuisse.*

VII. *Portas inferorum, id est, ut alij interpretantur, hereses aduersus eosdem præualuisse, demonstratur.*

Prælectio XIII. Pag. 139.

I. *Argumentum primum Suarij, quo contendit Petri primatam in Ecclesiâ Romanâ perpetuum esse debere, diluitur.*

II. *Respondetur ad testimonia Augustini, & Ambrosij, que in subsidium suprascripti argumenti afferuntur.*

III. *Secundum Suarij argumentum pro perpetuâ sedis Romanæ prerogatiuâ profligatur.*

IV. *Docetur curam omnium Christi ouium non minus reliquis Apostolis, quam Petro fuisse commendatam.*

V. *Offenditur falsum esse quod ponit Suarius, Petrum prouidisse modum quo sibi succederetur.*

VI. *De succeſsione Petri, & Cattedrâ eius Romæ figendâ dubia, & perplexa Pontificiorum sententia referuntur, & exagitantur.*

Prælectio XIV. Pag. 184.

I. *Tertium Suarij argumentum ex illis Christi uerbis (Et erit vnum ouile, & vnus pastor) petitum, proponitur discutendum.*

II. *Demonstratur illum Vnum Pastorem, non nisi Christum esse.*

III. *Prima Suarij exceptio aduersus prædictam conclusionem, quâ contendit necessarium esse vnum visibilem pastorem qui locum absentis Christi teneat, euertitur.*

IV. *Alterâ Suarij exceptio, viz. Christum, licet sit vnus supremus Pontifex, non tamen solum vbique, & immediate gubernare, & proinde ei Vicarium Generalem Pontificem Romanum surrogandum, tollitur.*

Prælectio XV. Pag. 155.

- I. Testimonium Augustini à Suario productum, pro primatu Pontificis expenditur.
- II. E Cypriano locus primus, de unit. Eccles. à Suario citatus, examinatur.
- III. Alius Cypriani locus ex epist. ad Corn. explicatur.
- IV. Alter Cypriani locus ex epist. ad Inbavianum vindicatur.
- V. Argumentum Suarij morale profligatur.
- VI. Ad testimonium Leonis,
- VII. Ad testimonium Chrysostomi,
- VIII. Ad testimonia quedam Augustini respondetur.

Prælectio XVI. Pag. 175.

- I. Proponitur agendum de significatione, & extensione potestatis clauium.
- II. Primum Suarij argumentum ex verbis Esai deductum, excutitur.
- III. Ostenditur Eliachimum Ezekia seruum fuisse, in Sobna locum susceptum.
- IV. Probatur eundem propositum fuisse domus Regia non templi.
- V. Coniectura de tunica, & pallio, ex quibus infert Suarius officium eius sacrum fuisse, non civile, ventilantur.
- VI. Alius locus pro significatione clauium, ex Apoc. 3. Examinatur.
- VII. Docetur Christum Petro dedisse claves regni caelorum, non terrarum.

Prælectio XVII. Pag. 188.

- I. Sententia Pontificiorum de potestate ligandi, & soluendi impia, & blasphema proponitur.
- II. Prædicta sententia ex Concilijs & patribus impugnatur.
- III. Eadem varijs argumentis a ratione ductis confoditur.
- IV. Docetur potestatem ligandi, & soluendi omnibus Apostolis fuisse communem.
- V. Proprium obiectum potestatis ligandi & soluendi, esse peccata ex unanimi consensu omnium temporum, luculenter demonstratur.

DE SUPREMA POTESTATE REGIA,

• In verba Apostoli ROM. 13.1.

Omnis anima potestatibus Superemi-
nentibus subiecta esto.

PRÆLECTIO PRIMA.

- I. *Propositur agendum de supremapoteestate Regia.* Paragraphi
- II. *Iesuitarum technæ deteguntur quibus nutantem Ponti-
ficis Monarchiam statuminare conantur.*
- III. *Bellarmini in hâc controuersia per tractandâ, uecordia,
& insignis impudentia perstringitur.*
- IV. *Ostenditur Hildebrandum, qui primus potestatem Pon-
tifici arrogauit Principes deponendi, ex sententia Synodi
Brixianæ tanquàm læsæ Maiestatis reum, iuste à Pontifica-
tu depositum fuisse.*
- V. *Sententia verborum Apostoli Rom. 13.1. ex circum-
stantijs contextus, & collatione cum loco Petri parallelo
1. Pet. 2.13. elicitur.*
- VI. *Supereminentia potestatis Regiæ supra omnes in suo
regno disertis Patrum testimonijs confirmatur.*

Vam parum opportunè ceciderit mihi
pariter, ac vobis (ornatissimi Academi-
ci) vt mihi comitiorum nostrorum lo-
cus iste, homini ad scholas per tam
multos annos minus exercitato, superi-
orum voluntate delatus sit; quia per dis-
putandi occasionem dictum iam pridem est, superseden-
dum nunc arbitratus sum, ne lædere magis patientiam
vestram, quam mihi defensionem, & suscepti tam infir-
mis lacertis tanti oneris exculationem parare videar. Ve-

I.

runtamen postquam eò res (Deo ita disponente) deducta est, vt, quantumuis mihi apud vos existimatione periclitandum sentirem, expediendi tamen huius periculi honesta ratio nisi periclitando non esset, cepi cura o ni. & cogitatione in hoc incumbere, vt pro ea, qua sum minutula facultate, supplere possim diligentia, & fide, quod alioqui deesse mihi multis modis profiteri palam, & aperte non pudet. Interim vero versanti mecum animo, uo argumenti genere tractando vobis opera mea maximè probata sit; commodè, & quidem sponte occurrit magna illa controuersia, quæ hodiè orbem serè totum Christianum exercet, cuius auspicia huius dici solennitati sacra esse volui, de supremâ potestate regia, qua nihil acrius à Iesuitis impugnatur, quæque præsidijs suis, & veritate suffulta, finem regno Antichristi, Principibus iura sua sibi sumentibus, breui, quod quidem spero, data est.

II. Ac Iesuitæ quidem conscij sibi quam pessimè de Regibus, rebusque publicis mereantur, quantâ vbique scelerum suorum eaque iustissimâ infamiâ laborent, quam sua cum lapsu regni Pontificij certissima perniciēs, & ruina coniuncta sit, agunt quibus possunt modis omnibus, vt nutantem illam monarchiam furcis suis, & palis stramine scilicet, & arundine statuminent, eò que chartulis suis, & libellulis, & despectissimis scriptiunculis opplent omnia, & orbem fatigant, tanquam extorquere volentes importunitate, quod æquitate consequi se posse diffidunt: nempe quia se vident consortâ manu, & iustopralio contendere non posse, per cuniculos, & insidias moliantur, & in respondendo Leopardorum saltus imitari, vellicant hic illic, & rodunt aliquid foedissimi canes, & tanquam ad Nilum lambitant, arripiuntque passim quod cauillationi per fas nefasque quoquo modo subijciant, magna interim illa, quibus causæ momentum agitur, inuisissimâ fraude prætereunt.

III. Atque in hac scena partes suas habet imprimis Exiēsuita Bellarminus, qui longo vsu falsarius, & impostor malam in hoc negotio conscientiam ita prodit, vt iure nobis,

nobis, quin & suis quoque in totâ fidei controuersia suspectus esse mereatur, cuius ego librum aduersus Barclaium cum primum in manus acceperam, dum præfationem pro more meo lego, percelluit fere animum meum, quod tam confidenter denuntiantem animaduerti, *allaturum se in medium sententias clarissimorum Scriptorum ex omni natione orbis Christiani, &, ut de sententia Catholica inquit Ecclesie, nemo dubitare possit, plurimum conciliorum patres in unum quasi maximum concilium cogam, qui unum Barclaium in medium vocatum sententijs suis obruant: in quorum theatrum introductus mirum esset, si tot aduersa lumina intueri, vel os aperire, aut omnino mutire auderet.* Miratus sum initio quid ferat hic tanto dignum promissor hiatus, quos ille scriptores, quos patres, quæ concilia distentis buccis, & tanto flatu crepitaret; de quibus siue legendo, siue audiendo, dum in veteres illos animus intentus est, nihil mihi vnquam in notitiam peruenisset. Vbi verto paginam audidus, offendo in ipsâ primâ acie Gregorium septimum Hildebrandum, hominem sceleratissimum, & temporis sui prodigium, parentem ipsum rebellionis, & perfidiæ in Reges, & deinde sequentem illum à tergo Scriptorum è seculis posterioribus promiscuam turbam. Subrifi stultitiam hominis, & vecordiam, ô te, inquam, delirum Cardinalem, qui pro Tertullianis, Cyprianis, Chrysostomis, Ambrosijs, Hieronymis, Augustinis, & reliquis illis heroicorum temporum Classicis authoribus, diuos istos minorum gentium, & atratos ex culinâ Pontificis satellites profers. Itanè, vt te orbi Christiano nouum dogma tanto supercilio venditare non pudeat, cuius ante natum Hildebrandum, & ad Pontificatum impijs artibus, & dæmonis ope nimium sibi familiaris prouectum, nulli vsquam authores auditi sunt?

*Bellar. præfat.
lib. aduers. Barc.*

In conuentu quodam Reginoburgensi in Germaniâ qui fuit anno 1241. de hoc Hildebrando dictum testatur Auentinus: *Hildebrandus ante annos centum & septuaginta primus specie religionis Antichristi regni fundamenta iecit.* Hoc bellum nefandum primus auspiciatus est, scilicet, in Imperatores quod per successores hucusque continuatur. Et fuit ille

IV.

*Auentini An.
nal. lib. 7.*

ille quidem primus qui potestatem sibi sumpsit deponendi Principes, & subditos eorum à iuramento fidelitatis, absoluedi. Itaque doctrinam illam Sigebertus sub id tempus *novitatem & heresin* appellat. Et Leodiensis Ecclesia *novellam traditionem*, & porro, *Hildebrandus* (inquit) *primus se, & exemplo suo alios Pontifices contra Imperatorem accinxit gladio belli, primus leuavit lanceam Sacerdotalem aduersus diademam regni.* Quæ causa fuit cur illo tempore Metensis Episcopus propensus in Hildebrandum & tamen dubius in re nouâ quo argumento Pontificiam illam vsurpationem tanquam ex iure profectam tueri posset, *postularet ab illo scriptis iuari & pramuniri contra illorum (vt loquitur) insaniam, qui garriunt auctoritatem sanctæ, & Apostolica sedis non potuisse Regem Henricum excommunicare, nec quenquam à Sacramento fidelitatis eius absolueri.* Ex quo intelligitur, tum nihil Episcopum de hac papali sublimitate ex anteriori Ecclesiæ traditione perceptum habuisse, tum multos fuisse qui scelerati hominis intolerabili superbiæ, qua se in Imperatorem insolentissimè gessit, repugnandum sibi censuerunt. Certè cum Henricus Imperator indignissimè ab illo habitus, relectis postea viribus Pontificatu illum, consentientibus Romanis, & porro suffragantibus in Brixiana Synodo è Gallia, & Germania quadraginta nouem Episcopis, abdicasset, *Omnes (vt habet Matthæus Paris.) iuste illum depositum fuisse conclamant, tanquam lese Maiestatis reum, qui contra Imperatorem, alterum ordinauerat.* Et ipse quidem haud multo post, cum se moriturum pensentiret *Cardinalibus aduocatis confessus est, se valde peccasse in curâ pastoralis, & suadente Diabolo contra humanum genus iram Dei, & odium concitasse.* Hic ille est Bellarmini primarius testis, dignum tali patellâ operculum, ex quo æstimandum relinquitur quam hic fidem cæteri mereantur, quibus propudium hoc humani generis, homo flagitijs omnibus, & turpitudine coopertus, antesignanus in causa est. Enimvero postquam Pontifex fractis primum ab illo repagulis aper syluestris in Ecclesiam irruperat, & importuna tyrannide sedem suam in illum super omnia principatum crexerat

Abb. v. sperg.
chron. anno
 1080.
Ma. Paris in
Guil. Cong.
 1084.
Anno. 1086.

erexerat totiusque mundi vnum se Monarcham constituerat, non defuit illi mox Sacerdotum, & postea quoque scholasticorum exercitus, qui sacro Antichristi bello se darent qui excogitatis argumentis, ratione factum persuaderent, quod improba dominandi libido tentauerat. Non defuerunt qui splendore illo bestiae commoti admirarentur illam, & adorarent, aliosque in eiusdem perfidiae societatem asciscendos curarent. Ex hoc grege Bellarminus aduocatos sibi conduxit, & Pontificiae Monarchiae propugnacula mutuatur, non habens è veteribus vnum, ne vnum quidem, qui parasitismis suis, & Sycophantiis Antichristianae huic insolentiae viam muniat. Cæterum quos hic porrò fumos Papo-Atlantes isti suscitant, quæ atramenta sua sepiarum more profundant, ut retia nostra, quæ perrumpere non possunt, astu declinent; quantâ calumniandi libidine, atq; impudentiâ in hac controuersia versentur, quàm vetera simul omnia, & noua peruertant, fiet, spero, in disputationis nostrae progressu manifestum, defæcatis ad liquidum vndis, quas piscatores isti quæstui suo non nisi perturbatas habere conantur.

Eo fine sententiam hanc Apostolicam pertractandam aggredior, quâ tria continentur, quibus huius ferè totius negotij cardo vertitur. Dicendum est enim *De potestatibus supereminentibus*, quibus subiectio præstanda est, de *animabus*, à quibus subiectio ista potestatibus debetur, & de ipsa denique *subiectione*, quænam illa & quatenus præstanda sit. Atque hic mox mihi cum Bellarmino manus conferenda est, qui, quod optimè videat, si regalis tantum potestas hic intelligatur, cui *omnis anima* subdita esse teneatur, cogi in ordinem Pontificem quoque Romanum, ut Principibus obtemperare necesse habeat, confictâ expositione mentem Apostoli præuertit, *Potestates supereminentes* Principes intelligi volens, *non solum seculares, sed etiam ecclesiasticos*, & Apostolum asserens, *hortari omnes, ut superioribus pareant tam spiritualibus quam temporalibus*. Nempè ut eò Pontifici subterfugium relinquat, quò & detrectare subiectionem, & supereminentiam sibi

v.

Contra hanc
existionem
vide August.
con. epist. Par-
me. l. 1. c. 70.

De Rom. Pont.
l. 4. cap. 16. &
l. 2. cap. 19.

Luc. 22.

1. Pet. 3. 13.

in omnem animam vindicare posse iudicetur. Quam expositionem nec Anglo-Rhemenses quidem nostri audacissimi commentatores vsurpare auli sunt, immo certissimo argumento, prout mox videbimus, rejiciunt illam, vt meritò nobis hic Bellarminianæ perfidiæ testes aduocandi sint. Atque vt ordine agamus idè *ἰσχυρῶν* siue *potestatum* appellatio Regibus, & Monarchis per metonymiam attributa est quòd *potestatem* habeant, non quamlibet, sed quâ cogunt homines sibi vt obsequentes sint, vel omnino ne sint. Inde Christus *Reges gentium dominantur eis* ἰσχυροῦς αὐτῶν, & *potestatem in eos exercentes benefici vocantur*: vbi Reges circumscriptione quadam *ἰσχυρῶν* definiuntur quasi quibus solis propriè competit, vt potestate imperij eminentes, & ad eam designandam magnificis elogiorum titulis siue ex optimarum consensu siue ex vulgi obsequio, siue ex blanditijs parasitorum, & assentatorum exornati sint. Atqui huius potestatis insignia Regibus ipsis ad maiestatem demonstrandam consueta sunt, satellitio stipari, præire lictores, ensiferos, virgatores, præferri fasces, & secures & gladios, tributa & vectigalium descriptiones imperare; quæ quia Paulus hic *potestatibus* à se commemoratis attribuit, *gladium, terrorem, vindictam, tributa, vectigalia*, ideo Rhemenses nostri & quidem certissimè, vt diximus, ratione *temporales* hic *potestates* intelligendas esse spontè concedunt. Haud aliter quàm Origenes, qui *seculi potestates, & mundi iudices*: quàm Ambrosius, qui *Reges, & seculi rectores*; quàm Aquinas, qui *potestates terrenas, & carnales dominos interpretati sunt*. Atqui non solum *potestates* dicuntur Reges, sed etiam *ἰσχυροῦς*, potestates supereminentes, quòd in regnis suis supra omnes se habeant, quòd supremo loco, & supra omnes constituti, in omnes potestatem suam exercere datum habeant. Vbi nobis Petrus occurrit interpres Pauli disertissimus, & certissimus, qui quòd hic Paulus ait *πάντα ὑπο* &c. *Omnis anima, &c. reddit alijs verbis*; *ὑποταξάμενοι τοῖς ἀρχαῖς ὡς κυρίου* *subiecti estote cuius humane ordinationi*: hoc est omnibus, secundum quod inter homines agimus in publico regimine *Constitutis*: *ἰσχυρῶν* enim

nim dicitur quod conuenit hominibus, nempè secundum quod homines sunt, vt hic purus purus Magistratus, absque quo humanum genus, hominum scilicet inter se conuersatio, & societas consistere non potest, necessariò intelligendus sit. Quod tamen, quia dictum est ab illo aliquantulum obscurius, luculentèr mox per distributionem explicat; *εἴτε βασιλεῖσιν ὡς ἀποστόλοις: siue Regi tanquam supereminenti; εἴτε ἰσαριθμοῖσιν, ὡς ἀπὸ τοῦ ἀποστόλου: siue Ducibus ab illo missis: vbi diligenter animaduertendum est, Regibus, & ijs qui à Regibus missi sunt definiri à Petro, quas Paulus appellat ἰσαριθμοῖσιν ἀποστόλων supereminentes potestates, vt præter duas ipsas nulla hic nobis alia *κτλ. ἀπὸ τῶν ἀποστόλων* recognoscenda sit: Regem verò *κτλ. ἰσοῦσιν* & singulari quadam ratione *ἡ ἀποστολική* *ἐξουσία: supereminentem nuncupari*, vt quantumuis reliqui quoque Magistratus dicantur à Paulo *ἐκ τῶν ἀποστόλων ἰσῶν*, in *supereminentia constituti*, illorum tamen *supereminentia* circumscriptâ Regiâ missione, cuius tantum nomine, & auctoritate designant, & exequuntur omnia, non nisi respectuè modo quodam, & per subordinationem intelligatur, Regia vero sublimitas absolutè supereminens & supra omnes, supremo quodam iure constituta sit, *habens imaginem Dei*, ait Ambrosius, *Vt sub vno sint ceteri, cui, quia vicem Dei agit, inquit, subiiciatur omnis anima, sicut Deo.**

1. Tim. 2. 2.

Ambros. in Rom 13. V. I.

Quæ Ambrosij sententia plurimàm obseruanda est, quasi quæ ad causam maximi momenti sit, quia certissimum Regiæ supra omnes supereminentiæ fundamentum ponit. Significat enim in Regio principatu diuinæ Maiestatis imaginem extare; Regem apud homines vicariam Dei loco potestatem exercere. Iam eo nomine, supremo omnium apud homines loco censendus est, quia superius Deo, cuius vicem agit, nihil omninò dici potest. Ex hoc fundamento surgit contra Bellarminum ædificatio Regij primatus, & falsum esse conuincitur, quod ille tam improbâ fronte dicere non veretur, *Temporalem principum potestatem spirituali potestati pontificis subiectam, & subordinatam esse; Regem Christo, & Pontifici; Pontificem soli Christo subiectum esse debere.* Sumamus enim quod habet Augustinus, Dei imaginem habet Rex, sicut & Episcopus

Adu. Barclai. cap. 3. C. 17.

Aug. qu. 8. ex ret. dist. 35.

copus Christi, Apostolorum quippe, & Episcoporum vox illa est; ^{ὡς} ^{χρῆς}, Pro Christo legatione fungimur; pro Christo, hoc est Christi loco, & vice, Obsecramus. Quare datum

Apostolis, datum Episcopis omnibus, ut Christi vicarij esse dicantur. Esto verò ut Episcopus Romanus speciali quodam iure Christi vicarius dicatur (neque enim hic de illa re contendendi locus est) certè tamen non nisi Christi vicarius dicetur, Summus Pontifex, inquit Bellarminus, Christi vicarius est, & Christum nobis representat, qualis erat dum hic inter homines viueret, Papa inquit, habet illud officium quod habuit Christus, cum in terris inter homines humano more viueret. Optimè verò, Bellarmine, sint vera ista quæ dicis; Pontifex in Christi locum inductus sit; Christi humano more viventis vicarius esto; at Rex loco Dei esse perhibetur, & super solium Dei sedere dicitur. Quare Eleutherius Episcopus olim Romanus Lucio Regi nostro, Vicarius Dei, inquit, estis in Regno illo: Et Anastasius secundus, Anastasio Imperatori, Præstantiam vestram velut vicarium Deus præsidere iussit in terris. Et victor noster Gulielmus Rex summi Regis vicarius est. Quod si Rex vicarius Dei sit, Pontifex autem vicarius Christi, certe quomodò se habet Deus ad Christum, eodem modo habebit se vicarius Dei ad vicarium Christi; Est autem Deus Caput Christi, vicarius ergo Dei caput erit vicarij Christi. Christus humano more viuens, Pater, inquit, maior me est. Vicarius ergo Dei, maior erit vicario Christi. Rex ergo caput Pontificis & hic non nisi perduellis, & proditor qui Imperatoriæ potestatis, & debitæ illi seruitutis iugum excussit.

Porro vberior huius argumenti confirmatio inde petitur, quòd in Christo, cum in terris inter homines humano more viueret, non fuit secundum homines supereminens illa potestas, illa ^{ἰσχύς} ^{ἀδελφίνου}, cui omnis anima iure, ac lege politicâ subijceretur, nam in quem altera potestas secundum homines diuinitus constituta est, ille secundum homines supremam potestatem habere non potuit, Pilatus verò Christo; Nescis, inquit, potestatem me habere crucifigendi te, & potestatem habere absoluedi te. Et confirmat sententiam Christus; non haberes in me potestatem

*Amb. in 2. Cor. 5
& 2. Tim. c. 1.
Euseb. Rom. ep. 3*

*Bell. de Rom.
Pontif. l. 5. c. 4.*

1. Chron 19. 23

*De prisc. Angl.
leg. inter leg.
Edwardi. c. 17.
Anastas. epist. 1.*

*1. Cor. 11. 3.
Ioan 14. 28.*

Ioan. 19. 10.

statem, *ignotus, nisi tibi datum esset desuper*. Desuper ergo datum Pilato, ut Cæsaris iure, ac nomine potestatem haberet supereminentem, quâ Christum sibi obnoxium tenebat. Quod si per Christum non stetit quin supereminentia potestatis penes Cæsarem esset, certè quia vicarius Domino suo maior esse non debet, stare non debet per vicarium Christi, quominus Cæsari, quominus Regi suprema omnium potestas attribuenda sit. Cæsarem ergo spectat, non Pontificem hortatio ista Apostolica, quâ omnis anima supereminentiam potestatis, agnoscere ei; se subditam dare docetur. Ac nobiscum concurrat hic vniuersus antiquorum patrum chorus, quorum nemo vnquam somniauit Pontificem Romanum esse *supremum* in terris *numen*, quomodo illum Stapletonus indigitat; omnes Cæsarem in oculis ferebant, Cæsarem suspiciebant, in illo solo diuinæ Maiestatis vmbra illam, & imaginem venerati sunt. Itaque Tertullianus ad Scapul. *Colimus Imperatorem sic quomodo & nobis licet, & ipsi expedit, ut hominem à Deo secundum, & quicquid est, à Deo consecutum, solo Deo minorem, sic enim omnibus hominibus maior est, dum solo verò Deo minor est.* Et contra Marcionem lib. primo. *Rex summi magnum est in solio suo usq; ad Deum. Cui Opratū Milcuitanū adiungimus, cuius expressa sententia est, Super Imperatorem non est nisi solus Deus, qui fecit Imperatorem.* Quæ duo loca cū Rex serenissimus pro Regiâ supra Pontificem supereminentiâ aduersus Bellarminum opposuisset, spectrum Bellarmini, Mathæus Tortus, certè idem ipse Bellarminus, malitiosè conuoluens & confundens omnia; responsum dedit vnam, plenum perfidiâ, pariter & impudentiâ; *Locis istis probari, quod nos, inquit, minime negamus, deberi Principibus etiam infidelibus obedientiam à subditis fidelibus.* Apagè te verò miser, quando tam aperte vterque tibi tanquam nouacula iugulum præcidit, quando definitè Tertullianus contra te dicit, *Imperatorem, hominem ipsis creditum à Deo secundum, solo verò Deo minorem, omnibus hominibus maiorem, qui tibi tamen Pontifice tuo minor est.* Et illam sententiam in Apologetico confirmat iterum cap. 30. *In Deo solius potestate sunt Imperatores, à quo secundi, post quem*

primante omnes. Attende verò, Imperator proximus à Deo est, ante omnes homines primus; ergo non Pontifice posterior habendus. At illud à Tertulliano dictum vult Renatus Laurentius, hâc causâ, *Quod gentiles offendere nollit*, ita ridiculo commento bilinguem facit Tertul. & veritatis Christianæ in ipso eius Apologetico proditorem, Petro scilicet, & successoribus eius iniuriam facientem, tantum vt Ethnicis, & Imperatori sacrilego per mendacium gratificetur; vbi tamen tacere ista commodissimè potuisset, nisi cum veritate Christianâ coniuncta esse sensisset.

Cæterum, vt melius vtriusque coarguatur insania, sententia illa Optati paulò attentius consideranda est. Ad quam vbi Bellarmini responsionem accommodo, venit mihi in mentem persimile omnino ludibrium, quo in alterâ quæstione ad subterfugiendam disertissimam in se patrum quorundam auctoritatem impudentissimè vsus est. Propositâ namque controuersâ *de cultu Sanctorum*, affert more suo argumenta nostra, quibus idololatriâ illam destruimus, quorum vltimum commemorat ex auctoritate Patrum, Athanasij, qui ser. 3. contra Arianos docet, *Neg. Angelos, neg. sanctos homines adoratione colendos esse*; Epiphaniij contra Colloeridianos sæpiùs repetentis, *Nè Mariam quidem adorandam, sed solum Deum*; Ambrosij in 1. cap. ad Romanos reprehendentis eos, qui *conseruos suos adorant*; Augustini *de verâ relig. c. 55. præcipientis, ne religio nobis sit cultus hominum mortuorum, vel etiam angelorum*; quibus quid apertius? quid ad Papisticam superstitionem profligandam fortius, vel accommodatius dici poterit? Attendite iam quid respondeat, & ad incredibilem hominis audaciam, & profligandam mendacij conscientiam attoniti stæte. *Ad vltimum ex patribus dico, inquit, eos loqui contra errores gentilium, qui ex hominibus sceleratis veros Deos faciebant, eor. sacrificia offerebant.* Loquuntur illi nominatim de Angelis, & Sanctis, & Mariâ virgine, & tamen dico, inquit, *Eos loqui contra errores gentilium, &c.* vnde consequitur vt ex mente patrum secundum Bellarminum virgo beatissima cum

De beatit.
sanct. l. 1. c. 11.

Cap. 14.

Angelis, & Sanctis, in scelératis hominibus iam numeranda sit. Pari perfidiâ, & seclere clarissimum Optati testimonium eludit, *Probari eo, quod illi minime negant, debere Principibus infidelibus obedientiam à subditis fidelibus.* Atqui sciendum est, Optati sententiam Christianis temporibus de Imperatore Christiano pronuntiatam esse, factò ibi sermone de Constante Imperatore, quem *Christianum, & Deum timentem, & religiosum* appellat. De Imperatore Christiano dicit; *Super Imperatorem non est, nisi solus Deus, qui fecit Imperatorem.*

Attendite verò quomodo sententiam illam in Donatū, hæreticum Donatistarum patrem, Papam scilicet Africanum intorqueat, *Cum super Imperatorem non sit, nisi solus Deus qui fecit Imperatorem, dum se Donatus super Imperatorem extollit, iam quasi hominum excesserat metas, ut se ut Deum non ut hominem æstimaret, non verendo eum qui post Deum ab hominibus timebatur, quia quicquid, inquit, est supra homines, iam quasi Deus est.* Ergo ad illum accommodat quod Ezechiel Propheta de Tyro commemorat, *Dixisti, ego sum Deus; ideo quia quamvis non sit: usus hac voce, tamen aut fecit, aut passus est, quod defectum huius vocis implet.* Accommodet ista iam Bellarminus ad Pontificem suum; *Super Imperatorem non est nisi solus Deus qui fecit Imperatorem. Qui super Imperatorem se extollit, hominum excedit metas, Deum se facit; Quisvis non utatur vocabulo deitatis, facit tamen quoddam huius vocabuli defectum implet.* Pontifex ergo Romanus Pontificem Africanum imitatus extollendo se super Imperatorem hominum excedit metas, Deum se facit, & eo se, coëuntibus reliquis indicijs, magnū illum Antichristū esse denunciat.

Accedit ad Regias partes Chrysofostomus quoque, qui Theodoret. l. 1, p. 15. cap. 20. eum urbs Antiochena, regnante Theodosio, propter seditionem, & Imperatricis statuum contumeliosissimè habitam periclitaretur, per concionem, ut grauitatem offensæ designaret, ita inter cætera populum affatur, *Læsus est qui non habet parem super terram, summitas & caput omnium super terras hominum.* Ad popul. Anst. hom. secunda. Apertum est quod dicit, *Imperator non habet parem vllum super terram, summitas est,*

est, &c. Consentit, ad eundem Theodosium episc. perfixa. Cyrillus libris aduersus Iulianum, *vestra serenitati nullus status equalis est; & idem de rebus fide ad eundem; vos estis & summorum dignitatum fontes; & supra omnem eminentiã.*

Secutus est Agapetus diaconus Constantinopolit. post, vt videtur, Episcopus Romanus, ad Iulianianum Imperatorem qui, vt multa habet in eam sententiam, *Honore quolibet sublimiorem habes dignitatem; omnibus hominibus a Deo prelatius es; Deus nullare indiget, Imperator solo Deo; tum illud maxime, non habet Rex in terra se quicquam excelsius.* Quam sententiam Antonius Abbas cognomento magnus in melissas suas transcripsit, at illam Index expurgatorius Hispanicus liturã iugulauit, *Deleantur, inquit, illa verba; non habet Rex in terra se quicquam excelsius.* Et tamen illum quoque Maximus olim Monachus in sermonibus suis amplexus est, vt eiusdem sententiæ tres nobis authores sint.

Danique quod idem in *Novell. constit.* Iustinianus assumit, *Imperator recipit à Deo communiem gubernationem, & principulitatẽ super omnes homines.* Hoc ei cedit liberaliter Gregorius ipse Romanus Episcopus ad Maurit. Imperatorem, *potestas super omnes homines dominorum meorum pietati calitus datur.* Vbi præterquam, quod Regi potestatem super omnes omninõ homines diuinitis constitutam attribuit, hoc quoque obseruandum occurrit, illum Imperatores, cum sit Romanus Episcopus, Dominos suos appellare, quo se quoque quanquam sit Romanus Episcopus, subiectum tamen Imperatori recognoscit.

PRÆLECTIO SECUNDA.

- I. *Modesta auctoris excusatio ad benevolentiam auditorum Paragraphe concilianda præmittitur.*
- II. *Status questionis de supremâ Principis potestate explicatur.*
- III. *Bellarmini in supremâ Pontificis potestate asserenda inconstantia, & ridicula strophæ, & Meandari exagitantur.*
- IV. *Ostenditur nomine potestatum supereminentiũ apud Paulum, & humanæ ordinationis apud Petrum, politicos principatus, non Ecclesiasticos designari.*
- V. *Varia Patrum testimonia recitantur, quibus supremum fastigium, & culmen potestatis Regibus attribuunt.*

SI quam propensa mihi voluntas iuuandi vestra Theologorum studia, (Ornatissimi auditores quicumque eo loco & numero estis) tam explorata ratio esset cupidias, & epularum scholasticarum lautitias apparandi & adornandi; quæ huiusmodi conuiuis excipiendis accommodatæ sint, multum me recrearet conspectus iste vester, & præsentia, nec in hæc subsellia sine summâ prodirem alacritate, qui Christo, qui Ecclesiæ, qui vobis sacrum opus, & utile me facturum arbitrarer. Atqui vero iterum mihi, ordinarias iam si pote operas inchoanti dicendum est quod dictum prius, vbi me cogito, quam etsi inter aliquos fortasse aliquis, inter omnes prope nullus sim, quantaque mihi huius tanti operis adminicula parim desuetudine labefactata, parim verò nunquam percepta deficient; quantâ proinde cum difficultate hoc mihi onus subeundum, & ferendum sit perplexum hæere me fateor, & anxium pendere animi, dum mihi metuo, ne quo modo fraudem factam putetis expectationi vestræ, vel minus præstitum arbitremini, quam habita de me existimatio, quæ huic cathedræ præficiendum iudicauit, promississe videatur. Et tamen anxietatem hanc diminuit mihi haud parum, consuetæ benignitas,

I.

& patientia vestra, quos è rebus vestris existimatos non diffido, quid mihi hac in causa concedendum, aut condonandum sit, nihil ut mihi de Aristarchis, & Momis laborandum putem, qui vel rigidè ad stateram suam appendant omnia, vel operâ inutili & ingrâtâ nodum aliquando quærant in scirpo, & in delitijs habeant rodere aliena, sollicitè interim cautine edant sua. Ac per illam benignitatem vestram rogandi mihi plurimum estis, nequid vobis peccare videat, si iam initio rarius hoc officium implere contingat, partim quod serenissimi Regis imperio aliud mihi adhuc ad incudem opus feruet, quo nondum perfecto, & tamen quanta fieri potest festinatione perficiendo, maximam huius termini partem vobis intercipi necesse sit, partim quod per illius operis occasionem nihil adhuc otij fuit conquirere, & comparare versando, & legendo, quæ assidue ad docendî usum præsto esse debeant, concionanda subinde nouis operis, & ad scholæ disciplinam, & usum elucubranda. Certè quemadmodum fit in architecturâ ut comportetur primo lignorû & lapidum idonea sylua & materies, quæ repetito labore commissa locis, & ad amussim compaginata de fundamento in parietes, & tabulata, & tecta consurgat, ita de hoc negotio nostro constituendum est, temere facere, cui inter legendum omnia tanquam opere tumultuario conquirenda sint. Qui certè operam instituit congerere primò per otium oportet tanquam acervos rerum, quæ post in æstu operis, suis quoque locis distribuendæ sint. Quamobrem incommodè admodum accidit, ut duo mihi simul occurrant saxa voluenda, quorum dum alteri manum admoueo, necessariò mihi alteri super sedendum sit. Quo siquidem fiet, ut post vnâ alteramue lectionem, silentium mihi ad tempus imperare necesse sit, idque bonâ vestrâ cum gratiâ futurum confido, quibus nihil hic indulgeri otio meo, sed officio publico attribui, maiori (vti spero) cum Ecclesiæ compendio manifestum est.

*Antilogia ad
Apologiam
Guarneti.*

II

Cæterum nè ultra vobis præfando molestus sim, de Regum in regnis suis primatu delectam mihi meministis dicendi materiam ex apostolica præceptione, quam proposui.

posui. *Omnis anima potestatibus supereminentibus subiecta est*: ex quâ postquam de supereminentibus potestatibus, de animabus subijciendis, de modo, & mensura subiecti-
onis clarissima sententia constiterit, liquidissima spero
consequetur & probatissima Ecclesiæ Anglicanæ de-
fensio, quam tantoperè parasiti Papales irritis iris oppug-
nant, in Rege esse *Supremam secundum Deum in Regno*
suo potestatem imperandi omnibus, & circa omnia. Vbi Regi
summam potestatem vindicamus quod ab Apostolo
etiam in principibus, supereminens potestas propriè Regibus attri-
buita sit, cui nequid decedat, neuè vlla hic interponatur
personarum exceptio, Regiæ potestati prærogatiuam in
omnes animas datam ostendemus, vt nè quidè hic E-
piscopi, nè Romani quidè Pontifices excipiendi sint.
Ac nè in rebus quicquam sit quod Regia potestas non ex-
tendat, omnia illis eatenus in potestatem data demon-
strabimus, vt supremum ius habeant, non quidem admi-
nistrandi omnia, quod impudentissimè calumniantur
Aduersarij, sed tamen imperandi circa omnia, siue *Ad*
societatem humanam siue ad Religionem diuinam (vt distinguit
Augustinus) referenda illa sint.

Atque hic Bellarminus, Pontificiarum partium hoc
tempore antesignanus meritò reprehendendus est, qui vt
contrariam sententiam tueatur, & Pontifici supremam
potestatem asserat, in Mæandros illos, & labyrinthos in-
currit, inque illas se perplexitates induit, vt mirum sit,
quàm miserè torqueat ingenium, explicando se, quàm
ridiculum se faciat, dum in omnes formas se vertit in cau-
sâ, dum anfractus petit, & diuerticula, & latibula, & funes
sibi ex arena necit, & modificationibus nouarum distin-
ctionum, & temperamentis vtitur, quæ pessimæ causæ
debilitatem, & desperationem produunt. In primâ operum
editione *melius est*, inquit, *Petrum & Paulum Imperatori Ro-*
mano, non factò tantum, sed iure, fuisse subiectos. Excandescunt eâ de re Domino *Quinti*, Sixtus & Paulus; periculū
est, nè liberè eâ de causâ in veritos referatur. Recogno-
scendo ergo dicit, *Melius esse vt factò tantum dicantur*
non iure fuisse subiecti, authoritas quippè summi Pontificis
paulatim

III

De Ro. Pont.
l. 2. c. 29.

Pag. 16. 17.
Pag. 47.

De Rom. Pon.
lib. 5. ca. 8.

pag. 44.

de Cleric.
cap. 28.

de Cleric.
cap. 28.

De Ro. Pont.
lib. 5. cap. 1.
cap. 1. cap. 6.

cap. 6.

cap. 5.

cap. 5.

paulatim magis atque magis declarata est. In primâ editio-
ne non probat, vt principes infideles priuentur domi-
nio, nisi auertera conentur fideles sibi subiectos à fide. In
recognitione operum *non approbo, inquit, quod dixi. Ego*
Durandum secutus sum, sed authoritas Sancti Thoma con-
tra quem Durandus disputat, meritò præualere debet, posse
primari absq̃ hoc, quod conentur auertere fideles sibi subiectos
à fide. In primâ editioe operum dicit, *ex decreto Pontifices*
solitos fuisse eligi aliquandò ab Imperatoribus. Hoc quia
præiudicio Pontificis esse potuit, in Recognitione opere.
Eos canones didici, inquit, postea non esse satis probatos. In
priori editioe Apostoli sententia hæc, quam exponimus
Clericos, teste Chrylostomo, *Regibus subiectos esse iubet; In*
posteriori editioe non tenet Clericos sententia ista, quia
Reges Clericis non sunt Reges. In prima editioe Clerici à
iure Principum excimuntur, non iure diuino, sed tantum hu-
mano. In posteriori *non iure tantum humano, sed diuino*
quoque excipiuntur. Dum vero Pontificæ potestatis noti-
onem informat, ecquis est qui leuissimam hominis vani-
tatem non irrideat, qua in tantâ causâ tam pueriliter nu-
gas, & ineptias suas agit? Habetne verò Papa potestatem
deponendi Reges? Maximè habet. *Saltem quandam; &*
quo illam nomine? Non vt Papa, sed vt summus Princeps spi-
ritualis. At vnde Princeps ille spiritualis? Quæ Scriptu-
ræ? Qui Patres? Quæ Concilia docuerunt? altum si-
lentium: mementote seculo demum decimo-quinto na-
tum Bellarmini tanquam Mineruz cerebro Principem
nouum spiritualem, qui Papa sit, non vt Papa, sed vt al-
ter quidam à Papa: *Pictoribus atq̃ Poetis, Quidlibet eden-*
di semper fuit ista potestas. Cuiusmodi verò illam dicis?
summam certe, & amplissimam. An verò Principi spiritu-
ali temporalem potestatem attribuis? *Temporalem qui-*
dem, sed non merè temporalem. Sed qua tandem ratio-
ne ad illum pertinere vel peruenire credatur? *non di-*
rectè, non absolutè, non propriè, sed inditectè, & consequen-
ter, non omni modò, sed sane quâdamtenus. Semperne verò
illi ius potestatis huius? Minimè verò, sed tantum *casua-*
liter & incidenter. Et quibus tandem authoribus ista

omnia? Nemo hic sanctorum Patrum, non Augustinus prodir, non Hieronymus, non Chrysostomus, non Cyprianus, Tertullianus, Hilarius aut quisquam antiquorum; Sed Hugo Victorinus, & Durandus & Bonaventura & Gandauensis, & Paludanus & Petrus Aliacensis, & ne numerus desit, Albertus Pighius & Nicholaus Sanderus, graues scilicet doctores, quibus arbitris ruere iam oportet maiestatem Principum, & supereminere potestatem Papæ, *non ut Papa, sed ut Principis spiritualis, illamque saltem quandam, non merè temporalem, indirectam, impropriam, obliquam, tantummodo casualem & planè nullam.* Et hic tamen quoque quam perfidè agit, qui doctissimorum virorum ex Ecclesia Romana sententias sibi aduersas celat prorsus quasi nulli vnquam tales auditi sint. Immò qui in posteriori editione Alësem, & Almaynum Parisiensem pro se citat, quos omiserat in priore, quia sine dubio sententiæ suæ contrarios (prout postea videbimus) intellexit. In eo verò adhuc impudentiùs se gerit, quod nouellam hanc traditionem, & hæresim, sic enita Leodiensibus, & Sigeberto visa olim est, nullo prorsus veteris Ecclesiæ testimonio subnixam; ille tamen ad Archipresbyterum nuncupare ausus est, *Vnum ex principis fidei nostræ capitibus, & religionis catholicae fundamentis,* Credite verò mihi, fratres, vos, quibus per vosmetipfos non innotescit, nihil hoc homine perfidiosius dici posse, nihil ad omnem fallendi opportunitatem auidius, nihil ad conscientiæ mercimoniam, & venalitatem omnem prostitutus.

Cæterum, ut missa ista faciamus, & ad rem propositam accedamus, nihil dubito quin memineritis dictum ante à nobis esse, *hæc sunt imperatoris, potestates supereminentes* hic ab Apostolo commemoratas, tantum ad politicos principatus pertinere, ad eas scilicet potestates quæ *sunt secundum homines*, per quas imponit Deus humanum timorem; vt Irenæus lib. 5. cap. 20. easdem ipsas, vt idem ibidem notat, de quibus Solomon *Prou. 8. Per me Reges regnant, & Potestates tenent iustitiam, per me Principes exaltantur, & tyranni terra &c. Augustinus expof. q. proposit.*

Origen in lo-
cum.

fit. 72. *sublimioribus, potestatibus, quibus pro tempore rerum temporalium gubernatio tradita est: hominibus res humanas cum aliquo honore administrantibus.* Idem Augustinus de Catechizandis rudibus, cap. 21. significat hanc sententiã doceri *Ecclesiam Christi in omnibus Sanctis eius seruituram esse sub regibus huius seculi, & omnibus, inquit, præcipitur seruire humanis potestatibus, atq; terrenis, quousque Ecclesia ab huius seculi confusione liberetur.* Quin & Magister sententiarum lib. 2. diff. 44. 6. loquitur ibi *Apostolus de Principe & huiusmodi.* Quibus solis gerere consuetum insignia potestatis, fasces, gladios, secures; de illã vero potestate loquitur *Apostolus, Quæ gladium portat, & de potestate ista ait, Minister Dei est ad vindictam. Omnia verò crimina quæ vindicare vult Deus, non per Antistites, & Principes Ecclesiarum, sed per mundi Iudices, voluit vindicari: Quare potestatem seculi, & iudicium mundi, Dei ministerium dicit.* Et illis solis penduntur vestigalia & tributa. Loquitur autem *Apostolus de illa potestate cui vestigalia & tributa solvuntur; vt ne Anglo-Rhemenfibus quidem nostris aliter quàm de ciuili Magistratu interpretari animus fuerit.*

Nec abluat Seruator Christus cui *si Beodais* *et* *id est,* & *si Beodais* *et* *id est,* Reges gentium & potestatem in illis habentes *idem sunt, vtroque nomine Apostolis interdicto; vos autem non sic;* quã ratione solis illis gerere consuetum insignia potestatis, sicque non à veteribus tantum, sed & ab Anglo-Rhemenfibus nostris interpretationem loci datam esse docuimus: confirmatam illam porrò dedimus à Petro, qui *Beodais* *et* *id est,* exponit alijs verbis *id est,* *id est,* omnem ordinationem dignitatis, quæ, vt mihi Beda videtur commodissimè reddidisse, *Humane conditionis est; sine* *que secundum homines est.* Vt modo Irenæus ad hunc opinor locum alludens. Ita designat Principatum ciuilem, qui citra religionem Christianam ad ipsam hominum inter se societatem tuendam necessaria comparatus est.

id est, est enim quod hominibus conuenit, ex eo quod homines sunt, & apud homines viuunt. Vnde illud Apo-

Stoli Pauli. *1. Cor. 10. Tentatio vos non cepit. ei nisi diſceptum niſi humana, quæ ſcilicet cum humanâ conditione coniuncta eſt, & Rom. 6. diſceptum legem.* Ex ipſo hominum uſu & more loquor. Quanquàm non diſplicet, ut ex Auguſtino de Catechizand. rudibus cap. 21. *Humana conſtitutionis Principes* interpretemur; quem facile credo ad hanc Petri ſententiam reſpexiſſe, eâque ratione dictam exiſtimalle. *quæ diſceptum* quod in creandis Magiſtratibus, qui hominum uſui ac bono ſunt, hominum Deus operâ ple- runque utitur; quemadmodum in Imperatorum alio- rumque principum electione conſuetum eſt. Quò tollit exceptionem, quâ ſreſi fortasſe homines, Bellarmino ſi- miles, ſubducere ſe conantur ab obediētiâ Principibus ex- hibendâ, quod ab hominibus conſtituti ſunt. Significat enim nihil hoc impedire, quo minus illis *propter Deum* ob- temperandum ſit: qui à eſſi per homines, *Non eſt tamen poteſtas niſi à Deo*, cuius arcano, ductu, & prouidentiâ, prouehuntur ab hominibus ad dignitates, quos vel pro- pitius, vel iratus ipſe decernit, *qui dat Regibus iudicia ſua, & hypocritam facit regnare, propter peccata populi.* Inde *Iob. 34.* Tertullianus ad *Scapul.* Imperatorem ait, *A Deo quicquid eſt conſecratum.* & Irenæus lib. 5. cap. 20. *cuius iuſſu homi- nes naſcuntur, huius iuſſu & Reges conſtituuntur, apti hiſi qui in illo tempore ab ipſis regnantur.* Quò ſignificat haud mi- nus habere à Deo ut Reges ſint, quam ut ſint homines, adhibente illo utrinque homines, per quos faciat eſſe illos quod cunque ſunt. Ita quidem ut interuentu hominum nihil regibus dematur, ut non immediatè à Deo ſint. Quemadmodum enim *Saul & David à Samuele, & Ierobo- am ab Abiâ, & Iehu ab Elizeo*, non tamen niſi Deo imme- diate auctore, Reges facti ſunt, ita in reliquis omnibus voluntas Dei immediata eſt de perſonis, per homines ve- rò non niſi innotescit, quod immediatè à Deo eſt. Vbi quod in alterâ cauſâ ab Apoſtolo uſurpatur. *Neq; qui plantat eſt aliquid. &c.* Idem hic de hominibus uſurpan- dum eſt (*Conſtantinorum 6. ſacra Imperial. ad Ro. Pontifi- cem in Principio.*) *Spem habemus in Coronatore noſtro Deo. Act. 18. in acclamat. Concil. pag. 88. 6. A dextrâ Dei,*

Iob. 34.

Tertul. apolog. cap. 30. inde Imperator, unde homo ante- quam impera- tor, inde pote- ſtas, unde & ſpiritus.

Vide. 1. Sam. cap 9 ver. 16. &c.

qui cuncta creauit, & continet imperialis potestatis merito Diadema suscipiens Christo dilecte Imperator. Act. 4. epist. Agathon. & Synod. Rom. ad Imperiale fastigium à Deo se coronatum, & hominibus præstitutum ad salubriter gubernandum cognoscit.

Ita videris nihil hic de principatu Ecclesiastico, sed duntaxat ciuili agi, quod per distributionem ostendit Petrus; *Sine Regi, siue his qui ab illo mittuntur*, quibus omnis illa *potestas* definienda est. Nos ad Reges omnia referimus, quia reliquis solum nomen Regium, auctoritatem dat. Atque hunc Petrus cum Paulo consentiens *τὸν ἑσπέρην* appellat, τὸν ἑσπέρην, vnum omnibus supereminentem *qui si deliquerit*, sic enim Hakenis noster interpretatus est, *non habet qui eum puniat vindicta corporali nisi Deum*. Quin ita supereminet vt Dei Imaginem habeat, Dei vicem gerat, vt ei omnis anima subijciatur, sicut Deo, quemadmodum ex Ambrosio animaduersum est.

Per. 3. 9. 40.
memb. 5. 9. 4.

V.

Atque hinc certissimum Regij primatus argumentum elicatum à nobis est: Quia enim Rex vicarius Dei, quod porro ex Pontificum Romanorum Eleutherij & Anastasij sententia docuimus, Pontifex autem non nisi Vicarius Christi, quod ex Bellarmino constare fecimus, certè cum Deus sit caput Christi, vt loquitur Apostolus, Vicarius Dei caput esse debet Vicarij Christi. Non ergo Pontifex Imperatoris, sed Imperator Pontificis caput est. Adde, idque non in temporalibus tantum; sed etiam in spiritualibus, quia Deus vtrinque caput, & supremus est, qui imperat quidem Christo spiritualia, non ipse administrat. *Sicut Pater*, inquit, *mandauit mihi, ita facio*. Perinde ergo Rex Dei vicem gerens imperat in spiritualibus, non administrant nisi Episcopi, & Presbyteri qui in Vicarij Christi sunt: Huic argumento pondus additur ex consideratione status Christi in terris, in quo non fuit *hæc potestas*, non illa *potestas*, cui secundum homines subiectio præstanda fuit, quippe cuius regnum non fuit de hoc mundo, qui *desuper in se datam Pilato potestatem agnouit*, nec vsquam, ne in ordine quidem ad spiritualia, quantum

Joan. 14.

Joan. 19. 10.

quantum ad quæstionem nostram pertinere poterit, vim illam coactiuam obtinuit, in qua supereminentia potestatis est. Nam quod virgis expulit è templo euentes, & vendentes; Bellarm. testis est, *Christum non eiecisse homines illos è Templo, quasi Pontificiâ, vel Regiâ potestate, sed more prophetarum, zelo quodam diuino, quo Phinees occidit scortatores, & Elias Prophetas Baal.* Certè autem Vicarius Dominico suo maior esse non potest; vt quia Christus dispensatione minor Cæsare, Cæsarem oporteat maiorem esse Pontifice, vt ut ille se peculiari priuilegio Christi Vicarium haberi velit. Ad hanc verò potestatem Regibus absolutè, vt inter homines, supremam asserendam, suffragia Patrum adducere cæperamus. Tertullianus primò citatus est, qui *Imperatorem, à Deo secundum, omnibus hominibus maiorem, solo Deo minorem* nuncupat: *Sub cuius solius, inquit, potestate sunt Imperatores, à quo secundi, post quem primi ante omnes.* Contra exceptionem Renati Laurentij ita locutum Tertullianum, quod gentiles offendere nollet (etsi vanissima illa est, quæ Tertullianum iuris Christiani proditorem facit, & quidem vbi minime necesse fuit) addimus illam alteram ad Christianos scriptam sententiam contra Marc. lib. 1. *Rex est summum magnum in folio suo vsque ad Deum.* Disputat ibi contra Marcionem, vnum Deum propriè & absolutè dici debere *summum magnum*: Sed *Regem* quoque suo modo *summum esse magnum*, nempe in folio suo, & id quidem *vsque ad Deum*, vt inter Deum & Regem nihil intercedat, nihil Rege maius sit. Vbi quod Tertullianus habet de summo magno simpliciter, idem quoque à nobis vsurpandum est de summo magno *regis*, secundum quid: *Non potest admitti, vt summo magno quis aliquam ascribat diminutionem, vt subiiciatur alij summo magno; desinit enim si subiiciatur.* Ergo cum Rex sit summum magnum, suo modo non potest subiici alij summo magno: non Rex Pontifici, quia hac ratione desineret esse quod est. Falsum est ergo quod Bellarminus affirmat, temporalem Regum potestatem subordinatam esse spirituali potestati Pontificis; Regem Christo, & Pontifici, Pontificem soli Christo subiectum esse.

Bell. de Ro. Pon. lib. 5. cap. 4.

Ad Scapul. A. p. 302.

esse. Sunt ista insana phreneticorum somnia ; fidem certè antiquitatis habent nullam ; solutio vero eius ad primum Tertulliani locum de probatâ *ibi obedientiâ*, ab *ipsis* non negata, *principibus infidelibus exhibendâ*, reiecta est, quia hoc non est quod *ibi* quærimus ; quinimò apertè inuenimus, quod ille negat, Imperatorem etiam infidelem *sub solius Dei potestate esse, post illum primum ante omnes, omnibus hominibus maiorem, solo vero Deo minorem esse*. Quod idem Opatius Mileuitanus de Imperatore Christiano & fidei docet ; *super Imperatorem non est nisi solus Deus qui fecit Imperatorem*: Loquitur enim de Constante, quem pium & religiosum fuisse testatur, & hac ratione Donatum quod super Imperatorem se extolleret, Deum se fecisse criminatur ; quod idem de Pontifice Romano dicendum admonuimus, eoque ipso Antichristum esse. Super sunt adiungenda porrò & explicanda reliquorum Patrum Testimonia quædam, quibus ad Regias partes accedunt, & eos ad summum potestatis fastigium euehunt. Prætermitto hic Ignatij sententiam ad Smyrneses : *honorare oportet & Regem ; non enim quisquam Rege præstantior, nec similis ei quisquam in omnibus rebus creatis : sic habetur in vetustioribus quibusdam editionibus Latinis, & quidem in illa, quæ ante paucos annos exijt Bibliothecâ Sanctorum Patrum Paris. 1589. edita. Quam tamen inspecto codice Græco spuriam esse deprehendo ; & Regem ibi pro Deo substitutum esse, non enim Deo quisquam &c.* Quod admonendum censui, nè quis in hac causâ sententiam vsquam illam per errorem adhibendam puret. Quanquam & quæ Græcè *ibi* habentur, adulterina esse nihil dubito, & ab Ignatij pietate aliena, qui certè nunquam se in Christi auctoritatem induisset, quomodo hic auctorem videmus, qui citatâ ex Scripturis sententiâ *fili mi, honora Deum & Regem* ; corrigit illam tanquam nouus quidem legislator, *Ego vero dico, honora Deum sicut omnium auctorem & Dominum ; Episcopum verò ut Principem Sacerdotum ; post illum honorare oportet & Regem*. Certè hoc Ignatij modestiam minimè sapit ; quin potius recentiore multò corruptelam præ se fert. Ut multa

multa alia præteream, quæ cum illius seculari ratione coniuncta esse non possunt. Cyprianum verò adducit Hincmarus Archiepiscopus Rhemenſis ante annos septingentos in hæc verba; *Rex in throno hominum primus constitutus est*; qui quidem Hincmarus, vtut Sacerdotem, ministerij dignitate, quâ etiam Regibus ipsis sacra fiunt, in altum tollit, thronum tamen Regium iure potestatis, & imperij supra omnia terrena sublimem facit. Chrysoſtomus autem disertius adhuc rem agit, qui cum vrbis Antiochena, regnante Theodosio, propter seditionem, & Imperatricis statuum contumeliosissimè habitam periclitaretur (qua de re Theodoretus Historiarum lib. 5. cap. 20.) per concionem, vt grauitatem offensæ designaret, *Læsus est, inquit, qui non habet parem vllum super terram; summitas est & caput omnium super terras hominum.* Apertum est quod dicit, & de Imperatore Christiano dicit; non habet parem vllum super terram; summitas est & caput omnium super terram hominum. Cui affine est quod idem postea Paulinum Patriarcham Antiochenum dicentem introducit, qui Imperatorem appellat *hominem super terram æqualem habentem neminem.* Scio verò ex Chrysoſtomo quædam afferri quæ explicatione aliquâ indigeant, de quibus superfedeo nunc dicere, quia proprius eorum locus postea futurus est. Cæterum cum Paulino Antiocheno Patriarcha, & Chrysoſtomo non ita multo post Patriarchâ, Constantinopolitano, coniungimus quoq; Cyrillum eodem fere sæculo Patriarcham Alexandrinum, qui ad alterum Theodosium Iuniorem Epistolâ dedicatoriâ librorum aduersus Iulianum, *Vestra, inquit, serenitati nullus status æqualis est.* Iterum quoque ad eundem in dedicatione libri *de relecta fide; vos estis omnium dignitatum fontes, & supra omnem eminentiam,* in quo illum *evidentem illustris & omnium summa* (hoc est) *diuina Nobilitatis typum facit.* Videtis quos vobis authores proferam, apices ipsos illo seculo Ecclesiasticæ dignitatis, qui tamen Regi super eminentiam, hoc est supremum fastigium, & culmen ipsam potestatis attribuunt, neque quicquam in terris cum Regiâ dignitate conferendum esse decernunt.

Hincmar. de potest. Reg. & Pont. ad Carolanum. cap. 7.

Aug. de 12. & bnf. grad. c. 9. tom. 9.

Ad pop. Antiochi. homil. secunda. ou γ' ἴστω ὁ ἰσχυριστὸς ἐπιτομικῶτα ἔχει καὶ τὴν γὰρ βασιλευσὶν γὰρ κορυφὴν καὶ κεφαλὴν τῶν σαρκῶν γὰρ ἰσχυριστῶν.

Ad pop. Antiochi. hom. 20. Ἀριστοτον ἐυδὶμα ἔχοντα ἐπιτομικῶτα ἐστὶ τῶν γὰρ.

Biblioth. tom. 2.
 Agap. cap. 1.
 cap. 16.
 cap. 63.
 cap. 21.

Lib. 2. ser. 1.
 Biblioth. l. 5.

decernunt. Secutus est altero seculo Agapetus Diaconus Constantinopolitanus, idem ipse, ni fallor, qui paulò post ad Episcopatum Romanum prouectus est, qui in *Schedâ Regiâ* ad Iustinianum Imperatorem multa habet in illam sententiam; *Honore quolibet Sublimiorem habes dignitatem; Omnibus hominibus à Deo prelatas es; Deus nullâ re indiget, Imperator solo Deo; illud verò maxime; Non habet Rex in terrâ se quicquam excelsius.* Quam sententiam Anthonius Abbas cognomento magnus in *Melissas* suas transcripsit tanquam dignam animaduersione, dignam nouis literis & memoriâ (habentur autem *Melissæ* illæ in editione secundâ Bibliothecæ sanctorum Patrum tomo 3.) illam verò Index expurgatorius Hispanicus literâ iugulauit; *Deleantur illa verba, Non habet Rex in terrâ se quicquam excelsius.* Satis scilicet siue pro fastu, siue pro imperio, quia penes illos est statuere (si creditis) de regibus tanquam in talorum ludo, *Coine an canes futuri sint.*

PRE

PRÆLECTIO TERTIA.

- I. Ratio redditur, cur interdum caro, interdum anima pro toto *Paragraphi*
homine in sacris literis usurpetur.
- II. Notatur vocabulo anime Apostolum requirere, ut non corporis tantum obsequium, sed anima quoque voluntatem, & affectum principibus deferamus, ne mutila sit, & simulata obedientia, qualis ferè est Romanensium Catacatholicorum.
- III. Ostenditur Clericos, ut ut Principes multa ijs privilegia ex singulari benignitate indulserint, iure tamen divino non eximi à principum subiectione.
- III. Pontifices Regia potestati obnoxios fuisse, ad eòque regnum simpliciter præeminere Sacerdotio varijs argumentis, & exemplis ex veteri testamento depromptis docetur.
- V. Bellarmini exceptiones varie aduersus prædicta testimonia, & exempla pro supereminentiâ potestatis Regiæ, ventitantur.

Vperfruit superiore lectione ad ea respondere, quæ ab Aduersarijs aduersus summam potestatem Regiam vsurpata, in libris & sermone iactata sunt. Sed quia pars illa de sublimitate Regiæ cum parte altera de omnis anime subiectione ita complicata, & coniuncta est, ut absque alterius iniuria lædi neutra possit, quia neque Regi supereminentiâ in omnes dari potest, nisi omnis anima subijci teneatur, nec omni animæ competere subiectionis officium, nisi Regi in omnes supereminentiâ debeat, visum est differre solutionem obiectionum, quæ partem vtramque simul feriunt, quousque à nobis illud quoque detur effectum, omnem animam supereminentiâ illis, quas dixi, potestatibus iure subiectam intelligi oportere. Hic vero quia maximè ad controuersiam attenti sumus, non erit necesse multis synecdochen illam explicare, quæ in Scripturis tam frequenter occurrit, quâ pars altera hominis, caro interdum, interdum a-

I.

Orig. in Psal.
38. hom. 2.

nima pro toto homine vsurpatur. Certè quia carne immersa est anima nostra, & ad carnalis vitæ cupiditates per se prorsus abiecta: vnde Origenis illud, *Animas nostras incarnauimus & ingrassauimus*, meritò interdum totus homo carnis vocabulo debonoratur, & vtiliter admonemur quantâ calamitate nostrâ contigerit, vt mens ipsa, scintilla lucis æternæ, in qua simulachrum quoddam, & Imago diuinitatis impressa est, ad foedissimas voluptates, & libidines incuruata, brutorum propè sordes cum summo naturæ suæ dedecore referre videatur. Et tamen nè animæ suæ immemor remittat prorsus industriam, qua resurgere ad naturæ suæ dignitatem, & pristinos honores relarcire moliat, totum hominem animæ nuncupatione condecorat; & nomine à præstantiori parte desumpto monet ne in sordibus, & luto suo hæreat, neue, quam de coelo factam meminerit; eam cœno, & stercorei mancipatam, æternisque incendijs addictam interire patiatur.

II

col. 3.

Sed est, opinor, aliquid quod hic porrò in animæ vocabulo animaduertendum sit, quo requirere videtur Apostolus, vt non corporis tantum obsequium, sed animæ quoque voluntatem, & affectum Principibus accomodemus, ne mutila sit & simulata obedientia, quæ non de corde profecta sit: Haud minus quippe Principibus quam Dominis attribuendum esse vult; seruis autem in Dominos ita præcipit, nè *ei ὑποτάσσονται*, siue *καὶ ὑποτάσσονται* obediant, sed *quodcumque* inquit, *facitis in χρῑ: ἵνα ζῴητε*, tanquam *Domino & non hominibus*. Atque ita *Tho. Aquinas*; *utitur hoc modo loquendi, quia subiectionem debemus superioribus ex animo, id est, ex purâ voluntate*. Neque enim probauit Apostolus Romana, quæ nunc geruntur, obsequia, quæ vultu tantùm, & manu consistunt; animo interim dira consilia meditante, & cum Iuda ad omnem proditiõnis opportunitatem inuigilante: tale illud, quod Pontifex Gregorius 13. *Parsono & Campiano* petentibus, indulsit caracatholicis suis, nè teneret eos, *rebus sic stantibus* (nempe vt sceleratas iras suas in Reginam vlcisci non possent) *interdictum Pij Quinti, quominus ei liberè obtemperarent,*

temperarent, *quousque bulla executio fieri posset*, interim ut in omnem perdendæ Reginæ occasionem intenti sint; Eandem perfidiam, & hypocrisin aluit immixtis huc Agnis Dei, qui vocantur, cum addita emblematis inscriptione, *Fili, da mihi cor tuum, & sufficit*, quo permissum illis esse voluit, ut ad tempus, prout usus foret, in omnes vultus se componerent, seruatō interim ipsi corde, quod semper ad rebellionem, illo iubente, præstō esset; & talem quidem obseruantiam Bellarminus Gregorij magni fuisse affirmat, qua Mauricium Imperatorem coluisse visus est, fictam profus & simulatam, nec religione præstitam, sed metu coactam & expressam, nihil iam ut miremur, quod suis perfidiosos istos mores apud vos exercendos indulgeant, quos tanto viro, Iesuita tribuere haud veritus est; qua tamen in re quantam sanctissimo viro iniuriam faciat, & mentito crimine alieno, verum perfidiæ suæ crimen improbè tegat, postea, Deo volente, manifestum fiet.

Interim ut ad propositum negotium reuertamur, quacun- que demum ratione Apostolus animæ nuncupatione hominem designandum arbitratus sit, luculentum hoc, & manifestum est homines vniuersim omnes, & sigillatim singulos præceptione istâ apostolicâ ad subiectionis officium & præstandæ Regibus obseruantiae conscientiam obligari. Hic vero Bellarminus, ut est præstigator, & mirus illusionum artifex, quod extendendo fecit in *supereminentium potestatum* expositione, hoc idem facit, hic, in omni anima, curtando, & minuendo. Quanquam enim efficere non potuit, quod maxime voluisse non dubito, ut Clerici omnes in potestatibus supereminentibus accensendi sint, fecit tamen quantum penes se erat, ne Clericus quisquam in *omni anima* numeretur, quæ subiectionem Regibus præstare teneatur. Ergo in quæstione de exemptione Clericorum, lib. de Cler. cap. 28. proponit sibi obiectam sententiam hanc, *Omnis anima potestatibus supereminentibus subiecta esto*. Responder ille *quamuis iure diuino sit omnis anima potestatibus sublimioribus subiecta, quia tamen Clericos partim ipsi principes subiecerunt in omni-*

III

De Cler. c. 28.
post. edic.

bus causis Episcopis suis, & postremò summus Pontifex Clericos omnes excemit à subiectione Principum secularium, sequitur ut respectu Clericorum non sint Principes superiores potestates, ac proinde non teneantur Clerici Principibus parere, neque iure humano neque diuino. Videte veidò hic ueruum ipsum regni Antichristi; videte ex professo ius diuinum iure Pontificio profligatum. Quamuis iure diuino omnis anima Principibus subesse teneatur iure tamen Pontificio cautum est, nè Clerici subijciantur. Quod enim ait, Principes subiecisse Clericos Episcopis suis, in eo mirum est improbus furcifer quàm indignissimè bonitatem Principum, & pietatem ad suam ipsorum iniuriam redundare faciat. Dederunt quidem Principes Episcopis, honoris causâ, ut Clericorum suorum causas audirent, & ad reuerentiam ministris sacrorum in plebe conciliandam concessum est, ne ad communia iudiciorum subsellia comparere cogentur. Ac de hoc Episcoporum Priuilegio, Leo Romanus Episcopus tempore suo commemorat; Imperatores eius distringendorum negotiorum Episcopis sanctis, iuxta diuina constituta permiserunt. Quid autem? an quia Iudices à Rege constituantur qui Laicorum causas cognoscant, & dijudicent, idè ille principatu se abdicat, ut deinde ius, & potestatem de illorum negotijs cognoscendi vel illis imperandi nullam habere censendus sit? Quo pacto fiet, ut quia Principes Clericos Episcopis suis in hoc casu subijciunt, qui & ipsi subiecti sunt, idè iure suo dimittant, vel Clericos, vel Episcopos nè amplius illi subditi, neue ipsi illis potestates supereminentes siue Reges sint? Enimuero immunitates multas & priuilegia Clericis, & Episcopis singulari Principum benignitate indulta esse cognouimus; qui verò vel Clericos vel Episcopos iure suo, & potestate immunes esse iuberet nè in subditorum numero haberentur, nemo Rex unquam auditus est. Totum ergo hoc à Pontificis arbitrio dependet, qui factus ipse Domino suo perduellis, & proditor, Lucifero similis, ne solus sit, legiones suas sibi consortes habere desiderat, & Sacerdotum exercitum eiusdem secum perfidiæ societate confoderat. Longè ve-

Leo epist. 94.

ro hic ab instituto veteris Ecclesiæ discessum est, cui de hac exemptione Clericorum nihil vnquam in mentem venit: Certe Chrysofomus ab hoc sensu ita longe abfuit, *ut omnem animam* de Principibus ipsis Clericorum, si ita loqui liceat, interpretari non vereatur; *Imperantur ista* In Rem. Rom. 23 *omnibus, inquit, etiam Sacerdotibus & Monachis, non solum secularibus, id quod declarat cum dicit; Omnis anima potestatibus supereminentibus subiecta esto: etiamsi Apostolus sis, etiamsi Euangelista, etiamsi Propheta, siue quicumque tandem fueris, neque enim pietatem subuertit ista subiectio.* Secutus est illum Theodoretus; *siue Sacerdos sit aliquis, siue Antistes, siue monasticam vitam ingressus, cedat quidem ijs quibus sunt mandati Magistratus.* Ita quoque apud Oecumenium Photius; *Omni animam instruit, siue Sacerdos sit quispiam, siue Monachus, siue Apostolus, ut magistratibus subdantur.* Eodem modo Theophylactus, *Vniuersos erudit, siue Sacerdos sit ille, siue Monachus, siue Apostolus, ut se Principibus subdant.* Quæ omnia ita sunt posita, ut tela esse videantur de industria aduersus Bellarmini defensionem comparata, qui quia istis feriri sibi iugulum sentit, verba Chrysofomi molliter tangit, tanquam spinas sibi tractandas putet, reliqua callidè declinat omnia, & prætermittit, tanquam nunquam sibi visa, nunquam audita sint. Enimuerò certissimum est, si Sacerdotes, Euangelistæ, Apostoli, Episcopi numerandi sint in animabus, quæ subiectæ esse iubeantur, in supereminentibus illis potestatibus numerari non posse, quibus subiectio ab omni animâ exhibenda est. Istam verò interpretationem confirmant Scripturarum exempla, confirmat veteris Ecclesiæ disciplina, quia vtrinque videmus Pontifices, Prophetas, Episcopos, etiam Romanos, Regibus & Imperatoribus fuisse subiectos, & in eo non nisi debitam officii sui perfun-
ctionem recognouisse.

Ac primò videre est in ijs, in quibus regnum cum sacerdotio coniunctum est, maius fuisse regnum quàm sacerdotium; maiores semper habitos fuisse, quàm Reges, quàm quàm Sacerdotes, Maiores, quàm populi sui Iudices, *At Iudiciaria potestas consequitur Regiam dignitatem.* Oc-

III.

*Tho. Aquinas
part. 3. q. 59.
art. 4. ad 3.*

CURRIE

currit Abrahæ Melchizedes Rex Salem, proferens panem & vinum, & erat sacerdos Dei excelsi. Gen. 14. Vbi ex ordine ipso manifestatur, fuisse in Melchizedeco eminentius & prius, quod Rex fuerit, sacerdotium verò ad Regnum tanquàm appendicem accessisse. Refert Hieronymus in lib. quæstionum Hebraicarum, & in Epistolâ posteriore ad Euagrium, & quidem ex traditione Hebræorum omnium à tempore Noe vsque ad Aaronem sacerdotium ad ius primogenituræ pertinuisse, primogenitos ad quos dominatus ex lege diuinitus instituta pertinuit, fuisse consequenter sacerdotes, & hoc fuisse ius illud primogenituræ, quod Iacob ab Esâu fratre mercatus est. Hæc enim antiquitus recepta sententia fuit, eos maximè qui summo loco essent in rebus humanis, summo Deo in sacris operari debuisse: Melchizedecum ergo aiunt quod Noachi primogenitus esset, ideo fuisse sacerdotem Dei altissimi. Quod si primogenitura sacerdotium sibi vindicet, superior certè dominandi potestas, quæ de primogenitura propriè descendit quàm sacerdotium, quod ex accidente adiunctum est, quia maius trahit ad se quod minus est; minus vero id quod maius est sumere sibi non potest. Ac quod in typo præcessit Melchizedeco, idem quoque factum est in antitypo Iesu Christo; maior enim Christus, quàm Rex, quàm quàm Sacerdos, quia maior in eo, in quo imperandi potestas est; imperandi vero potestas à regno est, non à sacerdotio; & regnum exaltationis, & sublimitatis res est, sacerdotium humilitatis. Itaque magi Orientales cum illum requirunt, vt ei tribuant, quod honorificentissimum est, & maximum, *Vbi est*, inquit, *qui natus est Rex Iudeorum. Mat. 2.* & fortassè hoc est, quod vbi illum adorant, primo loco in *aurò Regem*, post *in thure sacerdotem*, tertio verò in *Myrrha incorruptibilem, quamuis passibilem, profitentur*. Quemadmodum Cyprianus sermone *de Stellâ & Magis* mysterium illud interpretatus est. Cæterum in Mose res erit adhuc luculentior, & apertior, qui vtrumque munus ad tempus complexus est, postea, Deo ita iubente, translato in Aaronem sacerdotio, Regias partes sibi retinuit, in quibus obcundis Aaronem sibi ha-

Math. 2.

bet obsequentem, & tanquam Domino suo supplicem, & quemadmodum ante acceptū Pontificatum ait, *Ne accendatur ira Domini mei, Exod. 32.* ita quoque post, *Numer. 12. Obsecro te Domine mi, ne imponas nobis hoc peccatum.* Videte hic Aaronem Pontificem principatum in se Mosis, & dominatum humillimè prædicantem. Satis hoc est ad causam vt nihil opus sit dicere quomodò vbique à Mose mandata recipiat, nulla vt ibi alia quàm Mosis auctoritas clarissimè reluceat. Excipiet verò Bellarminus, *Mosen fuisse Pontificem, & quidem summum, & Aarone maiorem, etsi extraordinarium,* sic enim habet de *verbo Dei, lib. 3. c. 4.* proindè mirum non esse, reuerentiam illam Mosis delatam esse ab Aarone. At responsio inutilis & inepta est. Quanquàm enim Mosis extraordinariâ dispensatione sacerdotalis officij, nondum finibus suis circumscripti, muneræ quædam paucissima ad tempus exercuit; tamen post constitutum in Aarone Sacerdotium, nunquàm ille sacerdotij parte aliquâ vel leuissimâ functus est. Aarone compellat, vt incensum offerat, & propitiationem pro populo faciat. *Num. 16.* ipse offerre non est ausus, nec iure potuit, quia cautum ante fuerat, quod ibidem legimus, *ne quisquam qui non esset ex semine Aaron appropinquaret Domino ad incensum ei offerendum, cui & semini eius certo fœdere sacerdotium Deus addixerat, vt Exod. 40. Exod. 28. 1. 43. 1. Paralip. 23. 13.* alijsque pluribus locis videre est. Porrò fuit Aaron loco suo *Pontifex, id est, Sacerdos maximus,* sic enim habetur, *Leuit. 21. 10.* diximus vt dicitur passim ad Hebræos, *Summus Pontifex; Princeps sacerdotum;* Atque verò Pontifice maximo Pontifex maior esse non potuit; non superior quisquam summo. Ergo aut non fuit sacerdos Moses post institutum Aaronem, aut certè Aarone inferior fuit. At Aarone inferior non fuit, sacerdos ergo omnino non fuit. Aaron verò summus sacerdos subiectus Mosis principatum civilem obtinenti; Rex ergo etiam summo sacerdote superior, & summus sacerdos Regi subiectus existimandus est. Aliud exemplum in Abimelecho summo Pontifice videre est, qui vbi Sautum Regem compellat. *1. Sam. 22. Presto sum*

Exod. 32. 22.
Num. 12. 11.

Tostat. leuit 9.
quæst. 10.

Domine mi, ne suspicetur aduersus seruum suum rem huiusmodi, non scivit seruus tuus quicquam super hoc negotio. En hic iterum Regem Dominum Pontificis, & Pontificem seruum Regis. Nec aliter cum Regibus Prophetæ, prout Nathan propheta pro exemplo est. *1. Reg. 1. Cum introisset in conspectum Regis, adorauit eum pronus in terram; Domine mi Rex, tu dixisti, Adonias regnat, &c. Me seruum tuum & Sadoc sacerdotem, &c. Adonias non vocauit: Nunquid à Domino meo Rege exiuit hoc verbum & mihi non indicasti seruo tuo quis sessurus sit super thronum Domini mei Regis post eum? Ibi Rex, vocate mihi Sadoc sacerdotem, & Nathan Prophetam: Et misit Sadoc sacerdotem, & Nathan prophetam; & dixit ad eos; Tollite vobiscum seruos Domini vestri, hoc est, Regios meos. Conclamatur vndiquaque supereminetia Regis; ille Dominus Prophetæ, Dominus sacerdotis, illi contra serui Regis, vocat ille, mitit, imperat, neque quisquam illorum non ad mandatum, & nuntum est. Tanta denique potestas Regis in Pontificem, vt mox Solomon Abiatharum Pontificem sacerdotio abdicauerit, & ab altari submouerit, & Sadocum in locum cuius Pontificem futurum substituerit.*

1. Reg. 1. 23. 24
26. 27.

1. Reg. 1. 31.
44.

33.

1. Reg. 2. 26.

V

P. 15. 126.

Quo exemplo, spectrum Bellarmini Matthæus Tortus, quanquam se tanquam pugione confossum perlenfit, subterfugium tamen excogitauit dignum se. *At Pontifex quoque, inquit, Reginam non solum exauthorauit: sed etiam interfici iussit, & Regem alium subrogauit, nempe 4. Reg. 11. Athaliam intelligit, quæ mortuo Rege marito semen Regium vniuersum, Ioa tantum puerulo diuinâ prouidentia conseruato, deleuit, vt ipsa sibi, nullo vel prætextu iuris vel diuini, vel humani regnum occuparet. Cæterum vt Bellarmino vicem rependam, dicam Bernardum sanctissimum virum disertè de Romano Pontifice dixisse sententiam, quod Antichristus sit; sic enim habere illum *Epist. 125. Bestia illa de Apocalypsi, cui datum est os loquens blasphemias, & bellum gerere cum Sanctis, Petri sedem occupat, tanquam leo paratus ad prædam.* Tumultuabitur hic Bellarminos, & me falsarium in clamabit, neque enim Bernardum ibi de vero Pontifice, sed de Anacleto siue Petro de Eura schisma-*

schismatico & vsurpatore, qui Petri sedem per vim arripuit, pronunciaſſe. Depoſitus ille, quomodo alij ſubinde multi per vsurpationem in ſedem Petri ſe ingerentes, quorum tamen exempla ſiquis attulerit pro depoſitione Pontificis aſſerendâ, nugæ egerit Bellarmino. At Hypocrita, tibi nê tam expeditum eſt in oculo meo diſcernere feſtucam, qui in tuo trâbem non ſentis? Certè haud magis Athalia, Regina, immò multò minùs quàm illi Pôntifices, vt ſi non ibi depoſiti Pontifices, neq; hic Regina depoſita dici poſſit; quippe quæ nullo iure ſuffulta, mero latrocinio regnum inuaſerat, vero interim Rege per meum in tenebris latitante, quæ parricidio, & proditione ream ſe mortis ex lege fecerat, & iuſtiſſimè perire debuit: vt non hic exauctorata Regina, quæ nulla fuit, ſed ſumpta de immani latrone vindicta, & ſubditorum in Regem ſuum fides liberata dicenda ſit. Nee vero Iehoida quicquam ibi fecit authoritate, ſed fide, nec poteſtate Pontificiæ Iurisdictionis, ſed boni viri bonique ciuis officio perfunctus eſt, qui filium Regis, in domo Domini recluſum, & ſex iam annos abditum; Centuſionibus primò, & præſectis militiae ſiſtit; poſt in cœtum publicum adducit, enunciato non ſuo aliquo, ſed Dei decreto; *Oportere* 2. Chron. 23. 3
vt filius Regis regnet ſecundum quod locutus eſt Dominus ſuper filios Dauid. Iam verò Bellarminus quia hic ſe haud ſatis tutum arbitratus eſt, & veritus quod in prouerbio dicitur, *Mus miſer eſt antro qui ſolum clauditur vno,* aliud ſibi atque aliud latibulum parat. Addit ergo ſecundo loco, *Aliud eſt facta Regum referre, aliud authoritatem poteſtatemq; probare,* eo intelligi volens Abiatharum a Solomone de facto abdicatum, ſed ex eo *ius facti* non conſtare. Ita nequiſſimus impoſtor nè quoquo modo cedat maniſeſtiſſimæ veritati, Solomoni accuſat vsurpationis, & iniuriæ; Sadocum Pontificem, quem ſe Deus *ſacerdotum fidelem excitaturum* promiſit, qui inquit *quemadmodum eſt in corde meo, & in animo meo faciet.* 1. Sam. 2. 35. inſtr. 1. Sam. 2. 35
forem facit, & malæ fidei poſſeſſorem; Nathanem Prophetam, qui temerarium Regis auſum non redarguit, impij ſilentij reum peragit; Abiatharum ipſum taxat tanquam

quam iuris sui proditorem, qui causam non agit, qui exceptionem fori non interposuit, qui non mouet, summum Pontificem à nemine iudicari posse, tribunali Regio non subiacere, non esse qui ei dicat, Domine, cur ita facis. Al-
 loquitur illum Solomon; *Vir mortis es tu, sed non interficiam te hodie*, non quia non licuit; licuit certè proditorem qualis erat Abiatharus *occidere*, utrunque repugnan-
 te Bellarmino, qui semper proditorum patronus est, non inquam, quia non licuit, sed quia, inquit, *Portasti arcam Domini Dei coram David patre meo, & afflictus es in omnibus in quibus afflictus est pater meus*. Quid enim? an defecit hic Solomoni sapientia illa, quam prædicat David pater ipsius cum de Ioabo & Shimeio mandata dat? *Tu facis illi secundum sapientiam tuam; Tu vir sapiens es, & nosti quæ te in illum facere oporteat*. An verò nouit quid faciendum, & tamè præuaricatus est, & tum quidem cum illum scriptura testatur *dilexisse Dominum, & ambulasse in statutis sine præceptis David patris sui*? Apagete verò Bellarminum, qui istorum nobis portentorum author est. Sed neque hic acquiescit, ut certè nusquam sibi perfidia satis tuta est; quare tertio respondet; *factum illud tribui solere Solomoni, non ut Regi, sed ut propheta, extraordinariam potestatem diuinitus obtinens*. Id verò qui constat? Quam tandem assertionis suæ fidem facit? An ideò credendum est, quia Bellarmino sic visum est? Certè quâ autoritate Adoniam, quâ Ioabum, quâ Schimeium morte multauit, non propheticâ, spero, sed Regiâ, eâdem eodem tempore Abiatharum de sacerdotio deposuisse credendus est. Et si verò detur instinctu hoc fecisse Prophetico, certè auctoritate non nisi Regiâ facere potuit, quia Prophetis denunciandi tantum officium competit, potestas exequendi non Prophetarum sed Regum est. Quare apertè ibi legitur, *Rex dixit Abiatharo*, ut nullus hinc tergiversationis locus sit. Quid autem? an maior Solomon, quâ Prophetæ, quàm quâ Rex? Certè si Prophetæ maior Rege, maior Nathan Prophetæ Rege Solomone, saltè æqualis Nathan Prophetæ Prophetæ Solomoni. Atqui Nathan Prophetæ Regem Solomonem Dominum suum agnoscit,

scit, vt ante vidimus; se illi seruum facit, quod certè par pari, vel maior minori nunquam deferendū putet. Quod si maior in Solomone potestas Regia, quam Prophetica, non Prophetica sed Regiâ potestate in Abiatharum animaduertisse dicendum est. Denique causa ipsa, quâ arcessebatur, non Ecclesiastica, non doctrinæ, sed politica, & Regni causa fuit; quippe quòd proditoriè cum Adonia coniurasset; vt nomine Prophetæ nihil illi negotij cum Abiatharo, tantummodò iure regio agendum esset. Quare inutilis & inepta est responsio illa, & manet hoc exemplo firmata Regum potestas in Pontifices, & Sacerdotes, vt ab illis etiam sacerdotio abdicari possint.

Responsio verò eius ad Chrysofostomi expositionem diligenter animaduertenda est. Postquam enim agnoscit sensum loci esse, *Legitimis superioribus obedientiam deberi*, ita subiungit; *Quare non potest, ex his testimonijs Apostolicis, probari Clericos principibus seculi, vel eorum legibus obtemperare debere, nisi prius probetur, Reges seculi esse legitimos superiores, & Iudices Clericorum, quod certè probari non poterit, nisi probetur oues pastoribus, filios parentibus, & temporalia spiritualibus præminere.* Quo de Argumento Hildebrandino postea dicemus suo loco; interim addit Bellarminus; *Nec tamen Chrysofostomo contradicimus: quamuis enim Iudicem proprium Clericorum, & Monachorum solum Pontificem esse dicamus, tamen fatemur Reges non solum laicorum, sed etiam Clericorum & Monachorum esse Reges: Videte verò hic quàm turpiter ludat: Iam enim ante dixerat, probari non posse, Reges seculi legitimas Superiores esse Clericorum, & capite 28 Reges respectu Clericorum non esse superiores potestates.* Itaque Reges iam Clericorum Reges sunt, sed non superiores potestates respectu Clericorum. Hoccinè verò est responderi Chrysofostomo? *Omnis anima, inquit ille, potestatis, &c. siue Apostolus, siue Prophetæ &c.* & tu tamen Reges illos, de quibus loquitur, negas esse superiores potestates? Quæ hic tua tandè vertigo est? Meminisse verò debetis quod antè ex Chrysofostomo dictum est, *Regem esse caput omnium inter hominum, & ex Agapeto Antonio Maximo nihil in terris esse unius Regis.*

Reges; ex quo sequitur stultam exceptionem explodendam esse. Reges, respectu Clericorum non esse superiores potestates. Et certè Reges, illorum Reges sunt qui ab illis regnantur, ut Irenæus supra locutus est. Clericorum ergo Reges esse non possunt quos supra Clericos regnate non sinunt, nisi fortè possessiue quomodo Imperatorem aliquando *Pape hominem* dixerunt; sic enim fortè Clericorum Reges quod à Clericis teneantur, & illorum potestati obnoxij esse iubeantur, quo sensu fortasse Bellarminus ait; *Oramus pro Rege vel Imperatore nostro*, cui scilicet nudum nomen attribuit, rem nominis, & rationem destruit prorsus; quia verò Clericorum Reges sunt, nec illis tamen Clerici se submitunt, iustissima in illos erit Regis illius in proditores suos sententia, *Luc. 19. Inimicos illos meos, &c. At honor, inquit, eis debetur & debet vir honorem uxori sue. 1. Pet. 3. & anima carni, 1. Cor. 12. Col. 2.* Quid in honoris nudo vocabulo iterum ludunt, qui honorem Regibus debitum indignissimâ perfidiâ sustulerunt? *At debetur eis etiam obedientia.* Itanè vero? Eia vero Bellarmine, eloquere animum: iam ad summam rei peruentum est. *Debetur eis obedientia, cum eorum leges non sunt contrariae sacris canonibus, & cum de iisdem rebus nulla extet Canonica dispositio, ac demùm quoad directionem, non quoad coactionem.* At qui id è quando capite superiore a8. Decretum est? Reges non esse superiores potestates respectu Clericorum, proindè Clericos non teneri parere illis, nec iure diuino, nec humano, nisi quantum ad leges quasdam directiuas: Itanè porrò in ijs iam quæ non sunt contraria sacris canonibus, &c? At quo iure debetur, quæ à iure pariter diuino & humano exclusæ est? Certè non iure aliquo, sed placito suo, quia quoad directionem non quoad coactionem, ut si velint, pareant, si vero nolint cogi non possint; quomodo Rex alteri Regi benè monenti cura iniuriam suam obtemperat; immò & Rex consiliarijs suis pia, & salutaria consulentibus pareret; quod ab honesto quidem debet; & tamen si aliter ipsi, quemadmodum *Roboamo*, visum fuerit, penes se res est, neque quisquam est qui obsequium extorquere possit.

Hoc est scilicet obedientiæ debitum Bellarminianum. Cæterum verò attendite quod dicit; *In ijs debetur obedientia, quæ non sunt contraria sacris Canonibus, &c.* At Canones isti, & Canonice dispositiones, quibus tandem authoribus constitutæ sunt? nempe Pontificibus, & Episcopis: hoc est ergo dictatum Bellarmini; debetur a Clericis obedientia quoad placet; quia si ipsis contra sancire visum fuerit, mox obedientiæ vinculum omne disruptum est; eodem modo ac si rebelles, & proditores de obedientia postulati respondeant, debere se quidem obedientiâ, sed in ijs tantum de quibus ab ipsis haud aliter decreverunt, & ita, vt quoad placet, dirigi se sinant, cogi recusent. An verò hoc præceptum est Apostolicum? an hæc mens Chrysoctomi? Laici vt necessitate obtemperent, Clerici vero haud ultra quam ipsis, quam Pontifici visum fuerit? Immò ne hoc quidem stat; nam nè laici, quidem obtemperare tenentur, ultra quam Pontifici placet; vt eò tandem hortatio Apostoli recidisse videri debeat, *Omnis anima potestatibus supereminens subiecta esto*, quousque Pontifici visum fuerit, excommunicando, vel deponendo denunciare non esse amplius, quæ fuerunt supereminentes potestates: An verò vasalli dant leges Dominis suis? & subditi disponunt contra Reges? & qui in ordinẽ iure diuino coguntur, an ipsi sibi iura scribunt, quibus à iugo illo relaxentur? Apostolus, Euangelista, Sacerdos, Episcopus Principibus parere iubentur; & Apostolus, Euangelista, sacerdos, Episcopus, ipsi sibi Canonibus suis, ne pateant, immunitatem dant? Hoc est videlicet machærà truncare nodum, quem digito commodè resolueri non possis.

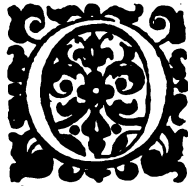
F 3

P R E

PRELECTIO QUARTA.

- Paragraph.*
- I. *Clericos Principum potestati obnoxios esse, docetur exemplo Christi tributum Casari soluentis Mat. 17.*
 - II. *Bellarmini responsio ad exemplum Christi refellitur.*
 - III. *Principes in Clericos potestatem habere, testimonio Christi Ioan. 19. confirmatur.*
 - IV. *Prior responsio Bellarmini ad predictum locum (viz. Christum de facto, non de iure Pilato subiectum fuisse) euertitur.*
 - V. *Posterior Bellarmini responsio (scil. Christum in Pilato, agnouisse non potestatem iudicariam, sed permissionem tantum) examinatur.*

I.

Mnem animam Regiæ potestati subiectam esse oportere, ab exemplis Pontificum Prophetarum, & Sacerdotum, de quibus solis exceptio ab aduersarijs interponitur superiori lectione è veteri Testamento demonstratum est. In nouum verò testamentum intuentibus occurrit mox Matt. 17. exemplum, quo nullum feliciter aut ad institutum nostrum accommodatius vel fingi potest, Seruatoris Christi, & Apostoli Petri, quorum ille suo, & Petri nomine, ne vel Christi Vicarius, vel Petri successor hic sibi aliquid immune esse arbitretur, tributum soluit Imperatori, quod signum subiectionis omnes gentes interpretantur, eoque nomine teste Aquinate, requiritur hic ab Apostolo Principibus præstandum. Immo teste ipso Bellarmino, in primâ operum editione, qui *de Clericis*, cap. 28. coniungit duo illa, *Omnis anima potestatibus supereminentibus subiecta esto: Ideo tributa præstatis. Illud, omnis anima*, inquit, *includit Clericos, teste Chrysostomo, ergo illud, ideo tributa præstatis, dicitur etiam Clericis.* Quo Clericos ipsos iure diuino Principibus ad tributum vsq; obnoxios recognoscit Bellarminus. Historia verò sic habet. Accedunt ad Petrum Quæstores, & Publicani, quibus vectigalium publicorum cura commissa est, & interrogant,

rogant, *Magister vester non soluit tributum didrachma?* Ille verò, *Etiam* inquit. Vbi rectè Iansenius & Maldonatus animaduertunt, non tantum de re præsentis, sed de eo quod consueuerat Christus, institutam esse quæstionem, *Magister vester annon solet soluere didrachma?* Verbum enim est, inquit Maldonatus, non actionem, sed consuetudinē significans. Petrus verò respondet, *Etiam* inquit, *Confirmans Christum solitum soluere.* Itaq; Lucas Burgensis exponit, *Non soluit?* id est; *non consuevit quot annis soluere?* & perinde responsum exponit; *Etiam, scilicet soluit, siue consuevit soluere.* Atque hoc certè haud leuiter prætereundem est, Christum nihil hic fecisse, nisi de more suo, & quod antea quoque consuetum illi fuerat; ex quo factum est, vt Petrus illud *Etiam* tam promptè & absque vllâ hæsitatione, vel cunctatione responderit; quod certè alioquin facturus credi non potest: neque enim tam temerarius fuisset in concedendo, vt inconsulto Domino, hoc illi onus ex sensu suo, & cerebro imponere voluisset. Quanquam verò vnusquisque Christi actus nobis ad authoritatem imitationis, & exempli satis momenti continere censendus est; tamen iniicere maiorem fortasse religionem debet, quod frequenter actu repetitum grauissimo, & constantissimo iudicio factū probatur, nec vllū contingentiæ, vel occasionis, prætextum admittere statuendum est. Dato verò responso hoc mox Petrus ad Christū accedit, Publicanorum postulationem, cum illo communicaturus, Christus verò antequertit eum, & quærit. *Quid existimas Petre? Reges terra à quibus exigunt tributum, vel censum: à filiis suis an ab alienis?* Respondet Petrus, *ab alienis.* Ergo, inquit Christus, *filij liberi sunt:* Non discutio dicti rationem; quod per obscuritatem rei, & sententiarum varietatem multi operis, & laboris esset; sufficiat inferre Christum se pro illa, qua erat conditione, siue diuinitatis, vt Hilario, & Hieronymo, siue municipalibus, vt Origeni visum est, à tributo illo soluendo quod postulabatur, quod quale fuerit incertum est, liberum & immunem iure cuius ipse sibi conscius fuit, quanquam orbi adhuc non innotuit, censeri debuisse. *Et tamen, inquit, ne scandalizemus*

Caietanus in
2. 1. 17.

scandalizemus eos vade ad mare & mitte hamum &c. Vbi Caietanus animaduertit, non dictum à Christo ne scandalizetur, sed ut non scandalizemus eos; ad significandum, inquit quod de scandalo actiuo vitando loquitur. Iesus enim non adhuc cognoscebatur, filius Dei, adhuc non habebatur liber quantum esset, & propterea si negatio census fuisset, actiuo scandali rationem habuisset. Ita quoque Lucas Burgensis; Ne scandalizemus, hoc est, ne causam ipsis praebeamus malè sentiendi loquendique de nobis, habendo nos tanquam legis & templi Dei contemptores, id quod suapte natura offensiuum sit, causam autem praebeuisset istis Iesus, quia ignotum ipsis erat Iesum esse filium Dei, nec adhuc scire tenebantur quod nondum clarè lateque satis à Iesu predicatum fuerat, & Apostolis et iam ipsis prohibitum diuulgare; prouidenda verò sunt bona non tantum coram Deo sed et iam coram omnibus hominibus.

II.

De Cleric. 28.

Quae quidem animaduersio Burgensis, & Cardinalis Caietani, prorsus euertit & infringit responsionem Cardinalis Bellarmini, qui cum negare non posset à Christo numeratum Cæsari tributum, dilabi se putat dicendo, *Christum soluisse tributum, quia voluit, non quia debuit, & cum duplicem afferat loci illius expositionem, Christum secundum utranque rectè ostendisse se liberum fuisse à tributo soluendo. At hoc falsum esse Caietanus, idque verisimè affirmat, quia ita voluit Christus soluere tributum, ut simul quoque voluerit debere soluere, & debuerit, quia nondum palàm notus erat filius Dei, nondum liber apparuit, nec verò adhuc tempestiuum fuit, ut appareret, ita ut negatio census scandali dati rationem habuisset, quod Christus propter statum obedientiae, quo tum fuit, non debuit dare, nec verò potuit, quia nihil potuit velle contra quam debuit.*

Cæterum ut res tota dilucidior fiat, sciendum est Christum dupliciter considerari posse, vno modo simpliciter & absolute secundum quod naturà, & in seipso est: Altero modo secundum dispensationem humilitatis, & obedientiae, quam ex voluntate Patris propter salutem nostram spontè suscepit. Distinctionis huius indicationem, & firmamentum habemus ex verbis Christi, Mat. 26. qui de

de districto ense Petrum increpans; *An existimas, inquit, non posse me Patrem orare, & daturum illam duodecim legiones Angelorum, sed quomodo tum implerentur Scriptura, quia sic oportet fieri? Vbi si Christum absolute spectemus, docemur potuisse quidem orare Patrem, & legiones Angelorum obtinere; immò poruisset semet vindicare, vimq; illam omnem, & mortem declinare: quod si illum attendamus; quomodo oportet in casu hoc decretæ dispensationis, qua in mundum venit missus à Patre ut moreretur, non potuit orare Patrem, non vim repellere, aut vindicare se, quia oportuit scripturas impleri, oportuit illa fieri quæ prædicta sunt, nec potuit Christus quicquam aliter quam oportuit, nec id tamen cœactione, vel vinculo impositæ necessitatis; sed voluntate non potuit. Pari ratione dicendum est Christum, si quidem absolute illum cogitemus, fuisse liberum à tributo: quod si illum attendamus missum in similitudine carnis peccati, *Factum sub lege, factum nobis similem in omnibus, excepto peccato*, certè quemadmodum debuit circumcidi, quemadmodum debuit baptizari, & Pilato subijci, & mori; ita quoq; debuit tributum soluere: liber, inquam, fuit absolute, quod verba volunt, sed in hoc casu non liber; quia ipse se fecerat seruus; ita Lucas Burgensis, *Factus sub lege similem se reddidit cæteris omnibus, omni ex parte absq; peccato: Beda per assumptam humanitatem: tot crucem pro nobis sustinuit, sic & tributum dedit. Atq; hoc optimè confirmat Hieronymus, ipsam hanc distinctionē nostrā subiueniens, Tributum quasi regum filius non debebat, sed qui humilitatem carnis assumpsit, debuit adimplere omnem iustitiam.* Ecce vobis aperte, non debuit, & tamen debuit. In quo Bellarminus cæcus fuit; immò non cæcus, sed perfidus, qui vidit & videre noluit, quia præiudicio sibi, veritati quam oppugnat patrocinio esse sensit. Inspectit illum locum Hieronymi, sed addimus aliquid ex Augustino, quod opinor, nō inspectit, ex quo constat Christi actū illum; etsi nullo modo soluere teneretur, sed in eo voluit quod non debebat, tamē tenere nos, & ad subiectionē obligare Petrū, & Petri successores, & omnes animas Christianas, quia hoc voluit, ut nobis exemplo*

In Math. cap. 17.

De catechi-
zand. traditus
cap. 2.

exemplo esset, quid suis omnibus in hac causa faciendum esse velit. *Dicit Apostolica doctrina, ut omnis anima sublimioribus potestatibus subdita sit, & ut reddantur omnibus omnia; cui tributum, tributum; cui vectigal, vectigal; & cetera que fasus Dei nostri cultu, constitutionis humane principibus reddimus, quanda & ipse Dominus, ut nobis huius sume doctrina praeberet exemplum, pro capite hominis quo erat indutus tributum solvere, non dedignatus est.* Ea hic Christi factum exemplare nobis esse, & ideo voluisse quod non debuit, ut in illo reliqui omnes quid debeant, sciant dedisse in se specimen doctrinae Apostolicae, qua precipitur, ut *Omnis anima potestatibus supereminentibus subiecta sit*, eo fine ut quicumque Christi sunt, faciendum sibi censeant quod Christus fecit, tantoque magis faciant, quia illum hoc vident pro nobis, & exemplo nostro facientem, qui alioqui secundum se obligatio faciendi nulla fuit.

11. q. 1. Mag-
num quidem ex
Ambros. in Luc.
l. 4. cap. penult.
ad initium. c. 5.

cont. haeres. l. 5.
cap. 20.

origen. in Rom.
13.

Vbi ne solus sit Augustinus, Irenaeus quoque; succurrit, qui commemorata doctrinam Apostolicam, *Omnis anima &c. ideo tributa praestatis*, hoc inquit, & *Dominus confirmavit, non faciens quidem quod a Diabolo suadebatur* (ut illum adoraret, habiturus propterea regna mundi, & gloriam eorum) *tributorum autem exactoribus iubens pro se, & pro Petro dare tributum, quoniam ministri Dei sunt in hoc ipsum deseruientes.* Origenes in Rom. 13. *Exoluit tributum Dominus noster Iesus Christus in carne positus; quod idcirco se dicit exolvere, non quod debitor sit, sed ne scandalizet eos. Quod si ille, qui nihil habebat in se Caesaris, cum liber esset, soluit tamen tributum, quanto magis nos necesse est ista tributa carnis expendere, & negotiationis nostrae. Caesar. Dial. 4. Pro se & Petro dari staterem iubet, tanquam homo nostri similis factus, nostris affectibus obnoxius, & ad dandum tributum requisitus pro se, & pro Petro staterem praebens, pro Ecclesia voluntarius patitur, per semetipsum erudit illam neque Regi, neque Principi resistendum citra noxam aliquid praecipienti, sed a quo animo se tributo submitendum. Non habet hic Bellarminus qua effugiat, quia quantumvis Christum secundum se liberum a tributo soluendo constituat,*

stiat, eò tamen se vicarius Christi constrictum sentire debet, quod Christus viam suis exemplo suo præire voluit, & præoccupare factò suo, quod postea per Apostolum verbo edocturus esset. *Omnis anima potestatibus supereminentibus subiecta esto, ideo tributa præstatis.*

Sed est hîc aliquid ultra, in quo Cardinalis Iesuitæ singularem fraudem animaduersam vobis esse cupio; qui cum videat Christum non pro se tantum, sed etiam pro Petro soluisse tributum, de Christo respondet soluisse illum, quod iure non debuit, quod filius Dei esset; de Petro verò, cui responsio illa quadrare non potuit, respondet planè nihil, ut non immeritò suspicemur, scrupulum hîc illi aliquem hæsisse, quem haud facile sibi eximendum arbitratus est. Ac nequis hoc illum putet non optimè persuasisse, sciendum est in primâ operum editione, in qua immunitatem Clericorûm iure tantum humano non diuino constare defendit, interpositam ab illo exceptionem, quominus locus iste pro immunitate illa faceret, *Quia* De Clericis: pite 28. *Christus de seipso tantum loquitur, & argumentum illud facit pro non soluendo tributo; Dominus, inquit, cum ait; Ergo liberi sunt filij; id solum intè colligi voluit, se non fuisse obligatum ad soluendum tributum, de ceteris hominibus nihil dixit.* Quod si se tantum à tributi debito Christus ibi exceptum voluit; quod manifestum est, sequitur illum pro Petro soluisse, non aliud, quàm quod pro se debebat Petrus; ex quo euincimus Petrum se non factò tantum Imperatori Romano, sed iure ac debito, Christo ipso attestante, subiecisse. Colligamus ergo iam in vnum omnia. Si subiectio pars iustitiæ, quæm Christus adimplere debuit; si illam in se suis exemplarem esse voluit; si factò suo præceptionem Apostolicam comprobare; si Petrum Imperatori iure subiectum esse confirmet, certè quia discipulus non est supra magistrum, nec vicarius supra Dominum, nec transit in successorem ius aliud, quàm in superiore compertum est, sequitur non esse vicarium Christi, non Petri successorem, qui Christi, qui Petri exemplo repudiato, qui spreto Pauli præcepto, virinque tam sanctè custodito, subiectos sibi esse cogit Dominos suos,

suos, & contra Scripturas autoritate sua populares suos ab obligatione subiectionis, & tributi solutos, & liberos fore decernit. Longe aliter verus Ecclesia, de qua Ambrosius lib. 5. ep. 32. *Orat. si tributum petis Imperator, non negatur; agri Ecclesie tributum solvunt; solvimus quae sunt Caesaris Casari; tributum Caesaris est, non negatur.* Plura Bellarminus ipse in prior editione adduxerat, nominatim illud urbane Pontificis apud Gratianum; *De exterioribus suis Ecclesia tributum solvit*, sed in posteriori editione aliam mentem esse didicerat, & illa omnia absque ratione resecanda visa sunt.

23. 7. 8. Tributum.

III.

Ioan. 19.

Alter locus è nouo testamento ante à nobis indicatus est, ubi Pilatus Christo ait, *Nescis potestatem me habere crucifigendi te, & potestatem habere te absoluendi? Cui ille: Non haberes in me potestatem nisi tibi datum esset desuper.* Vbi manifestum est, constitutam esse diuinitus in Christum potestatem civilem, cui in illo statu humilitatis per obedientiam ad mortem usque subiectus esse debuit: Atque *desuper* quidem, quo vocabulo ibi utitur, non potestatem virium, aut violentiae notat, sed potestatem iuris, quam secundum se iustam fuisse necesse est, quia de caelo data est.

III.

De cler. c. 30. 1

Respondet Bellarminus de Clericis, cap. 30. *Christum de facto solum, non de iure fuisse subiectum*; quae illi distinctio in hac causa multò admodum vsui est, ut planè periturus fuisse vndarum tempestate videatur, nisi hac se virgulà fluctuantem subleuasset. At hic prior distinctio nostra tenenda est; Scripturarum & patrum autoritate comprobata, Christum si absolute rem attendere velimus, Pilato non potuisse iure vilo esse subiectum; quod si decretum diuinitus ordinem rerum inspiciamus, iure debuit Christus Pilato esse subiectus; quia Patri iam humiliatus iure debuit obedientiam exhibere; iure illum se potestati in se calitus datae submittere oportuit, ita *Luc. Burgensis: Non reluctor ego, sed Deo Patri meo obediens fero.*

V

Quod cum videret, opinor, Bellarminus, aliam sibi rimulam excogitauit, quae euaderet. *Potestas*, inquit, *desuper data quam in Pilato Christus agnoscit, non potestas iudicialis,*

ciaria, sed permissio intelligenda est, ut Sancti Patres docent Chrysoft. & Cyrill. Ac Chrysoftomus quidem tale aliquid habet; Cyrillus verò eo tantum fine adductus est, ne Chrysoftomus solus esset: hoc est enim tantummodo quod Cyrillus vult, ne Christus ad passionem & mortem coactus putetur. *Quomodo enim, inquit, qui natura Deus & Rex omnium à scriptura predicatur, cogi ab aliquo potest? hunc igitur errorem radicatus euecit, dicens; nisi tibi datum esset desuper. Datum, inquit, est desuper, id est, concessit concessitq; pater unà cum filio. Non ergo hic coactionem, sed voluntatem esse confirmat, ac proinde concludit; Suo igitur nutu, & voluntate Patris, datam esse Pilato potestatem ait, ut quicquam aduersus eum agere possit. Nihil ergo hic de permissione, sed tantummodo de potestate; potestate verò non quâ cogeretur Christus tanquam alienâ, sed cui se sponte subijceret à se datâ. Quare quemadmodum Oblatus est quia voluit actu vno, ita quoque actu continuo humiliatus est, quia voluit, sed iam humiliatus id debuit, quod humiliato ius, & æquum fuit.*

Esa. 53.

Chrysoftomi lingua quidem alia, certè mens eadem fuit, tantum ne quicquam inuito Christo factum crederetur. *Hoc verbum, Datum, inquit, in hoc loco permissuum est, quasi diceret, permisit hæc fieri. Ergo, inquit ille; Non potestas iudiciaria hic, sed permissio intelligenda est. Hic verò iterum fraudem Iesuitæ, quæso, attendite. Neque enim Chrysoftomus potestatem interpretatur permissionem, sed datum est, inquit, id est permissum est. Non haberes potestatem nisi tibi desuper permissum esset eam habere &c. Qualem verò permissionem intelligat Chrysoftomus, Exponit nobis Lucas Burgensis. Non hoc solum dicit permitti Pilato à Deo, ut ipsi noceat, quemadmodum quæuis alia in mundo impiorum in Sanctos nocumenta à Deo permittuntur, sed singularem permissionem intelligit, magno consilio, summasq; ab causas in vitam, qualem credibile est sequi ex amore Dei Patris in filium, cui nihil æquè ac filius curæ est. Nam ut in alias omnes ipsi permissum esset potestatem suam pro arbitrio suæ exercere, nam tamen in filium Dei, nisi accedente*

In Ioan. hom.

83.

singulari Dei permissione, mysticâq; dispensatione, ordinatione, dispositione, non ob crimen aliquod quod non cadit in filium Dei, sed ob grauissimam causam redimendi generis humani. Non alia ergo hîc permissio intelligenda est, nisi cum quâ consilium Dei dispensatio, ordinatio, dispositio coniuncta sit. Ergo vt reponamus Bellarmino responsionem suam. Permissa est; hoc est diuinitus consultata, dispensata, ordinata, disposita Pilato in Christum Potestas est.

Videte verò Bellarminus quàm ineptè rem agit, qui duo illa ponit tanquàm aduersa, & incompatibilia, quæ optimâ ratione coincidunt, & simul in causa stare possunt. Neque enim permissio excludit iudiciariam potestatem, neque iudiciaria permissionem; sed ista se mutuò amicissimè complectuntur. Iudiciaria potestas per Deum in Pilato est, permissio in Deo quid hîc est quominus Deus Christum, vel Christus ipse se permittat iudiciariæ potestati, quæ per Deum in Pilato est? Dicatur ergo ex Chrysostomo; *Non haberes in me potestatem nisi permissum tibi esset desuper,* certè potestas hic asseritur cui permissus est. Ac *iudiciaria quidem potestas ista est;* quia de quâ potestate Pilatus ait: *Nescis quia potestatem habeo crucifigendi te, & potestatem absoluendi;* Hoc est, adiudicandi te crucifigendum vel dimittendum, quæ non alia quàm iudiciaria fingi potest; de eadem ait Christus; *Non haberes in me potestatem nisi tibi datum esset desuper.* Desuper ergo data Pilato in Christum iudiciaria potestas est. Nec enim alia ibi potestas intelligitur, quàm quæ hic ab Apostolo appellatur. *Omnia anima potestatibus supereminentibus subiecta esto, cui potestas, quæ dicitur, Index est seculi, rerum temporalium gubernatrix, rerum humanarum administratrix, regum & principum potestas Deo ministrans,* quem admodum antè ex Origine, Augustino, & Irenæo ostensum est. Eandem verò vtrobique potestatem intelligi confirmat nobis Augustinus, qui eandem Christi, & Apostoli sententiam facit. *Discamus, inquit Augustinus, quod dixit Christus, quod & per Apostolum docuit; Non est potestas nisi à Deo. Idem ergo Christus quod Apostolus; Non est potestas*

potestas nisi à Deo. Atque in eam sententiam Bernardus; Epist. 42.
Iam tunc per se loquebatur, & in se experiebatur quod post
per Apostolos Clamanit in Ecclesijs; Non est potestas nisi à
Deo. Itaque addit paulò post; Romani Præsidis potestatem
super se quoque Christus fatetur fuisse calitus ordinatam. Ac
teneretur, quidem hic magister sententiarum qui in multis
non tenetur; Pluribus sanctorum testimonijs, inquit, in-
dubitantèr monstratur quod potestas mali à Deo est à quo est
omnis potestas: At enim Apostolus, non est potestas nisi à
Deo; Quod non de potestate boni tantùm, sed & mali intelligi
oportet, cum Pilato etiam veritas dicat, Non haberes in me
potestatem nisi tibi datum esset. desuper. Qua de re Augu-
stinum affert, Cupiditatem nocendi potest homo habere; pote-
statem autem, si ille non dat, non habet. Ita ergo hic per-
missio fuit, vt nihilominus iudiciaria potestas à Deo da-
ta, cui subiectus Christus, & quâ cruci addictus est, quæ
eadem quoque in tyrannorum excessibus asserenda est,
vbi persequantur Ecclesiam, & corpus Christi: Interim
verò tumoris elatio, non ordo potestatis in crivine est, ait Gre-
gorius; Nec potentia qua iusta est, sed actio prava damnatur.
Datur enim potestas à Deo haud aliter quàm visus nobis
à Deo vel auditus donatus est; Vt certè monet Origenes;
Qua cum à Deo in potestate nostra sunt, vti visu vel auditu
ad bona vel mala possumus, & in hoc iustum Dei iudicium,
est, quod his que ad bonos usus ille dedit, nos abutimur ad im-
pia & iniqua ministeria; ita ergò & potestas omnis à Deo data
est, ad vindictam quidem malorum; laudem verò bonorum;
erit autem iustum Dei iudicium erga eos, qui acceptam potesta-
tem secundum suas impietates, & non secundum diuinas tem-
perans leges. Concidit ergo Bellarmini responsio, & ma-
nifestum est Christum iudiciariæ potestati fuisse subie-
ctum, & id quidem iure; non iure absoluto, sed positiuo,
& secundum hoc quia se obedientiæ legi subiecerat; hæc
autem in illum cælitus ordinata potestas est, cui per obe-
dientiam se subijceret.

Sentent. li. 22
dist. 44.

In Psal. 32.

Greg. Moral.
l. 26. c. 19.

Origen. in Roman.
13.

PRÆLECTIO QUINTA.

Paragraphi.

- I. Probatur ex Christi verbis, Luc. 22. *Apostolos & eorum successores potestatem temporalem, quã secundum hoc seculum magni sint, & pœnis temporalibus cogant illos qui inobsequentes sunt, usurpare sibi vel affectare non debere.*
- II. Proponitur responsio Pontificiorum, viz. *non hic dominatum & potestatem secularem, sed abusum tantum potestatis, fastumque omnem, & insolentiam, interdici.*
- III. Refellitur prædicta Responsio.
- III. Puritanis occurritur, qui ex hoc loco inferre conantur, *nefas esse Episcopo, vel Clerico, quouis modo temporalem aliquam potestatem administrare.*
- V. Probatur *κατακλισην non significare iniustum Dominatum, sed potestatem duntaxat coercendi per vindictam temporalem, & cogendi.*
- VI. Respondetur ad duo testimonia, quibus Bellarminus expositioni suæ fidem facere conatur.
- VII. Rationes Bellarmini ex circumstantijs contextus petita diluuntur.

I.

Luc. 22.

Tque hætenus iam ex duobus istis locis, Christus humiliatus, qualis propter nos, & exemplo nostro fuerit, ostensum est; sequitur ut dicamus quales suos esse voluerit præcepto suo, quod dubitandum non est cum exemplo convenire; ut dicamus, inquam, in quo illos voluerit numero reponi, eorumnè quibus *superiorum potestatum* nuncupatio conveniret, an verò animarum quæ superioribus potestatibus subesse teneantur. Id verò manifestum est ex Luc. 22. ubi de maiori parte contendunt Apostoli, à Domino verò reprehenduntur, & documentum accipiunt, quo intelligant, ad se Domini prærogativam illam, quam somnare videntur, quæ supereminentes in seculo potestates sint, minime pertinere; *Reges gentium Dominantur, &c.* quibus verbis aperte significat, Apostolos

stolos suos, & consequenter eorum successores, à dominatu omni, & potestate temporali, qua secundum hoc seculum magni sunt, alienos se (saltem ratione functionis suæ propriæ) agnoscere debere; ministerium esse ad quod vocantur, & utique alij alios excellant, nihil inde habere, nisi ut tanto officiosius pro Domino ministrent, carere prorsus iure illo quod Principes exercent, quo pœna temporali, & corporali cogant illos qui inobsequentes sint; vsurpare sibi vel affectare non debere, ut propter seculi gratiam & potentiae metum quicquam ipsis deferatur. Ex quo relinquit, cum Domini esse non possint, pariter secum, Principibus & Dominis secularibus, ad mortem vsque, si vsus fuerit, subiectos esse oportere.

Hic concurrunt Pontificij omnes, tanquam ad commune rerum suarum incendium, quia si hic dominatus interdicitur, mox actum de Papatu est. Dicunt ergo vnâ voce omnes, Bellarminus, Iansenius, Maldonatus, Gretzerus, & reliqui non hic dominatum, & potestatem secularem sed ab usum potestatis, qualis tyrannorum esse solet, factumque omnem ac insolentiam interdici: Bellarminus verò impudentissimè omnium rem agit de *Romano Pont. lib. 1. cap. 9. Respondeo, inquit, tum hoc loco, tum* Matt. 20. *Dominum non remouisse Monarchiam ab Ecclesia, sed potius eam instituisse, atque admonuisse diuersam esse à Monarchia civili gentium. Optime verò: sed qui id tandem? primum enim, non ait Dominus, vos non praesidebitis vlllo modo, sed non sic ut Reges gentium. Qui autem dicit, tu non sic praeris ut ille, id significat, praeris quidem, sed aliter quam ille. At illud aliter quid sibi vult? vult vnum ex suis verè praesse, sed absque libidine dominandi, qualis est in Regibus gentium, qui tyranni sunt plerumque, imperantque subiectis ut seruis, & omnia referunt ad suum commodum & gloriam: lib. 5. de Rom. Pontifice cap. 10. ita rem explicat: Dico Dominum illis verbis* De Rom. Pont. cap. 10. *non prohibere Episcopis Dominatum, qualis esse potest Regum, & Principum piorum, sed qualis est Regum ignorantium Deum, qui tyranni potius sunt quam Reges. Id quod patet, inquit, ex verborum Graecorum proprietate; nam Matthaeus non*

ait ; *ut principum animi id est, dominantur simpliciter, sed regum principum, id est, violenter dominantur.*

III.

Vbi certe mirari possumus Bellarmini vecordiam, & stupiditatē, si tamē stupiditas & non potius insanus furor atque amentia dicenda sit. Nam ad præsentem occasionem qui hoc tandem quadrare poterit ; neque enim Apostolorum animus erat abuti dominatu, sed dominari in regno Christi, quod ei in hoc sæculo foelicissimum, & gloriosissimum futurum expectant, contendunt inter se quis maximus futurus sit, quis ad dextram, quis ad sinistram assideat, quis summo loco dominandi auctoritate cæteris antecellat ; An verò hic respondet Christus ; non erit dominatus vester fastuosus, & superbè libidinosus ad subditorum iniuriam, qualis tyrannorum esse solet, sed moderatus, & placidus, qualis esse solet piorum Regum. At prorsus hoc extra oleas, ut loquuntur ; *id est, ut in re ;* & quidem in promptu responsio fuisset, Nobis non est animus, Domine Iesu, dominari quomodo tyranni, sed quomodo pij Reges solent. Et quis tandem tam à vero auersus est, ut mentem discipulorum in illo dominatu, quem affectant, aliter interpretari velit. Sed hic contentio recurrit, neque minus feruet, quam prius in tali illo dominatu, qualis piorum regum esse solet, qui scilicet Christi regno conueniat, quis maximus futurus sit. Ergo responsio Christi, nisi illam otiosam esse velimus, simpliciter intelligenda est, Reges gentium dominationem & potestatem exercent, vos verò non sic ; ut se intelligant non in numero supereminentium in seculo potestatum futuros, sed in ordinem subiectarum animarum esse redigendos.

Cæterum ut locum penitiùs inspiciamus, absque ratione facit Bellarminus, ut *Reges gentium, tantum Ethnici Principes intelligantur, & qui ignorant Deum, quasi hic Gentes Iudæis oppositæ habeantur, cum tamen apertum sit, haud minùs hoc quod dicitur, ad gentem Iudæam, quam ad aliam quamuis pertinere ; tantoque magis quod ab illorum consuetudine petitum sit, quòd ait Christus, Qui potestatem in illos exercent, Benefici vocantur, apud Hebræos*

bræos enim *Nadib*, liberalem, beneficium, munificum, magnificum notat, & nomen ad Principes & Heroes translatum est, vt dicantur *Nadibim*, prout passim in Scripturis videre est, & inde mutuata Aegyptijs nuncupatio, qua ex illorum Regibus paucissimi quidam ^{Egypti} dicti sunt, quam tamen apud alias gentes increbuisse haud facile videre est, vt haud minus Christus ab exemplo Regis Iudæorum quam Ethnicorum Apostolos hic auocare censendus sit, immò & Christianorum quoque, quia promiscuè hic Reges omnium gentium intelligendi sunt.

Secundò ex Regibus ipsis Ethnicorum quantus numerus fuit, quos fuisse constat mites & moderatos Principes, clementiâ, bonitate, beneficentiâ, & singulari virtutum præconio nobilitatos, ita vt Augusti corum, & Titi, & Traiani, meritò specula Regiarum virtutum habeantur, quos omnes indefinitâ nuncupatione cum tyrannidis inuoluere alienum à Christi mente fuisse dubitare non possumus. Itaque per principes istos mansuetos, patriæ patres & rerum publicarum conseruatores, quidni iudificentur interpretes isti sententiam Christi, vt quod ab vna parte dicitur, *Reges gentium* populis suis per tyrannidem insultant, & se ambitiose gerunt in illos, Vos verò non sic, hoc illi ex altera parte reddant, Reges gentium ita dominantur, vt moderatè atque placidè se gerunt in suos, illorumque commodis omni curâ consulant, vos ergo sic, & Reges Regum illorum similes sitis: Quod si nemo dicere audeat, ne Iuliano similis, aut Porphyrio, Christo apertè repugnare videatur, superest vt Christi sententia simpliciter de Regibus intelligatur, & secularis dominij potestate temporali, vt eam sibi Apostoli, quod ad Apostolatam attinet, prorsus interdictam esse sentiant.

Vide Tostat. in
Math. 20. q.
94. 95. Glossa
ordinar. in Re-
ges gent. ex O-
rigen.

Tertiò si improba tantummodo dominatio hic intelligatur, quid intererit hic inter Apostolos & Reges etiam Ethnicos, vt non vtrisque admonitionem hanc absque discrimine datam putes? Reges gentium quamplurimi per tyrannidem dominantur; vos verò Apostoli non sic. Quin & vos quoque Reges non sic, etiam quamuis Eth-

Sap. 1. 1.
Daniel. 4. 24.

Math. Tertius
pag. 131.

Non sic inier
vos : Tu Petrus,
cum successori-
bus tuis, Roma-
ni imperij he-
reses. Beat.
Rhenan. pa. 650

De conf. det. 2. :

nici sitis, vos quoque non sic. Nam & Ethnicis quoque Regibus dicitur, *Diligite iustitiam qui Iudicatis terram*, Sap. 1. 1. Et Nabuchodonosorum hortatur Daniel ; *Redime peccata tua iustitiâ, &c.* Et plena sunt Ethnicorum quoque scripta præceptis salutaribus, quibus sic instituunt Reges suos ; Quin & retrocurrat licet hæc hortatio à Pontificibus ad Reges : Pontificum ingens numerus nonnisi lupi, & apri sylvestres, grassatores, & latrones, Ecclesiam Dei depopulantes, monstra teterrima, Diaboli incarnati, quinquaginta ordine, teste Genebrardo, non *Apostolici*, sed *Apotactici*, & *Apostatici*, vos verò Reges non sic ; quin potius sitis reipsâ, quod illi verbo per hypocrisin dici volunt, *serui seruorum Dei*, quia *boni* Reges, teste Bellarmino, *seruunt eis quibus imperant, quia laborant regendo, & imperando, non propter suam vel utilitatem, vel cupiditatem, quod tyrannorum est, sed propter populi utilitatem, & propter publicum bonum.* Certè verò non credimus illam Christi mentem fuisse, quæ hoc modo susque deque verti, atque inuerti posset, quin potius proprium hic aliquid Apostolistradidisse, quod ad Reges huius seculi pertinere non possit. Immo videte denique per illorum doctrinam, quo Christi sententia reciderit. Contentunt discipuli de maioriâ in regno Christi ; Increpat verò illos Christus, si Bellarmino credimus, in hanc sententiam ; Reges gentium dominantur eis tyrannicè. Vos verò non sic. Ego enim vos constitui, qui Regibus ipsis superiores sitis, qui dominium in illos, & potestatem exerceatis, & vbi opus fuerit, de regalibus suis ac dignitate omni deponere possitis. Hicne verò Christi animus fuisse videatur ? Siccine discipulorum suorum spes carnales, & falsas, & ambitiosa consilia castigat, & corrigat ? *instituenda* scilicet *Monarchia*, vt loquitur Bellarminus, qua omni Regum maiestate sublimiores sint ? Quanto sanctius Bernardus, & verius ad Pontificem, *Non tibi Petrus dare, quod non habuit, potuit : quod habuit, hoc dedit, sollicitudinem super Ecclesias : nunquid dominationem ? Audi ipsum ; Non dominantes in Clero, sed forma facti gregis. Et ne dictum solâ humilitate putes, non etiam veritate, vox Domini*

mini est in Euangelio, Reges gentium dominantur eorum, & qui potestatem habent super eos, benefici vocantur. Et infert, Vos autem non sic: Planum est, Apostolis interdicitur dominatus. Iergo tu, & tibi usurpare aude, aut dominans Apostolatam, aut Apostolicus dominatum. Planè ab alterutro prohiberis. Si utrunque similiter habere voles, perdes utrunque. Alioquin non te exceptum illorum numero putes, de quibus queritur Deus sic; Ipsi regnauerunt & non ex me, Principes extiterunt, & non cognoui eos. Et mox: Forma Apostolica hæc est; dominatio interdicitur, indicitur ministratio. Nihil expressius, nihil disertius dici potuit; nihil ad Christi mentem accommodatius, qui ministerium suum, & Apostolatam vult intelligi à Principatu & potestate temporali esse diuisum.

IV.

Neque tamen hic Puritanorum curiositati locus datur, qui nullo modo ferunt, vt Episcopi vel Clerici quouismodo temporalem aliquam potestatem administrent, quia aliud est de ministerio Ecclesiastico differere, quale secundum se ex verbo Christi constitutum est, quo ipso prætextu, Romanenses, Pontifici suo dominatum in Principes, Clericis à subiectione Principum immunitatem, asserere conantur; aliud de ministris dicere, tanquam subditis & ciuibus, quibus non ministerij nomine, non iure aliquo suo, sed Regiâ voluntate, & arbitrio propter bonum publicum reipublicæ & Ecclesiæ, temporalis aliqua dirimendi causas, & negotia, delegata & mandata potestas sit, qui subiectionem apertè profitentur, quia omnis eorum administratio & executio Regio tantum nomine atque autoritate suffulta est. Cuius ei tanquam depositi cuiusdam rationem reddere se, vbi requiruntur obligatos esse recognoscunt; Multum verò interest rei cuique, quid per se, quid ex accidente conueniat, & potest quodam modo non illicitum aliquid esse, quod tamen licere simpliciter ex toto genere defendi non potest.

Cæterùm nè hic moremur, Bellarminus, vt vidimus, responsionis suæ prætextum adducit ex Græcorum verborum proprietate, quia habent Matthæus & Marcus,

non; *καταπορεύει αὐτοῦ*, sed *καταπορεύεται αὐτοῦ*. κατὰ πόλιν verò non est simpliciter dominari, sed violenter dominari; quod idem de *καταπορεύει* intellectum vult. Sed hoc illi haud satis tutum per fugium est; nam apud vulgatum interpretem, cuius illi versio vna authentica, & citra exceptionē Tridentini concilij decreto esse iubetur; cōpositio illa haud ita multi momenti est, vt *καταπορεύει* vsquam aliter vertat quàm *καταπορεύει*; vtrumque enim vertit simpliciter *dominari*. Ita apud Matthæum & Marcum in verbis citatis & apud Petrum; *κατὰ πόλιν* non vt *dominantes in Cleris*, quem locum Bellarminus affert pro sententiâ suâ confirmandâ, nullâ omninò ratione, sed tantum interpositâ autoritate sua. Quod si in cōpositione illa tanta vis esset, haud facilè credimus illam à Luca præteriri potuisse, vt simpliciter *dominationem* suis Christus interdiceret videatur, vbi non nisi dominantium vitia & abusus interdicit.

Sed tamen præpositioni *κατὰ* in compositione istâ vim suam inesse haud prorsus abnuimus, non quæ ad dominatum addat aliquid, sed quæ dominatus veram, & propriam rationem exprimat: verum est enim, *κατὰ*, nonnunquam in compositione deteriolem partem sequi, & rapere in peius quod mediâ alioqui significatione est. *ἔχω*, habeo, *καταχέω*, detineo, *κατακρίνω*, iudico *κατακρίνω*, contemno *κατακρίνω*, conuerto *κατακρίνω*, in fugam conuerto *κατακρίνω*, curro; *κατακρίνω*, incurro; nempe vt qui depopulandi & vastandi causa inuadunt. Perindè ergo fit in *καταπορεύει*, & *καταπορεύει*, vt læuum aliquid, & ingratum sonent, sed quibus & quo modo considerandum est. Rectè namque Poeta; *Regum est parcere subiectis, & debellare superbos*. Illud verò *debellare* vim notat & compulsionem; & hoc quidem *dominari* est potestatem habere coercendi per vindictam, & cogendi eos qui parum obsequentes sunt. Hæc est ergo *καταπορεύει*, &c. vt è dominari vtne impunè ferant, secundū hoc seculum, qui detrectant imperium, qui legibus & mandatis obtemperantes esse aspernantur. Atque hoc est in quo *Henricus Stephanus* præpositionis vim notat vbi latine vertitur: *Dominantur in eos, potestatem exercent in eos, quia extorquent vltione obsequium, quod refractaria peruersi-*

peruerſitas vltro non præbet. Atqui verè vis eſt in malum ſit ijs quibus inferitur, non tamen ſemper tyrannica; non ſemper improba vel iniuſta eſt; ſed eam clementiſſimi Principes, etiam iniuſti nonquaquam in immorigeros exequantur, etiam iniuſti futuri, ni exequantur; *quia miniſtri Dei ſunt ad vltionem ijs quia malefaciunt.*

Cæterum tamen duo teſtimonia Bellarminus affert, quibus expoſitioni ſuæ fidem facere conatur, planè ridiculus in vtroque, quia in altero pro ſe nihil habet; & alterum habet contrarium ſibi. Nam locus quem citat ex Pet. 5. *Non quaſi dominantes, &c.* eiſdem cum locis iſtis, quos iam tractamus, quaſtionis eſt, & ſententiæ; quippe quo compresbyteris ſuis tradidit, quod ipſe hinc à Chriſto traditum accepit; ita vt intelligentia loci illius prorsus ab huius loci expoſitione dependeat, & petenda ſit: Peſſima ergò fraude per petitionem principij locum illum Petri adducit, quo huic loco lucem afferat, qui ipſe potiùs ab hoc illuminandus & illuſtrandus eſt.

In altero verò loco flagellum ſibi parat & ipſe ſe fune ſuo ſtrangulat. *Dixit Caleb; que percufferit, Ciriathſepher & ceperit eam, dabo ei Achſam filiam meam uxorem. Græcè,* inquit *καταυφισθησιν αυτην,* id eſt, *vi dominatus fuerit.* Optimè verò, Bellarmine; certè vim audimus, ſed vim iniuſtam non audimus, non tyrannidem, non abuſiuam & improbam dominationem; neque verè dici poteſt, quia vis illa pro exterpandis gentibus illis à Deo ipſo præcepta eſt. Hoc eſt ergo noſtrum *καταυφισθησιν & καταυφισθησιν,* potestate præditum eſſe qua per vim in ordinem redigat eos: qui reluētantur, & repugnant, nec quod iuſtitia ipſa imponit, iugum ferunt. Porro habetur idem vocabulum A&. 19.

Infliciens in eos homo in quo erat ſpiritus malignus, & καταυφισθησιν αυτην, & prædominatus eis, inualuit contra eos, &c. Quo in

loco videmus deſignari vocabulo illo meram vim, & imperum, quo præualuit dæmoniacus in illos, in quos inſiſit; quo ſenſu manifeſtum eſt ad vim quamcunque non iniuſtam modò, ſed iuſtam, qua quis opprimitur, accommodari poſſe. Ergo hoc Seruator Chriſtus, diſcipulos ſuos, maguos ſe fore ſperantes, more magnatum huius

Iof. 15.

Concord pag. 2.

Pag. 1601.

Ier. 3. 14.

Num. 21. 24.

A&. 19. 16.

Ar. Met.

seculi, admonitos esse voluit, non eo se per illum loco fore in hoc seculo, ut potestate atque auctoritate præpollcant, qua homines sibi mulctationibus, & poenis subiectos esse cogant; non in eum statum pronehendos, qui mundanis oculis magnitudinem præ se ferat, vel repugnantibus fræno, & terrori esse possit; munus ad quod vocantur ab externo splendore omnialienum esse, & ministerio tantum non principatu, & imperio definiti.

V I.

Arinat Bellarminus; *Nonne clarè hoc loco subiungitur qui inter vos maior est, fiat sicut minor, ut in ipsum & præcessor, dux Princeps, sicut ministrator; vnus igitur erat à Domino inquit dux designatus.* Videte verò hic, Cardinalis Iesuita quam ocularus sit, qui id videt quod ante illum nemo vnquam vidit. Sed triplex hic ab illo committitur fraus. Primò namque quod Christus indefinitè proponit omnibus, hoc ille ad vnum restringit, tanquam vnum aliquem alloquatur ibi Christus, quem maximum inter eos esse significet. Atqui verò ex Matthæo & Marco manifestum est vniuersaliter dici, *Quicumque inter vos voluerit esse primus; ita vertente vulgato illorum interprete, & sequente illum Aria Montano, & ian blia in ipis mias zontidoy; quemadmodum Matthæi 5. & de vndition mi zontidoy au to: quicumque dimiserit uxorem suam. Et Matth. 10. & ian mi d'è'o) ipis: quicumque non receperit vos. Et Iac. 4. & de p'arab'i q'ios t'j' no' x'io. p'u; quicumque voluerit amicus esse huius mundi, & infinitis alijs locis.*

Matth. 5. 32.

Matth. 10. 14.

Iac. 4.

Secundò fallit, quia quod Christus apertè refert ad exprobrationem & reprehensionem ambitiosæ vanitatis, hoc ille detorquet ad designationem & constitutionem affectati ab illis principatus. Nam quod apud Lucam est, *Qui maior est in vobis, siue inter vos, hoc apud Matthæum & Marcum legitur, Quicumque voluerit esse magnus inter vos, esto vester minister, &c.* quasi dicat, Qui è vobis, magnus esse desiderat, quod vos plus æquo omnes desiderare video, deponat opinionem magnitudinis, & cò se vocatum sentiat, ut ministret, & seruiat. Quod si maioritatem hic statuat Christus qualem sibi discipuli animo suo fingunt, iterum dico quid hic proprium Apostolis, quid

quid quod non Regibus quoque commune sit, quibus summa laus est, non superbire fortunis suis, non efferris animis, non imperiosè in subditos agere, sed placidè tanquam obsequio quodam, & blandimento ad inferiorum animos demulcendos sibique deuinciendos, attemperare se, atque demittere. Id quod in Constantino laudat Eusebius, quem notat *non dedignatum cum multitudine per literas colloqui, & etiam singulos è populo fratres & conseruos appellare, & in Tito Vespasiani filio Suetonius & Eutropius, qui tristem quenquam à se abire non sustinuit, ita vt eum omnes amorem & delicias generis humani nuncuparint.*

Euseb. hist. lib. 3. c. 23.

Tertiò in eo peccat, quod maioritatem, quæ siue in Apostolis, siue inter Apostolos esse potuit, vel fuit, quæ tantummodo spiritualis, & à mundi rationibus prorsus segregata est, ille ad carnalis præminentia dignitatem, & prærogatiuam accomodat, qua mundo magnitudine sua conspicui, & illustres essent. Maiores fuisse Apostolos in regno Christi quibusuis alijs Prophetis, Euangelistis, Pastoribus, & Doctoribus, & fuisse inter Apostolos quosdam *ὄντες ὡς ἄστροι* supra communem modum Apostolos, qui quasi *columnæ* videbantur, nemo dubitat, at non ita tamen vt secundum seculi rationem, ac modum maioritate præirent, hoc est, vt alij alijs vim afferre, poenisque, ac damnis corporalibus afficere possent, sed tantum gratiarum, & donorum eminentia, qua plenius in illis refulxit Christi virtus & potentia circa corda, non corpora, qua fortius, & efficacius obierunt ministerium, quod illis à Christo mandatum est. Atque hoc ab exemplo Christi manifestum est, qui se suis hac in causa imitandum proponit, maior illis & tamen *sicut ego*, inquit, *ueni non cui ministretur, sed ministrare; Ego in medio vestrum sum, sicut qui ministrat*, quasi dicat, vt autemque alij alijs vocatione, ac donis superiores sitis, nolite tamen inde fastum assumere, nolite alij in alios dominium vsurpare, idque agere vt pro seculi more potestatem in inuicem exerceatis, sed vosmet ipsos componite ad exemplum meum, qui depositâ quodammodo propter vos maioritate omni,

*2. Cor. 11. 5.
& 12. 11.
Gal. 2.*

qua in seculo magnus esse possim, tanquam minister vobis & servus factus sum.

VII.

At inquit Bellarminus, *Christus de se dicit, Vocatis me, magister & Domine, & bene dicitis, sum enim. Sicut ergo Christus non dominabatur nec præerat sicut Reges gentium, sed ministrabat & laborabat, & tamen verè præerat, & Dominus erat sic unum ex suis præesse voluit, &c.* Mittamus quod ante castigatum est, accommodari ad unum quod in commune omnibus dictum est: cum verò de dominatu externo & temporali sermo sit, qualem sibi Pontifex in Reges assumit, &c. perinde rationem instituit Bellarminus, ac si dixisset, Sicut Christus non dominabatur nec præerat, sicut Reges seculi, & tamen verè Dominus erat & præerat. Ita unum ex suis præesse voluit sicut Reges seculi, tantum ut pro more piorum Regum seculi sit, absque fastu & improba libidine dominandi. Ita quod Christus clarissimè in se negat, hoc ille tanquam ab exemplo Christi transsumit & attribuit mentito & nefariè à se substituto Vicario Christi. Atqui verò Christus qui verè præerat tanquam magister & dominus, apertè de se testatur, *Regnum meum non est de hoc mundo; si enim, &c.* Dominus ergo Christus, sed non temporali potestate Dominus, non mundana dominatione, qua prout iam Pontifex orbi terrarum formidabilis videretur, non ad diuidendas hæreditates, non ad Cæsares deponendos. *Luo. Burg. Regnum meum non est contrarium monarchie Cæsaris.* Non ad constandos exercitus, non cui satellites & ministri ad nutum sint qui factas iniurias viciscantur; Dominus ad fidem est, Dominus ad spiritualis regni procuracionem, Dominus ad illa quæ vitæ æternæ consecucionem spectant. Eandem ergo suorum maioritatem quæcunque illa est, intelligendam docet; quæ non in rebus huius seculi, non in regnis disponendis & distribuendis, sed in spiritualibus tantum & cœlestis regni negotijs occupata sit.

Postrema exceptio planè puerilis & stulta est. *Reges gentium, etiam qui tyranni non sunt, ita regna administrant, sicut propriam hæreditatem quam filia sua derelinquant, at*

Prelati Ecclesie non sic. Ridiculum animal, Quasi verò Petrum Christus admonere voluerit obuenturum illi Ecclesie principatum, sed non quem filio derelinquat; quasi Reges illos tantum intellectos velit, quorum regna hereditarij iuris sunt; quasi non illos quoque velit, qui electione Reges fiunt; quasi hæc ante Cæsares, ad Romanæ reipublicæ Principes non pertineant; quasi non ad Cæsares illos quibus relinquendi filijs suis imperium ius nullum aut potestas fuit. Certè magis ineptum hoc est quàm ut hic morari operæ pretium esse videatur.

I 2 P R E

PRÆLECTIO SEXTA.

Paragrap̄h.

- I. Ex Pauli appellatione ad Cæsarem euincitur, penes Cæsarem etiam in Apostolos ipsos imperium fuisse.
- II. Referuntur variae, & secum pugnantes Bellarmini responsiones.
- III. Refelluntur predicta responsiones, & fuse probatur Apostolum non tantum de facto, sed & de iure ad Cæsarem appellasse.
- IV. Retorquetur Bellarmini responsio in ipsum, & ostenditur Paulum ex Bellarmini sententiâ contra ius fecisse, & postulandam esse de iniuriâ.

I

Ro asserendâ supremâ potestate Regiâ, debitâque illi omnis animæ subiectione, post aliquot ex Euangelij explicata loca; superest ex Actis Apostolicis exemplum Pauli Apostoli, qui cap. 25. ubi se videt Iudæorum calumnijs, atque mendacijs inuidiosius onerari, nec posse citra destinatam iniuriam apud eorum tribunalia iudicari, beneficio iuris vtendum sibi censuit, & ad superiorem suum pariter & illorum iudicem causam refert. N. m. cum quærit ab illo Festus Iudæis gratificari cupiens velletnè ascendere Hierosolymam, & ibi causam suam coram se Iudice disceptare, respondet; *Ad tribunal Cæsaris sto, ubi oportet me iudicari, &c. Cæsarem appello.* Quem autem appellat quis, cum sibi Superiorem, & Iudicem agnoscit. Cæsar ergò Paulo Superior, & Iudex, & in Cæsare potestas illa cui quia omnis anima, etiam Pauli anima ad subiectionis officium obligata est. Aperitissima res est, nam ad quem, quis in causâ suâ secundum rationem iuris appellat, cum extra omnem controuersiam superiorem se facit.

Dubius est hîc in responsione Bellarminus, quamquam non tam dubius quàm perfidus & impius qui contra id quod dictante conscientia suâ scribit, ad Pontificiæ voluntatis arbitrium sententiam, si opus est, assidue nouam fugit,

fingit. Nam lib. 2. de Romano Pontifice cap. 29. respondet primò ex Ioanne de Turrecremata, Paulum appellasse ad Cæsarem, quia de facto erat Iudex ipsius, et si non de iure. Hanc verò responsionem haud satis rectam videri vult, quare addit, *Secundo dici potest & melius ex Alberto Pighio discrimen esse inter Principes Ethnicos & Christianos : nam quo tempore Principes erant Ethnici, non erat Pontifex iudex illorum, sed è contrario illis subiectus erat in ciuilibus omnibus causis non minus quam cæteri homines, id est, & de iure, & de facto.* Merito itaque Paulus inquit Cæsarem appellauit, cumque iudicem agnouit cum accusaretur seditionis, & tumultus in populo excitati. Hanc responsionem retinuerat ille in vtrâque operum editione, & tamen editione posteriore libro de Clericis cap. 2. ita responder, vt Paulum videri velit appellasse Cæsarem tantum vt iniurias Iudæorum auerteret, non quod eum verè sibi & iure iudicem arbitraretur. *Coactus est, inquit, appellare Cæsarem, oppressus calumnijs Iudæorum, & iniustitia Præsidis Romanæ, qui solum Cæsarem supremum Iudicem agnoscebant ; itaque ipse de facto saltem, si non de iure Cæsarem iudicem agnoscere debuit.* Sed addit, nec sine risu exceptus fuisset, si B. Petri supremi Principis ac Iudicis sui coram Gentilibus vel Iudæis mentionem facere voluisset. Hanc verò rem in responsione ad propositiones Doctoris eiusdem Veneti expressius agit, scilicet *Paulum fuisse coactum appellare ad Cæsarem, eumque pro iudice suo agnoscere de facto non de iure, tunc enim Diui Petri potestas non agnoscebatur nec credebatur, atque ideo si Paulus dicere voluisset, non cognoscere se alium iudicem quam Christi Vicarium, risum mouisset Iudæis, à quibus erat accusatus, & gentilibus, à quibus erat iudicandus, & ita ipsemet dicit, coactus sum appellare Cæsarem.*

Et meritò quidem nobis risum mouet ista responsio. Quasi verò non maximè ridiculum sit Petrum à Deo supremum mundi Iudicem constitutum, & tamen eo loco positum esse vt ridiculum esset ad eius iudicium appellare. Quid enim? An Petrum credimus circumeuntem vrbem Romanam, & Imperatorum ibi splendores & magnificentias intuentem, submurmurare sibi solitum? Mea iure

iure sunt ista omnia, quibus illi se tam magnificè ostentant; ergo hic abiectus & inops humi deambulo, qui sum tamen superior Cæsaribus istis, & Mundi Monarchis, & eo loco positus vt deturbare illos de imperio, & vniuerso isto splendore possim exuere? Meum est satellitium hoc omne, & quicquid videtur esse regale; ego adorandus ab omnibus, & humeris hominū circumferendus: Ego regnorum omnium dominus & mundi supremus Iudex, ad quem ex toto terrarum orbe appellationes concipiendæ sunt: sed per iniuriam ab hominibus sceleratis, & incredulis, hæc omnia occupantur; & ego à iure meo exclusus sum. Ecquis tam insanus est, vt Petrum credat in illa humilitate tam stolidi ista figmenta meditari voluisse? *Frustra verò potentia illa, & proinde nulla est que nunquam reducitur in actum.* Ementita ergo & nulla est potentia illa omnis, qua Petro supremum supra Reges tribunal asseritur, quia in Petro nihil vnquam tale comperitum est, immò quod si Paulus commemorasset, meritò videretur rideri potuisse. Quanquam non debuit ille propter hominum risus, à iure Petri vindicando temperare. Certè enim quos Christi non puduit, eos pudere non debuit Vicarij Christi, & qui reliqua fidei capita euulgare suum esse iudicarunt, quo iure tacerent vnum hoc quod Bellarminus epistola ad Archipresbyterum vnum esse dicit, *ex precipuis fidei capitibus & religionis catholicae fundamentis.* Non erubescō, inquit, *Euangelium Christi, quia potentia &c. Rom. 1. Predicatio crucis gentibus stultitia est, &c. Nos tamen predicamus Christum stultitiam &c. 1. Corinth. 1.* Monet ille Timotheum, *Ne erubescas testimonium &c. Neque me captiuum eius. 2. Tim. 1.* An ergo Paulum Petri propter sortem illam tam humilem pudere debuit? Qui stultitiæ probum in Christo prædicando non est veritus, an illud vereri potuit in Petro absque quo non constaret Ecclesia Christi; cui tamen optimè illud comperitum erat, *stulta Dei sapientiora sunt hominibus*, quod ibidem Apostolus testatus est. Atqui verò maiestas ista Petri non in *stultis illis* reperitur, quæ Deo probata sunt, sed in hominum sapientijs, quas sapientia

sapientia diuina damnauit, quippe quæ ex *sapientie* verbis nullum omninò firmamentum naçta est. Immo nec eam filij sapientiæ comprobarunt, quibus de celsitudine ista Romani Pontificis & infinita imperij potestate ad mille vsque annos nihil auditum est. Iam verò ridiculum dogma dicendum est, quod nulla vnquam fidei professione, nullo Christianæ religionis apologetico scripto ad mille vsque annos vel eminus quidem significatum est. Cæterùm hoc est quod in hoc loco maximè animaduersum esse cupio; in vna eademque editione repudiari altero responso ius illud quod altero comprobatum est. Aut si tibi non satis apertè repudiatum, videte in operum Recognitione quid scribat de priore illa responsione: *Non probo inquit quod dixi eo loco cum Alberto Pigbio Sanctum Paulum appellasse ad Cæsarem tanquam ad legitimum suum Principem; nam si ratio exemptionis Clericorum est, quia ministri sunt Christi, qui est Princeps Regum terræ & Rex Regum, certè sunt exempti de iure non solum à potestate Principum Christianorum, sed etiam Ethnicorum.* Nempè offenderat Sixtum Quintum dicendo Pontifices olim Cæsari *de iure* in ciuilibus causis fuisse subiectos, quod ille ita ægrè tulit, vt animus esset Bellarmini libros in *Indicem librorum prohibitorum* referre. Qui idem quoque Pauli quinti animus fuit nisi ille facilem se præbuisset ad palinodiam vt Bosio, Martæ, Cæterio Zechio, Maurino alijsque eiusdem farinae Pontificiæ omnipotentiae propugnatoribus conformem sententiam pronulgaret. Per quos noui iam Christianismi dictatores factum esse credendum est, quod idem Bellarminus in Recognitione *lib. de Concil. & Ecclesia* profiteretur, qui cum dixisset cap. 13. *Pontificem olim subiectum fuisse Imperatoribus tanquam Dominis suis temporalibus* exponit iam intelligendum *de facto, non de iure*; Rationem autem huius mutationis vt sciamus, addit in fine; *Authoritas Pontificis paulatim magis ac magis declarata est.* Ergo iam sciendum est ex quo opera sua Bellarminus primò edidit, superuenisse Romæ nouam lucem, qua multo felicis & vberius ouàm vnquam ante Pontificiæ potestatis amplitudo intellecta

De potest. Rom.
Pontif. l. 1. c. 10.

relle&ta est. Ignorarunt illá Petrus, & Paulus, & qui illos Episcopi ad mille vsque annos consecuti sunt, quousque somniauit illam tandem Hildebrandus ex quo iactata res subinde, sed haud satis plenè declarata, donec illis quos ante dixi authoribus didicit illam senescens iam ferè ad delirium vsq; Cardinalis Bellarminus. Cæterùm ab eo quod dicimus exemplo manifesta res est quam agimus. Sumo enim quod habet Carerius, *Summum imperium penes eum esse constat ad cuius tribunal prouocatur.* Atqui ab Apostolo Paulo prouocatur ad tribunal Cæsaris. Itaque penes Cæsarem, etiam in Apostolos ipsos summum imperium agnoscendum est. Friuolum est autem quod excipit Bellarminus Paulum coactum fecisse quod fecit, certè enim nunquam vir bonus nisi coactus litem facit, tantùmq; alienarum iniuriarum importunitates & vexationes, causas ad tribunalia deferendo, propulsat: Alterum verò illud, agnouisse Iudicem Cæsarem *de facto tantùm non de iure*, præterquam quod ab ipso suffragante quoque Carerio reprehenditur, ipsis certè Apostoli verbis prorsus exploditur. *Sto*, inquit, *ad tribunal Cæsaris ubi oportet me iudicari*, Nam ubi oportuit Apostolum iudicari, ibi de iure subiectus erat iudicio. Oportuit ad Tribunal Cæsaris iudicari. Iure ergo Cæsari tanquam summo Iudici subiectus est. Atque appellationem quidem hanc ratam habuit Deus, qui missò Angelo Paulum tempestate periclitantem consolatur, *Ne metuas Paule: quia oportet te Cæsari sisti*, cuius certè rei mentionem non fecisset, si contra ius Apostolus pro Petro Cæsarem, ne scilicet risum circumstantibus moueret, iudicem sibi substituisset. Atqui de veritate Bellarminianæ distinctionis quo tandem argumento certi esse possumus? Appellasse Cæsarem manifestum est; non fecisse *hoc de iure*, quò nobis constare poterit? Quà scripturarum; quà Patrum, vel Conciliorum autoritate nos inducit vt assentiamur? Quin potius redarguit commentum hoc veteris Ecclesiæ consuetudo, qua semper seruatâ iuridicâ formâ Cæsarem appellandi; appellasse verò quenquam à Cæsare ad Pontificem nunquam auditum est, ne à Iuliano quidem, aut

Constantio, aut Valente, aut quoquam alio; vt mihi planè monstrum esse videatur Pontifici à Christi vsque tempore subordinatum esse Cæsarem, nec tamen formam iuris vnquam auditam esse, qua à Cæsare ad Pontificem appellatum sit. Quàm verò mirum est, quam incredibile, si verum sit quod illi tam insolenter sibi vendicant, neminem vnquam in Theologis, neminem in Politicis in Iureconsultis in Historicis inuentum esse, qui prerogatiuam hanc Episcopo Romano asseruerit, qua ad forum illius suprema omnium appellatio concipienda sit. Immo iterum mirum neminem ex Imperatoribus Christianis extitisse, qui vel ius hoc appellandi ad Pontificem intellexerit vel intellectum putauerit concedendum & lege vindicandum, ne tum quidem cùm tamen completum esse decernunt ipsi quod à Propheta prædictum est; *Erunt Reges nutritij tui, &c.* Illustris est hac de re historia Donatistarum apud Augustinum epist. 68, qua constat ita longe abfuisse vt à Cæsare prouocatio fieret ad Pontificem, vt potius appellatus Cæsar Constantinus Magnus Metriadem Romanum Episcopum Commissarium sibi deputarit, qui cum adhibitis collegis Cæciliani causam ad se delatam cognoscerent, & iudicio terminarent. Cuius Delegationis literæ leguntur ad verbum expressæ apud Euseb. hist. lib. 10. cap. 5. & apud Niceph. hist. lib. 7. cap. 43°. Sed illud ibi maximè animaduertendum est, postquam in illo iudicio Cæcilianus absolutus, & innocens ab Episcopis pronunciatus est, Donatistas, *Neque rectè iudicatam causam, neq; omninò auditam esse conquestos*, eoque prætextu Imperatorem appellatione noua perentasse, qua factum est: vt causam ille alijs Episcopis & nouo iudicio in Arelatensi Gallix ciuitate cognoscendam daret. Postquam verò nec illa auditione acquiescerent, iterum rem appellatione tertiâ delatam Imperatori, & ab ipso audientiam & cognitionem obtinuisse, qua homines impudentissimè importuni causâ ceciderunt & ab Imperatore damnati sunt vbi quia Romanus Episcopus non nisi delegatus ab Imperatore Iudexerat, à quo iterum ad Imperatorem prouocari potuit, liquidò constat suprema

mum fuisse forum Cæsaris; ab omnibus ad illum, ab illo ad neminem appellari potuisse. Quod clarissimè nos docet Athanas. ad Constant. *Apolog.* vbi ita Imperatorem alloquitur. *Si apud alios accusatus essem, ad tuam maiestatem pronocarem, quemadmodum Apostolus dixit, Cæsarem appello & cessatum est ab insidijs contra eum, iam cum apud te calumniam mihi ausi sunt intentare, ad quem a te, queso, appellare potero, nisi ad Patrem eius qui dicit, Ego sum veritas.* Quibus verbis aperte probat factū Apostoli, & imitandū in causā suā proponit, & disertè docet vltra Cæsarem non esse ad quem appellatur præter solum Deum. Ex quo manifestum est non sine summo scelere atque perfidiâ commentum illud excogitatum esse à Bellarmino. Paulum appellasse Cæsarem de facto tantum, non de iure.

III.

Verūm hæc responsio paulò adhuc penitiùs inspicienda est: nam si appellauit Apostolus de facto tantum, non de iure, contra ius fecit, & postulandus de iniuria fuit. Quæ namque in actione iuris fiunt, non de iure, fieri contra ius, & per iniuriam intelligenda sunt. Et quidem *qui facit contra debitum Iustitiæ vt habet Aquinas, mortaliter peccat.* Pertinet autem ad debitum Iustitiæ cuique, vt superiori ius suum seruetur illæsum. At qui ius suum superiori non seruat, qui pro vero Iudice alium substituit, quod facit quisquis non Iudicem appellat. Quare rectè pater *Paulus Venetus, mortale peccatum est, inquit, appellare eum qui potestatem legitimam non habet.* Quin & Canonico iure sancitum est, *Omni- nò puniendum esse cuius appellatio pronunciat in iusta. 2. q. 6. c. omnino Greg. val. Tom. 3. dis. 5. q. 13. pag. 3.* Quid enim hoc aliud est, quam calumniosè, hoc est, authore Aquinate astutiâ, & dolosè defendere, quod nunquam licere ipse pro concessio habet; *Est enim astutia, inquit ille, vbi quis non veris vijs, sed simulatis, & apparentibus utitur ad finem aliquem consequendum siue bonum, siue malum; utitur autem ad defensionem suam non veris vijs sed simulatis & apparentibus, qui prætextu iuris non iudicem appellat.* Paulus ergo appellando Cæsarem astutus & dolosus, si Bellarmino credimus, & eo ipso mortaliter peccasse censetur.

22. q. 69 m. l.
in corp.

Consider. P. M.
Pauli pag. 122.

22. vt sup. art. 2.
ob. 3. 22. q. 55.
art. 30.

cenſendus eſt. Atqui non peccauit in eo Paulus, non fecit contra debitum iuſtitia, non eſt uſus aſtutiâ, & dolo, (vbi frons illa tam effrons quæ dicere illa non erubefcat?) ſed ritè ac iure Cæſarem tanquam ſuperiorem ſuum, & iudicem appellafſe credendus eſt. Supremum ergo eſt poſt Deum tribunal Cæſaris, nec eſt in terris qui iudiciorum illius rationem reſolcat. Quod ſi admiſiſſe illa omnia dicatur, ne riſum moueret *Iudeis, & Gentibus*, quod Bellarmino viſum eſt, ſequetur ad vitanda profanorum hominum ludibria, & riſus licere prodere veritatem, præuaricari iuſtitiam, tribunalia vera ſubuertere, falſa ſupponere, denique iuris ordinem omnem ſubterfugiendo, & calumniando perturbare. Quod ſi abſurdum, & impium eſt, Cardinalis hîc inſuſus nugator eſt, & meritò ipſe ridendus, & explodendus, qui Paulum Petro iniuriam facere quam ab impijs rideri maluiſſe defendit.

Atque huiuſmodi plerumque Bellarmini ſolutiones ſunt, de quo uſurpari veriſimè poteſt quod dixit Tertulianus de Marcione, *Dedecus ſuum ingenio obumbrat*, qui cum cauſas vbique ferè peſſimas tueatur, & impiorum dogmatum patrocinio veriſimum ſe Satanæ, atque Antichriſti ſatellitem præbeat, agit tamen ingenio vt ſpecioſis coloribus inducat omnia, & diſtinctionum præſtigijs, & umbris eludat ea quæ ſolidiſſimâ veritate conſtituta ſunt. Et mirum quidem eſt quàm ille nonnunquam ſe torqueat, quàm miſerrimis ſubterfugijs vtr̄ cogatur, quam vim Scripturis, Patribus, Conſilijs inferat, quos ſenſus Scripturis imponat, quibus neque ſcriptura ipſa fidem facit, nec vlla Patrum, vel conciliorû antiquorum authoritas momentû dat. Quali verò conſcientiâ ſe geſſerit in cæteris fidei controuerſijs, vel hæc vna Principum cauſa laculenter oſtendit, in quâ tantâ cum perfidiâ, & impudentiâ rem agit vt ſuis quoque hominibus odio eſſe cœperit, & damnentur paſſim libri eius, & doctorem hominum ferè propudium factus ſit. Ex quo ſatis apertum eſt in reliquis diſputationibus non conſcientiâ & ſtudio veritatis, ſed malicioſâ repugnandi libidine & Monarchiæ Pontificiæ ſuſtentandæ cauſâ, eodem animo quo o-

lim Iudæorum Pontifices, & Pharifæi pro rebus suis aduersus Christum assiduè dimicauerunt elaboratum ab illo esse. Sed Deus veritatem suam magis magisque patefaciet, & subinde suscitabit qui Principibus ius suum afferant, qui postquam intellexerint qui & quo loco sint, & supremam secundum Deum religionis ipsius procurandę potestatem ad se pertinere senserint, communi consilio Antichristum illum Romanum animarum carnificem, & coniuratos eius explodent; & in meretricem illam foedissimam atrocissimas illas, quas minitatus est Deus, ultiones & iras exequentur.

Atque hætenus pro supremâ in omnes animas Regum potestate è scripturis actum est, tantum vt absolutè Principes secundum Deum summo loco esse doceamus, quorum potestas, quatenus se ad res sacras, & religionis negotium extendat postea dicendum est, sequitur interim vt ex rerum praxi & vsu antiquo verissima esse comprobemus, quæ hætenus dicta sunt; id quod proxima lectione (Deo volente) coepturi sumus.

P R E-

PRÆLECTIO SEPTIMA.

- I. *Ostenditur Pontifices Romanos tribus primis seculis humil-
limum erga Principes obsequium, non verbo tantum, sed* Paragraph.
re ipsa & facto testatos esse.
- II. *Proponitur Bellarmini responsio ad prædictam instantiam
viz. Pontifices illorum temporum nihil in Imperatores ten-
tasse, quia deerunt illis vires temporales.*
- III. *Refellitur hæc Bellarmini responsio, & disertis Patrum te-
stimonij docetur non defuisse illis vires, sed voluntatem re-
pugnandi.*
- III. *Nouum Sculkenij subterfugium conuellitur.*
- V. *Argumentum Bellarmini, quo confirmare conatur, prime-
ua Ecclesie Christianos si vires ijs adfuisent, reges de-
ponere potuisse, prostrigatur.*
- VI. *Astruitur potestas suprema Regia exemplis Pontificum
posterorum seculorum.*
- VII. *Bellarmini responsio ad Gregorium, ex epistolis Gregorij
refutatur.*

Actum est hæcenus è Scripturis secularium
potestatum supereminentiam illam esse
cui omnis anima siue Pontifex ille sit, siue
Propheta, siue Apostolus, siue quicun-
que alius in sacro ministerio constitutus
subiectionis & obedientie officium præstare debeat. Su-
perest iam vt ex vsu Ecclesie tantummodo constare faci-
amus, vt extra controuersiam res esse sciatur, postquam
ad scripturarum oracula & sanctorum Patrum expositiones
exempla quoque porrò accedunt, quæ tanquam viua qua-
dam imagine commonstrent quam sanctè præcepta illa
de obseruantia in Principes habenda in Ecclesia seruata
sunt. Neque hic verò exspatiari per orbem terrarum o-
pus est hoc vno causam obtinebimus si docuerimus Ro-
manos ipsos Episcopos priscis illis verè Christianis tem-
poribus suum erga Principes obsequium humillima offi-
cij recognitione, nec verbo tantum, sed re ipsa & facto
testatos esse. Atque occurrit hic primo purpurata illa &

I

continuis sanguinibus confersa trium seculorum Historia, qua Episcopi Romani ita Imperatorum potestati subiecti erunt, vt ad Syluestrum vsque omnes triginta certè aut plures continenter occisi sint, nunquam interim auditâ vocolâ de superioritate Romani Pontificis, & potestate illâ infinitâ, qua Deo immediatè subordinatus cogere in ordinem Imperatores, & sæuissimos tyrannos in Ecclesiam grassantes exuere dignitate, & de Maiestatis fastigio deturbare posse, defenditur. Nulli tunc inuenti per Pontificem Albiniani, vel Nigriani, vel Calsiani; quem admodum appellat Tertullianus, qui illius freti auctoritate & imperio proditorijs consilijs insidias Principibus struere, petere capita sicariatu, vel aperto Marte, aut occultâ & clanculariâ proditione tentare licere rati sunt; Non dico tantum non tentasse, sed nunquam sonuisse in Ecclesia doctrinam illam, tentare licuisse, vel pertinuisse iure ad Romanum Episcopum sententiâ suâ Principes exauthorare, subditos obedientiæ vinculo soluere, sicque auertere ab Ecclesia pestem hanc.

II.

De Rom. Pont.
lib. 5. cap. 7.

Apolog. pro Bellarm. p. 49.
& Bellarm. cont. Barcla. cap. 3. pag. 58.

Instantiam hanc tam claram & luculentam, Bellarminus manifesto mendatio ludificari conatus est. *Si Christiani*, inquit, *olim non deposuerunt Neronem, Dioclesianum, & similes, hoc erat, quia decrant vires temporales Christianis.* Sculkenius paulò latius rem agit; & quod ante Gregorium Magnum, inquit, *nemo Pontificum legatur ullum Regem deposuisse, non est factum quod ij Pontifices ea potestate non fuerunt predatedi, aut eâ se predatedos ignorauerint, sed vel quia Reges erant valde piij & religiosi, vt Constantinus magnus, Constans, Iouinianus, & alij, erga quos Ecclesia benevolentiam, non seueritatem ostendere debuit, aut si erant impij & blasphemij, erant ij ita potentes, Ecclesie contra tam exigua vires, vt potius patientiam quam seueritatem adhibere debuerit; vel demum quia sic placuit Deo, cuius iudicia inscrutabilia sunt, & à cuius spiritu Ecclesia docetur, quo loco & tempore potestatem suam exercere debuit.*

III.

Vbi primò de bonis Regibus deponendis otiosè sermonem facit, quia eâ de re prætextus nullus est. Quamquam Pontifici Romano Gnathones isti potestatem illam attribuant,

attribuunt, quâ Principes etiam non malos, immò pios forsitan, & religiosos imperio deturbent, eò tantùm nomine, quod inutiles scilicet & desidiosus esse dicantur, *ut Chilpericum Francorum Regem, &c.* Quod autem cum Bellarmino dicit; malos & blasphemos idè non depositos quod vires & potentia deessent, impudentissimo cum mendacio coniunctum esse certissima temporum illorum historia conuincit. Atque apertissimè quidem Tertullianus; *Vel una nox pauculis faculis largitatem ultionis posset operari si malum malo dispungi penes nos liceret; sed absit ut aut igni humano vindicetur diuina secta, aut doleat pati in quo probatur. si enim hostes extraneos, non tantum vindictas occultos agere vellemus, deesset nobis vis numerorum, & copiarum, plures nimirum Mauri, & Marcomanni ipsique Parthi, vel quantacunq; vnius tamen loci & suorum finium gentes quam totius orbis? Externi sumus & vestra omnia impleuimus, vrbes, insulas, castella, municipia, conciliabula, castra ipsa, tribus, decurias, palatiũ, Senatũ, forum; sola vobis relinquimus templa; cui non bello idonei, non prompti fuissetus, etiam impares copijs qui tam libenter trucidamur, si non apud istam disciplinam magis occidi liceret quam occidere?* Attendite verò híc quàm expressè Tertullianus commentitium illud Bellarmini suffugium intercipiat. Bellarminus *deerat*, inquit, vires; Tertullianus, *Non deerat*, inquit, *vis numerorum & copiarum. Exiguus Ecclesia vires & non ita potentes*, affirmat Sculkenius; *Nulli bello non Idoneos; non impares copijs* affirmat Tertullianus; Atque hoc quoque restatur Augustinus. *Neque tunc*, inquit, *ciuitas Christi, quamuis haberet tam magnorum agmina populorum aduersus impios persecutores suos, pro temporali salute pugnauit, sed potius ut vitam obtineret alternam, non repugnauit.* Non deerant ergò illis agmina populorum per quos vitam suam tueri potuissent, sed deerat repugnandi voluntas, ne illa Christi præcepto contraueniens vitæ æternæ obtinendæ impedimento esset. Mendacissima ergo est Bellarmiana illa vereris Ecclesiæ detractio, qua credi vult non defuisse illi ad deponendos Reges voluntatem, non potestatem iuris quâ hoc liceret, sed tantummodo potestatem

Harris pag. 28.
lib. de iustia abdicat Hen. 3.

Apologes, c. 37.

De Ciu. Dei
lib. 22. c. 6.

restatem facti quâ penes esset exequi quod licere non ignoravit.

Sed esto quod ait, defuisse potestatem facti, saltem tamen potestatem iuris celare non debuit. Quin potius ad commendationem Christianæ religionis prædicari oportuisset, Pontificem Romanum quanquam potestate illa præditum quâ Imperatorem spoliare purpura & maiestate priuare iure posset, malle tamen per mansuetudinem & patientiam subire furores eius, & sæuitias, quàm vim repellere, vitamque hanc temporalem pugnando defendere conari. Itane ut nemo per illa tempora Romanus Episcopus auctoritatem sibi à Christo creditam profitendam censeret? Itane omnes proditores iuris sui & Christi? Refert Matthæus Paris Innocentium quartum in Concilio Lugdu. postquam sententiam deponendi Frederici promulgasset, in hæc verba locutum esse; *Ego quod meum est feci, faciat ut prosequatur Deus super his quod voluerit.* Cur illi non fecerunt quod suum erat, cætera Deo commiserunt? An verò fas est in causa Ecclesiæ tam negligenter omittere quod officij tui esse consciscis? An impunè custodes silent, dum gregem Dominicum lupi prædantur, dum vineam apri depopulantur? *Bonus pastor animam suam ponit pro ouibus suis.* An multum illis periclitari de sententia, quibus nomine ipso fidei Christianæ periculum assiduè suspectum est? Hic constrictum habeo Bellarminum, quia nulla ratio occurrit cur in tanta Ecclesiæ strage, in tam immani atque insana miserorum hominū laniena & carnificina, Episcopi Romani temperandum sibi iudicassent, si suum esse statuissent cælesti decreto firmatum, tyrannorum imperus & furores suprema illa sibi tradita potestate cohibere.

IV.

Sed hic tamen exitum sibi fingit Sculkenius tertiâ illâ quam assignat ratione, *Sic placuit Deo cuius iudicia &c.* Hic substititisset. Rectissime liquidè narrat, sic Deo placuisse. Nempè ita Deo placuit, nequid Episcopi, nequid fideles Christiani contra Reges etiam persecutores sibi tentandum existimarent; quin potius obedientiam patientiâ munirent, neque iugum quouis modo detrectarent, quod

Deus

In Hen. 3. Anno
1245.
Bellarmin. cont.
Barla. c. 7.

Deus ad fidei probationem imponendum censuisset. Sed aliud quiddam ille vult, quod Deo tum non placuit, posterioribus tamen sæculis placuisse; quippe *spiritu suo docuisse Ecclesiam quoloco, & tempore potestatem suam exercere deberet.* Ita veterum hæreticorum sacrilega perfidia spiritum veritatis sceleris illius authorem, & consultorem facit, quod non nisi à spiritu mendaciorum, impio Satanæ spiritu, & à belluino, atque immani Pontificum furore profectum est. Enimvero certissima est hic Chrylostomi regula; *Si quis eorum qui dicuntur habere spiritum sanctum ex seipso loquitur, & non ex Euangelijs, ne credite: ubi legisti hæc, inquit. Ex quo non legit hæc scripta sed ex seipso loquitur, manifestum est, quod non habet spiritum sanctum.* Ostendat ergo nobis Sculkenius Ecclesiam ex Euangelio doceri potestatem hanc. Ostendat ex Euangelio distinctionem illam temporum, ex qua iam placere Deo sentiamus, quod olim non placuit, siue non placere iam quod placuit olim. Placuit olim ne Ecclesia in Principes rebellis esset; idque constat ex Euangelio placuisse. Faciant verò tandem ex Euangelio constare placere iam ut sit; placere iam ut Pontifex Cæsare superior imperium ei, ubi videtur, abroget; placere iam, ut quod olim Diabolus Christo per fraudem obtulit, hoc Pontifici Romano ratum esse iubeat, *ut penes illum sint omnia regna terræ & gloria eorum;* ut ædificet, plantet, euellat, destruat prout ille communibus causis expedire iudicarit; quod quia ostendere non potest, nequissimus impostor est, & improbo mendacio à spiritu fingit Ecclesiam doceri contra id quod citra controuersiam authore spiritu in Scripturis edocta est. Cæterum hac occasione occurrit mihi in memoriam quod ad tegendas vertigines suas Bellarminus tam lepidè narrat, qui dixerat primo Petrum non de facto tantum, sed de iure Cæsari fuisse subiectum, post in Recognitione, *de facto tantum ait, non de iure,* & ut mutatae sententiæ rationem reddat, *Pontificis, inquit, authoritas paulatim magis magisque declarata est.* Nempè post mille sexcentos annos superueniente Romæ nouâ luce didicit Bellarminus de Pontificis potestate, quod Ecclesiæ ad il-

De Sancto
adorand. Dei
spiritu.

De virgin.

la usque tempora minus exploratum est. Ita nempe factentur noua ista esse quae docent, quae hoc ipso nomine repudianda nobis sunt, quibus nimirum illud Ambrosij semper sacrum est; *Nos noua omnia quae Christus non docuit iure damnamus, quia uia fidelibus Christus est.*

Denique minime praetereundum est quam scite Sculkenius pro Pontifice substituatur Ecclesiam, *Deus*, inquit, *spiritu suo docuit Ecclesiam &c.* quae tamen potestas non Ecclesiae, sed Pontificis esse defenditur; eadem certe fraude, qua solent Ecclesiae priuilegia relegare Pontifici quasi ille totius Ecclesiae instar sit: viderat ille aliquid in Scripturis de Ecclesia per spiritum edocendum, de Pontifice ne verbum quidem: Sed tamen ut Pontificem nitide conuestiat, non absque indignissima contumelia Ecclesiae plumas suas aufert, ut sub Ecclesiae nomine solus ille habeat, quod communiter toti Ecclesiae consultum est.

V.

Verum mittamus istas insulsi hominis ineptias, & breuiter videamus quo argumento confirmet Bellarminus veteres Christianos, si vires adfuissent, Reges suos deponere potuisse. Qua de re ita subiungit ad id quod ante dictum est. *Nam quod alioqui iure potuissent id facere, patet ex Apostolo 1. Cor. 6. ubi iubet constitui à Christianis novos Iudices temporalium causarum, ne cogentur Christiani causam dicere coram Iudice Christi persecutore, sicut enim noui iudices constitui potuerunt, ita & noui Principes & Reges propter eandem causam, si vires adfuissent.* Vbi mirum est videre veteratorum, & perfidum huius hominis in Scripturis tractandis ingenium. Quis enim vnquam locum illum Apostoli hoc sensu interpretatus est? Monet Apostolus Corinthios pro scandalo vitando, ne apud infideles contentiones haberent forenses, quas necesse esset in probrum Christianae Religionis & contumeliam redundare potius ergo priuatim apud se Arbitros constituent, viros, quoad fieri posset, prudentes, & graues, qui lites placidam, atque amicam transactione componerent, & absque publicam offensam terminarent. Quid hoc ad depositionem Iudicum infidelium? quid ad auctoritatem illis abrogandam,

abrogandam, à quibus scilicet vocati, nihilominus ad eorum tribunalia comparere tenebantur? An quia Statutis alicubi cautum est, nequis collegam vel consocium in ius vocet, sed inter priuatos parietes controuersie finiantur, eò magistratuū, eò Cancellarij diminuitur authoritas, vel nulla esse iubetur? Litem habent Titius, & Sempronius de pecuniā. Interponit se amicus quicumque, & monet quam inhonestum vtrique sit, vt inter se fratres in foro digladiantur: decere potius, vt ad sequestre amicorum iudicium contentio referatur; an eò magistratus deponunt? An aliquid à publicā Iudicum potestate decedit? Atqui verò ne multum vobis hac de re molestiæ facessam, arbiter esto huius causæ Thomas Aquinas, qui in hunc Apostoli locum obiectionem proponit, & eidem responderi in hunc modum, *Hoc videtur esse contra id quod dicitur 1. Pet. 2. subditi estote &c. pertinet enim ad auctoritatem Principis iudicare de subditis; est ergo contra ius diuinum prohibere quod eius iudicio non stetur, si sit infidelis, sed dicendum, inquit, quod Apostolus non prohibet quin fideles sub infidelibus Principibus constituti eorum iudicio compareant, si vocentur: hoc enim esset contra subiectionem que debetur Principibus: sed prohibet quod fideles eligant voluntariè infidelium iudicium.* Ex quā responsione manifestum est, Apostolum nihil minus in animo habuisse quam Iudicibus infidelibus derogare; tantummodò id curasse ne quid religioni officeret Christianorum apud illos concertatio; proinde apud se haberent, qui causas suas per charitatem inspicerent, & appenderent, litesque expedirent; non civili aliquā auctoritate, sed Ecclesiasticā pietate; non seculari iurisdictione, sed æquitate Christianā. Quid ergo vult iam Bellarminus vt quemadmodum in causis priuatim arbitri fieri possunt absq; derogatione magistratuum publicorum, ita quoque priuatim Reges constitui potuerint absque imminutione iuris Regum; Quam hoc inepetè, quàm stultè concluditur; potuerunt hoc modo Iudices constitui; potuerunt ergo pariter & noui Reges. Certè Iudices tantummodo ad causas Iudices sunt: Reges verò etiam extrā causas Reges sunt. Causæ penes il-

*Tho. Aquin. in
1. Cor. 6. lect. 2.*

los sunt quorum causæ sunt, vt remittant actiones in iniurias suas, regnorum alia ratio est, vt nemo sibi vel alteri remittere officium possit, nemo arbitrio suo decernere velitne an nolit in subditis numerari, qui certè ortu ipso subditus & ciuis est; vt non absque insciuntia, aut certè impudentiâ singulari ista inter se comparata sint.

VI.

Iam verò postquam vidimus nihil vnquam aduersum Principes miserimis illis trium seculorum temporibus à Romanis Pontificibus tentatum esse; dispiciamus porrò postquam pax Ecclesiæ data est, sequentes Episcopi erga Principes Christianos qua ratione se gessisse reperiantur. Ac primo loco Leo nobis occurrit, primus ille, vir ingenti animo, vt quisquam ferè veterum, ad exaltationem sedis suæ fere ad blasphemiam vsque in Deum deuotissimus, qui tamen quam Imperatori obseruantiam præstiterit, dignum est vt videamus. Nempe cum aduersus Eutychem Concilio opus esset, ita scribit ad Theodosium Augustum.

Epist. 9.

Si pictas vestra suggestioni, & supplicationi nostræ dignetur annuere, vt intra Italiam haberi iubeatis Episcopale Concilium, citò auxiliante Deo poterunt omnia scandala refecari. Non iubet ipse sed per supplicationem agit cum Imperatore, vt ipse iubeat, & quidem vt dignetur annuere supplicanti. Sed tamen non annuit Imperator, immò Concilium Ephesi conuocauit, quod secundum illud fuit profanum ac prædatorium: eò Leoni quoque proficiscendum fuit; excusat ipse absentiam suam, sed tamen,

Epist. 16.

inquit, studium meum commodauit, in quantum dominus iuuare dignatur, vt clementia vestra statutis aliquatenus pareatur, ordinatis hinc fratribus meis qui amputandis scandalis pro causa equitate sufficiant; quique presentia mea impleant vicem. En vt Imperatoris Statutis parendum sibi essentiat, quod certe Imperatore superior non sensisset. Cedente verò in malum illo Concilio, idem agit per intercessores, Clerum scilicet & plebem Constantinopolitanam pro altero Concilio conuocando:

Epist. 22.

Humiliter, inquit, & sapienter exposcitur, vt petitioni nostræ quæ plenariam iudici Synodum postulamus clementissimus Imperator dignetur annuere. Et iterum ipse ad Theodosium; *Omnes*

partium

partium nostrarum Ecclesia, omnes mansuetudini vestrae cum
 gemitibus, & lachrymis supplicant Sacerdotes, ut generalem
 Synodum intra Italiam celebrari iubeatis. En ut omnia hu-
 militatem sonent, & submissionem, ut nihil hic minùs
 quam superba illa Pontificis in Principes maiestas exi-
 stimanda sit. Quam sæpè verò Imperatorem Pulcheriam
 Augustum sibi in auxilium vocat, ut per eam obtineat,
 quod per se non posset, ut vel hinc intelligatur quàm ille
 nihil in Imperatorem autoritate possit, supplicatione &
 sequestribus interpositis tentarit omnia. Quin & alibi
 ita legimus, *Quia omnibus modis obediendum est pietati ve-*
stra religiosissimeque voluntati, liberis adieci sententiam me-
am. Et iterum: *Literas clementia tua veneranter accepi,*
quibus cuperem etiam in eo quod presentiam meam pietas ve-
stra necessariam existimat, obedire, ut maiorem fructum con-
spectu vestri splendoris assequer. Et iterum: *Præceptioni*
vestrae in eo admitar obedire, ut aliquos de fratribus meis diri-
gam, qui apud vos presentiae meae instar exhibeant. Certè qui
 obedientiam præceptionibus Imperatoris, & statutis, &
 mandatis exhibendam profitetur, longè abest ut Im-
 peratorem sibi subordinatum, se illo superiorem esse
 sentiat.

Epist. 23.

Epistol. 57. ad
 Marian.

ep. 73. ad
 Leon.

Epistola 6.

Sequitur Anastasius secundus, cuius ad cognominem
 sibi Anastasium Imperatorem hæc ratio scribendi est ;
Pro fide Catholicâ humilis pietati tue precat or occurro. Certè
 humilis precatio superiori in inferiorem convenire non
 potest, neque hæc nunc cum Principibus Pontificis a-
 gendi ratio est ; quare manifestum est Anastasium id spe-
 ctasse quod postea disertè proficitur, vicariatum diuinæ
 maiestatis in Regiâ potestate collocari, cui omnis anima,
 etiam Romani Pontificis humiliter supplex esse debeat.
Pectus clementia vestrae sacrarium est publicæ felicitatis, &
per præstantiam vestram quam Deus velut vicarium præside-
re iussit in terris Evangelicis, Apostolicisque præceptis non
dura superbia resistat, sed per obedientiam que sunt salutifera
compleantur. Qui quidem locus ita supremam Regis po-
 restatem asserit, dum enim ait *velut Dei vicarium in terris*
presidere, ut simul quoque illam ad spiritualia pertinere
 confirmet,

Epist. ad Ana-
 st. sum.

ibid. cap. 8.

Epistola 16.

confirmet, quemadmodum postea suo loco dicendum est. Anastasio secundo adiungimus Pelagium primum; qui ad Childebertum Regem Francorum, filium Imperatoris Iustiniani cum ab eo confessionem fidei edere requireretur, ut se ostenderet ab orthodoxâ fide minime alienum, ita scribit; *Quanto nobis studio ac labore satagendum est, ut pro auferendo suspicionis scandalo obsequium confessionis nostræ Regibus ministremus, quibus nos etiam subditos esse sancta Scriptura precipiunt.* Quid disertius, quid expressius dici potuit; Romanos ipsos Pontifices, præcipiente ita sacrâ Scripturâ, Regibus atque Imperatoribus esse subiectos ut constet non nisi proditoriâ perfidiâ Pontificem iugum à Deo impositum excussisse, seque Domini sui dominum effecisse.

Lib. 1. epist. 5.

Sed maxime omnium Gregorius nobis hac in causa suffragator est, qui verbo simul, & facto confirmat quod à Pelagio restatum est, Episcopos etiam Romanos Principibus obsequentes, & subditos esse oportere. Colligamus hinc inde per Epistolas quæ rem hanc ita manifestam faciant, ut impudentissimos esse necesse sit Syco-phâtas illos & parasitos, qui Pontifici Romano in superbâ illâ potestatis suæ venditione assentatores sunt. Ac primo se Imperatoris mandato ad munus Episcopatus prouectum significat; qua de re ita loquitur, *Ecce serenissimus dominus Imperator, fieri simiam Leonem iussit, & quidem prouisione illius vocari Leopote est, fieri autem Leo non potest.* Factus ille Romanus Episcopus Imperatoris iussu & prouisione, Dominum illum suum agnoscit, eoque se subiectum testatur. Sed multò clariùs hoc ex sequentibus liquebit. Ergo altero post anno ita factum est, ut legem Imperator statuerit, nequis ad militiam conscriptus in monasterium susciperetur. Legem hanc Gregorius grauius tulit, quod per illam prohiberi homines existimaret à seculo renunciando quo se totos poenitentia & pietati accommodarent, sed illam nihilominus ita iubente Imperatore pro officio suo promulgandam curauit. Ita tamen promulgauit, ut Imperatorem de incommoditate legis huius admonere non negligeret. Scribit er-

go epistolam affectu, & pietate plenam, in quâ multa dicuntur, quæ proposito nostro accommodata sunt, Orditur epistolam in hunc modum : *Omnipotenti Deo reus est qui serenissimis Dominis in omne quod agit, & loquitur, purus non est ; ego autem indignus pietatis vestre famulus in hac suggestione neq̄, ut Episcopus, neque ut seruus iure reipublica, sed iure priuato loquor, quia, serenissime Domine, ex illo iam tempore Dominus meus fuisti, quando adhuc Dominus omnium non eras. Quàm verò longè absuit à factu posteriorum Episcoporum ; ab arrogantia illâ insolentissimâ & Antichristianâ quâ Imperator Papa homo, homo ligius, ut loquuntur, factus est, quâ Pontifices Domini, Imperatores verò vasalli & ad fidelitatem iurati ; serenissime Domine, inquit, ego indignus famulus vester, etiam priuato iure seruus. Post commemoratam verò legem ita loquitur ; Quam constitutionem ego, fateor, Dominis meis vehementer expaui. Et iterum paulò post ; Ego hac Dominis meis loquens, quid sum nisi puluis & vermis ? Et iterum, Ad hoc potestas super omnes homines Dominorū reorū pietati cœlitus data est, ut qui bona appetunt adiuuentur, &c. Et iterum. Ecce per me seruum vltimum suum, & vestrum, respondebit Christus ; & Responde rogo, piissime Domine, seruo tuo ; &, Ego indignus famulus vester scio quanti his diebus meis in monasterio milites conuersi miracula fecerunt, & Requirit, rogo, Dominus meus, quis prior Imperatorum talem legem dederit. Cogitate quid lonent ista omnia, vtrum uè supereminetiam in Reges, an verò potius humillimam subiectionis recognitionem ? Certè non arbitramur Principes subiectis suis, Dominos seruis ista obsequia profiteri. Sed maximè clausula epistolæ animaduertenda est. Ego, inquit, iussioni subiectus, eandem legem per diuersas terrarum partes transmitti feci, & quia lex ipsa omnipotenti Deo minime concordet, ecce per suggestionis meæ paginam serenissimis Dominis nuncupauit ; vtrobiq̄, ergo quod debui exolui, qui & Imperatori obedientiam prabui, & pro Deo quod sensi minime tacui. Ecce verò vobis Romanum Pontificem iussioni subiectum, & ita subiectum vt legem menti suæ contrariam, iussus ab Imperatore sine morâ publicandam*

Lib. 2. ind. 11.
Epist. 68.

dam sibi sentiat. In eo verò *obedientiam præbet, & præbendo obedientiam quod debet exolvit*. Attendite verò hoc. Pontifex Romanus, Imperatori obedientiam præbet; & præbendo *obedientiam non nisi quod debet exolvit*. Conclamata hîc causa est, neque dici quicquam contra potest.

VII

Et tamen Matthæus Tortus siue magis ille est Cardinalis Bellarminus, pro eâ quâ est impudentiâ singulari dicere aliquid ausus est contra; *coactum* scilicet fuisse totum hoc & tyrannide Mauritiij expressum, deque eâ questum esse Gregorium in *Psal. pœnitent. 5.* vbi *turpissimæ lucri cupiditate illectum* memorat ad Ecclesiam Romanam persequendam incubuisse. Sed si tempora distinguamus labescit responsio ista, & merâ fraude contexta esse discernitur. Mauritiuum initio regni virum fuisse singulari pietate ac virtute plenissimè describit & confirmat Nicephorus,

Hist. lib. 18. c. 6. 8. 9.

& quidem Gregorium summa benevolentia complexum esse, manifestum est, non modò quod illum antè delegerat, qui filium eius Theodosium de fonte susciperet, verùm etiam quod ipsius mandato, vt ante vidimus, ad Romanum Episcopatum euectus est. Scripsit epistolam hanc Gregorius secundo aut certè tertio anno Episcopatus sui, imperij Mauritiij anno circiter decimo, quando nihil adhuc omninò mutatus est; degeneratio namque illa & prolapsio turpis in avaritiam, & tyrannidem ferè sub exitum imperij facta est; anno circiter decimo octauo aut nouo, quemadmodum Vrspergensis visum est. Quantum verò postea Gregorio tribuerit, vel eo manifestum est quod illius intercessione anno post quinto legem illam Gregorio tam grauem mitigarit & correxerit, quemadmodum significat ille *epist. lib. 7. epist. 11. indict. 1.* Legem, inquit, hanc *piissimus Imperator dedit* (en adhuc piissimum Imperatorem) *vestræ studii fraternitati transmittere*. Vbi postquam legis castigationem descripserat, tandem concludit; *Qua de re etiam serenissimus & Christianissimus Imperator, mihi credite, omni modo placatur* (videte hîc quoque Christianissimum Imperatorem) &

Epist. lib. 7.

libenter eorum conuersionem suscipit, quos in rationibus publicis implicatos non esse cognoscit. Sed vt porrò fraudem intelligamus

ligamus Cardinales Iesuitæ, attendite biennio post legem illam latam, vbi animos cæteris Patriarchis aduersus Ioannis Constantinopolitani superbiam confirmare vult, quale ille de Mauritio testimonium ferat, *Nec hac, inquit, in te de serenissimis Dominis animum vestrum mordeat sinistra suspicio, quia omnipotentem Dominum metuit, & contra statuta Evangelica, contra sacratissimos Canones agere aliquid nullo modo consentit. Quin, & post aliud quadriennium de beneficiâ eius in Romanam Ciuitatem videre quid dicat: Dominorum pietas, qua suos miserecorditer consuevit famulos continere, ita benignâ hic subuentione resplenduit, ut cunctorum debiliû inopia largitatis eius sit consolatione subleuata. Pro qua re lachrymabili prece omnes deposcimus, ut omnipotens Deus, qui ad hoc clementia vestra corda compunxit, incolume in amoris sui constantiâ Dominorum seruet imperium. Et victorias eorum in cunctis gentibus auxilio sue maiestatis extendat.* Quæ quidem epistola scripta est in dictione tertia, anno imperantis Mauritij decimo septimo. Hactenus ergo Mauritius non malus, (Gregorio ipso teste,) neque vilus Bellarminianæ responsionis prætextus est.

Quamquam non is fuit Gregorius qui metu ad assentationem, & medacium induci potuisset, qui quamquam plurimorû beneficiorum obligatione Mauritio se deinctum professus est, non pepercit tamen admonere siquid ab illo factum secûs quam officium fuit. Quâ de re ita scripsit alicubi. *Cogitet Dominorum pietas de me proprio suo quem specialiter præ cæteris semper fouit, atque continuit qui & vobis obedientiam præbere desidero, & tamen de mea negligentia reperiri reus in supremo tremendoq; iudicio pertimesco.* Itaque de Regis illius iniquitate, quam supra vidimus, aperte illum & piè monet, alibi exposulat cum eo probrum quod factum illum dixerat, & de reuerentiâ sacerdotibus præstandâ libere differrat. Neque pepercit Ioanni Constantinopol. quo minus ambitiosam eius vanitatem exagitaret, vtut in illum initio Imperator nimium propendere vilus est. Immo attendite quod ad Imperatorem ipsum scripsit, quando illi cum Ioanne Constanti-

Lib. 4. ep. 32. nolitano contentio intercessit; *Qui contra omnipotentem Dominum per inanis gloria tumorem, atq; contra statuta patrum sacra veruicem erigit, in omnipotenti Domino confido, quia meam sibi nec cum glaijs flecit.* Iterum quoque ad Constantiam Augustam de Salonitanæ ciuitatis Episcopo absque se ordinato, cui fauere Imperatorem non nesciuit, ita loquitur; *hoc breuiter suggero, quia aliquantulum expecto, & si ad me aduenire distulerit, in eo exercere districtiorem cæuonicam nullo modo cessabo.*

Epistol. 34

Lib. 7. ep. 1. Ind. 1.

Indicta. ep. 78.

Porro postquam labem illam auaritiæ contraxerat Mauricius, ita libere illum reprehendit Gregorius, vt planè odium sibi ab illo crearet, ex quo ferè ad vim in illum excercendam adductus est, quentadmodum ab Vrspergeni animaduersum est. Denique Gregorij hac in parte constâtiam, & quam nihil admittere sustineret, quod in iniuriam sedis Apostolicæ visum est, intelligere licet ex illa quâ vsus est protestatione. *Ante paratus sum mori quàm beati Petri Apostoli Ecclesiam meis diebus degenerare; mores meos cognitos habes, quia diu porto; sed si semel deliberauero non portare, contra omnia pericula latus vado.* Et indictione 2. epist. 78. *in causa in qua Deo placere cupio, homines non formido.* Quare perditè Bellarminus causam hanc agit, & manifesto mendacio clarissimam veritatem eludere conatur, cum tam luculenter appareat non coactam, non metu expressam, sed spontaneam & ex conscientia profectam fuisse Gregorianam illam debitæ obedientiæ professionem.

Nec maiore fide Parsonius respondet, qui huius loci mole oppressus, & ita quidem vt describere ad verbum haud ausus sit, mero ludibrio vulnus suum non cuitat, sed occulte dissimulat. Agnoscit enim præstitam Imperatori obedientiam in re temporali, nempe in lege illa quam diximus publicanda, sed tamen postea non ante publicatam videri vult, quàm *Pastorali Gregorij potestate correctam & limitatam.* Sed quomodò in re temporali exhibitam obedientiam dicit, quando Bellarminus ex Pontificis sententiâ, negat, vt ante visum est, Pontificè vnquam in temporalibus Imperatori fuisse subiectum: Ita se mutuo confodiunt

fodiunt Ammonitæ isti, & Moabitæ: Bellarminus Parsonij responsum damnat, Parsonius Bellarmini. Quamquam animaduertendum quoque fuit ingressum religionis non esse rem temporalem; quare legem quæ vetaret ingressum religionis non fuisse de re temporali. Aliam verò Gregorio visam esse manifestum est, cuius illud ibi est, *Quia contra authorem omnium Deum hanc intendere constitutionem sentio, Dominis tacere non possum.* Atqui verò leges, quæ de rebus tantum temporalibus feruntur, contra authorem omnium Deum facere sensu Gregorij non possunt. Denique esto fuisse rem temporalem, & Pontificem temporalibus legibus conformitatem præstare, an ideo dicendum Pontificem in temporalibus obedientiam debere, tanquam Domino suo, & *iusioni subiectum esse?* An verò ita Parsonio visum est? Quin si intellexisset hoc Paulus Quintus; non minus illum nebulonem indignitasset, quam fecisse dicitur Clemens octauus.

In alterâ verò parte non minus iterum crasse mentitur, quia magnâ cum humilitate, vt vidimus, Gregorius obtestatur, & rogat Imperatorem, vt remittat aliquid de lege illa: fecisse verò aliquid potestate pro lege castiganda ita nihil prorsus argumenti est, vt durissimâ fronte fuisse illum conser, quem non puduit tam putidissimum figmentum, cuius ne prætextum quidem habet vllum, in publicum dare, id tantum agens vt credulos lectores, & imperitos deludat, nihil interim sollicitus apud doctos periclitari fidem suam, apud Deum conscientiam. Sed ne vno isto loco, quem adduximus, freti esse videamur, supersunt plura alia ex istisdem Gregorij epistolis in subsidium afferenda, quæ quia commodè iam transigi non possunt, in proximam lectionem differenda sunt.

PRÆLECTIO OCTAVA.

Paragraph.

- I. Obsequij & officij erga Maurisium. humillima Gregorij professio ex epistolis ipsius colligitur.
- II. Quod contra assertur ex privilegio cuiusdam Xenodochij, & perquam simili, monasterij S. Medardi refellitur.
- III. Pro supremâ regum potestate Synodi sexta Constantina politana.
- IV. Agathonis,
- V. Gregorij secundi.
- VI. Synodi Nicana secunda, & Adriani Pontificis.
- VII. Othonis Frisingensis, nec non Ambrosij testimonia producantur.
- VIII. Sculkerij effugium, viz. Reges nullis legibus politicis subijci, obnoxios tamen esse legibus Ecclesiasticis, conuellit.

I

Idimus hastenùs Imperator Romanus quantâ cum humilitate, atque obseruantia à Romanis Episcopis, Leone, Anastasio, & Gregorio, acceptus sit. Gregorianam verò illam obedientia atque officij professionem quam ex epistola 61. Indictione 11. cumulatisimam exposuimus, à calumniolis Bellarmini atque Parsonij commentis vindicatum plenissimum eius rei documentum continere docuimus. Id ut certius constet, & planè liqueat non temerè illa quæ attulimus, non casu excidisse, sed ex iusta atque impressâ officij conscientia & religione prodijisse, videamus quam porrò constanter hoc egerit, & certam hanc sibi mentem iudicabit. Ergo 3. post epist. de eadè lege scribens ad Theod. medicum, cuius intercessione apud Imperat. pro eadè vel abrogandâ vel mitigandâ usus est, ut mittam illa, *Quantâ bonâ omnipotentis Dei & serenissimi domini mei Imperatoris habeam lingua mea non sufficit explere.* Et paulò post: *Ideo serenissimus Dominus noster fecit, quibus diserte Imperatorem dominum suum esse testatur, videte generali sententia.*

Epist. 64.

tentiâ quid dicat, quo tota Bellarmini defensio iugularur & concidit, *valde mihi durum videtur ut ab eius seruitio milites suos prohibeat, qui ei & omnia tribuit, & dominari eum non solum militibus, sed etiam Sacerdotibus concessit.* Imperator ergo ut ei omnis anima subiecta sit *Sacerdotibus quoque dominatur, in quibus est Gregorius Romanus Episcopus, qui assidue dominum appellans, illius in se dominatum ingenuè agnoscit, Cui consentaneum est quod alibi quoque ad Mauritium ipsum scribit, male habens quod ei simplicitatem, quam ille fatuitatem interpretatur, exprobatet; Sacerdotibus non ex terrenâ potestate dominus noster citius indignetur, sed excellenti consideratione propter eum cuius serui sunt, eis ita dominetur, ut etiam debitam reuerentiam impendat.* Attendite quam ille Bellarmino contrarius sit. Bellarminus Sacerdotes, quia serui sunt Christi, à potestate Principum exemptos vult. Gregorius quanquam serui Dei sunt; Dominio tamen Imperatoris subiectos profiteretur, tantummodo monet deferendum illis honorem, & reuerentiam propter eum cuius serui sunt, *sive propter opus suum, quemadmodum Apostolus ad Thessalonicenses locutus est; Ita, inquit, dominetur eis ut debitam etiam reuerentiam impendat, quod nemo unquam non faciendum arbitratus est.* Ceterum quod superius, non obstante reuerentiâ ista, professus est, *se iussioni subiectum esse videte in hac epistolâ quomodo munitur det.* In serenissimis, inquit, *iussionibus suis Dominorum pretus me de quibusdam redarguere studuit; Ego in serenissimis Dominorum iussionibus ab Arnulphi astutiâ deceptus sum; superuenientibus Dominorum iussionibus inuani consolationes quas non sperabam.* Sequitur autem epistolam illam altera quoque ad eundem Mauritium Augustum, in qua subinde eodem loquendi modo utitur, *Quantum ad me attinet serenissimi iussionibus obedientiam præbeo; vobis obedientiam præbere desidero; Ego dominorum iussionibus obedientiam præbens; & ad Constantiam Augustam; Ego præceptioni pietatis dominorum obediens.* Iam verò cui iubendi potestas est, superiorem illum esse dubitari non potest. Quare abhorruit verbum illud. Gregorius de

Lib. 4. ep. 31.

1. Thess. 5.

Lib. 4. ep. 31.

Digitized by Google

suis consilijs ab Alexandrino Patriarchâ adhibitum, quo etsi prior loco, superior tamen auctoritate videri noluit: *Vestra beatitudo loquitur mihi dicens, Sicut iussisti, quod verbum iussionis peto à meo auditu remouete, quia scio quis sum, qui estis; loco enim mihi fratres estis, moribus patres. Non ergo iussi, sed quæ utilia sunt indicare curavi. Non potuit ergo Romanus iubere Alexandrino. Imperator potuit iubere Romano: & frequens hic iussionum motus est. Superior ergo Imperator Episcopis Alexandrino pariter & Romano. Atque eò reliqua illa pertinent, Serenissimus Dominus noster iussiones transmisit; suggeras serenissimis Dominis nostris, quia si ego seruus eorum &c.* Et iterum: *Pro vita pijsimi & Christianissimi Imperatoris Domini nostri semper orandum; quæ omnia dominatum Imperatoris in Episcopos Romanos; & eorum in illum habitam subiectionis ingenuitatem clarissimè demonstrant.*

Lib. 7. ep. 1.

Lib. 9. ep. 40.

Cæterum etsi ex Gregorio satis aperta res sit, & tam clarâ luce refulgeat, vt perstringere aduersariorum oculos, & meritò reddere attonitos possit, habere tamen aliquid videri volunt ex Gregorio, quod huic luci nebulas offendant. Meministis dictum ante à Sculkenio, *Romanos Episcopos ante Gregorium Magnum Reges non deposuisse*, quasi nempe Gregorius ipse deposuerit. Sed quid illud, quæso, est apud Gregorium de Regibus deponendis? Nempe in priuilegio Xenodochij à Syagrio Episcopo, & Bonnichilda Regina in Augustodunensi ciuitate constructi ita loquitur; *Si quis verò Regum, Sacerdotum, Iudicum ac personarum secularium hanc constitutionis nostre paginam agnoscens contra eam venire sentauerit, potestatis honoris que sui dignitate careat, remque se diuino iudicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat; & nisi vel ea qua ab illo mala ablatâ sunt, restituerit, vel digna poenitentia illicitè acta destulerit, à sacratissimo corpore, ac sanguine Dei nostri Redemptoris Iesu Christi alienus fiat, atque in æterno examine districtæ ultioni subiaceat; cunctis autem eidem loco iussa seruantibus sit pax Domini nostri Iesu Christi quatenus & hic fructus bonæ actionis recipiant; & apud districtum Iudicem premia æternæ pacis inueniant.* Etiam in priuilegio Monasterij Sancti Medardi

Lib. 11. ep. 10.

di in eandem sententiam adscribit; *Si quis Regum, Antistitum, Iudicum &c. huius Apostolicæ authoritatis & nostræ præceptionis decreta violauerit, &c. cuiuscunque dignitatis; vel sublimitatis sit, honore suo priuetur, & vt Catholica fidei deprauator, vel sanctæ Dei Ecclesiæ destructor à consortio Christianitatis, & corpore ac sanguine Domini nostri Iesu Christi sequestretur, & omnium maledictionum anathemate teneatur, quibus infideles & heretici ab initio seculi vsque in præsens damnati sunt, &c.* Satis hoc quidem pro imperio, vt qui constitutiones istas violauerit, cum Iuda proditore conferatur, vt omni maledictionum anathemate teneatur, vt in inferno inferiori damnetur; quæ ita videntur absurda, vt vix mihi persuadeam à Gregorio auctore ista profecta esse; vt haud minus suspectæ esse possint literæ istæ, quam Binio alteræ illæ quæ Rauennatensi Ecclesiæ priuilegia, non absque aliquo Ecclesiæ Romanæ præiudicio, confirmant, adiecta simili denunciatione, *Si quis ex his aliquid subtrahere tentauerit, vel in aliquo contra hoc nostrum priuilegium temerario ausu præsumpserit, sciat se anathematis vinculis innodatum, & cum Iudâ traditore Domini nostri Iesu Christi aternis supplicijs deputatum.* Sed esto Gregorij, neque enim ea de re contendere operæ pretium putamus, at quid ad rem? Certè enim imprecatio est, non sententia; & denuntiatio non imperatiua, sed optatiua. *Honoris sui dignitate careat, honore suo priuetur;* hæc imprecatio haud magis Reges quam de gradu deiicit Sacerdotes. An enim ex hoc desinunt esse Sacerdotes? Sed per quem? Neque enim certè Gregorius vsque ad finem seculi deponit Reges. Manet ergò in discrimine per quem priuentur, tantummodò optat ille vt priuetur. Quod ex reliquis manifestum est. *A corpore & sanguine Domini alienus fiat;* quid & ille mortuus à corpore & sanguine Domini alienum facit. *In aeterno examine districtæ ultioni subiaceat;* An verò penes illum vt subiaceat. *Omnium maledictionum anathemate cum Iudâ proditore in inferno inferiore damnetur.* At verò vnus legislator lac. 4. est qui potest saluare & perdere; Non erat in potestate Gregorij, vt quis in inferno inferiore damnetur, sed ex adiun-

*Apud Iucl. de-
fens. Apol.
Fide Concil. rom.
3. pag. 235. a.
© 445. b.*

Etâ benedictione sensus manifestus est; *Cunctis autem eadem loco iusta seruantibus sit pax Domini nostri Iesu Christi; quâ nihil facit Gregorius, sed bene vult, bene precatur seruantibus iusta; quomodò mala quoque imprecatur non seruantibus. Atq; in vsu quidem erant execrationes istæ, in chartis priuilegiorum, & donationum ad terrorem, vt ex aliorum quoque more quid velit Gregorius certius intelligamus. Sic enim Ethelbertus Cantix Rex in Chartâ foundationis Monasterij Sancti in ciuitate Canti. *Adiuuro & precipio in nomine Domini Dei omnipotentis, qui est omnium rerum iustus iudex, vt præfata terra subscriptâ donatione sempiternaliter sit cõfirmata, ita vt nec mihi, nec alicui successorum meorum Regum aut Principum, siue cuiuslibet conditionis dignitatibus & Ecclesiasticis gradibus de eâ aliquid fraudare liceat, si quis verò de hac donatione meâ aliquid minuire aut irritum facere tentauerit, sit in presenti seperatus à sanctâ communionem corporis, & sanguinis Christi, & die iudicij ob meritum malitiæ suæ à consortio Sanctorum omnium segregatus.* Non potuit Ethelbertus Rex à communione separare non in die iudicij à consortio Sanctorum segregare; tantumodò mala ista precatur ei qui donationem suam in fundatione ædis illius violare tentaret. Ita in Concilio Aurelianensi pro muniendo Lugdunensis ciuitatis Zenodochio, quod Childebertus Rex & Ultrotha Regina fundarunt, cautum est; *Siquis quolibet tempore constitutionem sacrilegus, & improbus præsumptor nostram obuius eludere tentauerit, aliquidque de consuetudine, vel facultate Xenodochij fraudauerit, vt Xenodochium (quod Deus auertat esse desinat) vt uecator pauperum irreuocabili; siue vt alias legitur, interminabili anathemate feriatur.* Vbi certè non sententia, sed votum & voluntas est. Neque enim penes illos, vt quisquam irreuocabili anathemate feriatur. Per quem verò feriatur? Per quemcunque fiat nihil interest; tantumodò vt fiat; Deo vt sit anathema, etsi non hominibus: non est autem penes hominem vt quisquam Deo in æternum sit anathema.*

Vidimus hætenus ad Gregorium vsque magnum, & in hoc quidem maxime omnium Romanorum Episcoporum

porum erga Principes, & Imperatores quæ obsequia fuerint, nunquam ut hæcenus auditum sit Cæsarem Pontifici subordinatum; Pontificem Cæsare superiorem esse. Nondum verbò obtinuerat in Ecclesia nomen vniuersalis Episcopatus, cumque superbam illam appellationem Iohannes Constantinopolitanus ambitiosius affectaret, Gregorius illum acerrimè tanquam eo ipso Antichristi præcursorem insectatus est. Et vidit ille quidem aliquid in nomine illo ex quo iniuriam inde Principibus futuram ominatus est, vnde profecta vox illa ad Mauritium Imperatorem de Iohanne Constantinopolit. *Honori quoque imperij vestri se per primatum vocabulum superponit*, id quod exitu rerum abundè comprobatum est. Quod enim Constantinopolitanus tam insolenter ambiebat, hoc non multò post à Phoca proditore *non sine magna contentione* (vt ait Platina) obtinuit Romanus Bonifacius tertius, vt *Romana Ecclesia caput esset omnium Ecclesiarum*; vt Romanus Episcopus vniuersalis esset Ecclesiarum omnium Episcopus. Hoc adeptus Romanus etsi insolecere coepit in Ecclesia magis, ac magis, contentus tamen primatu inter Episcopos, Imperatori debita, & hæcenus quidem præstita obsequia non negauit. Et Bonifacius quidem obtinens à Phoca principatum illum, eo ipso illum se superiorem recognoscit. Nam qui priuilegium concedit, semper maior est eo, cui conceditur. Maior ergo hæcenus Imperator Pontifice. Quod vt planè liqueat, transcamus ad Agathonem 1. qui fuit à Bonifacio tertio decimus tertius, quo Pontifice habita est Synodus sexta Constantinopolitana, cui adfuerunt ex Agathonis personâ Theodorus & Gregorius Presbyteri & Ioannes Diaconus, vbi in initio singularum ferè actionum ita legimus; *In nomine Domini Dei & Saluatoris nostri Iesu Christi, Imperantibus à Deo caronatis, & serenissimis nostris Dominis Flauijs Constantinopjssimo Augusto, & Horacio, atque Tiberio à Deo conseruandis fratribus eius; Præsidente eodem pjsimo & Christo dilecto magno Imperatore Constantino.* Vbi videre est totum Episcoporum Senatam, consentientibus vbique Pontificis Romani Legatis Imperatorum

Lib. 4. ep. 32

in se dominatum conclamantes, Imperatoribus, inquit, serenissimis Dominis nostris, etiam Constantino in Episcoporum Concilio Præsidente. Certè vtut Pontifex metu Cæsarem dominum dicat; vtut Episcopi sigillatim idem dicant; Papam tamen & Concilium dominatum Cæsaris in se agnoscere; Dominum suum Cæsarem appellare; haud parui ad causam nostram momenti est. Et qui tandem hoc cum illo Campiani problemate de Concilio Constantiensi conuenire poterit; *Cæsar obsignauit* (nempè saluum conductum Ioannis Hulsij, quo fretus ad Concilium venire non detrectauit) *Cæsar*, inquit, *obsignauit, Christianus orbis maior Cæsare resignauit*. Non ibi orbis Christianus maior Cæsare, quin potius Cæsar Dominus orbis Christiani, etiam *Præses* in Concilio Episcoporum orbis Christiani.

Camp. Rel. 4.

IV.

Sed non hoc est quo tendit oratio mea; videte ibi Romanum per se Episcopum subiectionem suam, & seruitutem & obedientiam Imperatori humillimè profitentem. Habetur enim Act. 4. *Agathonis* epistola ad Constantinum Imperatorem, cuius inscriptio est; *Dominis piissimis & serenissimis victoribus, Constantino maiori Imperatori, Heraclio, & Tiberio Augustis, Agatho seruus seruatorum Dei*. Subscriptio verò; *Piissimorum Dominorum imperium gratia superna custodiat, eisq; omnium gentium colla substernat*. Vtriusque Romanus Episcopus Augustos sibi dominos profitetur, eoque interpretatiue se Augustis subiectum & seruum agnoscit: Atque ex huius rei conscientia cum requireretur Diuali sacra mittere qui vicem eius in Concilio supplerent; *Per omnia*, inquit, *iubemus paternam vestram beatitudinem minimè effici impedimentum voluntati Dei*, ita scribit ad Imperatorem; *Diualibus apicibus animatus &c. meliori sum respectus confidentia palatim, his que per mansuetissima fortitudinis vestrae sacramdudum precepta sunt, efforaciter promptam obedientiam exhibere, vt personas quales secundum huius temporis defectum, ac seruilis prouincia qualitatem poterant inueniri pro obedientia satisfactione inquirerem, &c.* Et paulò post: *Et nisi longus prouinciarum ambitus in quibus humilitatis nostre concilium*

*Diual. sacra
initio Synod.*

concilium constitutum est, tanti temporis pro elationem ingere-
ret, olim hoc quod vix tandem nunc fieri potuit studiosâ obedi-
entiâ famulatus noster impleret. Et iterum paulò post: Ideo
Christianissimi Domini filij secundum piissimam iussionem
protegenta à Deo mansuetudinis vestrae pro obedientiâ quam
debuisimus, non pro confidentiâ eorum (scientia quos dirigimus,
presentes confamilias nostras curavimus demandare. Et ite-
rum; Pro quibus flexo mentis poplite suppliciter vestram ad
mansuetudinem semper intentam clementiam deprecamur;
Et iterum; Hoc imperialis benignitas vestra clementer iu-
bens hortata est, & nostrâ pusillitas quod iussum est, obsequen-
ter implevit. Et iterum sub finem; Obsecro, itaque piissime
atque clementissime Auguste, atque unâ cum meâ exiguitate
omnis anima Christiana flexo genu suppliciter deprecatur.

Et cum corde
contrito, &
profusis lacry-
mis mentis
se prostratus
exoro.

Quid hic habet pertinacissima impudentia quod respon-
deat, quando Romanus Episcopus iussiones Imperatoris
accepit, obedientiam exhibet, obedientiæ satisfactionem
præbendam curat, famulumque se & cum cæteris confa-
mulum agnoscit, quod iussum est obsequenter implet,
etiam flexo genu suppliciter deprecatur? Etiamne hic
quoque habet Bellarminus, ut coacta hæc & per vim ex-
torta esse contendat? nec verò ipse solus, sed cum concilio
suo Imperatorem ita compellat; Omnes nos exigui Ec-
clesiarum præsules, vestri Christiani imperij famuli in Septen-
trionalibus vel Occidentis partibus constituti. En Episcopus
non Apostolicæ sedis, sed Christiani imperij famulos,
ut de omni animæ etiam Episcoporum, etiam Roma-
ni Episcopi subiectione, dubitandi locus nullus reli-
ctus sit.

Atque ut hoc porro constet, ad Gregorium 2. & 3. de-
scendamus, quibus authoribus dicitur Imperator Leo
tertius *Isaurus* cognominatus ab Imperatoriâ dignitate
deturbatus. Atque hoc à Græcis quibusdam scriptori-
bus proditum, à Latinis nimium avidè acceptum est.
Maximè Pontificijs assertoribus illis, qui historiam
hanc Papalis illius potestatis experimentum, & argumen-
tum esse voluerunt. Et illa me quoque aliquando fefel-
lit, dum scriptoribus quibusdam nostris fidem habeo;

V

sed penitiùs rem intuenti manifestum est falsum esse quicquid Authores de Imperatore, tunc à Pontifice deposito, memoriz prodiderunt. Verè quidem ita factū est vt Romanus totiusque Italiz populus rebellionem meditaretur illo tempore, & tributa Imperatori consueta pendere recusaret, siue quòd superstitione fascinatus destructas ab illo imagines improbareret, siue quæ verisima fuit causa, quod derelictum se, ac hostium incursionibus expositum absque vllà Imperatoris defensione molestè ferret. Et potuit fortasse Romanus Episcopus clancularijs consilijs rebellionem hanc alere, & quoad ausus est promouere, sed quicquam apertè fecisse quo Imperatorem deponere videri voluit, falsissimum est, idque ex ipsis Romanorum Pontificum literis, ac monumentis clarissimè mendacij conuictum dabo. Ioannes Zonaras illius fabulæ non minimus author *Leonem*, ait, *anno septimo contra Deum pugnare cepisse, & contra sacras Imagines insanire*; Et paulò post annum, inquit, *decimum sue tyrannidis auspicans, vnde etiam cum Deo bellum auspicatur*. At qui verò scribens ad Bonifacium Gregorius secundus datæ literas refert; *Pridè nonas Decembris Domino pijsimo Augusto Leone à Deo coronato magno Imperatore, anno octauo siue nono* (alter numerus in textu habetur, alter in margine) *Sed & Constantino Magno eius filio anno quinto*. Ergo post annum septimum imperij fuit ille Romano Pontifici *Dominus pijsissimus Augustus, & à Deo coronatus magnus Imperator*. Habentur ibi literæ quoque alteræ ad eundem Bonifacium *data decimo Calendas Decembris imperante Domino pijsimo Augusto Leone, à Deo coronato, magno Imperatore anno decimo*, siue vt in margine habetur *vndecimo imperij eius*. Ergo adhuc anno decimo vel vndecimo Dominus ille pijsissimus Augustus & magnus Imperator. Quin & ad mortem vsque Gregorij istius Leonem imperio potitum esse manifestum est ex libro Pontificali, vbi dicitur Gregorius sepultus; *sub die 3°. Idus Februarij Indiç. 14. Leone & Constantino Imperatoribus*. At eò magis patet, quia eodem modo datæ literas ad Bonifacium Gregorius tertius; *Imperante Domino pijsimo Augusto Leo-*

Annal. Tom. 3.

*Cencil. Tom. 3.
Binij Greg. 1.
Epist. 9.*

Epist. 14.

Greg. 53. Ep. 4.

ne imperij eius anno vicefimo tertio, cuiusmodi aliz quoque sunt apud Auentinum lib. 3. vt ne tum quidem Leo Annal. 49. sit depositus, peruixit autem ab illo tempore Leo nonnisi septem menses & dies viginti duos; Datæ enim literæ 4. Calend. Nouembris & mortuus est Leo 14. Calend. Iulij sequentis, Pontificatus Gregorij anno vltimo; ita vt de depositione Leonis nihil probabile dici possit.

Atque eò quidem minus quia si depositus ab imperio Leo pater, etiam filius Constantinus Copronymus, simul cum patre regnaus in eadem causâ deponi debuissent. Constantinum verò patri in imperio successisse certissimum est, ne repugnante quidem Romano Pontifice, quod constat ex literis Zachariæ qui Gregorio 3. successit, quas subinde ita concludit: *Data Calendis Aprilis, imperante Domino pijsimo Augusto Constantino, imperij eius anno secundo, & iterum, ep. 6. imperij eius anno 4. Et iterum, epist. 8. imperij eius anno sexto: & iterum epist. 12. & 13. imperij eius anno undecimo.* Ex quibus patet Bellarmine mere falsarium esse contra Barclaium page 312. Epist. 1. 2.

Succedunt in imperio non multò post Constantinus & Irene mater eius quorum auspicijs, & autoritate Synodus Nicæna secunda coacta est pro impiâ illa imaginum superstitione confirmandâ, cui præerat per legatos suos Hadrianus Episcopus Romanus, cuius omnes Actiones sic incipiunt; *In nomine Domini & dominatoris Iesu Christi Imperantibus pijsimis & Christo deditissimis Dominis nostris Constantino cum matre suâ Irene.* Ergo adhuc Imperator Dominus concilij *per eius decretum sine sanctionem congregati*, vt subinde ibi patres agnoscunt, vbi prætereundum non est quâ ratione solus ipse Adrianus Imperatoriam maiestatem alloquatur. Itaque ad Constantinum & Iren. ita scribit inter multa; *Deprecantes cum magnâ cordis dilectione, mansuetissimam vestram Clementiam, & tanquam presentialiter humo stratus & vestris vestigijs prouolutus queso & coram Deo depono.* Videte vero hic humillimam tubiæctionis imaginem, quâ Pontifex vestigijs Imperatoris prouolutus supplicissimè deprecatur, illum obtestatur, & rogat; Quæ vero dispar nuncratio vt Imperator Pontifici indignissimè prouolutus pedibus eius osculum figat: At. 1. 2. & 3. Epist. 1.

V I.

Eodē omnino modo in altera epist. legimus in Conc. Aët. 2. *Obsecrantes ex animi fervore vestram mansuetudinem obtestando, & veluti presentes genibus advoluti, & coram vestigiapedum volutando ego cum fratribus meis coram Deo supplico, obtestor, adiuro.*

VII

Atque hætenus ad 800. vsque annos imperialis potestatis supra Romanos Pontifices supereminencia ex ipsis illorum monumentis, & factâ Imperatoribus ipsis recognitione, luce, meridianâ clarior apparet. Sub hoc verò tempore deserta præsidio Imperatoris Italia ciuitasque Romana, nec se valens vltra suis viribus ab assiduis hostium incursionibus, & iniurijs tueri, Carolum magnum Regem Francorum Imperatorem asciuit, cui quàm summa potestas in Rebus etiam Ecclesiasticis (vt de temporalibus nihil dicam) attributa sit, in sequentibus, vbi ad negotium illud ventum fuerit, Deo volente, demonstrabimus. Hic commemorare sufficet in nouo illo imperio quid Otho Frisingensis Episcopus ante annos quadringentos de Regum supereminentiâ statuerit, cuius eximia eâ de re sententia est ad Fredericum Imperatorem; *Cum nulla persona mundialis inueniatur, que mundi legibus non subiacet, subiaceri lo coercentur, soli Reges vt pote constituti supra leges, diuino examini reseruati, seculi legibus non cohibentur, vnde est illud tam Regis quàm propheta, Tibi soli peccaui. Et rursus; Cum iuxta Apostolum horrendam sit homini mortali incidere in manus Dei viuents, Regibus tamen qui nullum præter ipsum supra se habent quem metuant eò erit horribiliss, quò ipsi possunt cæteris peccare liberius. Quibus verbis apertè docet supremo omnium loco Reges esse, præter Deum neminem supra se habere quem metuant, nullis legibus subiacere, soli diuino examini reseruati, & dicere cum Dauide; Tibi soli peccaui.*

VIII

Hic Skulkenius quasi laqueo captus ridiculo commento sibi exitum parat, loqui scilicet Frisingensem, *De legibus politicis & superiore politico.* Nempe vt Reges etsi non suis legibus, etsi non superiori Politico, tamen legibus Ecclesiasticis, & superiori spiritali Romano Pontifici subiecti sint. Interim otiosè Frisingensis illa omnia

& ineptè. Quorsum enim omnia, si Rex legibus subiaceat Pontificijs quibus coercendus sit; si illius examini stare debeat, si illum supra se habeat quem metuat, cui dicat, *Tibi quoque peccavi*, qui spoliare dignitate, & de imperio deturbare, & in manus subditorum, vel potius sicariorum, & gladiatorum dare possit, ut peior omninò conditio sit Regum quam subditorum? Hoccine est neminè supra se habere quem metuant? legibus cohiberi non posse, posse liberè peccare, &c. Sed dicat mihi Sculkenius, David quibus legibus obnoxius fuit? Neq; enim vllæ ibi leges Pontificiæ, sed omnes à Deo datæ sunt, quibus spero standum fuit magis quàm Pontificijs, quibus vindicandis forum non ciuile tantum, sed Ecclesiasticum saltem mixtum summo Pontifice præsidente, constitutum est. Et tamen David solus legibus, *Tibi*, inquit, *soli peccavi Rex utique erat*, inquit Ambrosius, *nullis ipse legibus tenebatur; quia liberi sunt Reges à vinculis delictorum, tuti imperij potestate.* Vbi iterùm occinit cuculus; loquitur de legibus politicis, non Ecclesiasticis. Sed interim cæcus vespertilio in luce ipsâ non videt euertere hoc modo sententiam Davidis, nec dici ab illo potuisse, *Tibi soli peccavi*, Sed dicendum fuisse Pontifici, *Tibi quoque peccavi*, prout ante animaduersum est; ut nihil porrò dicam Ecclesiasticas ibi fuisse leges omnes si Ecclesiasticæ dicendæ sint, de quibus viris Ecclesiasticis cognitio & iudicium fuit. Quod si Ecclesiasticæ dicantur illæ tantum quæ de rebus sunt merè, & simpliciter ad Ecclesiam pertinentibus, quomodò adulteria, & homicidia, & eiusmodi maleficiâ in Pontificiarum legum cognitionem incurrunt? Quamquam incurrant ista in leges Ecclesiasticas, ut ex dictato legis diuinæ prohibeantur; certè tamen qua apud homines, & poenâ seculi puniantur Ecclesiastica lex nulla esse potest. *Omnia enim crimina quæ vindicari vult Deus*, inquit Origenes, *non per Antistites & Principes Ecclesiarum, sed per mundi iudices voluit vindicari.* Ergo leges seculi Frisingensi sunt, quibus in seculo poenalia secundum homines iudicia exercentur, vltionisque & supplicia peccantibus decernuntur, & insignuntur; ut leges quoque

In Apolog. David. Ambros.

In Rom. 13.

quæ dicuntur Ecclesiasticæ, vbi in pœnas temporales exe-
 unt, non nisi leges seculi dicendæ sint. Rex ergo nullis le-
 gibus tenetur, quia nulla in seculo potestas est, per quam
 vltio Regibus secundum homines inferatur, vt in Regum
 peccatis solius Dei iudicium expectandum sit. Cæterùm
 in illâ legum distinctione, non videt Skulkenius quantum
 ipse sibi vulnus infligat. *Soli Reges*, inquit Frisingensis. *seculi*
legibus non cohibentur; Si soli Reges nõ cohibentur, cohi-
 bêtur ergo Clerici, & Sacerdotes: Sacerdotes ergo, & e-
 piscopi, adeoque etiam Pontifices quia Reges non sunt,
 seculi legibus obnoxij sunt; & ex earum decreto punien-
 di. Ira dum à sinistrâ sibi cauet Skulkenius; à dextrâ im-
 prudens fauciatur. Denique leges seculi dicuntur quæ à
 seculari potestate constituuntur, de quibuscunque illę
 causis sint, quæ quidem solæ vim legum obtinent; Episco-
 porum enim Canones, & decreta nisi Principum com-
 probatio, & confirmatio accedat, authoritatem legum
 habere non possunt. Inde illud est Honorij Pontificis;

*Decretal. Greg.
 de iuram. Ca-
 lomal. c. Inbe-
 yant.*

*Imperator Iustinianus decreuit, vt Canones patrum vim legum
 habere oporteat.*

P R E

PRÆLECTIO NONA.

- I. Primum aduersariorum argumentum ex verbis Christi *Paraphrasi* Matth. 16. depromptum proponitur excutiendum.
- II. Aduersus predictam rationem extipitur verba Christi non in presenti dici, sed in futuro, usque adpromitti Petro grandia, sed non dum illum in possessionem immitti.
- III. Ostenditur ubi in effectum datur ista promissio non solum Petrum, sed reliquos quoque Apostolos in eiusdem prerogativa societatem cooptatos.
- IV. Docetur ut ut ad Petrum omnia singulariter spectare concedantur, non tamen hinc Monarchiam papalem stabiliri.
- V. Secundum aduersariorum argumentum ex verbis Christi Iohan. 21. petitum examinatur.
- VI. Ostenditur verbo *pastoris* pastoris officium, non monarchie dominatum designari.

EX tribus illis quæ initio proposuimus ex hoc contextu Apostolico euoluenda, duo à nobis hætenus explicata atque expedita sunt. Primum supremam esse secundum Deum Regiam maiestatem, & proinde secundò omnem illi animam subiectam esse oportere, neutrobique datâ Prophetarum, Pontificum, Sacerdotum exceptione aliquâ, Scripturarû assertissimis documētis ostendimus, Sanctorum patrum commentario, & expositione, adeoque Episcoporum Romanorum disertissimâ recognitione munitissimis. Quia verò *parum est*, ut habet Hilarius, *in rebus ad salutem maximè necessarijs sola ea ad satisfactionem fidei afferre que propria sunt, quia plerunq; blandientes sensum fallant dictorum nostrorum inexplorata assertiones, nisi etiam propositionum aduersarum demonstrata inanitates fidem nostram in eo ipso quod ipsa ridicula esse arguantur, affirmant, ea nobis ratio incunda est, ut qui partem hætenus nostram asseruimus, destruamus porrò alienam, & aduersariorum argumenta doceamus non*

De Trin. lib. 5.

rela esse & vincula fortium, sed telas arancarum, nec vibrari in nos hac in causâ quas iactavit Campianus hastas amentatas, sed tantum plumbeos pugniones. Neq; verè quicquam hîc nouum afferunt, tantummodo refricant repetuntque ad nauseam vsque, & millies ingeminant quæ olim ab Hildebrando, singulari illo Diabolici furoris instrumento, seditionum & rebellionum antesignano corrasa vndecunque, & ad prætextum sceleris, atque perfidiæ suæ per nefariam imposturam congesta & consarcinata sunt. Postquam enim sceleratus furcifer, odium Dei & hominum, Imperatorem Henricum excommunicasset, & subditis eius iuramentum fidelitatis & officij vinculum, ausu sacrilego, & nunquam ante audito relaxare non dubitasset, Metensis Episcopus, à Gregorij rationibus non alienus rei nouitate, vt videtur, attonitus, cum sibi satisfacere non posset, scribit ad Gregorium epistolam, quâ petit suppeditari sibi argumenta, quibus nouo huic incepto patrocinium ferat, neque quicquam ab illo tentatum non iure defendat. Huic epistolæ rescriptum est à Gregorio, & *quod postulasti, inquit, te quasi nostris scriptis iuuari ac præmuniri contra illorum insaniam, qui nefando ore garriunt auctoritatem sanctæ, & Apostolica sedis non potuisse Regem Henricum excommunicare, nec quenquam à Sacramento fidelitatis eius absoluere, non adeò necessarium nobis videtur, cum huius rei tam multa & certissima documenta in sacrarum Scripturarum paginis reperiantur.* Nobilis impostor totus ex perfidiâ & fraude compositus sacrarum Scripturarum testimonijs multis atque certissimis comprobatum videri vult teterrimum illud rebellionis inceptum, cui firmando nè umbra quidem in Scripturis probationis vel exempli est. Cæterum vt quod non necessarium videtur, præstat tamen ex abundantia; colligit tanquam in acruum quæcunque non ex Scripturis modò, sed aliundè quoque ad nequitia suæ velamentum per fas nefasque ingeniosa malitia torquere posset, quæ hodiè nec ferè quidem alia ab aduersarijs obiecta quàm nullo momento ad causam sint, quam ouosa omnia & irrita, liquebit, Deo volente in sequentibus, vbi sigillatim explicabimus

Lib. 8. epist. 21.

plicabimus, quæ maximo cum prætextu coniuncta sunt. Ergo ut de multis, inquit, pauca dicamus, quis ignorat vocem Domini & Salvatoris nostri Iesu Christi, dicentis in Evangelio; Tu es Petrus, & super hanc petram adificabo Ecclesiam meam, &c. Et quodcumque ligaueris super terram erit ligatum in Cælis &c. Nunquid, inquit, sunt hic Reges excepti? aut non sunt de omnibus, quas filius Dei beato Petro commisit? Quis, rogo, in hac vniuersali concessione ligandi atque soluendi à potestate Petri se exclusum esse existimat? Iam ligandi potestatem Petro attributam de vinculo excommunicationis communiter interpretantur, quo Principes innodare ille possit, Potestatem verò soluendi eò extendit Bellarminus, ut etiam à iuramentis, à votis, à legibus relaxandi potestas sit. Quæ omnia ut Petro primum accommodant nomine Romani Pontificis, ita reliquis in cathedram illam succedentibus pari iure tribuenda esse contendunt. Atqui verò quatuor nobis hic aduersus hanc rationem excipienda sunt.

Suarz, pag.
272.6.
Vide contra
Barclai, cap. 3.

Primò de futuro tantum hic agi, proinde videndum ubi promissio ista in actum perducta sit, ut rem rectè intelligamus.

Secundò nihil hic Petro proprium dici, sed ad reliquos Apostolos, adeoque ad Ecclesiam vniuersalem pertinere quæ dicta sunt.

Tertiò ut singulariter ad Petram omnia spectare concedantur, tamen nihil hoc iuare Pontificem ut eiusdem potestatis confors esse credatur.

Quartò ut hæc omnia pertineant ad Pontificem, tamen non contineri verbis istis omnipotentiam, illam Papalem quâ Principes deponendi soluendique obedientia subditos facultas sit.

Ac primo loco animaduertendum est, omnia hic non in præsentem dici, sed in futuro, adpromitti Petro grandia, sed nondum illum in possessionem immitti, Tu es Petrus, Tibi dabo claves regni &c. Nondum dat claves; nondum actu constituit eum, ut liget vel soluat; sed dabo tibi claves, & tunc, Quodcumque ligaueris, &c. Hoc agnoscunt Anglo-Rhemeneses nostri Theologi, Hic, inquit, tantummodo

II

Annotat. in
Matt. cap. 16.
ver. 18.

De Rom. Pont.
lib. 1. cap. 12.

In Mat. 16.

Dof. princip.
l. 6. cont. 2. c. 1.
Suar. lib. 3.
cap. 10. §. 5.

Ecclef. Hierar.
lib. 3. cap. 9.

III.

Ecqua fmilis
promiffio reli-
quin Apoftoli
data fit, & of.
Mat. 18. &
qua ratione in
effectum data.

Clauis ofi fpiri-
tuali potefias
ligandi & fol-
uendi &c. Toft.
Mat. 16. q. 74.
& mag. fent.
lib. 4. d. 18.
Refp. ad Tert.
pag. 62.
Part. 1. de fym.
art. 10. f. 7. 4.

Ibidem.

modo promiffum eſt Petro fore, vt ſuper illum Eccleſia ſiue do-
mus Chriſti edificetur, quod impletum eſt Ioan. 21. Atq; hoc
illi à Bellarmino perdiderant; qui fatetur vnà nobiſcum
non datas hic Petro claues, ſed tantum promiffas, claues autem
regni, vt principalis & ordinarius præfectus, tunc ſolum acce-
pit, cum audiuit, Paſce oues meas. Ita Caietanus Cardinalis:
Modo promittit, inquit, poſtquam reſurrexit, dedit. Ita quo-
que Stapletonus noſter promiffionem hęc interpretatur fu-
turæ potefſtatis quæ Petri nouo nomine ſignificata eſt. Quâ in
cauſâ cum tantos illorum authores conſentientes habea-
mus, & res quidem ipſa ex contextu Euangelico clareſ-
cat fatiſ, haud erit opus, opinor, grunnientis Pighij ſen-
tentiam refutare, quâ contendit non promiffas hic tantum,
ſed datas claues, & Petrum vnâ cum promiffione claues præ-
ſenti effectui traditas accepiffe.

Quare ne hęc moremur, cum promiffio hic tantum
futuræ prærogatiuæ, non præſentis effectus ſit, certè ſi
rem rectè tenere velimus, diſpiciendum erit ſedulò qua
ratione factum ſit, quod hęc Chriſtus futurum præſatus
eſt. Potuit enim Chriſtus promittere Petro, quod tamen
vni Petro peculiare, aut proprium non eſſet. Potuit ex
promiffione dare claues Petro, nec tamen ſoli Petro dare.
Ergo id ſi conſtat, vbi in effectum datur promiffio iſta,
non ſolum Petrum, ſed reliquos quaque Apoftolos in e-
iuſdem prærogatiuæ ſocietatem cœpſatos, concidit
prorſus huius argumenti vis, in quo Papalis illius ſummi-
potentiæ fundamentum & neruus eſt. Id autem conſtare
facio ex Romano ipſo, ſiue Tridentino Catechiſmo, qui
vt datas Eccleſiæ confirmet claues regni cœlorum con-
iungit cum loco iſto locum alterum Mat. 18. vbi dicitur
omnibus Apoftolis; *Quæcunq; ligaueritis in terra, &c.*
Et alterum Ioan. 20. *Sicut miſit me pater, &c. Et inſuf-
flauit eis dicens, Accipite Spiritum Sanctum: quorum pecca-
ta remiſeritis, &c.* Ita Catechiſmi Elucidator; *Clauium Ec-
cleſiæ traditarum clariffima teſtimonia in ſacris literis habe-
mus, & præter hoc, quod Petro dictum eſt duo illa nume-
rat loca quæ poſuimus. Quod ſi duobus illis locis dentur
claues regni cœlorum, certè quia omnibus Apoftolis
dantur,*

dantur, sequitur nihil hic Petro promitti quod non reli-
 quis quoque Apostolis commune sit. Atque hic Staple-
 tonus; *Omnium, inquit, Doctorum scholasticorum sententia*
verba illa Matt. 18. Quaecumque ligaveritis, &c. his verbis
ad Petrum dictis similia sunt, idemque prorsus sonant. Ergo
 omnium sententia, claves omnibus dantur, quia clavis
 potestas est ligandi & soluendi &c. Quin & Maldonatus
 Iesuita; *Video, inquit, omnes authores præter Originem in*
eâdem fuisse sententia; eodem sensu Petro atq; alijs Apostolis
dictum esse, quodcumque solveris, &c. Sed aliter ille tamen
 diuerso sensu dictum interpretatur; penes vos esto vtrum
 Maldonato an omnibus authoribus maior fides habenda
 sit. Cæterum potestas illa ligandi atque soluendi cuius-
 modi tandem sit, Suarius nobis interpret esto; *Hæc pote-*
stas, inquit, non est alia nisi potestas leges ferendi que homi-
nes ligent seu obligent, vel etiam puniendi aut censuras feren-
di aut similia onera imponendi vel auferendi. Planius rem
 explicat Caietanus, quem sequitur in Matthæo Torto
 Bellarminus; *Soluere est non solum à vinculis peccatorum, pœ-*
narum, præceptorum, iuramentorum, votorumque liberare
sed à nodis emergentium difficultatum circa ea que sunt fi-
dei declarando absoluerè. Et similiter ligare est non
solum præceptis astringere ad ea que sunt regni cælorum;
sed etiam definiendo errores & hæreses arcere. Vt Pon-
 tificex iam sub nomine serui seruorum Dominus sit orbis
 terrarum, cuius pœnis, atque censuris ad priuationem
 vsque diadematum, & regnorum Reges & Monarchæ
 omnes subiiciendi sunt. Disertè Tostatus Abulen-
 sis; *Non possunt sic distingui litera ista quasi illa designet*
claves que datæ fuerint Petro, & ista claves que datæ fuerint
cæteris, sed vtrobiq; designatur potestas que omnibus datur.
 Quod si vtrobiq; dantur claves regni cælorum, & eodẽ sen-
 su datur reliquis Apostolis quo Petro ante promissæ sunt,
 sequitur nihil Petro proprium in clauibus esse, nec ergo
 aliquid esse quod Pontifex sibi Petri nomine peculiare
 vendicare possit. Cæterum de clauibus vtroque loco da-
 tis, & Mar. 18. & Ioan. 20. audiatur Augustinus; *vt no-*
ueritis Ecclesiam accepisse claves regni cælorum, audite alio loco

Dact. princip. It
6 com. 2. c. 1.

In Mat. 16.

Lib. 3. cap. 10.
§. 15.

Caiet. in locum

Ve per eum vo-
tifragis, sed i-
fragis, per ius,
perduclibus
esse liceat, vs
peccati homi-
nem illum ag-
noscat.

Ve declarando
Antichristum
scias, qui cum-
Etam religio-
nem sua subij-
ciat potestati.
Hier. in Dan. 7.

Diff. 22. omnes.

In Mar. 18.
§. 15.

De diuersis
serm. 108. edit.
Loman. C. 148.
Waldens. Tom.
2. de sacram.
capite 145.

quid Dominus dicat omnibus Apostolis suis; accipite spiritum sanctum, & continuo, si cui dimiseritis peccata, dimittentur ei, si cuius tenueritis, tenebuntur. Hoc ad clauas pertinet de quibus dictum est; Que solueritis in terra, soluta erunt & in celo, & que ligaueritis in terra, ligata erunt & in celo. Constat ergo iam quod diximus, ut ut Petro clauas promissæ sunt, ubi tamen actu dantur, non minus reliquis Apostolis quam Petro datas esse, ut nihil hinc Petro, vel per Petrum, ut diximus, Pontifici singulare censendum sit.

III

In Mat. 16.

Quod qui vident ex duobus illis locis extra omnem contradictionis aleam constitutum esse, mittunt illa prorsus, & negant impletum ibi esse quod Petro promissum est, negant clauas ligandi vel soluendi, remittendi vel retinendi potestate contineri; sed *clauium* metaphora exortem, & cum nullo alio communicatam regendi atque imperandi auctoritatem intelligi oportere. *Lucas Burgenfis*, paucis rem omnem exponit; qui *Clauæ summam absolutamque potestatem atque auctoritatem* interpretatur: *Hæc enim*, inquit, *clauibus significatur metaphora sumpta ab eo, quod clauæ domus ciuitatisque penes illum esse soleant, cui est summa gubernande domus ciuitatisque auctoritas, cuius est expellere, intromittere, excludere quos iudicauerit, unde etiam solent principibus, quando à ciuibus recipiuntur, & Domini agnoscuntur, ciuitatis clauæ offerri.* In hanc sententiam Stapletonus, Iansenius, Maldonatus, Bellarminus & ex illo Anglo-Rhemensis nostri, ut cæteros omittam, vim clauium figmento nouo, & veteribus inaudito commentum sunt. Atqui verò animaduertendum est cum indignissima in Christum blasphemia commentum hoc esse coniunctum. Quid enim? An Pontifex iam Dominus constituitur ciuitatis Dei? An illius absoluta in illam potestas est, claudendi ut nemo aperiat, aperienti ut nemo claudat? Quæ cum solius Christi prærogatiua nominetur, nec vlli homini communis existimanda sit, quam sacrilega impietate Pontifex in Christi locum subrogatur, ut qui fulmine Romano tactus ab illo sit, mori inuitabili necessitate à Christi regno extorris habendus sit.

Apoc. 3. 7.

fit. An credita Venetis in Paulo quinto, an Sorbonæ Parisiensi absoluta potestas hæc? certè *vnus legislator* 1. c. 4.
est qui potest saluare, & perdere; cuius propriè clauis sunt
 siue aperiendi causa, siue claudendi: non Petri, non Pon-
 tificis. Ianitor ille tantùm qui ministerio clauis ex Do-
 mini nutu & arbitrato occupet; non Dominus qui libitu
 & arbitrio suo. Nec solus ille ianitor, sed ad vnicam por-
 tam ianitor, sunt autem ciuitatis Dei *Duodecim portæ* qu. 10
 Augustinus, Beda, Victorinus, Oecumenius, duodecim
 Apostolos interpretantur, quorum opera ad regnum cæ-
 lorum ingressus patet; saltem in fundamentis duodecim
 Apostoli, quibus singulis ad intromittendum vel exclu-
 dendum. Data à Christo clauis sunt. Denique vt ver-
 bo dicam, *Quid Paulus, quid Apollo, quid Cephas nisi mini-*
stri per quos credimus; non qui dominantur fidei nostræ, sed 1. Cor. 3.
coadiutores sint gaudij nostri, quorum non beneplacito, 2. Cor. 1.
 (mittant hoc Domino nostro & suo) non, inquam, bene-
 placito, sed officio, & ministerio, forsq; nobis regni cælo-
 rum referendæ sunt.

Apos. 21.
 Andreas Casse-
 riens. Bibliot
 s. 1. 67. Tom. 1

Cæterùm qui clauis illo, quem diximus, sensu Petro V;
 soli promissas interpretantur, vbi tandem Petro soli da-
 tas esse statuunt? Hic contra communem Ecclesiæ fidem,
 quæ vno consensu docet duobus illis, quæ diximus, locis
 clauis Ecclesiæ contineri, confugiunt ad mandatum illud
 seorsim Petro datum, *Pasce oues meas, pasce agnos meos, &c.* 1. Jo. 1. 22.
 Atque hic quia vulgata versione quæ vna illis authentica
 esse iubetur, parum in causâ proficiunt, vbi nihil aliud
 habetur quam *Pasce, Pasce, Pasce*, Græci contextus oppor-
 tunitatem arripiunt, vbi habetur secundo loco, non Corn.
sed vnicam; quod Bellarmino *regium vocabulum est*, ex quo
colligi, ait, auctoritatem Regio more imperandi, ita scilicet de-
 pereunt meretricem illam, cui vendiderunt operas suas,
 vt immergi stupris illius propè sensum omnem, & consci-
 entiam exuisse videantur; in hoc tantum attenti vt reg-
 num illi asserant, quo Regum humeris superuecta plenif-
 sima in omnes, & omnia potestate dominetur. Atque
 hoc argumentum multum incrustat Bellarminus *de Rom.*
Pont. lib. 1. cap. 15. etiam Stapletonus, doctrin. principio lib.

Recognit lib. 4.
 de Rom. Pont.
 capite 16.

lib. 6. cont. 2. cap. 10. & ipso quoque pascendi vocabulo ostendunt in sacris scripturis regium munus designari, ut vbi de Dauide dicitur, *Tu pascies populum meum Israel*, summa est Petrum duobus illis vocabulis *Cornu & roripion Rectorem, & Presidem Ecclesie*, Regibus ipsius inclusis constitutum esse. Sed quam longè petitum hoc, quando quæ alteris illis locis dicuntur, metaphora clauium tam ex vicino respondeant, nempe clauium vsus est aperire, & claudere quibus proprius accedunt soluere, & ligare, quàm pascere, & regere. Nam qui aperit, soluit eum, qui inclusus quodammodo ligatus est. Itaque Tostatus; *Ab omnibus, inquit, conceditur, quòd claues super peccatum habent vsus suum soluendo & ligando, & alibi; Clavis materialis habet exercitium claudendi, & aperiendi, cui assimilatur ligare & soluere, quia soluere est quoddam aperire, ligare est quoddam claudere.* Quod certè de pascendo, & regendo dici non potest. Quin & idem Tostatus vbi definendo explicare vult quid sit clavis, dicit esse *Potestatem spirituales ligandi, atq; soluendi, quæ Ecclesiasticus Iudex recipit dignos, & indignos excludere debet à regno, & hanc perfectam, definitionem esse contendit.* Et petit quidem eam à Magistro sententiarum, quem sequuntur scholæ omnes vbi nunquàm ille censuram illam subiit; *Hic magister non tenetur*, qui & Bedam nostrum in eò secutus est. Addit ille quidem *discernendi scientiam*, quàm requirit quoque Abulensis tanquam præuiam dispositionem ad debitum vsus clauium, in quâ tamen perse, & immediatè clauium potestas nulla esset. Quarè Augustinus. *Claves regni celorum expressè potestatem exponit ligandi soluendique peccata. Ecclesia que fundatur in Christo claves ab eò regni celorum accepit in Petro, id est potestatem ligandi soluendiq; peccata.* Ita Theophylactus; *Claves intelligas, inquit, que ligant, & solvunt.* Eodem modo claves interpretatur Catechismus Romanus; ipsa luce veritatis inductus quemadmodùm ante animaduersum est, ut intelligamus non nisi tergiuersari aduersarios, & latebras ac subterfugia sibi quærere qui pro clauium expositione ad mandatum confugiunt de pascendis quibus, vbi cum

2. Sem. 5. 2.

In Mat. 16.
9. 76. In Mat.
16. 9. 113.

In Mat. 16.
quæst. 74.

Lib. 4. dist. 18.

In Mat. 16.

Qu. 75.

Ita Iyria in
Mat. 16.
In loan. 124.

In Mat. 16.

metaphora

metaphora clauium nihil commune est. Sed stat Aduersarijs nostris sententia quæ placuit olim Donatistis, quod *voluntus sanctum est.*

Sed videre hic opera illis ista quàm non succedat. Nam quod tribuit hic Christus Petro, idem eodem vocabulo Petrus compresbyteris suis attribuit, *mandata vobis in omni potestate in terra; Pascite, regite, qui penes vos est gregem Dei.* Idem quoque Paulus Ephesiorum Episcopis; *Attendite vobis, &c.* Quibus ex locis apertum est eandem reliquis pastoribus pascendi gregis Dominici potestatem attribui, quæ Petro mandata est. Bellarmini verò responsio, si consequentia eius attendatur absurda est, *Pastores reliquos suam singulos habere partem quam regant; Attendite gregi in quo vos Spiritus Sanctus, &c. Pascite, qui in vobis est gregem, Petrum verò absolutè habere oues Christi sibi mandatas, tanquam qui uniuerso gregi præfectus sit, vbi cæcus impostor non videt tot ab illo Papas constitui, quot sunt vbique Pastores & Episcopi.* Nam si *potestas* sit regio more imperare; certè quibus dictum est *mandata*, ijs omnibus datum est regio more imperare, vt idem sit quisque pastor in grege suo, quod Papa est in vniuerso, vt abdicare magistratus, bonis exuere, exhærederare, & vertere susque deque apud suos omnia, & vno verbo omnia possit, quod Papa potest indulgentias dare, soluere votis, iuramentis, legibus, quæ omnia vocabulo *potestas* contineri credi vult. Ita quod Pyrrhus olim de Romanâ ciuitate fatus est, *Regum urbem sibi videri;* Hoc nobis de Romanâ Ecclesiâ vsurpare licebit, *Regum Ecclesiam* aut certè plusquam Regum factam esse. Atqui verò excludit Petrus eodem loco regalitatem hanc, quando addit *Pascite gregem, non ut dominantes in Cleris* vbi prætermittendus mihi non est Suarij in loco illo crassus stupor, & incipientia qui vt ostendat *pascendi vocabulum* non solum verbi prædicationem significare, sed etiam custodiam, & regimen, adhibet hanc Apostoli præceptionem; *Pascite, regite, &c. providentes non coactè &c. Vbi pascere, inquit, sine dubio non significat tantum prædicare, nam per solam prædica-*

Aug. epist. 18.
VI.

1. Pet. 5. 2.

Act. 20.

tionem non solet fieri coactio, sed significat regimen seu gubernationem, quæ interdum nimis violenta esse solet. & ideo subiungit, *Non dominantes in Cleris.* Quo in loco illud non coactè putido errore interpretatur de vi coactiuâ gregi à pastoribus non adhibenda, ac si dictum esset, non ita ut cogatis illos; quod manifestè passiuam habere significationem primâ facie quiuis intelligit, non ut necessitate coacti rem agatis, coactè pascit gregem Dei, inquit Beda, qui propter rerum temporalium penuriam, non habens unde uiuat, idcirco prædicat Euangelium, ut de Euangelio uiuere possit. Et Aquinas, *Non coactè, id est, non propter necessitatem inopia uitandam.* Sed esto quod uult, annon uidet homo acurus contra se esse quod dicit? *non coactè, non ita ut cogatis, cogere ergo Petrus à Pastore alienum esse uult, non permittitur ut vi agat, aut vim coactiuam adhibeat.* Inde discrimen illud apud Chrysostomum inter Regem & Sacerdotem; *ille cogit, inquit, hic exhortatur; ille necessitate agit, hic consilio.* Quod si ad Pastorem non pertineat cogere, certè nullum illud quod Pastoris officium notat, non est ut Papa dominari, non est regio more imperare, quia Regium imperium cum cogendi potestate semper coniunctum est. Totum uerò hoc, quicquid est, excludit. Apostolus eo quod addit; *non dominantes &c.* Nam quod Suarius tantummodò *nimis violentam gubernationem* prohiberi ibi uult, distinctionem illam inueniens inter *uoluntatem & necessitatem*, supra distinctio illa abundè profligata à nobis est, & refellit illam Apostolus Paulus accommodatissimè ad causam hanc; *non dominamur fidei uestra.* Atque ab hoc pascendi munere dominium excludit Augustinus in ipsum hunc locum commentario, *Quid est aliud, si diligis me, Pasce oves meas, quam si diceretur, si me diligis, non te pascere cogita, sed oves meas, sicut meas pasce, non sicut tuas; gloriam meam in eis quere, non tuam, dominatum meum, non tuum; lucra mea, non tua.* Et paulò post: *Qui pascunt oves Christi, non uelint eis dominari sicut clari, &c.* Et quidem cum *Rectores Ecclesiarum* nuncupentur omnes Ecclesiarum pastores, & Episcopi, & *culmen regiminis*

In loc. & Aqu.

De uerb. Esai.
lib. 4.

2. Cor. 1.

In Ioa. 1. 123.

tenere atque exercere dicantur (quod Bellarminus assertit ex Gregorio) quibus tamen dominium in Ecclesia exercere non licet, manifestum est regimen & præfecturam ouium Christi Petro commendari potuisse, ut tamen datum non sit regio aliquo vel papali more in Ecclesiâ dominari. Porro vnum illud sciscitari libenter velim, sitne Pontifex ipse in ouibus Christi numerandus, quod spero, dicturi sunt. Nunquidnam verò ouis ille est, & non indiget pasci? Atqui verò pascitur ille verbo, pascitur Sacramentis, confitetur peccata sua, contritionem postulat & profitetur, absolutionem percipit reprehenditur, obiurgatur, pœnitentijs obligatur, à Synodo excommunicatur, confessarius illum impœnitentem non soluendo ligat, in quibus tota ferè clauium potestas sita est. Hæc vero omnia exercere in Pontificem quid aliud quam *regimen* est? Poteest autem ista exercere in Pontificem, qui tamen in illum Regio more non dominatur, non imperium exercet in Pontificem. Ergo *regimen* illud quod Christus Petro commendat absque dominatu & imperio esse potest. Superest postremo loco, ut dicamus nihil hic Petro mandari, quod non alijs quoq; pastoribus ex Patrum sententia commune sit; id quod proxima lectione Deo volente præstituri sumus.

*Aug. de ouibus
cap. 1. quod
prepositi sumus
pastores sumus:
quod Christiani
sumus oues sumus.
Papa ergo quia
Christianus est
ouis est.*

P 2

P R E

PRÆLECTIO DECIMA.

anograph.

- I. Multum à Patribus Petro attribui conceditur, nec sine causa, nequaquam tamen in reliquos Apostolos dominatum.
- II. Ostenditur ex patribus idè Christum Petro nominatim, & singulariter, idque ter oves commendasse: ut Apostolatus dignitatem, quæ trina negatione videbatur excidisse, resarciret: eumq; ex conscientia lapsus ad maiorem sollicitudinem extimularet.
- III. Docetur verbis illis, Pasce oves, commune omnium Ecclesie doctorum, & pastorum officium designari.
- IV. Varia Pontificiorum suffugia, & commenta, quibus argumentum prædictum ex his Christi verbis petitur, suffulcuntur, evertantur.

I

E promissione clauium Petro factâ superiori lectione dictum nonnihil est, eamque docuimus vbi completa est communiter ad omnes Apostolos pertinere. Quod verò eò torquent aduersarij mandatum Petro datum de pascendis ouibus, ostendimus haud ita è proximo conuenire, neque eo contineri Papalem illam potestatem, quam à Petro ad Pontificem Romanum deriuatam esse contendunt. Superfuit tantùm ostendere ex patrum monumentis nihil ibi Petro dictum esse quod non cum communi Pastorum & Episcoporum officio coniunctum sit. Quanquam hic dubitari non potest quin propter singularitates illas communicationum, quæ Christo atque Petro inuicem intercedunt, multum Petro à patribus non sine causa attributum sit. Fuit ille quod creditur natu maximus, eoque annorum quasi authoritate quadam ad miscendos cum Christo sermones, ad quæstiones, ad responsiones paratissimus est, ut quisquam alius: fortasse etiam præ alijs studio, & voluntate propensissimus; & est ingeniorum quorundam mira quædam dexteritas arripiendi, vbi que ex re natâ occasiones & ansas dicendi, & faciendi quæ ex vsu & oppor-

Ita Cassianus de incarnat. Domini l. 3. primum deicit respondere ut ipse antecederet confessione qui antecederat e. rate. Hieron. e. Iovin. lib. 1. Ac. tati datum est.

tuna sunt, quæ videtur in Petro donante Deo felicissima fuisse. Sed in omni tamen causâ quid ex quo sequatur diligenter animaduertendum est. Neque enim quia Petrus in Christum officiosior cæteris, idèdè mox in cæteros dominatum adeptus est. Certè Paulus postquam ad munus Apostolicû ascitus est plus omnibus laboravit, nec tamen ingentes illi labores in principatum exierunt.

2. Cor. 15.

Quod verò Petrum hic Christus potissimum, & vnicum nominatim alloquatur, manifesta ratio est, & patribus ferè omnibus conclamata. Singularem ille præ cæteris in Christum amorem professus fuerat. *Et si omnes offendantur in te, ego nunquam offender; et si mori me tecum oporteat, tamen non negabo te. Quare non possum sequi te nunc? Paratus sum tecum in carcerem, & ad mortem proficisci animam meam pro te deponam.* Sed tamen fecellit, ille stipulationem hanc, & miserâ infirmitate dominum metu præcussus non abnegavit solum, sed & cum diris & execratione abiuravit. Respiciente verò misericorditer Iesu, recognoscit Petrus erratum suum, & lapsum vel potius ruinam hanc tristissimam, & lamentabile præcipitium scaturiente lachrymarum quasi fluvio deplorat. Pœnitentiam eius acceptam habet Iesus, cumq; inter discipulos angelicâ voce renumerat; *Dicite discipulis, eius* inquit, & nè animum despondeat, nè se exceptum putet nominatim *Petro*. Quod tamen agit hic solenniàs, & celebrius, & dicendo, *Pasce agnos meos, oves meas renouat illi*, inquit Cyrillus, *Apostolatus dignitatem nè propter negationem que humanâ infirmitate acciderat labefactata videretur.* Ac de amore quidem ter illum interrogat; ter ab illo responsum requirit, ut ternam illam negationem, ternâ confessione revocaret, ut trino dilectionis velamine lapsum trina negationis absconderet. Qua de re Cyrillus; *Quoniam*, inquit, *Apostolatus nomine Petrus ab ipso Christo decoratus ter in tempore passionis negauerat, iure nunc ab eo ternâ dilectionis confessio petitur, ut ternâ negatio equali confessionis numero compensetur.* Et Augustinus, *Redditur trina negationi trina confessio, ne minus amori lingua seruiat, quam timori, & plus vocis elisuisse videntur mors imminens, quam vita præsens,*

II.

Mat. 26.

Ioan. 13.

Luc. 22.

Mar. 16.

In locum.

Ambros. Apolog. David. c. 6.

Ibidem.

In locum.

fit amoris officium pascere dominicum gregem, si fuit timoris indicium negare pastorem. Ergo iam amorem quem frustra promiserat Petrus se testaturum moriendo, iubetur testari pascendo. Videri voluisti, Petre, plus cæteris amare me, quod te serid dixisse non dubito: Sed sefellit te fiducia tui, quam primus tentatoris impetus mox difflauit & fregit. Dic verò iam etiamnū tibi mens eadē manet? Id si credi cupias, fac ut appareat oues dominicas pascendo, quæ non apparuit ex voto priori cum pastore patiando, & pro Pastore moriendo. Cæterum quod dixerat ante Christus; Quo ego abeo, non potes me sequi nunc, sequeris autem postea. Denuò confirmat futurum postquam officio illo pascendi perfunctus est. Cum fuisti minor cingebas te, &c. cum autem senueris, &c. significans, inquit, Evangelista, qua morte, &c. denique commodissimè Cyrillus animaduertit; Et si communiter omnes discipuli magnā percussū fuerunt formidine quando Dominus tradebatur, maius tamen crimen fuerat Petri qui breuissimo in tempore ter Christum negauit: Quoniam igitur maioris clementiā Saluatoris peccati remissionem consecutus est, iure ab eo maior repetitur dilectio, cui enim plus remittitur, plus amare debet; ut ipse alibi dicit. Ergo iam cur vnum illum alloquatur Christus manifesta ratio est, non ut in culmen illum singularitatis, & dominationis attollat, non ut dominum illum in cæteros constituat, sed ut Apostolatus ei dignitatem quā exciderat refarciat, ut ex conscientia lapsus sui ad sollicitudinem, & curam gregis extimulet, & ut hac occasione cæteros omnes Pastores de communi officio commonefaciat.

Ibidem.

III.

Ac commune officium hic designari, non Petri tantummodò, sed omnium Apostolorum, nec Apostolorum tantum sed omnium Ecclesie doctorum, & Pastorum, præterquàm quod ex re ipsa manifestum est (quid est enim primo ipso intuitu Pastorum officium nisi pascere oues Christi) communis Ecclesie sententia convincit, quod breuissimè significat Augustinus; *Cum Petro dicitur ad omnes dicitur: Amas me? Pisce oues meas. Respondet Suarez; sicut alij pastores ad partem sollicitudinis cum Petro assumuntur*

De agon. Christi
cap. 30.
l. 1. c. 11, S. 9.

assumuntur ita intelligere debere sibi esse dictum, *Pasce oves meas*, non quia quando similia ferè verba protulit Christus ad omnes particulares Pastores formaliter loqueretur, vel ad Petrum in personam omnium, sed quia virtus, & ratio verborum Christi in omnibus pastoribus cum proportionem locum habent. Ineptè verò, cur illam nobis non das ex Euangelio proportionem? Sed tollit ipse præmissis suis proportionem hanc, qui quia Petro dictum est indefinitè, *Pasce oves meas*, ideo colligit, Petro vniuersalem principatum ouium Christi, hoc est, vniuersalis Ecclesiæ Christi peculiari quodam iure commendatum esse. Quod si quod Petro dicitur, idem eadem formâ verborum omnibus dicitur, *Pasce oves meas*, sequatur necesse est, si vis aliqua circumstantiæ illi attribuenda sit eundem vniuersalem Ecclesiæ Principatum cæteris quoque Apostolis, & Pastoribus designatum esse. Ac sollicitudo quidem omnium Ecclesiarum, quemadmodum Paulo incubuit; ita singulis Pastoribus incumbit, vt quisque tanquam corporis membrum, totius corporis, quantum in se est communiter inuenit, quo sensu cuique certissimè dictum intelligamus, *Pasce oves meas*. Quod si ex vi verborum illorum inferatur Petri papalis ille principatus (nam illum semper intelligimus) necesse est, vt tateamur ex eorundem verborum vi quia omnibus dictum est *Pasce oves meas*, quot Ecclesiæ pastores sunt, totidè esse, quibus data sit totius Ecclesiæ principatus. Sed cur ego mihi Suarianâ responsione molestiam faceffo, quam tollit vno verbo Basiliius. *Petrum*, inquit, *post se Ecclesie sue pastorem reliquit: Petrus enim*, inquit, *amas me, pasce oves meas; & consequenter omnibus Pastoribus & doctoribus eandem tribuit potestatem; cuius signum est quod omnes ex equo ligant, & absoluant, quemadmodum, & ille. Nec minus disertè Ambrosius; Ad Petrum dicitur, pasce oves meas; quis oves & quem gregem non solum tunc beatus suscepit Petrus; sed & nobiscum eas suscepit; & cum illo eas nos suscipimus omnes. Quod si communiter ille nobiscum, & nos cum illo curam gregis Domini mandato isto suscipimus, & cum illo ex æquo omnes pascat, ligant, absolunt, nihil equincit ex loco isto Bellarminus,*

Gratiâ à vobis ista dicuntur, & cerebro vestro & in rem vestram & proinde fidem per vos merentur nullam.
Cap. 10. S. 18.

Aut si alijs indefinite dictum intelligi possit absque principatus consequentia. *Pasce oves meas*, idem que que Petro absque principatu dici potuisse dubitari non potest.
2. Cor. 11.

De vit. s. 16.
cap. 23.

De dignitat.
Sacerdot. c. 2.

Expofit. lib.
Regum l. 6. c. 3.

In Ioan. l. 12.
cap. 64.

De Sacerd. lib. 3

De difc. fer.
108.

De unit. Ecclef.
Extra quã non
est pascere fed
pascere.

nihil Suarez, quo Petro vniuersalis Ecclesiæ principatus assertus sit. Confirmat sententiã hanc Gregorius Romanus Episcopus: *Hæc tria, inquit, quia Doctor Ecclesiæ habere debet (operationem, contemplationem, charitatem) Petrus pro omnibus assumitur, & an amet Redemptorem tertio interrogatur.* Quod si Petrus hic pro omnibus assumitur, restat vt Petro nihil hic tanquam proprium intelligatur. Audiatur ea de re Cyrillus; *Hinc doctores Ecclesiæ discunt (quid hic discunt si omnes Principes esse nequeant quod hic Petro promissum volunt?) non aliter se Christo coniungi posse, nisi omni curã, & industriã studeant vt rationales oues recte pascantur & recte valeant.* Etiam Chrysostomus audiatur; *Hoc Christus tum agebat, vt & Petrum, & ceteros edoceret quantã beneuolentiã ac charitate erga suam ipse Ecclesiã afficeretur, vt hac ratione & nos quoque eiusdem Ecclesiæ studium curãque toto animo susciperemus.* Denique iterum Augustinus; *Non inter discipulos solus Petrus meruit pascere oues dominicas, sed quando Christus ad vnum loquitur unitas commendatur, & Petro primitus quia inter Apostolos est primus.* Primus ille quidem ordine, non gradu primus tantum, non maior Apostolus, nuncupatione, non autoritate, non potestate: nam recte Cyprianus: *Hoc erant reliqui Apostoli, quod fuit Petrus, &c.* sed illud pascere oues Dominicas, etsi ad Petrum vnum propter vnitatem Ecclesiæ dicitur, quam pascendo tueri omnes debent, tamen cum Petro omnibus communi officio commendatur.

IV.

Neque valet *proportionis* illud suffugium siue Suarianum; siue Bellarminianum, quia si *potentia* & *maxima* *authoritatem* designent *regio more imperandi* vt ex Bellarmini recognitione dictum est hoc ectrè commune omnibus intelligi non potest, non potest omnibus dici, & falsum est, quod tanti authores tam consentienter dicunt. Pastores omnes hic officium suum doceri, quis tunc docerentur omnes Regio more imperare. Quod si *potentia* & *maxima* eiusmodi sint que possint communiter ad omnes pertinere, ab omnibus præstari, que ratio cogit quicquam porro intelligi, vel Petri hic principatum aliquem necessario com-

commendari? Dicam si potero planius; si ^{poterit} & ^{injectionem} generale Pastorum omnium officium notent, nulla hic probatio principalitatis est. At ^{florus} & ^{muysen} omnium Pastorum officium notant, nam ^{in planis} quisque tenetur ⁱⁿ ^{re} vnusquisque Pastor pascere vt ex ijs quæ dicta sunt manifestum est: ergo ad adstruendum Petri principatum locus hic inaniter & otiose adductus est, tantummodò per occasionem iubetur id ferid, & sedulo agere, quod vnà illi cæterisque omnibus coniunctis studijs elaborandum sit. Ridiculum est autem quod ex circumstantijs vrget Stapletonus, *agnos* exponens Laicos & *oues* Episcopos vt vtrisque Petrus præfectus sit; quasi verò non omnes electi, *Oues Christi* esse dicantur, quasi non Laici quamplurimi similiores sint ouibus quam Episcopi quamplurimi, quasi quisque Pastor non habeat quos pascat & ^{Ioan. 10.} *agnos* & *oues*: *agnos* hoc est teneriores, & infirmiores qui lacte opus habeant, & *oues*, hoc est, maturiores & firmiores qui fortiori vescantur cibo. Magis verò adhuc ridiculus est Bellarminus qui vt commento suo viam muniat Græco contextui mendum impingit, quem tamen eodem modo tenent exemplaria omnia, & Græci omnes scriptores vt de veritate lectionis nostræ dubitare non possit. Credi tamen ille vult primo loco dictum esse, ^{in apia} *agnos meos*; secundo loco, ^{in eadem} *ouiculas vel agnos meos*; tertio loco ^{in eadem} *oues meas*. Ergo *agnos* bis dictos ait ad significandum populum Iudaicum & Gentilem; *oues* verò ad significandum vtriusque populi Episcopos; vt omnes Petro & Pontifici intelligantur subiecti. Ineptè prorsus; quasi non & Christus dicat, ^{Mat. 15.} *missum se propter oues amissas domus Israel*; Et de gentilibus loquens, ^{Ioan. 10.} *Alias oues habeo quæ non sunt de ouili hoc*; quasi non diuisis operis, *Euangelium circumcisionis concredidit* ^{G. 2.} *Petro, Paulo verò præputij*. Ita porro ludit interpretando *agnos* incipientes, *ouiculas* proficientes, *oues* perfectas; quasi non cuique pastori sint qui pascantur & incipientes, & proficientes; & quasi non cuiusque *Pastoris* perfecti firmandis quoque perfectis opera defuder. Iterùm *agnos* interpretatur *populos*, *ouiculas* *Sacerdotes* *minores*,

minores, oues Episcopos, & Curatiles quoque pro Cardinalibus non apponit? Sed quis ferat improbum hominem operâ suâ, & patientiâ lectoris abutentem; Nec tamen quicquam hic aliud loquitur quàm quod videtur, *locus videtur corruptus, & videtur mihi non carere mysterio.* Sed meminisse debuit, *quedam videri que non sunt;* & quedam ipsi videri quæ videntur alijs suis multò secus esse. Videte verò mihi, vt rideatis, & diligenter animaduertere quid hoc mysterio suo lucratus sit. Secundo loco ait dici debuiffe; *ostendimus non ostendimus.* At ostendimus minores tantum Sacerdotes sunt. At in secundo tantum loco dicitur *ostendimus* illud, quod authoritatem designat regio more imperandi. Ergo iam Petrus non in Episcopos sed in minores tantum Sacerdotes, Presbyteros, & Parochos, regium illum principatum exercet. Exerceat ergo illum Pontifex in Presbyteros & Parochos suos; Episcopos ne attingat. Attendite quàm verè dictum sit: *Qui vehementer premit nares, elicit sanguinem.* Ille dum mysterium suum exprimere laborat, cudit fabam in Pontificem quæ haud parum molesta futura est.

Quibus par in Ecclesia im est, quia a episcopus eius omnis est cuius a singulis in solidum pars tenetur Cypri. Prom. 30.

De maior. & o. bed. unū sanctiā

Bellar. de Rom. Pont. lib. 2. cap. 9. ad Apostolicam dignitatem sollicitudo omnium Ecclesiarum pertinebat.

Nec minus otiosè nugatur circa pronomen *meas* ex quo tamen insigne in sibi rationem suppeditari gloriatur: *Nam cum absque ulla, inquit, restrictione addatur ad nomen oues pronomen meas manifestè significatur eas omnes Petro commendari ad quæ extenditur pronomen meas: certum autem est illud theas extendi ad omnes simpliciter.* Breviùs rem complectitur Bonifacius octauus; *Dominus Petro, pasce, inquit, oues meas, & generaliter, non singulariter, has vel illas per quod intelligitur commississe uniuersas.* Suarius qui alterum illud Bellarminè mysterium tanquam inane prætermisit in hoc argumento pedem figit. *Cum oues, inquit, indefinitè posuit omnes absque dubio sine discrimine comprehendit, quia in eiusmodi locutionibus indefinitus sermo æquiualeat uniuersali, & quia nulla maior est ratio de his quam de illis ouibus talia uerba interpretandi.* Esto verò quod tanroperè cupiunt, neque enim negamus, commissam esse Petro curam quantum præstare posset uniuersarum ouium uniuersali Ecclesia Christi; sed tamen reliquis quo-

que Apostolis eandem curam omnium pariter commissam esse defendimus. Nam & Paulo, prout ante vidimus, *omnium Ecclesiarum sollicitudo incubuit*. De quo Gregorius: *Paulus ad Christum conuersus caput effectus est nationum, quia obtinuit totius Ecclesie principatum*. De quo Chrysostomus, verborum illorum factâ mentione; *Tribuitur Paulo cura omnium Ecclesiarum; non parue vnus vel duarum vel trium, sed omnium que in toto orbe sunt*. Ita illum ait, *predicatorem fuisse orbis terrarum*. Et alibi: *Orbis Ecclesiam gubernasse*. Quin & par est absque restrictione dici singulis Pastoribus, *Pasce oves meas*, quia celsi singuli greges cum singulis Pastoribus arctiori vinculo coniuncti sunt, tamen singuli greges, ita singulis pastoribus propter necessitudinem curandi sunt, vt vnusquisque propter corporis vnitatem totius Ecclesie, quantum in se est, rationem habere teneatur. *Pasce quicumque es, inquit, oves meas, non has tantum aut illas; sed quoad potes has & illas, & siquidem vsus feret vniuersas, Fingamus Christum Archiepiscopum Capuensem, qui fuit aliquando Bellarminus astari voluisse in hoc negotio, & de officio admonere; an incommodè verba ista vsurpasset, Pasce oves meas; an verò necesse foret mutare stilum, & dicere: Pasce oves Capuenses, nè si diceret, Pasce, oves meas, Pontificem exauthoraret, & Bellarminum pro Petro substitueret; quando ille tamen se arbitratus est, non Capuenses solum, sed totam Christi Ecclesiam iuuare potuisse*. Et quidem Chrysostomus Basilium per ministerij vocationem, *omnibus Domini bonis proficiendum admonuit*. Eleutherius verò ad Gallie Episcopos scribere non dubitauit; *Huius rei gratiâ vniuersalis vobis à Christo Iesu commissâ est Ecclesia, vt pro omnibus laboretis & cunctis opem ferre non negligatis*. Quod tanto magis Petro faciendum fuit, cui vt cæteris Apostolis ipso Apostolatus officio non vnus Ecclesie cura, sed gentium omnium ad Christianam pietatem institutio demandata est. *Euntes, inquit, docete omnes gentes*. Porro in priuatis gregibus dicit quoque Christus *oves meas*; Vt Pastor meminerit non suas esse quas curare iubetur, sed oves Christi vt tanto fidelius officium

2. Cor. II.
In 1. Reg. l. 4.
cap. 4.
In Gen. Iom. II

In Ioan. hom. II
In Act. Iom. 5. 3.

De Sacrd. 1. 2.

Epist. ad pro-
uinc. Gallie.

Cap. 34.

officium suum faciat rationem ei redditurus cuius oves sunt. *Pasce oves meas, ut meas esse intelligas quas pascis, etsi meas omnes pascere non possis: falsum est enim quod ait Suarez, in his locutionibus indefinitum poni pro vniuersali, tantum non definit has aut illas, non dicit vniuersas. Conqueritur Deus apud Ezechielem, Oves meae dispersae sunt; nec tamen necesse est omnes fuisse dispersas: Factae sunt in deuorationem omnium bestiarum agri; nec tamen necessarium intelliguntur omnes fuisse deuoratae; id certè vult pro suis haberi debere quae dispersae & in deuorationem factae sunt. Et certè communi vsu hæc loquendi ratio trita est. Quis est enim ouium Dominus qui plures greges habet sub plurium custodiae pastorum qui non cuique Pastori dixerit, cura oves meas, sollicitudinem habe agnorum meorum, quem tamen omnium ouium, & agnorum sollicitudo non premit, ut planè insulsam hęc rationem afferant, quam communis hominum consuetudo tam planè redarguit. *Pasce oves meas*, id est, *sicut meas pasce, non sicut tuas*, inquit Augustinus, *nam qui hoc animo pascunt oves Christi ut suas velint esse, non Christi, se conuincuntur amare non Christum. Denique pascere quid aliud est principaliter & propriè quam verbum reconciliationis administrare, nutrire doctrinam, cibum animæ dare.* Non potuit autem Petrus simpliciter omnibus Euangelium prædicare. Non potuit ergo simpliciter omnes pascere. Non est restricta illi opera ad certos & tamen impossibilis ad vniuersos, voluntate complecti potuit vniuersim omnes, opere non potuit omnes; indefinitè quoscunque potuit complecti debuit, & complexus est.*

In Ioan. l. 113.

Bernard.
Caiston.

In Cant. ser. 76.
ibid. passus o-
uium in pascuis
Scripturarum
sanquam in ha-
reditate domini
de considerat.
lib. 4.

At de missione ad prædicandum inquit Suarez: *Ridicula est, & vana expositio.* Interim ridiculus ipse qui nescit potissimè Pastoris officium esse, *In pascuis dinincru eloquorū,* ut loquitur Bernar. *Greges dominicos educere, pascere,* inquit ille, *Euangelizare est, fac opus Euangelista, & Pastoris opus implesti.* At inquit, non hoc solū est. Immo verò solum hoc si attendas quod per se est, si enim aliud est ex accidente est. Illud enim ligare, & soluere quatenus extra prædicationem

tionem verbi est, & forum Ecclesie spectat, contingenter se habet, ligat, sed si qui proteruiâ, & malo exemplo pernitiosi sunt: soluit, sed si qui ex ligatis per pœnitentiam resipiscunt. Semper autem illud pascere locum habet, id est, Euangelium Christi prædicare, vbi videre est peruersitatem Romani Pontificis, qui ad ligandum, & solvendum Dominum se constituit, quod autem per se Pastoris munus est nunquam attingit, non Euangelizat, non pacit verbi ministerio, immò huic negotio totus peregrinus, & hospes est; immò Pontificum quantum numerus, quibus Euangelizandi ne facultas quidem vlla fuit? quibus defuit scientia illa discernendi absque quâ clauium rectus vsus esse non potest.

*Officium
Pom. quatenus
Pontifex iuris-
dictio potius
regimen, Sa-
pientem, prius.
doct. cont. 2. lib.
6. c. 16. pag. 239*

At vanam, & ridiculam expositionem illam esse quâ tandem probatur? Nam de missione, inquit, ad prædicandum, iam Christus dixerat, sicut misit me, &c. Ioan. 20. Et dicturus erat postea in discessu suo, Euntes docete, &c. Math. 28.

Ioan. 20.

Quid ergo opus erat pro solo munere prædicationis tam singulariter cum Petro agere tantumq; pondus verborum, & interrogationum præmittere? Rationes verò agendi tam singulariter cum Petro antè sunt expositæ, vt nihil hic repetere

neesse sit, tantummodo retorqueatur in illū argumentū suum, dixisse Christū de Potestate clauium, Mat. 16. Et iterum, Mat. 18. & iam ante in loco ab ipso citato; Accipite

Ioan. 20.

spiritum sanctum quorum remisseritis, &c. Ergo locus hic quo singulariter iam cum Petro agit de potestate clauium intelligi non debet. Quid ad rem? quod eâ de re ante dixerat? quid quod postea dicturus est: Quis nescit de iisdem

rebus, vt impressius hærent sapius ab illo actum esse, de hac re maximè quæ ad salutem Ecclesie tanti est; quâ nostram in Christum dilectionem testari debeamus. De

prædicatione verò maximè dicere debuit, quia in illâ ferè sunt omnia. Prædicatio crucis virtus Dei ad Salutem. 1. Cor.

1. Placuit Deo per stultitiam prædicationis saluos facere, &c. Prædicatio fidem parit quâ inuocatur nomen Iehouæ, in

quo salus est. Rom. 10. dictum est v. e mihi si non Euangelizem. 1. Cor. 9. Non si non ligem vel soluam. Inde adu-

ratio illa. 2. Tim. 4.

In Vigil. Apo-
stolorum Petri
& Pauli.

Et de Casaubon,
pag 428. ex
Ambrosio.

De vera obedi-
entia.

Quo argumento confirmat Beda sententiam nostram monitionem illam Petro vni dictam pariter ad omnes Apostolos pertinuisse, Quod Petro dictum est, *Pasce oves meas: omnibus utiq; Apostolicè dictum est. Hac namq; erant ceteri quod Petrus fuit.* Adiungit autem, *sed Primatus Petro datur, ut unitas Ecclesie commendetur,* ex quibus verbis videtur locus ille Cypriani à Pamelio deprauatus. Sed Bedæ primatus iste idem est, ac si primitatem dicas, si liceat vocabulo nouo sententiam explicare non nouam, nempe quâ Petrus primus, vt apud nos senior in numero sociorum cui ipso senioritatis nomine defertur aliquid; cui locus quidem primus ante ceteros, sed nulla in ceteros singularis potestas est. Quod vidit aliquando Gardinerus noster Wintoniensis, quia ait, *primus quauis in re non potest non habere primatum, sunt enim, inquit, primus & primatus coniugata non solum vocabulo, verum etiam re.* Sic Apellem aliquem, vel Parrasium primatum habere dicit inter pictores, & Lutetiæ Parisiorum tribui primatum in Academijs, vbi tamen potestas nulla est, quemadmodum pluribus ibi ab illo explicatum. Damus ergo Petro primatum hunc quem solum Christus dedit, quem & Cyprianus innuit vbi ait; *Exordium ab unitate proficiscitur ut Ecclesia vna monstratur.* Exordium ergo est ordinis, non superioritatis potestatis; nõ aliud est quàm quod vult Augustinus; primitus hoc Petro dictum esse tanquam Apostolorum primo &c. quod omnes doceat; vni illi primo ad commendandam unitatem datam præceptionem hanc quæ per illum ad omnes peruenire debuit; quia quemadmodum exposuit Cyprianus; *exordium ab unitate proficiscitur, &c.* Commune ergo hoc omnibus, sed ab illo vno exorsum est.

Iacobus & Ioannes propter singularem gratiam dicti sunt à Christo *filij tonitruu, Mar. 3.* & Iacobus quidem quod prædicandi facultate polleret, primus Apostolorum ab Herode qui Iudæis ea re gratificari voluit gladio trucidatus est. Ioannes dilectus præ cæteris Christi discipulis, qui recubuit in sinu Christi, & hausit ab illo tanta mytheria in adita cælestia, & Christi arcana innotuit, nec

nec illi tamen Dominium inter Apostolos consecuti sunt.

Quod autem ait pascere non significare *solum verbi prædicationem, sed etiam regimen, & gubernationem* quam dilutum est quando ipsa verbi prædicatio regimen est & gubernatio. Regimen enim hoc est *regimen animarum*, ut loquitur Gregorius. Reguntur autem animæ verbo Dei, verbi prædicatione instituuntur ad veritatem, & iustitiam, verbi prædicatione Pastor increpat, coercet, terret, consolatur, hortatur, lupos, & feras, hæreticos, & schismaticos ostendit, & arceat, medicamento siue acri pungit, & rodit, siue blando, & molli lenit & fouet; quæ omnia petit ex *Scripturâ sacrâ diminitus inspiratâ quæ utilis est*, inquit, *Apostolus, ad docendum, ad arguendum, ad corripiendum, ad erudiendum in iustitia ut perfectus sit*, inquit, *homo Dei*, id est, Pastor Ecclesiæ, ad omne opus bonum perfectè instructus. In his regimen, præcipuè in his custodia ouium est.

Pastoral. lib. 1.
cap. 1.

2. Tim. 3.

PRÆ.

PRÆLECTIO VNDECIMA.

- I. *Priuelegiorum distinctio præmittitur.*
- II. *Petri priuelegium ex causâ profectum esse, non ex persona declaratur.*
- III. *Iansenij ex ceptio tollitur.*
- IIII. *Docetur ex Patribus fidei nomine clauis Petro promissas, Petrumque non suam, sed Ecclesia personam gestasse.*
- V. *Responsio Suarij ad patrum testimonia Vix. Petram ab ys dici representasse Ecclesiam, non quasi Vices eius gerentem, sed ratione sui primatus in Ecclesiâ, accurate refellitur.*

I
Matth. 16.

Ostquam ostendimus verbis illis Christi, Matth. 16. *Tibi dabo clauis, &c.* nihil Petro præsentem effectum datum, sed tantummodo promissum, vbi verò actu datum est, non minus reliquis Apostolis quam Petro datum esse, adeoque mandatum illud de *pascendis ouibus* promiscuè ad omnes pertinere, sequitur vt dicamus ne promissionem quidem tanquam soli Petro dictam, vel factam intelligi oportere, & Christum eo quod Petro tanquam principali membro dictum est non vnus hominis prærogatiuam, sed commune totius Ecclesiæ beneficium designare voluisse; Quod vt luculentius & clariùs innotescat distinctio iuris accuratè tenenda est, *priuelegia quedam causa esse, quedam persone*, vt eò diligenti ùs inquirendum sentiamus priuelegium hoc vt rumue ex personâ, an ex causâ natum sit, id quod præsentem negotio scire multum intererit, quia proprium quidem est quod ex personâ est, quod verò ex causâ est, commune est omnibus quibus causa communis est.

II
Certè autem Priuelegium Petro ex personâ nasci non potuit in quâ nihil esse potuit ex quo eum Christus, apud quem personarum nulla acceptio, cæteris præferendum esse iudicaret. Et quidem ex contextu Euangelico

lico manifestum est ex causa profectum esse quicquid hic Petro grauficatus est Christus. Suscitante namque Christo, *Quem me homines filium hominis esse dicunt, & respondentibus illis, Alij Ioannem Baptistam, alij Eliam, &c.* Iterum quærit, *Vos autem quem me esse dicitis?* Attendite non vnt Petro dictum, *Quem tu me esse dicitis*, sed Apostolos omnes, *quem vos me esse dicitis*, interrogatos à Christo esse. Hic Petrus os *Apostolorum*, vt loquitur Chryso-
In Mat. hom. 55.
In Psal. 88.
 stinus, *& vertex chori respondet pro omnibus*, inquit Augustinus, *vnus pro unitate, Tu es Christus filius Dei viuentis.* Quod nisi pro omnibus respondit, non est satisfactum interrogationi Christi, qui non de Petri tantummodò; sed de omnium discipulorum sententiâ percontatus est, *vos quem me esse dicitis*, vt reliquis quoque Apostolis esset mentem suam effari, nisi ille communem omnium fidem secundum Christi quætionem quasi communi omnium ore dictasset.

At hoc Iansenius nullo modo ferendum putat, qui et si negare non potest quod ex Chrysofomo & Augustino citatum est, prætendit tamen *non sic accipiendum esse*, quasi id diceret Petrus quod omnes sentirent, sed quia cum omnes interrogati essent, ipse solus responderit, quod omnes secum, aut pane omnes sentire putabat, & quod omnibus respondendum fuisset. Immo nemo vnus, inquit, omnium nomine loqui potuit, nisi qui aut corda nouisset, aut consultatione præuia eorum sententiam ab omnibus didicisset, quam hic præcessisse improbum fuerit dicere. At hoc ipso videre est improbitatem hominum quibus certum est, sua tueri, quæcunque illa demum sunt, per fas nefasque omnia. Recurrit autem hic quod dictum est inciuiliter reliquos Apostolos & contra bonos mores fecisse, qui quæsi Domino suo non respondent & singuli sententiam suam dicere debuissent, nisi vna vnus responsio omnium communis sit. Quamquam verò Petrus corda discipulorum nosse non potuit, potuit tamen nosse quod ad Christi quætionem reponeretur, *Quem vos me esse dicitis? Nos dicimus te esse Christum filium Dei viuentis*, Et quidem præcelsisse etiam non consultationes, quia hæc omnium professio com-

III.

Concord. c. 66.

raunis fuit, tamen communicationes, & protestationes, ex quibus hanc omnium sententiam intellexit, euincit illa quam ante dederat expressa omnium nomine responsio, *Nos credimus & cognoscimus te esse Christum filium Dei uiuentis*, Quam ut ante datam intelligatis, Iansenius ipse in serie *Euangelica historia* quam *Concordiæ suæ* præfixit, & in ipso commentarij ordine communicationem illam cum Capernaitis Ioan. 6. refert in acta secundi anni Christi, sermonem verò hunc cum Apostolis habitum in acta anni tertij. Ergo iam ante, ut dictum est, Petrus omnium Apostolorum nomine confessionem illam ediderat, *Nos credimus, &c.* Neque quicquam valet exceptio Iansenij, *castigatam fuisse ibi non probatam Petri responsionem*; Vbi ait Christus, *Nonne ego vos duodecim elegi & vnus ex vobis Diabolus est*, quia saltem de vndecim illis (quia vnus tantum excipitur) comprobata & multo certius confirmata est, propter quos respondere iterum debuit & turò iam potuit, *Nos credimus te esse, &c.* & ita ut ne Iudas quidem prorsus à numero reijciendus esset, cuius non modò confessio, sed conscientia quoque, & fides saltem historica fuit Iesum fuisse Christum filium Dei uiuentis, quippe qui non ignorance, sed destinatà in Spiritum Sanctum malitià Satanæ plenus Christum prodidit. Atque ut porrò intelligamus innotuisse Petro discipulorum fidem hanc, respiciendum ad Matthæum cap. 14. vbi post cohibitos ventos & sedatam tempestatem, accurrunt ad illum & adorant, & dicunt, *verè tu es filius Dei*. Quin & postquam dæmonibus ipsis elicitæ fuit, atque expressa confessio hæc, *Tu es filius Dei*, an hoc discipulos lauisse credimus, ut non multò magis agnoscerent quod hîc Petrus confessus est. Atque Andreas quidem frater Petri qui fuerat ante discipulus Ioannis hoc ipsum à Ioanne didicerat, cuius hoc fuit testimonium, *Iesum fuisse filium Dei*, quo fretus Petrum vbi conueniret admonuit, *Nos inuenimus Messiam qui est interpretatione Christus*, quæ Marco & Lucæ eadem est confessio quæ Petri fuit. Ergo iam verè Augustinus: *Fides hæc meruit audire non homo, nam ipse homo quid erat, nisi quod ait Psalmista, Omnis homo*

mendax. Thomas Waldensis citat tom. 2. cap. 145.

IV.

Quum verò fidei nomine prærogatiua illa pronunciata est, certè quia fides non Petri propria, sed reliquorum quoque Apostolorum communis fuit, prærogatiua fidei Petro singularis existimari non debet. Quare Origenes quæcunq; hic dicuntur facit Apostolorum omnium communia:

In Mat. 1. 1.

Num audebimus dicere, quod aduersus Petrum unum non præualitura sint porta inferorum aduersus ceteros autem Apostolos præualitura sint? An soli Petro dantur clauces regni caelorum, nec alius beatorum quisquam eas accepturus est, quod si dictum hoc, Tibi dabo clauces regni caelorum, ceteris quoque commune est, cur non simul omnia & que prius dicta sunt, & que sequuntur velut ad Petrum dicta sunt omnium communia? Attendite verò quâ ratione confirmet sententiam hanc: Nam hic & illud velut ad Petrum videtur dictum, Quæcumque ligaueris super terram, &c. Ceterum in Euangelio Ioannis Seruator dans Spiritum Sanctum discipulis per insufflationem, ait, Accipite Spiritum Sanctum, &c. Non minus ergo quæ hic dicuntur Petro communia, reliquis censenda significat, quam quod promiscuè omnibus dicitur, Ioan.

20. Sicut misit me Pater, ita ego, &c. Non multò verò post de Episcopis ita loquitur, Quoniam ij qui Episcoporum locum sibi vendicant utuntur eo dicto sicut Petrus, & clauces regni caelorum à Seruatore acceperunt, docentque ea que ab illis ligata fuerint, hoc est, condemnata, etiam in caelis ligata, rursusq; ea que ab illis soluta &c. dicendum est illos rectè loqui si pariter & facta habuerint, ob que dictum est illi qui erat Petrus, Tu es Petrus. Ita non ad solos Apostolos, sed Episcopos quoque refert donationem siue promissionem hanc ut nullo modo quicquam hic Petro, vel Pontifici peculiare statuendum sit. Quare Lyranus, Tibi dabo clauces, inquit, pro te & pro socijs tuis, non solum pro te, sed etiam pro alijs; sicut enim Petri confessio erat confessio aliorum, ita potestas hac data Petro intelligitur dari alijs. Huc quoque Bedam nostrum adiungimus qui postquam clauces ligandi ac soluendi potestate definiuit, de eadem subiicit mox; Quæ soluendi ac ligandi potestas, quanquam soli Petro videatur à Domino data, absq; ullâ tamen dubietate noscendum est,

Ibidem.

In Mat. 16.

Hom. in Euangelium, Quæ me homines esse dicunt. Mat. 16.

In Matth. 18.
quæst. 115.

Ibidem.

In Epist. 2.

quia & cæteris Apostolis datur. Et alibi: *Hæc potestas sine dubio cunctis Apostolis datur, quibus ab eo post resurrectionem dicitur generaliter, Accipite Spiritum Sanctum, Disertissimè verò Tostatus; Licet Christus ibi (Mat. 16.) potestatem aut dederit aut dandam innuerit omnibus Apostolis & ministris Ecclesie, litera tamen de solo Petro loquitur, & ita aliqui putarent soli Petro datam; hic autem (Matth. 18.) ostendit consequenter communiter omnibus datam, cum dicat, Quæcunque ligaueritis, & hoc fuit valde conueniens ut videatur quod clauis sunt in Ecclesia, & non in solo Petro & supra 16. quando ad solum Petrum locutus est, non dedit ei soli clauis, sed ut ostenderet quod usus clauium ab illis rectè tenetur, qui intra Ecclesie unitatem manent, uni scilicet Petro locutus est, ut ad Ecclesie unitatem loqui intelligeretur; Et paulò post expressius: Non fuit data potestas illa clauium soli Petro ibi (Mat. 16.) sed omnibus data est, & tamen locutus fuit Christus specialiter ad Petrum, cum alias ob causas, tum maxime ad ostendendam Ecclesie unitatem. Cæterum quod ait intelligi voluisse Christum non in vno Petro, sed in vna Ecclesia clauis esse, paulò nobis attentius considerandum est; Certè enim illud apud grauissimos auctores haud rarum est, Petrum ibi non suam, sed vniuersalis Ecclesie cuius ille membrum fuit, & cuius illa fides esse debuit, gestasse personam. Hoc est enim quod ante dictum est *super hanc petram edificabo Ecclesiam meam*: id est, inquit Ambrosius, *in hac Catholica fidei confessione statuam fideles ad vitam*. Indignantur hinc & fremunt, nec aliud petram intelligi volunt quàm Petrum. At ineptè hoc; neque enim particulâ demonstratiuâ Christus vti voluisset, ut Petrum ipsum sibi ipsi demonstraret, si Petrus petra esset, non dixisset, *Super hanc petram*, sed *super te Petrum*. Aliud est enim quod demonstratur, aliud cui demonstratur, aliud Petro sonare debuit, *tu Petrus*, aliud *hæc petra*. Neque aliud re ipsa Patres illi quibus Petrus est petra. Neque enim per se petra, sed per accidens, quia confessione sua docet Ecclesiam de Christo ipsissimâ Ecclesie petrâ quid verâ fide credendum sit; ita ut ædificandæ huic fidei quodammodò fundamentum sit, sic Theophylactus in*

in Mat. 16. *Super eum edificauit, &c. Hæc confessio quam confessus es, &c. Petrus petra, quomodo reliqui Apostoli cum illo fundamenta, Domestici Dei superstructi super fundamento Apostolorum, & Prophetarum; Id est, inquit Ambrosius, Super nouum, & vetus testamentum. Quia de re Origenes; Omnes, inquit, quibus non preualent porta inferorū, qui opus nominis petra habent in se, id est, Apostoli & Prophetæ, petra sunt ipsi, & sunt fundamenta eorum qui super eis edificantur. Magis perspicuè Cyrillus; fundamentum omnium Christus; fundamenta etiam proxima, & viciniora nobis intelligi possunt Apostoli, & Euangelistæ oculati testes, & ministri sermonis facti in confirmationem fidei. Ergo per doctrinam, & exemplarem confessionem fidei Petrus est petra; hoc est non Petrus ipse, sed doctrina, & confessio Petri, est petra, per quam scilicet fundamur ne moueamur in æternum. Neque enim Petrus propter personam petra, quia immortalis Ecclesia in petra mortali stare non potest. Neque fides Petri personalis, hoc est credendi, & confitendi actus petra est, quem necesse quoque fuit Petri morte terminari, immò cuius confessio deficere potuit, & defecit in Christi passione, vt optimè Abulensis docet, eoque excludit quò minus petra sit. Catholica ergo fides, & confessio quam confessus est Petrus, hæc petra est quâ constructa Ecclesia nunquam cadit. Hæc est enim victoria que vincit, &c. Quis est qui vincit mundum, &c. Ita præter Ambrosium Chrysostomus, Hilarius, Augustinus, Cyrillus, Beda, Theophylactus; etiam Gregorius Romanus petrum Christum interpretatur, vt nusquam Petrus nisi improprie petra sit. Ergo iam quia fidei nomine Petro claus datæ sunt, etiam reliquis Apostolis datæ sunt, quia communis reliquorum fides fuit. Et quia vniuersalis Ecclesiæ illa fides esse debuit, datæ in Petro claus vniuersali Ecclesiæ in Petris suis, hoc est Episcopis, & Pastoribus exercendæ. Inde Augustinus; Petro totius Ecclesiæ figuram gerenti dictū est; super hanc petrā edificabo, &c. Et alibi; Ecclesiæ Catholice personam sustinet Petrus; huic enim Ecclesiæ claus regni celorū datæ sunt, cū datæ sunt Petro, & iterum; Ecclesiæ Petrus. Apostolus propter Aposto-*

In Mat. 16.

Ephes. 2.

Ambros. lib.

Origen. in Mat. tra. 3.

In Esai. lib. 4.

orat. 2. vide Casalsium, lib. 2.

c. 16. p. 252.

In Mat. 16. q. 67.

1. Ioan. 5.

In Mat. hom. 55

Aug. de unitate

eccl. c. 18. Et de

diuersis ser. 108

Cyril. in Esai.

lib. 4. orat. 2.

Beda, Theophyl.

act in Mat. 16.

Greg. in Psal.

penitentiæ, c.

5.

Aug. epist. 105.

de agon. Christi

cap 30. In Ioan.

tra. 124.

latus sui primatum gerebat figuratâ generalitate personam : Quod enim ad ipsum proprie pertinet natura unus homo erat, gratiâ unus Christianus, abundantiore gratia unus idemq; primus Apostolus, sed quando ei dictum est, tibi dabo claves, &c. uniuersam significabat Ecclesiam. Eodem modo Gregorius Romanus interpretatus est; Uni-
 uersali Ecclesie, inquit, dicitur, Quodcumq; ligaueris in terra, &c. Et alibi; Ecclesie claves regni calorum tribuit, & ligandi atq; soluendi potestatem dedit.

In 1. Reg. 1. 6. c. 3
 in Psal peni-
 sent. 5.

V.

Sed hoc Suarez: eò sensu dictum interpretatur, ut quod datur capiti propter corpus, censeatur dari Ecclesie in suo capite; sicut quod datur Regi ad regendum, regno dari existimatur. Ergo claves Petro datas esse ait, tanquam Principi Ecclesie, primariâ scilicet, & supremâ, sibi que in illo gradu propriâ potestate, & consequenter ab illo Pontifici Romano; reliquis verò Episcopis, tanquam adiutoribus eius, commissariâ tantum potestate, & ab illo deriuatâ. Atqui verò inanem esse responsionem hanc ostendit Augustinus disertissimâ sententiâ; Inter Apostolos penè ubique solus Petrus totius Ecclesie meruit gestare personam, propter ipsam personam quam totius Ecclesie solus gerebat, audire meruit, Tibi dabo claves regni calorum. Has enim claves non homo unus, sed unitas accipit Ecclesie. Hinc ergo Petri excellentiâ predicatur, quia ipsius uniuersitatis, & unitatis Ecclesie figuram gessit, quando ei dictum est, Tibi trado quod omnibus traditum est. En vobis datas Petro claves non tanquam capiti, propter corpus, sed tanquam corpori; non ut uni homini Ecclesie Principi, sed in personâ Ecclesie, & tanquam Ecclesie unitati. Sed vim illorum verborum aperiat nobis Thomas Waldensis; Petrus, inquit, non accepit claves propter suum meritum personale, nec tunc personam eius Dominus attendit, sed in unâ massâ totam Ecclesiam: quanto magis non meritum Petri, sed nec suppositum, pro cuius rei confirmatione sententiam illam Augustini adducit quam posuimus. Et mox ex alio loco citat quod ante diximus; fides hec meruit audire nō homo; nam ipse homo quid erat nisi quod ait Psalmista; Omnis homo mendax: subiungit; Ecce si merita Petri pensantur comparata ad Deum mendacia sunt, &

De diuersis
 serm. 108.

De Sacrament
 cap. 145. Tom. 2

peccata; sed ergo non Petrus homo ibi attenditur, qui statim post Satanam est dicendus, huic Petro futurus repente dissimilis, sed fides Ecclesie resonans per os Petri, & in hac fide Petri recompensationem accepit uniuersalis Ecclesia clauium potestatem. Manifestum ergo est non Petro tanquam Principi Ecclesie, sed tanquam Ecclesie clauis datas esse; non Petri suppositum, sed in eo massam uniuersalis Ecclesie spectare debere. Atque hoc iterum confirmat Augustinus; Si in Petro non esset Ecclesie Sacramentum, non ei diceret Dominus, Tibi dabo clauis, &c. Ergo in Petro mysticum aliquid intelligendum designat Augustinus, quod certe cum Suarij sentu illo constare non potest; Mysteriorum in significatione situm est; tolle significationem, & mysterij ratio intercidit. Quia ergo mysterium hic est, non Petrus personam suam sed vicem Ecclesie gerit, & ita illam representat, ut absque hoc mysterio non diceret ei, Tibi dabo clauis, &c. Quare addit: si hoc Petro tantum dictum est, non facit hoc Ecclesia; si autem & in Ecclesia sit, Petrus quando clauis accepit, Ecclesiam sanctam significauit. Respondet Suarez ad partem priorem; Si hoc Petro tantum dictum est, id est, inquit, pro sua persona tantum, non facit hoc Ecclesia, quia nimirum cum Petro extincta fuisset haec potestas. At nondum extincto Petro, necdum ergo extincta potestate Petri, si hoc Petro tantum dictum est, non fecisset hoc Ecclesia; sed fecit hoc Ecclesia viuente Petro, quemadmodum ad Corinthios videre est. Ergo adhuc viuente Petro, non hoc illi tantum dictum intellectum est. Quod si viuente adhuc Petro, non illi soli pro persona sua tantum dictum est nullus hic Petri principatus intenditur, quia commune est, quod intenditur, & Papalis ille Principatus multis communis esse non potuit. Porro animaduertendum est Petrum hic illis instar esse Romani Pontificis, ut cum Petro Romani omnes ordine suo Pontifices politicè tanquam vna persona sint, cui dictum sit, Tibi dabo clauis, &c. vnde illud Innocentij quarti; Nobis in persona beati Petri dictum est: Quodcunque ligaueris, &c. Et Bonifacij octauij; Ecclesie vnus & vnica vnum corpus, vnum caput, non duo capita quasi monstrum, Christus videlicet,

In Ioan. tract.
50.

1. Cor. 5.
2. Cor. 2.

Secr. de sent. egr.
re iudicata ad
Aplice.
Extrau. de ma-
ior. & obed.
vnam sanctam.
Bellarm. cont.
Barciai. p. 2-3.
Suarez. l. 1. c. 3.

& Christi vicarius Petrus Petrique successor. Nempè Christus & Petrus, & Papa vnum, & idem, si placet, caput sunt. Conuenio verò hîc Suarezium ex Augustino, si Petro tantum hoc dictum est pro suâ personâ politicâ non facit hoc Ecclesia; facit autem hoc Ecclesia. Ergo non est dictum Petro tantum pro suâ personâ politicâ, quod per illos tamen hoc modo soli Petro dictum est, quia per hoc Princeps, & Dominus in Ecclesia constitutus est, qui illis præter illum nemo est, & sensu illo præter vnum esse non potest. Quia verò non soli Petro, non soli Pontifici, certè etiam Apostolis dictum est, dictum est Episcopis, vniuersali Ecclesiæ in ministris suis dictum est, & quod colligit Augustinus, Petrus quando clauis accepit, sanctam Ecclesiam significauit. Agnoscit Suarez, *Petrum representasse Ecclesiam, non tamen quasi vices eius gerentem, sed ratione sui primatus & sedis.* At si Augustini locum inspexit Suarez, impudenter hoc ab illo confictum est. Nam apertè ille; *Vnus malus Iudas significat corpus malorum, quomodo Petrus corpus bonorum, corpus Ecclesie.* At Iudas non significat malos ratione primatus alicuius, vel sedis, vel potestatis quam habet inter malos; nec ergo Petrus ratione primatus vel potestatis inter bonos. Id quod magis adhuc manifestum est in ijs quæ sequuntur *Corpus, inquit, Ecclesia, sed in solis bonis. In Petri persona significati sunt in Ecclesia boni, in Iudæ persona significati sunt in Ecclesia mali.* Ecclesiam contra quam portæ inferorum non præualebunt, in solis bonis constituit: nam contra malos qui in Ecclesia sunt, non vt membra, sed vt *mali humores in corpore*, (vt idem alibi loquitur) portæ inferorū præualituræ sunt, eosque in Iudâ proditore repræsentari vult, in Petro verò solos bonos. Atqui verò primatus ille quem Suarez vult non in bonos tantum est, sed est suprema potestas in bonos, & malos, cuius in verbis Augustini nè vmbra quidem est. Ergo in Petro propter primatum hunc repræsentatio Ecclesiæ intelligi ibi non potest. De merâ ergo significatione loquitur Augustinus, qua eminenter malus significat omnes malos, eminenter bonus significat omnes bonos, & tantummodò Petrus quod primus esset Apostolorum, & præcipuus,

cipuus quomodo ante diximus ait significationi bonorū, quemadmodum, & Iudas quod vltimus, & pessimus ad significationem malorum electus est.

PRÆLECTIO DVODECIMA.

- I. *Capita sequentis disputationis breuiter attinguntur.*
- II. *Asseritur nullam in S. S. vestigium extare alicuius privilegij, quod à Petro ad Romanum Pontificem perpetuam temporum successione decurrat.*
- III. *Nomen ipsum Petri (quod Christus Simoni Bar-Iona imposuit, ad Pontifices accommodari non posse, in quorum Catalogo nemo Petrus occurrit.*
- IV. *Verba illa, Super hanc Petram ædificabo Ecclesiam, Pontifici nullo modo conuenire.*
- V. *Verba illa, Portæ inferorum non præualebunt aduersus eam, ad seriem Pontificum aptari non posse.*
- VI. *Portas inferorum, id est, ut nonnulli interpretantur, peccata morum, & spurcissima flagitia aduersus Pontifices præualuisse.*
- VII. *Portas inferorum, id est, ut alij interpretantur, hereses aduersus eosdem præualuisse, demonstratur.*

Paraphr.

T ostenderem verba Christi, Matt. 16. *Tu es Petrus, & super hanc petram ædificabo &c.* Pro monarchiâ Pontificiâ nihil facere, quatuor mihi comprobanda suscepi, suoq; ordine pertractanda. Ac duo quidem hætenus docuimus satis, opinor, luculenter & clarè; primò, nihil loco illo actu datum esse Petro, sed tantummodò promissum, quod vbi alijs locis actu complectum est, non minus ad reliquos Apostolos quam ad Petrum pertinuisse compertum est. Secundò, dictum est, ne hunc quidem locum, sic accipiendum, quasi hæc omnia Christus, cum reliquorum eadem fides esset, de solo Petro intelligi voluerit: sed prout ille omnium nomine respondit, ita omnium nomine, & quidem in Catholicæ Ecclesiæ personâ, Christi pronuntiarum accepisse; tantummodò ad significandam

I.

ficandam & commendandam in illa potestate unitatem, fingulare Petri nomen adhibere voluisse. Duo iam supersunt huic negotio expediendo necessaria, primò, vt ut soli Petro locutus fuerit Christus, nihil tamen iuuari Romanum Pontificem, vt ad se rapiat quæ Petro dicta sunt. Secundò, vt ad illum quoque omnia referantur, non tamen hic contineri quod petit, vt ille orbis totius Christiani summus Princeps & Monarcha sit.

II

Quæramus ergò primo loco, quo iure Pontifex Romanus Petri plumis se conuestiat. Grandis hic res agitur & maximi momenti causa est; cedant ergò tabulas & diplomata, ex quibus liqueat ius hoc Pontifici constare, vt ad illum pertineat quicquid privilegij Petro concessum est. Neque hic nugas nobis & fumos vendant; nisi enim clarissimis argumentis certissimum hoc & exploratissimum fiat, stare nobis Papalis illa structura non potest. At in Euangelijs de Petro legimus, de Romano Pontifice nihil legimus, ne in actis quidem Apostolicis, ne in Apostolorum epistolis, ne in illâ certè ad Romanos, ne in ipsis Petri Epistolis, qui de obseruantia Regis & eorum qui à Rege mittuntur, piè præcipit, pro successoris sui obsequio, ne lapillum quidem mouet. Graue hoc præiudicium; neque enim credibile est, vbi de obtemperandis Principibus, & magistratibus, tam sollicitè præceptum est, de Vicario Christi qui talis ac tantus, omni Principum sublimitate sublimior, Principibusque ac populis vitæ æternæ clauiger futurus esset, profundo silentio transactum esse, potuisse subditos moueri parere Regibus, Reges non moueri parere Vicario Christi; quos certum esset alioqui non parituros. Quod si veterum postò monumenta consulamus, qui locum hunc Euangelij commentarijs suis explicarunt, planè mirabimur nemini vnquam in mentem venisse, agi hic de privilegio quod ab Apostolo Petro ad Romanum Pontificem perpetuâ temporum successione, transire ac decurrere debuisset. Videte superiorum quorûdam seculorû lucubraciones in Euangelia, & quanta ibi mentio Pontificis, omniaque in hoc loco ad illius potestatis amplificationem exaggerata?

Veterum

Veterum ne vnus quidem est, cui quicquam hic de Pontifice successore animaduersum est, quod nunquam certe præterissent, si quidem illis Papalis ista in Petri locum & Apostolatam substitutio perspecta esset. Qui verò Petrum hic exponunt, vt ante vidimus, totius Ecclesiæ Catholicæ personam sustinuisse, nihil illis minus in animo quam restringere ad membrum aliquod, quanquam principale, quod totius corporis commune futurum esset. Et quis illos credat Petro Ecclesiæ personam dogmate peregrino, & nouo affingere voluisse, si quidem didicissent & receptū esset, quod nunc Doctores Pontificij tam obstinatè defendunt, Petrum non communiter Ecclesiæ figuram & vicem obijisse, sed in personā propriā suā futurum deinceps in Romano Pontifice totius Ecclesiæ principatum, inque ipsos mundi Monarchas, monarchiam inchoasse.

III:

Porro in ipso loco videntur mihi quædam hand satis commodè, cum illā ad Pontificem applicatione conuenire posse. Primum illud quod dictum est, *Tu es Petrus*. Imponit Simoni nomen Petri, atqui verò Pontifex non est Petrus. Percurre seriem Pontificum, & in toto ordine, nemo Petrus occurret tibi. Quod si Christus hic Papatum instituat, neque hic vnum illum Petrum, sed in illo Petro successores omnes Romanos Episcopos intellectos velit, qui sit vt simul cum loco Petri non nomen quoque descendat? Vt quemadmodum Aegyptij Reges Pharaones, Imperatores Romani Cæsares, & Augusti, ita Pontifices Romani omnes Petri communi vocabulo nuncupati sint. Paulos legimus, & iste qui nunc est quintus est. Ioannes supra viginti tres quatuordecim numeramus. Petrus in illo numero, ne vnus quidem inuentus est, vt hoc nomen tanquam infestam maximè auersati esse videantur, quasi cum quo nihil prorsus commune habeant. Vno verbo, vt dicam, cui loquitur hic Christus, dicit ei, *Tu es Petrus, tu vocaberis Petrus*, Romani Pontifices non dicuntur Petri, Ergo verba ista Christi ad Romanos Pontifices accommodari non debent.

I.III. *Secundò super hanc petram, inquit, id est, si Romæ credimus, Super te Petrum, siue hunc Petrum ædificabo Ecclesiam meam.* Pronominis verò demonstratiui, vbi rei demonstratæ additur, vis nonnunquam exclusiua est, vt quod de hoc Petro dicitur, alteri Petro, siue alteri cuiquam intelligatur minimè conuenire, ac proinde super aliquem Petri successorem, Ecclesia ædificata excogitari non possit. Et quidem super Petrum Ecclesiam ædificatam esse: haud rarum est, apud Patres, quo id sensu antè dictū est, super Romanum verò Pontificem ædificatam esse: nemo vnquam dixit; nemo vnquam talis monstri genituram profiteri ausus est. Quà in re traus Aduersariorum, & impostura singularis animaduertenda est, qui Petrum, Petrum inclamant, super Petrum fundatam Ecclesiam, testimonia Patrum ingeminant, de Romano Pontifice, facto Ecclesie fundamento, de Ecclesia super illum ædificatā nihil omninò proferre possunt. At hoc est quod nos petimus, quod idoneis argumentis confirmatum nobis esse cupimus, post Petrum intellectum esse Romanum Pontificem, super quem ædificanda Ecclesia credenda sit.

V.

Touss. in
Mat. 1.

Tertiò, *Porta inferni non praualebunt aduersus eam*; hoc est Ecclesiam in Petro fundatam, inquit Suarez, *tanquam in petra firmissima & perpetuò duraturā.* Hic verò tenendum est quod glossa ordinaria ex Origene animaduertit, qui illud exponens, *Non praualebunt aduersus eam; Quam, inquit, eam? Vtrum aduersus petram super quam Christus ædificat Ecclesiam; an aduersus ipsam Ecclesiam? An ad vnam & idem referatur quod ipsam sit Petra & Ecclesia? Hoc autem, inquit, arbitratusse verum; neq; enim aduersus petram super quam Dominus ædificat Ecclesiam, neque aduersus Ecclesiam porta inferi praualebant. Quod si quis fuerit aduersus quem praualebit, sint porte inferorum, talis neque petra fuerit, super quam Christus ædificat Ecclesiam, neque que à Christo super petram ædificatur Ecclesia. Nam & petra serpentis est inaccessa, validiorque portis inferorum ipsi relictantibus, vt qd robur ipsius portis inferorum nihil ualent aduersus illam, & Ecclesia tanquam Christi strutura, qui ædificauit da-*

num suam prudenter super petram, non recipit portas inferorum, &c. Verissimum hoc verbum est, promissionem Christi ad utramque petram simul & Ecclesiam esse referendam, quia nisi petra ipsa super quam ædificatur Ecclesia sit immobilis, inconcussa super illam Ecclesiæ structura stare non potest. Talem ergo oportet petram esse, qualem Suarez describit, *firmissimam*, scilicet, & *perpetuò duraturam*.

Atqui verò non est Pontifex firmissima petra, & perpetuò duratura, ut contra Ecclesiam super illum ædificatam portæ inferorum non prævaleant, nam portas inferorum aduersus Pontifices prævalere dubitari non potest. Siue enim *portas inferorum* per nudam metaphoram interpretemur, quæ in infernum intromittunt, peccata scilicet, & hæreses & spirituales nequitias, ut Origeni, Hieronymo, Bedæ, alijsque compluribus visum est, siue vniuersim per metaphoricam synecdochen regnum Satanæ eiusque potentiam cum Maldonato, Iansenio, multisque alijs intelligamus, eodem res redit, per Satanæ potentiam fractos esse Pontifices, & per peccata, & hæreses in perditionem abiisse negare non potest. Ac de Pontificum plurimorum flagitiosissimis moribus, nè quidem apud aduersarios ipsos quaestio est, è quorum libris intelligimus fuisse ex illis *portentis, ac monstris terribissimis*. Ioan. 13. *hominem probris omnibus, & turpitudine contaminatum, in adulterio confessum interiisse*. Syluestrum secundum totum se diabolo tradidisse; sic Platina: Ioannem vicessimum tertium, *vulgariter dictum diabolum incarnatum*, quod esset *damnabili vita, nefandis moribus, vas omnium peccatorum, infamiae speculum, malitiarum omnium profundus aduentor*. Sed quid ego singulos confector, quando Genebrardus tam libere agnoscat *per annos fere 150. Pontifices circiter 30. Apostolicos, Apostolicos fuisse potius quam Apostolicos*. Quod confirmat quoque Baronius, qui initio seculi decimi, *abominationem desolationis*, per illa tempora in templo Dei recognoscit, & propter *flagitiosa illa quæ fine noni seculi descripsit*, præmunet lectorem nè forte *perillius scandalum* in progressu patiat, vbi anno duodeci-

VI.

Plat. in Bene. dict 4 & in Chrysostom. 1. & Gregor. 6.

Constantiens. concil. sess. 7. & 10. & 11.

Lib. 4. sec. 10. Paulo post initium.

Tom 10. anno 900. 5. 1.

Anno 912. §. 8. mo, Quæ tunc, inquit, facies sanctæ Romanæ Ecclesiæ? quàm foedissima? cum Roma dominarentur potentissima equè ac sordidissima meretrices; quarum arbitrio mutarentur sedes, darentur Episcopi; Et quod auditu horrendum, & infandum est, intruderentur in Petri sedem earum amasæ, Pseudo-Pontifices, qui non sunt nisi ad consignanda tanta tempora in catalogo Romanorum Pontificum scripti. Quis enim à scortis huiusmodi intrasos sine lege legitimos diceret Romanos fuisse Pontifices? &c. Qualesnam reris delectos ab hisce monstris presbyteros, & Diaconos Cardinales fuisse, cum nihil tam natura insitum sit quam sibi similem generare? Hic verò infanum Baronij Ituporem videre est, qui cum apertum hic sit, portas inferorum aduersus petram illorum Pontificem Romanum præualuisse, per illum tamen credi vult confirmatam Ecclesiam, vt portæ inferorum aduersus illam nunquam præualeant; qui vbi omnia videt per Pontificem miserâ squalere foeditate, *Aspergi sordibus, putribus insci, spurcitijs inquinari, ex hisq; perpetuâ infamâ demigrari;* non habet tamen oculos, vt animaduertat ibi certè petram intelligi non posse, contrâ quam portæ inferorum præualituræ nunquam sint.

VII

Sep. 1.

Iam in istis moribus, pietatis & fidei quæ habita ratio censenda est? Verissimum illud est; *Peruersæ cognitiones separant à Deo, in malenolam animam non ingreditur sapientia, nec habitat in corpore subdito peccatis; spiritus sanctus disciplina effugiet fictum, & aufert se à cogitationibus quæ sunt sine intellectu.* Quare monstra illa luxuriarum, & turpitudinum quis credat fidei ac sapientiæ diuinæ oracula esse potuisse? Ac sequentia quidem secula porrecta plerumque non minus horrenda atque infauita progenerarunt, in quibus vitiorum, & scelerum quasi cloacis, & camerinis credi non potest spiritum veritatis, & gratiæ habitare voluisse. Cæterùm per hæresin Satanae regnum aduersus Pontificem præualuisse, Honorius nobis exemplum est, qui synodo sextâ Constantinopolitanâ hæresios Monothelitarum reus peragitur, & comprobatur, vbi ita legimus; *Inuenimus per scriptaque facta sunt ab Honorio, ad Sergium, quia in omnibus eius mentem secutus est, &*

49. 13.

impia dogmata confirmans. Et scripta illa cuiusmodi fuerint ostendunt ubi memorant *dogmatica scripta facta ab* Act. 12.
Honorio ad Sergium super hac presenti dogmaticâ questione.
 Quare postexclamât, *Sergio heretico anathema, Honorio heretico anathema,* & iterum, *Honorio anathema.* Et hæc omnia confirmat Leo secundus, epistolâ ad Constantinum quartum Augustum. *Anathematizamus Honorium qui hanc Apostolicam Ecclesiam non Apostolica traditionis doctrinâ illustravit, sed prophanâ traditione, immaculatam fidem subvertere conatus est.* Etiam in synodo Nicænâ secundâ, condemnatur *pro impio pietatis impugnatore.* Act. 13. Commemoratur quoque damnationem hanc synodus. Act. 7. 8. Constantinopolit. Vbi *Honorium* testatur *Adrianus super heresi accusatum, & anathema ei dictum ab Orientalibus,* & ad eam lententiam consensum Romani Pontificis accessisse. En ergò vobis tria concilia generalia, duosque Romanos Pontifices de Honorij propter hæresin dogmaticè assertam, iustâ damnatione consentientes. Non est hîc proprius hæc de re dicendi locus; quare aliud exemplum non nisi vnum addo, Ioannes nimirum 23. De quo testatur Concilium Sess. 11. Constantiense, quod *sepe & sepius coram diversis prelatiis, & alijs honestis, & probis viris pertinaciter dixit, asseruit, dogmatizavit, & astruxit vitam æternam non esse, neq; aliam post hanc, & animam hominis cum corpore humano mori, & extingui, ad instar animalium brutorum, & semel mortuum non esse in die novissimò resurrecturum.* Vbi videre est Romanum Pontificem non modo hæreticum esse posse, sed horrendâ quoque apostasiâ ad fidei Christianæ abnegationem prolabi, vt insanire cum ratione videri debeat, qui contrâ illum credat, portas infernales prævalere non posse. Neque verò negant aduersarij priuatim, illum extra cathedram hæreticum esse posse; quippè in cathedrâ tantum, id est, in discernendo & definiendo, ab hæresi munitum esse; hoc in gratiam Ecclesiæ, non ipsius Pontificis consultum esse, vt illa semper de fide secunda sit. Nil ergò impedit, quominus Pontificem ipsum hæresis expugnet, & ad inferos deturber. At non sic Petrum illum qui factus est Ecclesiæ petra, qui non modo in gratiam Eccle-

Ecclesiæ, sed & pro salute suâ confirmatus est, vt contrâ illum portæ inferorum non prævalerent. Atque hoc illud est quod Christus promisit; *Oraui pro te ne deficiat fides tua.* Quid enim ad Petrum fuit, quod ei dogmatica fides non deficeret, qua doceret alios? Immo illam ei fidem non defecturam significat, quâ ipse ad salutem, & regnum Christi perseveraret. Ita nec Ecclesia super petram ædificata intelligenda est, quod dogmatica ei fides non vacillet, sed illâ singulorum propriâ nunquam perituri sine qui vera Ecclesiæ membra sunt, nunquam deficiat eis fides illa singularis, & priuata cui cælestis regni promissio facta est. Pessimâ ergo fide Pontifex in Petri locum supponitur, quorum ita dispar est ratio, vt prouehatur alter in regnum, alter eat in præcipitium, contrâ alterum Satornæ potentiâ nihil possit ad interitum, contra alterum tantum possit vt demergat in infernum; denique Bellarminus de *Sixto quinto* post mortem interrogatus, quid factum existimaret, respondit teste VVatsono; *Quantum capio quantum sapio, quantum intelligo, descendit ad infernum;* Et aliâs. *Qui sine penitentiâ uiuit, & sine penitentiâ moritur, procul dubio descendit ad infernum.* Bellarmino ergo iudice portæ inferorum prualent contra Pontificem. Pontifex ergo petra non est, contra quam Christus dixit, portas inferorum non præualituras. Postremò tibi, inquit, *dabo clauas regni calorum;* Clauas verò Regni cælorum duæ numerantur, scientiæ altera, altera potestatis, quarum prior posteriori ducatum præbet, quia posterior absque priori præceps, & cæca est: utramque hanc clauem Petro dat, scientiam discernendi, potestatem iudicandi, vt non per disciplinam modo in foro Ecclesiæ iudicando, sed & per doctrinam in foro conscientiæ prædicando, ligaret & solueret. Ita Christus *ascendens in altum dedit dona hominibus, Apostolos, Pastores, Doctores,* donis scilicet instructos ad ministerium illud cui deputati sunt. At claues istas, & dona Pontifex non habet. Qui dixit Petro, *Tibi dabo clauas,* Pontifici clauem scientiæ nunquam dat, nec ergo potestatis, quæ potestatis exercendæ fundamentum est, Christus autem sine fundamento ædificare

non solet. Non fit in Petri, vt aiunt, locum succedens, ad prædicandum Euangelium doctior vel instructior. Immo quot ex illis stupidi homines sunt & excordes, & cælestium mysteriorum incapaces; in quos non inspirat Spiritus Sanctus, quod Ecclesiæ dictant, sed ingerunt tantum consulti Cardinales? An verò stipitibus istis & truncis dixit Christus in personâ Petri, *Tibi dabo clauas, &c.* Breuiter non dat Christus Pontifici quod dedit Petro; proinde quod Petro dictum est Pontifici dictum intelligi non potest.

Illud addo quod ante dictum est, Petrum hic vniuersalis Ecclesiæ figuram & personam exhibuisse. Eò fit, vt clauas toti Ecclesiæ & omnibus per totum orbem Episcopis, communes sint, ab omnibusq; Ecclesiæ ministris passim & pariter exercentur. Atqui verò Pontificem Romanum ad figurandam Ecclesiam constitutum esse, quis vnquam dixit? Quis docuit? Immo typus & figura semper rem illam antecedit, cuius typus est. Ita Petrus qui vnitatis Ecclesiæ per totum orbem dispersæ, & in vna fide coniunctæ typus esse debuit, huius Ecclesiæ vocationem antecessit, non ita Pontifex; nunquam ille typus Ecclesiæ dictus est: quod si verba ista Petro in personâ Ecclesiæ dicta sunt, Pontifici verò persona Ecclesiæ nunquam designata est, credi certè non potest pertinere ad Pontificem, quæ hic Petro dicta sunt. Quin potius rapit ille sibi potestatem hanc & improbè vsurpat sub Petri nomine, quam exercere nunquam cum Petro edoctus est, & ita longè abest, vt sibi dictum accipiat quod hic Petro promissum est, vt potius audire debeat quod paulò post Christus, non nihil iam mutato Petro respondet, *Vade post me Satan, scandalum es mihi, non enim sapias quæ Dei sunt, sed ea quæ sunt hominum*, quippè qui spiritualis imperij prætextu posthabito cælorum regno, totus inhiat in regnum terrenum, & suprâ Regum omnium diademata, omnemque huius mundi potestatem & gloriam, Petri pennis per hypocrisin fretus, superuolare contendit. Atque hætenus ex ipso diplomatis huius contextu laruam Pontifici detrahimus, sequitur vt Suarianos colores quos

hilo Pontificis Monarchia inducit, proxima, quoad fieri potest electione diluamus.

Barlaam pag.
204. 207.
Ncl. pag. 55.

Denique non pertinere ad Romanum Pontificem universam Petri potestatem, nec habere illum totius Ecclesie potestatem, illud argumento est certissimum, quod cum Petrus Episcopus ordinavit Antiochiæ, Alexandriæ Marcum, & post se Romæ Clementem, nunquam auditum est, hoc Pontificem facere potuisse. Nunquam ille Metropolitanorum & generalium Episcoporum quæquam constituere potuisse credebatur. Nunquam ille post se futurum Episcopum designare vel ordinare potuit.

PRE-

PRÆLECTIO DECIMATERTIA.

- I. *Argumentum primum Suarj, quo contendit Petri primatum in Ecclesiâ Romanâ perpetuum esse debere, diluitur. Paragraph.*
- II. *Respondetur ad testimonia Augustini, & Ambrosij, quæ in subsidium supradicti argumenti afferuntur.*
- III. *Secundum Suarj argumentum pro perpetuâ sedis Romanæ prærogatiuâ profligatur.*
- IV. *Docetur curam omnium Christi ouium non minuar reliquis Apostolis, quam Petro fuisse commendatam.*
- V. *Ostenditur falsum esse quod ponit Suarius, Petrum prouidisse modum quo sibi succederetur.*
- VI. *De successione Petri, & Cathedrâ eius Roma figendâ ambigua, & perplexa Pontificiorum sententia referuntur, & exagitantur.*

Vperiore lectione docuimus ex ipso tenore verborum Mar. 16. prærogatiuam à Petro à Christo Seruatore consignatam ad Romanum Pontificem peculiari aliquo iure pertinere non posse. Diluenda mihi nunc veniunt, quoad opus erit (nam omnia persequi nimis longum esset) quæ ab aduersarijs ad prærogatiuam hanc vindicandam afferri consueuerunt: Vbi mihi maxime cum Suario certamen incundum erit, qui postremus iam omnium delectissima Bellarmini, aliorumque ab illa parte argumenta proposuisse profiteretur, quæque ad causam hanc quam suscepit muniendam iudicio suo efficacissima, viderentur. Erit autem operæ pretium videre quam illa non sint efficacia, quas ille scopas ad pugnam neccat, quam ab illo ineptè, quam improbè, quam perfidè causa ista acta sit. Quæ ut ordine procedat, prima statuit *conclusionem esse de fide* (Romanâ vobis intelligere est) quæ nunc est: non antiquâ illâ Catholicâ & orthodoxâ, *primatum Petri, non illi soli pro suâ personâ fuisse collatum, sed ut perpetuum in Ecclesiâ duraret in eo fuisse institutum.* Hoc ratio qui constat: nempe in loco illo quæ explicamus,

Lib. 3. c. 10. §. 2.

plicamus, promittit perpetuam Ecclesia durationem in Petro fundatam tanquam in petra firmissimâ, & perpetuò duratura, que confirmatur etiam, inquit, ex alia Christi promissione, Ego rogavi pro te, Petre, ut ne deficiat fides tua. Sed hæc omnia quid ad Rhombum? Audimus Ecclesiam suo modo, prout ante diximus, in Petro fundatam, audimus Petrum eadem ratione petram perpetuò duraturam, audimus oratum à Christo nè deficeret fides eius; sed nondum audimus ista ad successorem aliquem certum ad finem usque seculi transire debuisse. Manent adhuc Apostoli per doctrinam suam ciuitatis Dei fundamenta, manet & Petrus, & perpetuò manebit, & quemadmodum de Magdalena dictum est. *Amen dico vobis, ubicunq; prædicatum fuerit hoc Euangelium in toto mundo, dicetur & quod illa fecit in memoriam eius;* ita quoque de Petro factum est, ut v-

Mat. 26, 13.

Leo ann. 2. in
vniuersa Ec-
clesia; Tu es
Christus filius
Dei, quotidie
Petrus dicit, &
omni lingua
qua confiteor
dominum ma-
gisterio huius
voci imbutur.

II

Affertur ergo in subsidium Augustinus, affirmans Petrum representasse Ecclesiam quando illi clauis data sunt, quia, inquit Suarez: non pro illius tantum personâ sed pro illius sede, ut perpetuo cum Ecclesia duraret, eamque regeret suoq; modo sustentaret illi data sunt, gratis ista dicuntur omnia, & non nisi phreneticorum hominum deliramenta sunt. Qua de re Augustino hanc interpretationem loci ante ostendimus nimis impudenter esse affectam, quia manifesta est ibi Augustini sententia; Petrum representasse Ecclesiam, id est, omnes bonos quemadmodum Iudas representat Ecclesiam malignantium, id est omnes malos; quomodo, & Ambrosius Iudam ait, figuram fuisse infidelis populi Iudeorum qui pecunia vel emit, vel vendidit Christum. Quid hoc ad sedem aliquam Petri, magis quam ad sedem Iudæ, quando hic persona, tantum, figura, representatio, significatio

In Psal. 40.

nificatio vtrinque intellecta est. Quamquam & ineptè comparata responsio ista est. Ecquis enim tam insanus est, ut pro sede Petro in Ecclesiâ asserendâ Petrum repræsentare Ecclesiam dicat. Quid est enim repræsentare Ecclesiam, nisi vicem, personam, figuram totius Ecclesiæ gestare, & quasi loco eius esse, quemadmodum ex Augustino animaduersum est; Hoc verò ad sedem successiuam vnus hominis constituendam quid tandem facit? Ne dicatur ergo Petrus Suarj sensu repræsentare Ecclesiam, quod ~~debetur~~ prorsus, & absurdum est, sed si pro re sua quicquam velit, dicatur repræsentare successorem suum, repræsentare (quotquot futuri essent) Romanos Episcopos; quod quia nemo vnquam vel vsquam dixit: mittant figmenta ista, quibus improbè Romanus Episcopus Ecclesia constitutus est. Sed pergit ille; unde, inquit, sicut ex illis verbis, Tu es Petrus, &c. intulit Ambrosius ita nos In Psal. 40. inferre possumus, ubi Ecclesia, ibi Petrus, & quandiu durat Ecclesia, tandiu durat Petrus. Quo in loco perfidum hominis ingenium atque ad fraudes, & mendacia proiectum videre est, qui ut olim Carus Herculis boues retrouersos in antrum suum caudâ pertraxit, ita retrouersa Ambrosij Liu. lib. 1. verba præter mentem Ambrosij cogit seruire proposito suo, & in alienam sententiam per vim torquet. Neque enim habet Ambrosius, ubi Ecclesia, ibi Petrus, sed ubi Petrus, ibi Ecclesia; id tantum volens quod ante diximus ex Augustino in Petro Ecclesiam significari. Nam ex Genesi adducens illud, G. n. 49. Et cadet eques retrorsum, & ad allegoriam more suo conuertens, equitem. Christum interpretatur, et cur, inquit, retrorsum cadet, nisi ut tegetet se sequentes? Retrorsumerat Petrus cui dixit, vade retrò post me: Retrò erant Apostoli & ceteri discipuli; Ideo retrorsum cecidit quia super quos cadit, saluat. Deinde post nonnulla interiecta ita loquitur; Persecutor super terram & in infernum cadit, Christus super resurrecturos, Christus super Petrum, Christus super ecclesiam, Audi quomodo super ecclesiam cadat. Retro erat Petrus & sequabatur eum cum à Iudeis ad Caiapha domum synagoga principis duceretur. Ipse est Petrus cui dixit, Tu es Petrus & super hanc, &c: ubi Petrus, ibi Ecclesia,

*ecclesia; ubi ecclesia, ibi nulla mors, sed vita aeterna; Et ideo addidit, Et porta inferi non prevaluerunt ei, & tibi dabo claves regni caelorum. Beatus Petrus cui non inferorum porta prevaluit, non caeli porta se clausit, sed è contrario destruxit inferni vestibula, patefecit caelestia. ubi luce clarius est Ambrosij sententia eum in salute Petri salutem ecclesie designare voluisse. Audi quomodo cadet super ecclesiam; id est quomodo saluat ecclesiam. Retro erat Petrus; id est, salvauit Petrum; ubi verò Petrus ibi ecclesia. Cogitate verò iam Suarius vnde verba illa elicit, *Ubi ecclesia, ibi Petrus, quamdiu durat Ecclesia, tamdiu durat Petrus*, nempe in sede illâ de quâ dixerat, id est, in externâ & temporali monarchiâ ecclesiasticâ administratione, quarum rerum apud Ambrosium nè pretextus quidem vllus est: De qua porò addit, *Rectè quidem dixit, ubi Ecclesia, ibi nulla mors, quia licet singuli de Ecclesia moriantur, Ecclesia non moritur, & licet Petrus defecerit, sedes Petri non deficit*, quasi Ambrosius de temporali morte locutus sit, & significare voluerit, non Ecclesiam, non Petri sedem temporaliter deficere, et si singuli de Ecclesia, et si Petrus ipse temporaliter sit mortuus. Videte verò hominem stupidum, & plane oculis captum, sic enim Ambrosius, *Ubi Petrus, ibi Ecclesia; ubi Ecclesia, ibi nulla mors*. Sequitur ex notâ pueris ipsis dialecticorum regulâ, *ubi Petrus, ibi nulla mors*. An verò Petrus non est mortuus? an Petrus temporali obitu non defecit? Non loquitur ergo Ambrosius de morte temporali, sed de morte aeternâ, quæ vitæ aeternæ est opposita, quam neque Petrus obiit neque obeunt singuli de ecclesia; ne vlli quidem qui vera Ecclesiae membrâ sunt, vt commentatio hæc Suarj futilis dicam & otiosa? immo excors & insana existimanda sit. Atque hactenus primum argumentum excusimus; transeamus ad secundum.*

III.

Sumitur autem secundum ex mandato illo Christi. *Joan. 21. Pasce oves meas*, quod iterum hic circumstantijs infarcit, vt est in iisdem identidem ingerendis odiosissimus & molestissimus. *Quia Christus, inquit, indefinîtè oves suas Petro commendat, vniuersas ei commississè intelligitur*

gitur. Futura autem erant oves Christi, sicut in diuersis locis, ita in diuersis temporibus, & in omni tempore indigebant supremo aliquo pastore sicut & in omni loco. Quia verò uniuersas ei commisit, non tantum praesentes, sed etiam futuras, & omnium temporum oves ei commendauit. Vbi cum quaeritur, quomodo Petrus post mortem pascere posset oves in hoc mundo relictas, respondet hinc intelligi Christum non tantum Petro in personâ suâ, sed sedi Petri, seu Petro ut continenti in se tanquam in semine & fundamento omnes successores suos, oves suas commendasse, & porro propter hanc causam ad Petri Pastorale munus pertinuisse prouidere modum quo sibi succederetur, ut oves Christi sine Petro Pastorem non relinquerentur, etiam si Petri persona deficeret, & ita usq; hodie, inquit, Petrus pascit oves Christi per successores suos. Iatis verò eloquentiæ, sapientiæ parum, abundè fabularum audiui-
mus. Quis non videt hæc omnia quàm stultâ presumptione plena sint, de quibus argumentū probabile non habent, ea per discursus aereos, & excerebratorum hominum inania sophismata infatuatis ipsorum discipulis persuadere conantur, vbi si quid negaueris viceris, quia probatio esse nulla potest. Sumamus autem quod habet Augustinus, & mox nullo negotio fumus iste omnis in vacuas auras euanescoit. *In vna*, inquit, *Petro figurabatur unitas omnium Pastorum, sed honorum qui sciunt oves Christi pascere Christo, non sibi.* Maudatum ergo de pascendis ouibus datur Petro, non tantum in personâ suâ, verum est, sed pastorum omnium figuram & personam gerenti, qui omnes hic æquo iure de officio suo admonentur, ut omnes se intelligat Petri in hoc negotio cōsortes esse, & successores, neq; quisquā sibi magis quā alteri vel alteri magis quàm sibi dictum hoc censere debeat. Non ergo sede aliquâ Petri statuanda, cui impossibilis esset omnium Christi ouium inspectio, & cura, sed communi Pastorum omnium officio; & conjunctione statuendâ; quorum omnium in Petro figura præcessit; futuris ouibus suis Christus consultum esse voluit? Quemadmodum enim illud Pauli ad Timotheum, *Præcepto tibi coram Deo quod vniuersis & Iesu Christo qui resistens est sub Pontio Pi-*

De Sanct. serm.

24.

*lato confessionem bonam, ut serues mandatum sine macula; irreprehensibile usque in aduentum Domini nostri Iesu Christi, non est dictum Timotheo pro suâ tantum personâ, quem ante aduentum Domini diem suû obire oporteret, implendum tamen manere debuit ad aduentum vsque Iesu Christi, non per sedem aliquam Timotheo ad finem vsque statuendam sed per Timotheos omnes, Episcopos & Pastores omnes, quos ad consummationem vsque sæculi ad ministerii opus Deo excitare visum esset; quorum scilicet in homogeneis par & eadem est ratio, vt vnus ille reliquorum omnium instar existimandus sit, quomodo & alterum illud, *Testificor coram Deo & Iesu Christo, qui iudicaturus est viuos & mortuos in aduentu eius, & in regno eius prædica sermonem, in sta opportune, importune, arguè, increpa in omni patientia, & doctrina; ita præceptum illud, Pasce oues meas, cuius ad finem vsque sæculi vsus esse debuit, non sôli Petro dictum, nec sedi alicui Petri proprium intelligi oportuit, sed vt Petrus ibi figura erat omnium Pastorum, ita ad omnes indifferenter pertinere censendû erat, quibus ad aduentû vsq; Christi pascendarum ouium munus, & cura committenda esset Petro ipso, idem præceptû cõpresbyteris suis ingerente, *Pascite qui in vobis est gregem Dei. Nec verò minus in reliquis Apostolis quam in Petro futuris suis ouibus Christus consulendum censuit, quos omnes compellat dicens; Euntes docete omnes gentes, docete obseruare quacumque, &c. Et Ecce ego vobiscum sum vsque, &c.* quasi scilicet ad consummationem vsq; sæculi Apostoli omnes gentes omnes docere non debuissent, quibus tamè singulis non sunt singulæ sedes constitutz quibus hoc effectum dent, si quidem promiscuè omnes quibuscunque freti sedibus ministri atque Episcopi Apostolorum in hoc officio successores esse iudicantur. Ex quo tamen non minus speciosum quam illud Suarij argumentum pro singulis singulorum Apostolorum sedibus afferri posset. Iniuncta enim illis cura docendi omnes gentes, nullâ temporis adhibitâ limitatione: immò ille se eis in hoc opere affuturum promittit vsque ad consummationem sæculi, rationem enim**

Christus gentium habuit non pro illo tantum, sed pro futuro quoque tempore; singulos ergo Apostolos necesse esset singulas habere sedes in quibus hoc officium per successores suos ad finem vsque præstare debuissent. Quas quia illos non habuisse certum est. *Episcopis* autem promiscuè tanquam *successoribus suis*, suum ut loquitur *Irenæus* magisterij locum tradidisse, perinde de Petro quoque sentiendum est mandatum illum accepisse de officio ad Christi reditum duraturo propter regimen non certæ alicui sedi, sed indifferenter Pastoribus omnibus quorum omnium ibi personam sustinuit, Romano quidem Episcopo inter cæteros, sed non præ cæteris suum illud pascendi oues Christi munus & officium reliquisse. Neque verò ut res humanæ sunt rectè consulisset futuris ouibus suis certam sedem à quâ illæ penderent constituendo, vel vnum aliquem summum pastorem præficiendo. Quam enim hoc modo malè prouisum ouibus per centum illos & quinquaginta annos quos ante diximus, quibus sedis illius sessoris non Apostolici, sed apotactici & apostatici à Genebrardo, & Baronio fuisse memorantur, quales exinde reliquos plerosque fuisse satis apertum est. Rectè verò Gregorius *uniuersa Ecclesia quod absit à status suo corruit, quando ea qui dicitur uniuersalis cadit.* Et quidem multò facilius creditur in vnum aliquem supremum, qui libitu suo decernit omnia, quam in multos æquales pari iure & communi consilio agentes apostasiam, & perfidiam posse cadere. Proinde, Cyprianus; *idcirco*, inquit, *copiosum corpus abs Sacerdotum concordia nutre, glutine atque unitatis vincula copulatum, ut si quis ex Collegio, nostro hæresim facere, & gregem Christi lacerare, atque vastare tentauerit, subueniant ceteri, & quasi pastores utiles, & misericordes oues dominicas in gregem colligant.* Ergo Sedem illam Suaris & supremum pastorem excludimus, qui ex quo regnum in Ecclesia sibi soli consecutus est, quam miserè perdidit illam atque afflixerit, & omnia pessum ire fecerit, nimium lamentabili experientia notum est.

Lib.3. cap.3.

Lib.4. ep.32. & 36. Cum forsassis in errore perit, qui uniuersalis dicitur nullum remansisse in statu veritate innuitur.
Lib.3. ep. 13.

Ceterum quod dicitur ex verbis Christi constare simpliciter omnia. *Primo commendatas esse de eo antedictum*

III.

De Rom. Pont.
lib. 2. cap. 9.

Etum est, non iuinus reliquis Apostolis quam Petro curam omnium ouium esse commissam; id quoque fatente Bellarmino, *ad Apostolicam dignitatem sollicitudinem omnium Ecclesiarum pertinuisse*, vt quanquam singuli omnibus operam impertiri non possent, (neque enim quisquam vnus posset) solitudine tamen, & cōsilio, & conatu suo cuiusque vltimo complecterentur omnes agerentque, vt omnibus per orbem Ecclesijs bene esset; id quod omnes quoque Pastores & Episcopos pro sua in Christum dilectione meditari debere animaduersum tibi est.

Atqui verò quam infirmum illud argumentum sit, vel ex eo constat quod Christus si priuatum aliquem vnus gregis pastorem compellasset, iisdem verbis quibus Petrum affatur commodissime vti & potuisset, & sine dubio voluisset. Fingamus enim Archiepiscopum Capuensem, &c. vt supra.

V

Quod vltimo loco dicit, *ad Petri pastorale munus pertinuisse prouidere modum quo sibi succederetur*. Parum consultus ille, aut omninò certè non sobrius dixit, Neque enim credi potest omisisse Petrum quod ad pastorale munus eius in tam graui causa pertineret. Ostendat ergo nobis quid in ea re Petrus egerit, quoue modo prouisum ab illo hac in parte est. Immo vel hoc ipso intelligite quam non succedat Pontifex Romanus in authoritatem Petri id quod à Nilo Thessalonicensi, & Barlaamo Monacho non sine magnâ ratione animaduersum est. Petrus enim in Ecclesiâ Antiochenâ designauit successorem suum Euoldum, in Romanâ siue Linum, siue Clerum, siue Clementem; quisquis ille fuit à Petro constitutum consentiunt omnes, nec quicquam aliud ab illo de successione prouisum est. At non potest Romanus Episcopus, non in suâ, non in quâcunque aliâ Patriarchali Ecclesiâ, nunquam auditum est à Romano Episcopo, quenquam ad sedem Patriarchalem Hierosolymitanam, Alexandrinam, Antiochenam, Constantinopolitanam ordinatum esse.

VI.

Hic verò qui titubationes illorum, & hesitationes, & ridiculas perplexitates attenderit, plane intellexerit commentitia

mentitia esse omnia & per dolum eminentia quæcunque ab illis in hoc negotio tam operose disputari consueverunt. Sciscitemur ab illis an ex instituto Christi Romanus Episcopus in vniuersalem illum Ecclesiæ Pontificatum prouectus sit? Respondet Bellarminus; *Quod Episcopus Romanus quia Episcopus Romanus est sit Petri Successor ex facto Petri ortum habuit, non ex primâ Christi institutione.* De Rom. Pont. lib. 2. cap. 12. Num verò Petrus quicquam ea in re absque Domini iussu & præcepto ausus est? *Non est improbabile, inquit, Dominum aperitè iussisse ut sedem suam Petrus ita figeret Romæ, ut Romanus Episcopus, absolute ei succederet.* Sed quod iure diuino non constat, Catholicæ fidei pars esse non potest. *Imò licet fortè non sit de iure diuino Rom. Pont. ut Rom. Pont. Petro succedere, dicendum tamen id ad fidem Catholicam pertinere.* Sed personalem tantummodo dignitatem Christus instituit, qui ergo potuit esse loco alligata? *Ex primâ, inquit, Christi institutione dignitas Pontificalis fuit personalis, tamen ex facto Petri facta est postea localis seu potius mixta, neque id sine diuino nutu.* Non sine diuino nutu, & tamen à Christo non sit. At enim uero de facto Petri quæ certi sumus? *Habetur, inquit, ex traditione Apostolicâ Petri: non ex primâ institutione Pontificatus quæ in Euangelio legitur.* At Apostoli Apostolicam dignitatem dare Romani Pontifici non potuerunt? *Romanum Pontificem totius Ecclesiæ Pontificem, siue Apostolicum Pontificem Apostoli creare non debuerunt cum id Christus ipse fecerit.* Non instituit Christus, & tamen Christus ipse fecit. Nunquid verò certum est primatum hunc in Romanâ Ecclesiâ perpetuò durare debuisse. *Non est omnino de fi-* Lib. 4. cap. 4. *de à Romanâ Ecclesiâ non posse separari Apostolicam sedem, quia neque Scriptura, neque traditio habet sedem Apostolicam ita fixam esse Romæ ut inde auferrî non possit.* Quid ergo de ijs qui dicunt Romanam Ecclesiam errare non posse. *Exponi possunt de Romanâ Ecclesiâ donec in ea permanet Apostolica sedes, non absolute, & simpliciter.* Quid ergo denique de Romanâ Ecclesiâ statuendum est? *pia & probabilissima est sententia non posse separari Petri Cathedram à Româ, & proinde Romanam Ecclesiam absolute non posse errare nec de-*

facere. Ita piū est illis credere quod se nescire profiterentur an verum sit, & non est de fide, attamen pertinet ad fidem Catholicam & probabilitates res ita se habet, & fortè est de iure diuino, & non est improbable Deum iussisse, & non est ex primâ Christi institutione & tamen Christus prior fecit, nimis longum esset commemorare Labyrinthos omnes, & Mæandros, in quibus attoniti hærent seque explicare non possunt, vt misera interim sit fides illa cuius tam incerta, tam nulla fundamenta sunt.

PRÆLECTIO DECIMA QVARTA.

- I. *Tertium Suarij argumentum ex illis Christi verbis (Et erit vnum ouile, & vnus pastor) petiū, proponitur discutiendam.*
- II. *Demonstratur illum Vnum pastorem, non nisi Christum esse.*
- III. *Prima Suarij exceptio aduersus prædictam conclusionem quâ contendit necessarium esse vnum visibilem pastorem qui locum absentis Christi teneat, euertitur.*
- IV. *Altera Suarij exceptio, viz. Christum licet sit vnus supremus Pontifex, non tamen solum vbique, & immediatè gubernare, & proinde ei Vicarium Generalem Pontificem Romanum surrogandum, tollitur.*

I

DVo iam argumenta profligauimus, quibus contendit Suarius primatum Petri perpetuum in Ecclesia esse debere. Tertium sequitur ex verbis Christi desumptum apud Ioannem: *Alias oues habeo, quæ non sunt de hoc ouili, & illas oportet me adducere, & fiet vnum ouile, & vnus Pastor.* Inde colligit, in Ecclesia Christi tam esse futurum semper vnum pastorem, sicut vnum ouile, & pastorem vnum necessarium esse, propter ouilis unitatem omni tempore seruandam, & ea ratione vnum Pastorem à Christo constitutum pro omni tempore datum esse, non in eadem personâ, sed in eodem throno,

Quo in loco pessimâ fide torquet ad Pastorem à Christo ut prætendit ille constitutum, quod de Christo ipsointelligendum est, & Pastorem substituit temporalem ubi intelligitur *unus Pastor permanens*, ut loquitur Rupertus qui *nunc & semper est*. Denique per sacrilegam audaciam ad Pontificem Romanum accommodat, quod Scriptura disertè confirmat præterquàm de Christo exponi non posse. Unus enim ille pastor quis intelligendus sit, ab Ezechiele Propheta instruumur. *Ego suscitabo super oves meas Pastorem unum qui pascet eas servum meum David; ipse pascet eas, & ipse erit eis in pastorem, & rursum: servus meus David Rex super eos, & Pastor unus erit omnium eorum; & David servus meus princeps eorum erit in æternum David* Ezech. 34. Cap. 37. *Dominum Christum dicit, ut rectè Theodoretus, Ex David secundum carnem oriundum, his verò ea congruunt, inquit, quæ à Domino Christo in sacris Ewangelij dicta sunt. Alias oves habeo, &c. & fiet unum ovile, &c. Unus ergo ille Pastor, Deo ipso decernente, Iesus Christus est, magnus ille Heb. 13. 1. Pet. 2. Eccles. 12. *omnium Pastor, Pastor & Episcopus animarum, De quo Solomon; verba sapientum sicut stimuli, & sicut clavi infixi à magistris congregatorum, quæ tradita sunt à Pastore uno. Pastor enim non alius quam qui idem magister est. Nolite verò, inquit, vocari magistri: unus enim magister vester Christus. Perinde ergo Pastor vnus Christus est. Neque verò alter vnus ille Pastor quàm cuius Math. 23. Ioan. 10. *proprie sunt oves: Non affectu tantùm quomodo sunt Pastorum omnium qui verè pastores sunt: sed Dominio quoque & iure. Oves verò Dominio propriæ sunt solius Christi, non Petri, non cuiusquam Apostoli, Pasce enim, inquit, oves non tuas, sed meas. Solus ergo Christus vnus ille, & verus Pastor accipiendus est, Nec aliter Patres, quicumque loca ista attigerunt, interpretati sunt. Chrysostomo, Augustino, Hieronimo, Cyrillo, Theodoro, Theophylacto, reliquis quibuscunque vnus ille Pastor non nisi Christus est; de altero Pastore vno nunquàm quicquam illis in mentem venit. Sed maximè hic Gregorij Romani sententia attendenda est, quæ reliquarum spero omnium instar esse præsumitur. *Christus solutis inimicitijs in carne sua fecit,* Lib. 4. Epist. 36.***

ut in omni orbe terrarum vnus esset grex, & vnum ouile sub se vno pastore. Gregorius Romanus ipse Episcopus Pastorem vnum alium præter Christum recognoscere non potuit; nunquam se intellexit, nunquam in Romano Episcopo factum audierat, ut esset *vnum ouile, & vnus Pastor.* Et quidem in quo vnum est ouile idem ipse vnus ille pastor est. Solus autem Christus est, neque quisquam alius in quo vnum est ouile. Nam *ipse est*, inquit, Apostolus, *qui fecit utraq; vnum.* Solus ergo Christus vnus ille Pastor dicendus est. Quin & Suario ipsi per sententiam quam citat Augustini; idem est ouium pastorem esse, & caput, Gregorio verò solus Christus caput est. Ita enim habet de Ioanne Constantinopolitano vniuersa *sibi tētā ascribere, & omnia que soli vni capiti coherent videlicet Christo per elationem pompatici sermonis eiusdem Christi sibi studet membra subiungere.* Soli vni capiti Christo cohærent omnia membra Christi. Quod si solus Christus caput, solus quoque Christus Pastor ille vnus, id est, omnium pastor intelligendus est, *Petrus*, inquit ille, *primum membrum vniuersalis Ecclesie, Paulus Andreas, Iohannes, singularium plebium sunt capita, omnes verò sub vno capite membra sunt Ecclesie.* Non Petrus caput Pauli, Andreæ, Ioannis, sed Petrus cum Paulo, Andrea, Ioanne omnes sub vno capite membra sunt Ecclesie. Consimiliter Petrus, Paulus, Andreas, Ioannes, singularium plebium Pastores quibus minimè per opus prædicationis interesse contigerit. Non Petrus reliquorum Pauli, Andreæ, Ioannis, non vniuersalis omnium Pastor, sed omnes in vno ouili sub vno solo Christo Pastore communiter oues sunt. Et illi quidem ad singulas plebes non nisi suo quodam modo Pastores quod ad pabulum admouendum quasi manus Christi sint. Vnus ille Pastor est qui cor, qui animam pacit quod solus Christus facit, neque enim qui plantat est aliquid, neque qui rigat, sed qui incrementum dat Deus. Iam qui certissimis argumentis effectum damus Christum hic vnum illum Pastorem intelligi debere, consequenter euincimus alium quemuis vnum Pastorem hoc

Eph. 2.

Ibidem vs supra

I. Cor. 1. 38.

I. Cor. 3.

loco constitui non posse. Nam si alium ponamus quocunque id demum sensu fiat, non iam vnius ouilis vnus Pastor, sed vnius ouilis duo saltem Pastores futuri sunt.

Id intellexit optimè Suarez: sed in causâ deploratâ rentanda sunt extrema remedia, quæ si valent, bene est, si non valent, gratiæ tamen expectantur, quas in amisso exercitu, & perdita Repub. retulit olim a Senatu Romano Terentius Varro, *Quod de Repub. non desperaret*. Atque hic aduersariorum improbitas, & audacia manifesta est, qui cum scripturas exponi vetent *contra unanimum consensum Patrum*, hîc tamen Patres in vniuersum reiiciunt omnes, etenim omnes de Christo locum interpretantur, neque quisquam vnuquam quicquam de Romano Pontifice somniauit, cum tamen ad suffragium causæ suæ obtorto collo inuitum trahunt, & alium hîc vnum pastorem constitutum credi volunt. Suarez ergo cum Christum hic vnum Pastorem ab Augustino intellectum animaduertit, (nam de reliquis omnibus non absque arte quâdam silentij tacet) respondet; *Christum quidem esse Principalem Pastorem in quo omnes alij Pastores simul cum Petro nectuntur, & vniuntur, nihilominus tamen etiam in terris necessarium esse vnum Pastorem Christi vicarium, in quo inferiores Pastores proximè vniuntur & nectuntur*; Ergo iam non vnus Pastor sed duo; principalis alter, alter vicarius, cur se hic sibi contrarium non animaduertit? & tamen quorsum hoc? quia si locus iste ad Principalem pastorem pertineat, certè de Pastore vicario concludere nihil potest; Pastorem vnum esse confirmat, Pastorem hunc vicarium habere debere non probat; Quin & est hic in Ecclesia vnus Pastor perindè vt est in regnò vnus Rex; in Regno verò vnus Rex de vicario Regis dici non potest: Nec ergo vnus Pastor in Ecclesiâ de eo qui non nisi vicarius Pastoris est. Porro & illud addimus vnius Regis in Regno, vnius nostri Pastoris in Ecclesiâ plures vicarios esse posse. Et quidem Ecclesiarum ministros atq; Episcopos Christi esse vicarios, & Christi loco legatione fungi, vt ait Apostolus, ante dictum est: vbi verò tot sunt Vicarij

III

Vicarij Christi ab ipso constituti quo iure, quo prætenu vnusquisque hunc sibi vicariatum rapit? At necessarius est aliquis, *in quo proxime vniantur*. Quasi verò qui Vicarij Christi sunt non in Christo proximè vniantur, cuius proximi & immediati sunt Vicarij; quasi Pontificis opem desiderent, vt inter se coalescant qui per spiritum capiti Christo coniuncti sunt, vt nimirum reliqui Pastores non iam Christi Vicarij sed Vicarij sint Vicarij Christi, legati primò Pontificis & non nisi per illum Legati Christi.

III

At, inquit, *quia militans Ecclesia visibilis est, Deus posuit in ea visibiles Pastores & Doctores, cum quibus plebs vniri debet, & vt ipsi Pastores inter se vniantur, necessarius est vnus Pastor visibilis qui locum Christi absentis teneat*. Respondemus, quâ ratione visibilis est Ecclesia, eâ ratione necessarios esse visibiles Pastores & Doctores qui apud illam Christi munus obeant. Est autem Ecclesia visibilis non nisi secundum coetus & particulares Ecclesias, neque enim tota cuiquam est visibilis. Ergo tantummodo secundum coetus, & particulares Ecclesias necessarij sunt visibiles Pastores & Doctores. Vt autem Pastores inter se, & cum plebibus suis vniantur non modò non est necessarius vnus aliquis totius Ecclesie Pastor vniuersalis, sed neque quisquam huic officio par, & idoneus vel fingi potest, qui ipse toti Ecclesie, vel cui tota ipsa Ecclesia visibilis sit, vt interesse alter alteri, rerumque & causarum mutuo conscij esse possint. Nam nisi ab eo qui totam Ecclesiam videat, & à tota Ecclesia videatur, ius & æquum in officijs, & causis in illâ negotiorum infinitate expectari non potest. Nam quod excipit Suarez, *longe hinc maiora, specialia, & extraordinaria gratia auxilia suppeditari*, ita ridiculum est, vt non nisi cum sibilis explorandum sit cum plane constet Pontificum Romanorum ingenti numero vel ordinaria gratia subsidia ita defuisse, vt fuerint potius cum turpissimis bestijs, quàm cum Christianis hominibus numerandi, ceterè Pontificijs ipsis monstra hominum & portenta, & tanquam in hominum specie diaboli visi sunt.

Quod autem addit, *sicut sit vnus supremus Pontifex,*

non tamen solus ubiq; & immediatè gubernat, sed alios Pastores & Episcopos in partem sollicitudinis vocat, pari cum causæ ludibrio dictum est, Nam si per aliorum Pastorum & Episcoporum oculos & aures videre cogatur & audire, quale ille caput est? Quin potius mittat illos vt iure suo à Christo concessores Ecclesiæ procurent; ne in illa se intromittat quæ cogitur ignorare, quorum nisi ex fide alienâ arbiter & iudex esse non potest. Cur per illos Pontifex magis quam Christus agit? cur ab illis maior in Pontificem quam in Christū speratur fides? Quanto verò satius & ad commoditatem Ecclesiæ compendiosius est, vt ab ijs causæ tractentur, quorum sub oculis & aspectu sunt, quam vt remotarum partium negotia vel à Donatistis in Africam, vel Romam à Papistis deferantur, quarum non homines modò, sed linguæ quoque & leges & mores futuris cognitoribus ignoti sunt. Atque hæc grauissima illa ratio fuit, quâ permota Synodus Carthaginensis Romam appellationes fieri prohibuit. Prudentissime, inquit, iustissimeque patres prouiderunt, quæcunque negotia in suis locis ubi orta sunt, finienda, nec unicuique prouincie gratiam Spiritus Sancti de futuram, quâ æquitas à Christi Sacerdotibus & prudenter videatur, & constantissime teneatur, &c. Nisi fortè, inquit, quisquam est qui credat vni cui libet puta Romano Pontifici posse Deum nostrum examinis inspirare iustitiam, & innumerabilibus congregatis in Concilium Sacerdotibus denegare, aut quomodo ipsum transmari- num iudicium ratum erit, ad quod testium necessaria persona vel propter sexus, vel propter senectutis infirmitatem, vel multis alijs intercurrentibus impedimentis adduci non poterunt. Quâ eadem ratione ante illa tempora Cyprianus Nouatianorum ad Romanum Episcopum concursus & refugia damnauerat: Statutum est, inquit, omnibus nobis, & æquum est, pariter & iustum, vt vniuscuiusque causa illic audiatur, ubi est crimen admissum, & singulis pastoribus portio gregis est ascripta quam regat unusquisque & gubernet, rationem actus sui Domino redditurus. Et oportet, inquit non circumueisare, sed agere illic causam suam ubi & accusatores habere, & testes sui criminis possint, nisi paucis, inquit, despe-

Council. Aphi-
can. cap. 105. ad
Calestinum.

Cyp. l. 1. epist. 2.
Cornelio.

ratis, & perditis minor esse videatur authoritas Episcoporum in Africa constitutorum. Quam nimirum Episcopi Romani ad quem à seditiosis hæreticis tunc causa delata est. Quæ omnia eò pertinent, vt animaduertamus visibiles Ecclesias esse debere quibuscunque Pastoribus suis, nec vnum aliquem eo loco ponendum, vt omnium Ecclesiarum potestatem habeat, quia lustrare omnes omniumque causas, & negotia, & necessitates cognoscere non potest.

Sed tamen vnus regimen suo modo facile esset, inquit ille, nisi per errores & schismata perturbaretur; vnus scilicet principatus ad errores & schismata vitanda institutus est, & hoc vnus ille facile posset, nisi per errores & schismata perturbaretur. Sultè verò hoc Papa posset bella sua & seditiones per totum orbem comprimere, nisi per bella & seditiones impediretur. Quod si non efficiat propter quod est, frustrà est, & quia frustra est, nec à Deo certè est, vnus ille Pastor solus hoc facit, in cuius potestate corda sunt hominum, quem penes est cohibere ventos, & tempestates, & dicere turbini, & mari, quiescite; quique inter medios errores, & schismata id facit quod sibi ad salutem suorum ex vltu sit, quem multò magis credere est hoc facturum per Pastores, & Doctores, se authore, constitutos, quàm per præsumptam vnus hominis ambitiosâ vanitate hierarchiæ maiestatem. Quod si dicant apud suos hoc modo omnia in vnitare contineri, dicimus apud latrones, & seditiosos posse esse aliquem qui inter ipsos omnia componat, qui tamen simul omnes cum humano genere bellum exercent, quæ ipsissima est vnitas quàm apud Antichristum futuram monet Gregorius: *Diabolus, inquit, sub Antichristo ad augmentum suæ malitiæ vnitatem in reprobis habere permittitur, vt tantò contra nos robustius suas vires exerceat, quanto non solum nos itèr fortitudinis, sed etiam male aduersationis impugnat.*

Moral. lib. 34.
cap. 4.

PAUL.

PRÆLECTIO DECIMA QUINTA.

- I. Testimonium Augustini à Suario productum, pro primatu Paragroph. Pontificis expenditur.
- II. E Cypriano locus primus, de unit. Eccles. à Suario citatus, examinatur.
- III. Alius Cypriani locus ex epist. ad Corn. explicatur.
- IV. Alter Cypriani locus ex epist. ad Iubaiantum vindicatur.
- V. Argumentum Suarij morale profligatur.
- VI. Ad testimonium Leonis,
- VII. Ad testimonium Chrysostomi,
- VIII. Ad testimonia quadam Augustini respondetur.

Actenus manifestum est nihil à Suario dictum esse, quo vel probabile sit perpetuum vnus in Ecclesia primatum, tanquam Petri iure, & successione constitutum, nec eò Christi sententiam de vno Pastore torqueri posse, vt alio illum se conuertere oporteat si spurium illum suum & Vicarium Pastorem inuenire cupiat. Quem ergo ex Scripturâ comprobatum dare non potest quærit in Patrum autoritate, non illum Euangelij locum exponentium, neq; enim quisquam vnquam Romanum Pontificem ibi commemorat, sed de vnitae Ecclesie in vno Petro intimatâ, & commendatâ differentium. Affert Augustinum, sed quorsum, & quid dicentem? neque enim vel verbulum habet de primatu Petri ad quemcunque alium transeunte, imò nihil quod in speciem eò tendat, vt impudentissimum esse oporteat Suarem, qui lectorem ita brutum sibi animo fingit, vt fraudem eius non persentiscat. Quippe Augustinus de verbis Christi sermonem habens; *Oues mea vocem meam audiunt, &c.* Hic inuenio, inquit, omnes bonos pastores in vno Pastore: non enim verè pastores boni desunt, sed in vno sunt. Multi sunt qui diuisi sunt: hic vnus predicatur quia vnitae commendatur. Neque enim verè modo ideo tacentur Pastores, & dicitur Pastor quia non inuenit Dominus qui commendaretur

I.

August. de
Pasto. c. 13.

oues suas, tunc autem ideo commendauit, quia Petrum inuenit.
 Immo uerò & in ipso Petro unitatem commendauit. Multi
 erant Apostoli & uni dicitur, *Pasce oues meas, Absit à nobis
 ut desint boni Pastores, sed omnes boni in uno sunt, unum
 sunt.* En uobis Christum hic unum Pastorem, in illo ve-
 rò multos pastores, sed qui in illo unum sunt: Petrum
 quoque unum narrat non officio, ut unus præsit omni-
 bus: sed typo ut sit unus instar omnium, in quo tanquam
 in simbolo quodam omnes admoneantur seruare uni-
 tatem, cui uni dicitur quod omnium commune est, Pa-
 sce oues meas, ut in hoc intelligatur Pastores omnes tan-
 quam unum esse debere. Mox illum commemorat v-
 num cum Christo factum amando Christum, ut ei, in-
 quit, *oues suas commendaret, ut esset ille caput, ille figuram
 corporis portaret, id est, Ecclesie, & tanquam sponsus & spon-
 sa duo essent in carne unâ.* Videte hic Christum caput, hoc
 est, unum illum Pastorem, Petrum non caput, sed figu-
 ram corporis, id est Ecclesie, ut plane insanire videatur
 qui perpetuum hic capitis officium in Petro intellectum
 esse dixerit. Sed luculentiùs adhuc rem explicat: *ipse
 (Christus) pascit unus in his, & hi in uno & tacetur de Pasto-
 ribus, sed non tacetur de Pastore, &c. etiam cum ipse Petrus
 erat, & ipsi Apostoli erant in hac carne, & in hac uitâ, tunc
 ait ille unus in quo uno omnes unum, Habeo alias oues, &c.
 Sint ergo omnes in Pastore uno, & dicant uocem pastoris u-
 nam quam audiant oues, & sequantur Pastorem suum, & non
 illum, aut illum, sed unum & omnes in illo unam uocem di-
 aant, diuersas uoces non habeant.* Discite hinc ab Augustino
 non Petrum aut hunc, aut illum, sed Christum ipsum, &
 solum unum esse Pastorem, in quo Petrus & reliqui om-
 nes unum sunt; Petrum non caput, sed figuram corporis
 & typum in vinculum unitatis; non per quem efficitur,
 sed in quo figuratur secundum illud quod citat quoque
 Suarez nullo sibi uisu, immò potius contra se ex *ser. de
 Sanctis, In uno Petro unitas omnium Pastorum figurabatur.*
 Nihil ibi interim pro Paulo quinto, nihil de Romano
 Pontifice, nihil de vno aliquo secundum Christum per-
 petuo Pastore, qui si esset præteriri, certe ab Augustino in

libro illo de Pastoribus *minimè patuisset.*

At hoc, inquit, Cypr. *multò clarior, & copiosius docet.* Afert autè præ cæteris librū *de unitate Ecclesie*, sed à Pamel. homine audacissimo contra omniū librorum fidem miserè vitiatum, quàm ille tamen operam ferè inaniter impendit, ita nihil aut certè parum iuuatur illâ fraude Petri, Primatus ille quem tantoperè desiderant. Cypriani verba sic habent; *Quamuis Apostolis omnibus suis post resurrectionem, &c.* Ex quibus verbis tam aperte proposito eius aduersantibus decerpit Suarez quædam, prout à Pamelio corrupta sunt; *Ut unitatem manifestaret Cathedram vnā constituit, & unitatis eiusdem originem ab vno incipientem sua autoritate disposuit.* Deinde ita refert, *Exordium ab unitate proficiscitur*, Primatus Petro datur, *ut vna Christi Ecclesia, & Cathedra vna monstraretur.* Deinde citat ex epistolâ 40. *Deus vnus est; & Christus vnus, & vna Ecclesia, & cathedra vna super Petrum* (pro eo quod fuit ante *super petram*) *Domini voce fundata.* Hæ illis artes & imposturæ ad patrociniū causæ peccissimæ, & fallendos imperitos famulantur, & seruiunt.

Sed videamus ex locis istis quid inferat Suarez. Positâ ergo primâ sententiâ, subiungit, *Manifeste ibi institutionem, & dispositionem vnius cathedre ad unitatem Ecclesie conseruandam instituta distinguit ab ipsomet. Christo instituyente.* Grandis verò animaduersionis, & docto homine digna; distinguit Cyprianus cathedram institutam à Christo instituyente. Et quid tum? *Similiter, inquit, præter Christum designat vnum alium Pastorem, in quo illa cathedra; & institutio inæcepit, & ab illo originem duxerit; non ut cum illo finiretur.* At hoc quoque quid ad rem? Cathedram vnâ agnosimus: non Romæ peculiarem; sed vniuersali, Ecclesie communem. Et cathedra vna in vno Petro instituta, & inchoata est, sed typo & schemate unitatis, non vniuersalitatæ officio, nam in vno Petro figurabatur *unitas omnium Pastorum bonorum*, prout ante ex Augustino visum est. Denique cathedra illa cum Petro finire non debuit, quia vt ille omnium Pastorum figuram gestauit, ita cathedram communiter Pastoribus omnibus

II

*Sine vt Inabes
nost. edit. l. v.
epist. 8.*

De sanct. ser. 24

ad finem vsque seculi tenendam reliquit.

Cæterum vt ista luculentius intelligatur, sciendum est in Cathedrâ magisterij Ecclesiastici, & Episcopalis auctoritatem designari. Est autem Cathedra, vt monet Optatus *dos quedam Ecclesia*, non vnius alicuius, sed catholicæ, & vniuersalis Ecclesiæ; *Nam Ecclesia dotes*, inquit, *vbique apud illam sunt*; *quæ inquit, cum sint Ecclesiæ Catholice, etiam apud nos hic in Africa deesse non possunt*. Esto quod volunt, quod tamen haud verum est, fuisse illam Romæ in Petro inchoatam, sed ita ne simul agnoscant fuisse illam ab hac origine pari iure propagandam vt vna omnium esset, eamque sibi omnes Pastores induilim occupandam iudicarent, vt si Romana prima, certe ordine, non gradu, centu numerationis, non eminentiâ potestatis, prioritate temporis, non priuilegio proprietatis, Qua dere clarissimè Cyprianus, *Episcopatus vnus est, cuius à singulis in solidum pars tenetur*. Et idem quoque alibi. Est *Christo vna Ecclesia, per totum mundum in multa membra diuisa*; *item vnus Episcopatus multorum Episcoporum concordie numerositate diffusus*. Quemadmodum ergo *Episcopatus vnus est cuius à singulis in solidum pars tenetur*, ita quoque cathedra vna est, cuius à singulis in solidum pars tenetur. Quemadmodum vna est Ecclesia, ita quoque cathedra vna est, cuius par ius, & ratio æqualis vbique orbis terrarum est. Quare alio quoque loco Cyprianus; *Deus vnus est, & Christus vnus, & vna Ecclesia, & Cathedra vna super petram Domini voce fundata*; *aliud altare constituit aut sacerdotium nouum fieri, præter vnum altare*; *& vnum sacerdotium non potest*. Quemadmodum ergo vnus Deus vbique idem est, & idem vbique vnus Christus, & eadem vbique Ecclesia, & idem altare atque sacerdotium; ita quoque eadem vbique cathedra illa vna est; vt plane insaniant qui cathedram vnam somniant, in quâ solus Pontifex Romæ sedeat, nisi fortè penes illum quoque Deum esse velint, & Christum, & Ecclesiam, nec alibi quam Romæ sacerdotium, & altare existimandum sit. Quod si alibi sacerdotium vnum, & altare vnum, certè alibi quoque cathedræ vnus potestas eadem, & auctoritas credenda est, vt

Lib. 2.

Nam cathedra Episcopalis Hierosolymita, primo in Lucobio fratre Domini coepta est.

De veritate Ecclesiæ.
Quem ibidem quoque indiuisum appellat.
Lib. 4. epist. 2.
Epist. 52.

Lib. 1. epist. 8.
Epist. 40.

Hieron. epist. ad Euagr.

vbicumq; fuerit Episcopus siue Roma, siue Engubij, siue Constantinopolis, siue Rhegi, siue Alexandria, siue Tanis eiusdem meriti, eiusdem sit, & sacerdotij, inquit, Hieronymus.

Quare Iulius Romanus Episcopus vbi opponunt Ariani parem eundemq; honorem in omnibus Episcopatibus esse, neque ex magnitudine ciuitatum honorem eius rei crescere, nihil contradicit, non queritur sibi, vel Petro factam iniuriam, non intonat anathemata, non fulmina iaculatur, daturus certè aliquid pro tede suâ nisi conscius sibi fuisset, quàm inter multa falsa hoc ab illis rectissimè dictum esset. Quare mittat Suarez somnium illud suum de cathedrâ vnâ, quia non illa propria Romani Pontificis, sed omnium vbique Episcoporum pari atque æquali iure communis est. Quod Cyprianus ne ad Romanos quidem ipsos Episcopos dissimulandum censuit, cuius ad Cornelium sententia est quàm ante vidimus. Singulis Pasto-
ribus portio gregis est ascripta quam regat unusquisque, & gubernet rationem actus sui Domino redditurus. Et ad Stephanum; Habet in Ecclesia administratione voluntatis sue arbitrium liberum unusquisque Prepositus rationem actus sui Domino, Domino inquit, non Pontifici Romano redditurus. Et si quidem fieri possit expressius, in initio concilij sui Carthaginensis ad Stephanum alludens; Neque enim quisquam nostrum Episcopum, sed esse Episcoporum constituit, aut tyrannico terrore ad obsequandi necessitatem Collegas suos adegit, quando habeat omnis Episcopus pro licentiâ libertatis, & potestatis sue arbitrium proprium, tanquam iudicari ab alio non possit, cum nec possit alterum iudicare, sed expectemus vniuersi Iudicium Domini nostri Iesu Christi qui vnus, & solus habet potestatem, & proponendi nos in Ecclesia sua gubernatione, & de actu nostro iudicandi, Christus vnus, & solus, non Stephanus; Non Pontifex Romanus potestatem habet, inquit, de actu nostro iudicandi, quod tum dixit, cum ei, cum Romano Pontifice de articulo fidei contentio intercessit, tum inquam palam profiteretur non minus se quam Romanum Pontificem vnus illius cathedræ consortem esse.

Apud Arhanas.
Apud 2.

Lib. 1. epist. 3.
Epist. 55.

Lib. 2. ep. 1. ep.
72. & 1. 4. ep.
7. epist. 76.

Sed pergit Suarez, & ex Epistola ad Cornelium illud assert.

Lib. 1. epi. 3.
Ep. 55.

De vno in Ec-
clesia catholico
Episcopo vid.
Euseb. hist. l. 6.
cap. 42.

affert. *Nec enim aliunde hereses oborta sunt, aut nata sunt scismata quam inde quod sacerdoti Dei non obtemperatur, nec vnus in Ecclesia ad tempus sacerdos, & ad tempus index vice Christi cogitatur.* Vbi pari fide atque in cæteris agit, & quod de lingulis Episcopis in singulis Ecclesijs (vtpote de se in Ecclesia Carthaginensi) dictum est, hoc ille ad Episcopum Romanum tanquam vnum vniuersalem totius orbis Episcopum torquet. Apertè hoc Cyprianus ad causæ suæ defensionem dixit, qui totâ illâ epistolâ ad Cornelium conqueritur, quod à feditionis quibusdam, & refractarijs hæreticis in Ecclesiâ suâ infestaretur, qui cum ad Cornelium Romanum Episcopum in illâ contra Episcopum suum rebellionem confugerent, *Quasi paucis desperatis & perditis, inquit, minor videretur esse auctoritas Episcoporum in Africa constitutorum, qui de illis ante indicauerant, existimari non possunt hoc in loco de aliquâ in Romanum Episcopum contumaciâ reprehendi.* Sc, inquam, Cyprianum non Romanum Pontificem lætum denunciat, apud quem, fortasse in accipiendis improbis illis haud prorsus à culpâ immunem factam sibi iniuriam expostulat, & Episcopatus sui parem auctoritatem strenuè defendit. Cæterum vt res tota luculentior fiat & apertior, tenendum memoriâ est quod Hieronymus animaduertit in illâ quæ initio erat paritate presbyterorum visum esse communiter, & in omni Ecclesiâ, *Ut ad remedium scismatis vnus eligeretur qui cæteris proponeretur, ne vnusquisq; ad se trahens Christi Ecclesiam, rumperet: nam & Alexandria, inquit, à Marco Euangelista vsque ad Heracleam, & Dionysium Episcopos presbyteri, semper vnum ex se electum, excellentiori gradu collocatum Episcopum nominabant.* Ita, inquit, inter Apostolos factum; *Licet super omnes Apostolos fundatur Ecclesia, & cuncti clauis regni calorum accipiunt, & ex equo super eis Ecclesie fortitudo solidatur, propterea tamen vnus eligitur vt capite constituto schismatis tollatur occasio.* Iterum quoque, ostendit alibi apud veteres eosdem fuisse presbyteros, quos & Episcopos; paulatim verò vt dissensionum plantaria euellerentur ad vnâ omnem sollicitudinem esse delatam. De hoc ergo vno loquitur aduersus Luciferianos

Ad Rom.

Quis qui re-
veterum Episc.
est.
Contra Iovin.
libro primo.

Ad Tit. c. 2.

communiter de Episcopis verba faciens, *Eccleſie ſalus à ſummi Sacerdotis dignitate pendet, cui ſi non exors & emi-* Ado. Lucifer:
nens ab omnibus detur authoritas, tot in Eccleſijs efficiuntur ſchiſmata quot Sacerdotes. Ac de eodem quidem vno lo-
 quitur Cyprianus; non aliunde naſci ſchiſmata quàm
 dum huic vni non obtemperatur; non hic vnus ad tem-
 pus iudex Chriſti vice cogitatur. Atque hac de re Sta-
 pletonum ipſum habemus teſtem, cuius ipſa verba ſunt;
In ſingulis per orbem Eccleſijs conſtituti ſunt per Ciuitates Lib. 7. con. 3. cap. 1.
Presbyteri, & Episcopi, vt vno aliquo ad tempus vice Chriſti
conſtituto huic vniuerſa fraternitas obediret. Neque enim
aliunde nata ſunt ſchiſmata & ortæ hæreſes, ait Cyprianus,
quam quod vni Sacerdoti Dei non obtemperatur, & de hoc
vno ſummo Sacerdote in ſingulis videlicet paracijs, ait Hiero-
nymus, niſi exors quadam & eminent tribuatur ei poteſtas,
&c. Ex quo manifeſtum eſt, Stapletono ipſo Iudice,
 Cypriani verba, adeoque etiam Hieronymi haud magis
 ad Romanum Episcopum quàm ad Eugubienſem vel
 quemcunque alium cuiuscunque parœciæ, ſiue Diocece-
 ſeos Episcopum pertinere. Quanquam alibi Stapletonus
 quoque ipſe ad eundem lapidem impingit, & verba ead-
 em, quorum hic veram ſententiam animaduertit, ad
 Pontificis Romani Monarchiam conſtituendam contra
 conſcientiam ſuam homo peruerſus improbè torquet.
 Atqui verò ſenſus verborum, ne longiùs eamus, ex
 ipſa loci circumſtantiâ ex antecedentibus & conſequen-
 tibus abundè manifeſtus eſt, nam ſi præcedentia ſpecte-
 mus totus in eo eſt, non vt ſigillatim Romano Pontifici,
 ſed promiſcûè vt Sacerdotibus, id eſt, Episcopis honor
 debitus attribuatur. *Quomoda, inquit, poſſunt cenſuram*
Dei vltoris euadere, qui talia (id eſt conuicia) ingerunt non
ſolum fratribus, ſed etiam Sacerdotibus, quibus honor tantus
de Dei dignitate conceditur, vt quiſquis Sacerdoti eius, & ad
tempus hic iudicanti non obtemperaret, ſtatim necaretur. Eò
 affert illud Deut. 17. de ſententiâ Sacerdotis & iudicis
 nullo modo minuendâ, multa que alia cumulat, quibus
 in contemptu Sacerdotis Deus contemni dicitur, & in
 quibus Chriſtus, & Paulus honorem Sacerdotibus detu-
 liſſe

lisse comperuntur. Concludit, *Cum tanta ac talia exempla
 precedant, quibus Sacerdotis auctoritas, & potestas diuinâ
 dignatione firmatur: quales putas esse eos qui Sacerdotum ho-
 stes, & contra Ecclesiam Catholicam rebelles, nec premonentis
 Domini comminatione, nec futuri iudicij ultione terrentur.*
 Inde ad argumentum aliud ab incommodo. *Neq; enim a-
 liunde oborta sunt hereses, aut nata sunt schismata, &c. vt pri-
 us.* Quod si consequentia spectemus, hæc omnia non ad
 Cornelium, sed ad se accommodat, Cui, inquit, nempe
 vni Sacerdoti, *Si secundum magisteria diuina obtemperaret
 fraternitas vniuersa, nemo post diuinum iudicium, post populi
 suffragium, post consensum coepiscoporum iudicem se non iam
 Episcopi, sed Dei faceret, quod nimirum contra se factum à
 perditis illis intellectum vult, & ex totâ epistolæ serie
 manifestum est, sed huc affero non nisi quod paulò post
 subiungit: Dico pronocatus, dico dolens, dico compulsus,
 quando Episcopus in locum defuncti substituitur, quando popu-
 li vniuersi suffragio in pace deligitur, quando Dei auxilio in
 persecutione protegitur, collegis omnibus fideliter iunctus, ple-
 bi suæ in Episcopatu quadriennio probatus, in quiete seruans
 disciplina, in tempestate proscriptus applicato, & adiuncto Epi-
 scopatus sui nomine, toties ad Leonem petitus, in circo, in am-
 phitheatro Dominica dignitatis testimonio honoratus, his ipsis
 etiam diebus quibus has ad te literas feci ob sacrificia, que de
 edicto proposito celebrare populus inebatur clamore populari-
 um ad Leonem denuò postulatus in circo, cum talis frater à
 quibusdam desperatis, & perditis, & extra Ecclesiam constitu-
 tis impugnari videtur, apparet quis impugnet, &c.* Vbi cum
 Episcopum nominat *in Episcopatu quadriennium probatum*
 demonstrat, aliena hæc à Cornelio esse omnia, qui in E-
 piscopatu suo haud amplius vixit quàm biennium, vt o-
 mittam *isdem ipsis diebus*, quibus ista scripsit *ad leones se
 postulatum*, quod non potuit, ille villo modo de Cornelio
 Romano Episcopo commemorare nisi fortè Cornelium
 quifquam Carthagine fuisse sentiat, & cum illo Cypria-
 num ita loquendo colludere voluisse. Longiùs hanc rem
 ago, vt intelligatis, impostores isti quam splendidas frau-
 des in suas controuersiarum explicationes inferant,

nulla ut fides nisi exploratis & inuestigando compertis habenda sit. Sed aperta hic res est, non de Romano Episcopo, Cyprianum, sed de se, & de quolibet Episcopo in suâ Diœcesi loqui, ut neque hic Suario sistendum, sed aliud illi pro primatu suo perpetuo perfugium querendum sit, aut si perpetuum primatum demus ex Cypriani mente, non illum in vno vniuersali, non in Romano Pontifice, sed in singulis secundum Ecclesias suas Episcopis constituendum esse constat.

Cæterum tamen non repugnatus, quin sit vnus visibilis Pastor, ad seruandam vnitatem, eo modo quo Apostolico Canone provisum est. 34. *Cuiusque ut gentis Episcopi primum aliquem inter ipsos agnoscant, cumque procapite habeant, nihilque quod maioris momenti sit inconsulto illo agant, ea etiam vnusquisque Episcopus tantummodo agat que ad paraciam ipsius spectent, & loca eidem subdita, neque verò ille quicquam sibi absq; omnium consilio faciendum putet; ita inquit, concordia futura est, Deusq; per Dominum nostrum Iesum Christum glorificabitur.* Hæc vera est concordie seruandæ ratio, vnusquisque ut ditione suâ contentus sit. Quæ postquam repudiari cæpta est, & vnus totius Ecclesiæ contemptis paribus suis supremam monarchiam arripuit, omnia in tyrannidem conuersa sunt, distractâ Ecclesiâ, diuulsâ cum pernacie suâ Orientali ab Occidentali; & hæc quoque dum vnus improbi hominis furori seruire cogitur, in infinitas, non modo corporalium, sed spiritualium quoque calamitatum pestes præcipitata est.

Sed de sententiâ loci conuenio ipsam Suarij conscientiam, qui adiungit *similia fere haberi epist. 69. ad Florentinum*, vbi ne dubitari quidem potest quin omnia eo fine atque animo dicta sint, quo expositum hæctenus à me est. Responderet ibi ad Florentij exceptionem, *Sacerdotes humiles esse debere: Quid, inquit, nostrum longè est ab humilitate? utrumnè ego qui quotidie fratribus seruo, & venientes ad Ecclesiam singulos benignè & cum voto, & gaudio suscipio, an tu qui te Episcopum Episcopi, & iudicem iudicis ad tempus à Deo dati constituis?* Attendite hic Cyprianum ipsum

Lib. 4. ep. 9.
epist. 69.

esse iudicem illum *ad tempus à Deo datum*, de quo in alterâ ante epistolâ dictum est. Quare distringit in Florentinum sententiam illam Deut. 17. & reliqua subiungit exempla Samuelis, Christi, Pauli, quibus honorem Sacerdotibus deferendum ostendit, & nominatim sibi, *Nisi si*, inquit, *Sacerdos tibi fui ante persecutionem, quando mecum communicabas, sed post persecutionem Sacerdos esse desij.* In illâ verò persecutione publicatum de se editum narrat: *Si quis tenet vel possidet de bonis Cæcilij Cypriani Episcopi Christianorum proscribatur, ut etiam, inquit, qui non credebant Deo Episcopum constituenti, vel Diabolo crederent Episcopum proscribenti. Nec hoc, inquit, iactò, sed dolens profero, cum te iudicem Dei constituas, & Christi qui dicit ad Apostolos & per hoc ad omnes prepositos, qui Apostolis Vicariâ ordinatione succedunt, Qui audit vos, me audit, & qui me audit, audit eum qui me misit; & qui reijcit vos, me reijcit, & eum qui misit me.* Inde addit; *unde enim schismata et hereses oborta sunt et oriuntur, nisi dum Episcopus qui vnus est et Ecclesie præst superbâ quorundam præsumptione contemnitur et homo dignatione Dei honoratus ab indignis hominibus iudicatur.* Vbi per omnia videmus, quomodo iisdem ferè vestigijs ad eandem sententiam perueniat, & vnum illum Episcopum quod ad præsens negotium spectat semetipsum interpretetur idem significans de vnoquoque in Ecclesiâ suâ Episcopo intelligendum esse. Atque hunc vnum Episcopum meminisse debent priore loco dictum, *datum ad tempus Christi vice iudicem*, vt nouum figmentum esse sciamus, quo Romanus Episcopus peculiari vocabulo *Vicarius Christi*, nuncupatus est, cum non minus quilibet alius quam Romanus Episcopus, *iudex ad tempus Christi vice datus sit.*

Similiu locu
lib. 3. ep. 9.
ep. 65.

IV.

Epist. 73.

De bapt. lib. 3.
cap. 17.

Alter adhuc Cypriani locus ad Iubaianum est: *Petro primum Dominus super quem adificauit Ecclesiam, & vnde unitatis originem instituit, & ostendit, potestatem istam dedit, vt id solueretur in terris quod ille soluisset.* Huc adiungit illud Augustini verba illa expendentis: *Quod in typo unitatis Petro Dominus dedit potestatem, vt id solueretur in terris quod ille soluisset; manifestum est quod illa v-*

nit. as etiam una columba perfecta ſit dicta. Sed hæc quoque ad perpetuum vnus in Eccleſia primarum quid tandem valent? Quis vnquam teſtes tam elingues in forum, quis milites tam elumbes in aciem dedit? Fecit Chriſtus Petrũ hunc typum vnitatis, typum non Romani Pontificis nemo vnquam hoc dixit, ſed officio quidem typum, in perſonã omnium credentium ſiue omnium paſtorum totius Eccleſiæ, vt ſibi inter paſtores, ſiue in Eccleſia vnitatem ſemper colendam admoneret, & vnitas quidem in Eccleſiã ſemper vigere debet, typum vnitatis perpetuum eſſe necelle non fuit, fuiſſe aliquando ſatis eſt, vt maneat perpetuò commonefactio illa quæ vnus typi ſymbolo, atque imagine adumbrata eſt. Quare abſurdè Suarez (liceat mihi dicere quod res eſt) conſuſionem illam inducit, *Ex ratione ergo inſtitutionis, manifeſtum eſt non fuiſſe ſolum ſpecialeſ ſuorem, vel gratiam perſona Petri factam ſed diſpoſitionem regiminis perpetuò in Eccleſia duraturũ, quia nemini alteri f. ſta illa gratia oſtenditur, vt typus vnitatis à Domino conſtitutus ſit, & diſpoſitio illa regiminis non in vno aliquo Petri ſucceſſore, ſed in vnis illis ſingularum Eccleſiarum Episcopis vim ſuam, & effectum obtinere debuit, nec vllò alio ſine Petro Primatus datus eſt quatenus eſt datus, niſi vt intelligeretur quemadmodum ille fuit in Apoſtolorum choro, ita in ſingulis Collegiis in ſingulis gentibus, & prouincijs ordinis conſeruandi cauſã vnum aliquem primum eſſe oportere, qui quaſi caput ſit, abſq; quo ſocietas humana, vel Eccleſiaſtica ſtare non poteſt, ad quem omnes in omnibus reſpiciant, quemadmodum antea ex Apoſtolicò Canone dictum eſt Canon 34.*

Quod autem dico diſpoſitionem illam regiminis non in vno aliquo Petri ſucceſſore, ſed in vnis Eccleſiarum Episcopis compleri debuiſſe, manifeſtum eſt, ex ipſiſſimo illo loco quem adducit Suarez, ad moralis ſcilicet argumenti ſui confirmationem:

Videte verò hic fraudem nè vltimo quidem ſupplicio ſatis dignè luendam; habet enim Cyprianus in ipſã quidam Pamelianã editione; *Dominiſ noster cuius præcepta Epi. 27. metuere,*

metuere, & obseruare debemus Episcopi honorem instituens, & Ecclesia sua rationem disponens in Euangelio loquitur, & dicit Petro, Ego dico tibi, quia tu es Petrus, & super hanc petram edificabo Ecclesiam meam, &c. Inde, inquit, per temporum & successionum vires Episcoporum ordinatio, & Ecclesia ratio decurrit ut Ecclesia super Episcopos constituitur, & omnis actus Ecclesia per eosdem præpositos gubernetur. Enobis apud Cyprianum, non Romani Pontificis, sed honorem Episcopi Christi verbis institutum, en Petro typo Episcopum ^{arbitrari}: en Ecclesiam non super Romanum Pontificem sed super Episcopos constitutam, omneque eius actus per eosdem præpositos gubernandos. Et tamen Suarez; *Ubi non solum Pontificatus Romani, sed etiam omnium aliorum Episcoporum successionem ab illa primariâ, & quasi radicali institutione derivari significat.* Improbum animal; quid enim ibi de Romano Pontificatu: quem Cyprianus ibi nè somniat quidem? De quo ne coniectura quidem vlla est quicquam illi in mentem venisse: Confirmat verò apertissimè quod hætenus dictum est, Petri pastorum omnium figuram gestasse, & ad Episcopos promiscuè pertinere, tanquam Apostolorum successores, totum illud quod Petro nomine, & loco omnium Apostolorum, Mat. 16. dictum est, neque ferè quicquam potuit eum in finem apertius, & liquidius dici.

V

Quo concidit Suarii argumentum morale quod appellat, seu potius fatuum & irrationale delirium, quo vt olim Poeta; *Diuisum imperium cum Ioue Casar habet*, ita Ecclesiam pariter Christo, & Pontifici dimandat, quasi vnus Christus regno suo caput non sufficiat. Ecclesiam rectè facit partim triumphantem, partim militantem: Inde verò non rectè sunt, inquit, *Due ille Ecclesia quasi duo regna partialia vnus integri Regni Christi, & ad eum tanquàm ad proprium Regem pertinet utriusq; regni gubernatio.* Absurda verò illa dicuntur *due Ecclesia, duo regna*, quia vnus capitis non nisi vnum corpus, vnus Christi non nisi vna Ecclesia, non nisi vnum regnum dici potest. An propter distinctas partes duo corpora sub vno capite esse dixerit? sed quid tum post? scilicet Christus, *uisibiliter*

presens in utraque huius regni parte esse non potuit, neque expediebat ut hic visibiliter permaneret. Regnum ergo celeste immediate per se regit, pro reliqua vero parte debuit modum regiminis hominibus accommodatum institueri, quem oporteret unam cum Ecclesia perpetuo durare: fuit autem modus ille regiminis monarchia in Petro instituta, qua prout Ecclesia est perpetua, in aliquo Petri successore perpetuo durare debeat. Falsum verò hoc totum de Monarchia, quia Christus in Petro, teste Cypriano, communiter Episcopi, non vnius Romani Pontificis honorem, & munus instituit; quia Petrus ibi non suam tantum, non Romani Pontificis, sed Pastorum omnium, & totius Ecclesie figuram & personam gestavit, teste Augustino, teste Gregorio prout antè visum est. Quis autem in fide Christiana tam est infidelis, ut Christum putet militantis Ecclesie curam, & regimen deseruisse, aut habere opus vicario, per quem præster quod vnus ipse præstare debet, cuius ad Apostolos vox illa est; *Data est mihi omnis potestas in celo, & in terrâ, & ecce ego vobiscum sum usque ad finem seculi;* Matth. 28. quasi verò illud cæleste regimen sic occupatum teneat, ut non vacet militantis Ecclesie negotia, & causas cogitare: quasi in cælo existens suis in terrâ satis consulere non possit, qui datum sibi proficitur potestatem omnium, & in cælo & in terrâ.

At quid tandem impedit quominus Christus in utraq; regni parte visibiliter esse possit, ab ijs qui præterquam quod in cælo esse creditur, hic quoque realiter, corporaliter, substantialiter, carne, animâ, sanguine, Deitate, humanitate, totus totaliter esse dicitur. Assiduè Christus est super omne altare; assiduè Christus in omni pyxide. Qui invisibiliter ibi est, nec tamen propterea minus in cælo est, quid obstat quominus utrinque se visibilem exhibere possit? *Non expediebat ut hic visibiliter permaneret.* 1. Cor. 16. Immò non expediebat ut hic remaneret. *Expedit vobis ut ego abeam; nisi ego abiero, non veniet consolator ille Spiritus.* Abeundo verò factum est ne hic ultra corporaliter permaneret. Qui vero illum non obstante illo discessu, hic simul corporaliter præsentem, & permanentem esse contendunt.

tendunt, nec præsentia corporali impediri gratiam illam cuius præstandæ causâ expedisse dixit vt abiret, quia in cælo pariter existens illam nihilominus effectam dat, quid habent causæ cur negant expedisse, vt Christus hic etiam visibiliter permaneret, vt vtrinque munus perpetui regiminis ipse obire posset si visibilem aliquem vnum gubernatorem esse necesse sit. Quod si non expedit, vt Christus ipse hic visibiliter permaneret, neque certè necesse fuit vt vnus hic aliquis Christi locum, & munus visibiliter obiret; quem si neget Suarez absque isto generali vicario posse pro Ecclesiæ salute rem suam agere quicquid vnquam ex parte suâ necesse sit, planè insanit, & nominæ ipso Christiano prorsus indignus est. Quis enim non credit Christum per Episcopos, & Pastores à se in eum finem constitutos, haud minus, immò infinitè plus quam Papam posse; vt pote cuius vbique manus, & oculi, & aures cui consilia ipsa cordium explorata sunt, cuius potestati subsunt omnia, cui semper certum est pro Ecclesiâ suâ quid fieri expediat, & quod expedit facere, qui siue armorum, siue animorum bella nutu suo sedat; quæ omnia Pontifici negata sunt, vt ille quidem Christi munus explere non possit, immò planè deliret qui illū credat vel e minus è longinquo explere posse; deniq; neminem admittimus vnum Christi vicariū qui facultate regiminis, & potestate hoc idem possit quod Christus potest, vt faciat pro Christo quod facere Christus per se debeat.

VI.

Sed argumento suo minimè confusus, iterum reuertitur ad testimonia, & Leonem, Chrystostomum, Augustinum, adducit qui Petri perpetuum in Ecclesia primatum asserant. Sed aduersus Leonem exceptio facilis & iusta est, neminem in causâ suâ testem vel iudicem esse debere. Fuit autem Leo pro amplificandâ sedis suæ & gloriâ in prædicandâ Petri dignitate vanissimus, ita quidem interdum vt parùm ab impietate atque blasphemiâ abfuisse videatur, vix enim à scelere defenditur, neque vllâ interpretatione satis leniri potest, quod ille Petrum ait in *con-*
sortium individue unitatis assumptum. Quin & reliqua illa quibus Petrum sedi suæ quasi præsentem facit, eiusque sibi

sibi opem & operam adesse persuadet, quid nisi doctissimi alioqui hominis tanquam per somnum quendam inceptæ, & luxuriantis atque exundantis ingenij sarmentri quædam putatitia habenda sunt. *Nec abest ut confido,* Aminers. 1.
 inquit, *ab hoc cætu etiam beatissimi Apostoli Petri pia dignatio, & fida dilectio, nec vestram deuotionem ille deseruit, cuius nos reuerentia congregauit: de vestro itaq; & ipse gaudet affectu.* Et rursum; *Maret,* inquit, *dispositio veritatis & beatus Petrus in acceptâ petra fortitudine perseuerans suscepit Ecclesia gubernacula non reliquit, &c. Qui nunc plenius atque potentius ea quæ sibi commissa sunt, peragit & omnes partes officiorum, atque curarum in ipso, & cum ipsa per quem est glorificatus, exequitur.* Et iterum; *Tantam potentiam dedit ei Dominus, ut si quid etiam nostris temporibus recte per nos agitur, recteque disponitur; illius operibus, illius sit gubernaculis deputandum &c.* Et epist. 58. *Scripta nostra auctoritate Domini mei beatissimi Petri Apostoli & merito roborata &c.* Et, *Cui Dominus post resurrectionem suam* Aminers. 2.
*ter dixit; Pascere oves meas, quod nunc quoq; procul dubio facit, & mandatum Domini pium Pastor exequitur; confirmans nos cohortationibus suis. &c. Quæ omnia & multa alia, si ad viuum examinentur; dicam quod res est, puerili iactatione potius quàm eruditâ grauitate digna sunt, & ad Rhetorum lusus, & ludibria, quam ad Theologorum sensus, & dogmata propius accedunt. Illud verò animaduersione dignum est, hoc Leonem tribuere Petro, quod Suarez vix attribuit Christo; quasi nimirum Petrus adsit Ecclesiæ & partes suas agat Vicarias, Christus verò absit cœlesti regimine occupatus, & non agat suas principales. Quod si Christus in Ecclesia quod suum est in terris faciat, quid opus Petro? sin pariter Christus & Petrus, quid Romano Pontifice opus est? Nos verò in hac causâ illud tantum Leonis admittimus, quod cum Augusto, cum Cypriano, cum Gregorio reliquisque Patribus consentiens dicit; *uni commendatur, quod omnibus intimatur, Petro enim hoc singulariter creditur, quia cunctis Ecclesie rectoribus Petri forma præparatur.* Aminers. 3.*

Atque hinc ad illud respondemus, quod Suarez assert.

sicut permanet quod in Petro Christus instituit, Instituit enim in Petro Christus quemadmodum hactenus dictum est, & hic Leo confirmat, non vnus principatum, sed formam omnium, nec aliud vni commendatum est, quam quod omnium commune esse debuit. Certè in quibus omnium munus delineatum est, ea cuiquam vni peculiaris dici non possunt: nec omnium forma conuenienter & cum ratione asseritur, vbi capitis ratio vni propria esse defenditur. Ita verò Leo quod reliqui Patres sacris literis consentaneum docent, negare haud ausus est, sed at-
 texendum aliquid putauit quod reliqui non habent, vt prætextu nominis Petri ampliorem sibi auctoritatem plus satis ambitiosè arrogaret. Quod autem eodem loco dicit *Apostolica opis munimen ab opere suo non vacare* inter nugamenta illa reponimus, quæ iam modo reprehensa à nobis sunt, quæ stilo potius censorio iugulanda, quam in testimonij suffragium aduocanda sunt.

VII

Lib. 2. de Sa-
 cerdotio.

Sequitur Chrysostomus, qui interrogans, *quam ob causam Christus sanguinem suum effuderit*, respondet, *ut pecudes eas acquireret, quarum curam tum Petro, tum Petri successoribus committebat*. Inde vult Suarez Petri primatum in successoribus suis perpetuò remanere. At nihil ibi Chrysostomus de successoribus Petri, quos Suarez vult. Habet enim Chrysostomus, *qui tunc pascunt oves*, hoc est, & illis quoque qui post Petrum futuri essent, omnes vniversim Ecclesiæ Pastores intelligens: Vult enim Chrysostomus Basilium ad ministerij Ecclesiastici functionem, & munus excitare, eo sine significat huius loci excellentiam, curari quippe hic oves illas quas Christus vt acquireret pretiosum sanguinem suum effundere non abhorruit; hanc enim curam non soli Petro commendatam quasi illo tantum tempore oves pascendæ essent, sed & ijs quoque incumbere debuisse qui post Petrum futuri essent, & hoc Basilio subeundum officium si Sacerdotij functionem admittere veller, quod proinde intelligi vult non gratè faciendum.

Quanquam de successorum vocabulo non laboramus, id enim dicimus, prout in Petro institutio fuit Episcopatus

copatus & figura omnium Episcoporum, ita omnes Episcopos non minus Petri quam reliquorum Apostolorum successores esse. Atque hoc quidem ab Hieronymo ante audistis tam Eugubiensem Episcopum, quam Romanum, tam Tanensem quam Alexandrinum promiscue omnes *Apostolorum successores esse*. Id quoque audistis à Cypriano *Episcopos omnes Apostolis Vicariâ ordinatione succedere*. Hoc idem Irenæus; *Ab Apostolis instituti sunt Episcopi in Ecclesijs successores eorum &c. quibus ipsas Ecclesias committebant; quos, inquit, successores relinquebant suum ipsorum magistrj locum tradentes..* Similiter Augustinus, *Pro Apostolis constituti sunt Episcopi*. Reijciamus verò Suarj futilitates quibus arbitrio suo sine testimonio, sine autoritate successionem istam circumscribit simpliciter accipimus quod à Patribus illis dictum est in quantam necesse fuit potestatem Episcopos omnes Apostolis, & maxime quidem Petro, qui typus & exemplar omnium fuit pari iure successisse. Esto ut solus Romanus succedat loco, quanquam ne hoc quidem verum est, quia & Antiochenus quoque loco succedit, sed ut ita esse demus, certè tamen maius est succedere officio quam loco, id agunt veri Episcopi, ut actu & opere Petri, siue ut Petro typo & figuræ suæ respondeant, quando interim Romanus Episcopus solo loco contentus, cætera quod atinet succedit Petro non aliter, ut rectè Barlaamus Monachus, *quam morbus sanitati, tempestas serenitati, tenebra luci, clausuræ, regni cælorum gerit, non illas qua aperiunt, sed que claudunt, & neminem eorum qui ipsum sequuntur introire permittunt.*

Ad Euag.
Epist. 69.

Lib. 3. cap. 3.

In Psal. 14.

Barlaam prim.
Papa, cap. 13.

Chrysostronus verò adiungit, inquit Suarez; *Quisnam servus fidelis & prudens quem constituit Dominus super familiam suam, quod perinde affert, ac si hoc Chrysostronus de primatu Petri intelligi voluisset, quod tamen ille communiter de Episcoporum, & Pastorum præfecturâ loquitur: Exprimere vult inquit, tum hoc opus quam verum sit, tum quanta sit functionis huiusce amplitudo. Quare nominatim ad Basilium verba illa refert, qui questus est furtum factum, quod ad opus infructuosum illectus esset;*

Etiamne, inquit, *nunc nobiscum commendus fraudem istam tibi non bene ac fideliter exsisse, qui per eum uniuersis Dei Opus ad Maximè bonis sis praficiendas.* Basilius ergo Chryso-
stomo. Non Romanus Pontifex seruus ille qui per fide-
litatem & prudentiam uniuersis Domini sui bonis prafici-
endus sit. Quid ergo Suario in mentem venit, qui
vim Chrysofotomi verbis tam apertam facit. Sed videte
porro in verbis sequentibus, quam turpem ille sibi perfidie
maculam asciscat. Sequitur enim apud Chrysofotomum
continuata ad Basilium oratione; *prafertim cum ea
agas qua cum Petrus ageret, illum Christus autoritate pradi-
tum esse voluit, ac reliquos item Apostolos longe prae-
cellere.* Hic verò Suarez: *Et infra dicit aperte Petri successores ea
nunc agere que cum Petrus ageret illum Christus autoritate pra-
ditum esse voluit, &c.* Quam verò putida hæc impostura est,
ne rabulis quidem & vtiligatoribus ignoscenda? Chry-
sofotomus Basilio, *Tu agis quod Petrus egit.* Suarius citat,
Petri successores, hoc est Romanos Episcopos *agere nunc
quod egit Petrus.* Quaquam fortasse prophetat vt Cai-
phas, nesciens quid loquatur, quia Basilius Episcopus
Cæleriensis haud minus re ipsa Petri successor, quam
coetaneus illi Damasus Episcopus Romanus. Cæterùm
vt ostendat Chrysofotomus quid illud sit quod Petrus, &
Basilius communiter agunt, adiungit; *Petro enim ait, pascas
me plusquam hi omnes? Pasce oues meas.* Hoc Petri opus, *pa-
scere oues Christi*: hoc idem opus Basilij; hoc omnium
Episcoporum, qui idem tenentur facere quod Petrus; quod
qui strenuius agit & diligentius, ille reliquis apud
Dominum præfertur, siue Romanus ille sit, siue Con-
stantinopolitanus, siue quicumque demum alius. Vnde
ille mox ad Basilium *prodeant in medium,* ad hoc scilicet
opus; *qui longe omnibus præstant, quique animi virtute
tantum reliquos excellunt, quantum corporis magnitudine Saul
Hebræorum gentem uniuersam excelluit.* Hinc Chrysofotomus
natam credi vult Petri prærogatiuam, quod Romanenses non
ferunt, ac proinde ad locum hunc in Venetâ
editione vocabulum *cantè* adscripserunt in margine, vt
hic periculum aliquod lector subelle credat, ac proinde

haud facile admittere debere quod legit. Sed Chryso-
stomi mens aperta est, na quæcumque cum Petro maio-
rem esse apud Christum, quo laboriosus pascendo oves
maiores testatur dilectionem Iesu Christi.

VIII.

Post Chrysostrum demud recurrit August. cuius ta-
men non citat verba Suarius, sed de verbis eius nescio
quid confingit, quod videre ibi præter illum haud quif-
quam potest. *Similiter*, inquit Augustinus De Villi-
tate Cred. capite 17. *Per successiones Episcoporum ab*

De villi. cred.
cap. 17.

Apostolicâ sede hanc perpetuitatem declarat. At quàm
perpetuitatem illam dicit? Ecquid enim ibi Augu-
stinus, vnus alicuius in certâ aliqua sede perpetuum
primatum affirmat? Nihil certè minus. *Dubitamus nos eius*
Ecclesia condere gremio, inquit, *que usq; ad confessionem ge-*
neris humani ab Apostolicâ sede per successiones Episcoporum
frustrâ circumlatrantibus hæreticis culmen auctoritatis obti-
nuit? Vbi animus illi est contra priuatas hæreticorum ac-
tiones asserere auctoritatē Ecclesiæ Catholice, quæ toto
orbe terrarum consistentē genere humano à tempore quo
sederunt Apostoli in Episcoporum interruptâ successio-
ne semper illustris fuit. De vnus hominis in Ecclesiâ Ca-
tholicâ dominatu, vel de Romanæ Ecclesiæ supereminen-
tiâ nihil ibi est, quod vel suspicari quisquam possit. Nam
quod Pontificij scriptores locum illum propriè ad Eccle-
siam Romanam accommodant, nimirum perfidè hoc faci-
unt, & omnino circa mentem Augustini, cui de Romanâ
Ecclesiâ, vel Romano Pontifice in toto illo libro ne men-
tio quidem vlla facta est. Hoc est quod ait multum apud
omnes homines ad fidem commendandâ, & confirman-
dam valere oportere, Ecclesiam vnâ ab Apostolis ipsis
toto orbe miraculo, & diuina auctoritate fundatam ab il-
lorum temporibus per tot iam secula continuâ Episcopo-
rum vbiq; successione propagatam, vt vt ab hæreticis
impeditam subinde atque oppugnatam, in eadem tamen
vnitate permanere. Quis enim non se credat cum illâ con-
sociari oportere, quæ tam certam atque impressam diuinâ
potestatis atque operis conscientiam facit?

De villi. Cre-
dend. cap. 17.

Illud autem ab *Apostolicâ sede*, nisi ad Romanam Ec-
clesiam

Cont. Faust. lib.
11. cap. 2.

Cont. Faustum
lib. 28. cap. 2.

Lib. 33. cap. 9.

Lib. 32. cap. 21.

cap. 19.

Cont. epist. fundamenti. cap. 4.
Psal. cont. part.
Dumati.

clesiam magis quam ad quascunque alias Ecclesias pertinere, & tantummodò tempus sessionis Apostolorum designare, argumentum est locus ille quem adiungit Suarez, *Vides hac in re quid Ecclesia Catholica valeat auctoritas, quae ab ipsis fundatissimis Apostolorum sedibus usque ad hodiernum diem succedentium sibi met Episcoporum, & tot populorum consensione firmatur. Vbi videmus eadem formam loquendi sedes Apostolorum communiter omnes ad eandem causam afferri, nec aliam ab illa quam diximus posse esse sententiam; A tempore, scilicet, quo sederunt Apostoli ad hodiernum usque diem, a tempore quo sedes illas occuparunt, ad hoc usque tempus fundatissimè permanentes. Eodem modo loquitur alibi; Matthaei Evangelium esse dicit uniuersa Ecclesia ab Apostolicis sedibus usque ad praesentes Episcopos certâ successionem perducta; & rursum, eam sequamini auctoritatem, quae ab ipsius praesentia Christi temporibus per dispensationes Apostolorum, & certas ab eorum sedibus successiones Episcoporum, usque ad haec tempora toto orbe terrarum custodita, commendata, clarificata peruenit. Quod idem alibi dicit; Manicheos esse ridendos vel potius dolendos, qui tam fundatæ auctoritati contradicant, quae a temporibus Apostolorum usque ad haec tempora certis successioneibus custodita atque perducta est. Quod paulò ante dixerat; auctoritati tam fundatæ, tam stabilite, tantâ gloriâ diffusæ, atque ab Apostolorum temporibus usque ad haec nostra tempora per successiones certissimas commendatæ, cap. 19.*

Denique nihil habet ibi Augustinus de Primatu, & proinde sententia illæ prorsus otiose, & non nisi ad implendas chartas adductæ sunt.

Eiusdem generis illa quoque sunt; *Ab ipsâ sede Petri usque ad praesentem Episcopatum successio sacerdotum; & Numerate sacerdotes vel ab ipsâ Petri sede.*

Atque hactenus Suarii, testimonia expendimus, quibus perpetuum in Ecclesia primatum asserere videre vult; quibus tamen omnibus causam suam nihil iuuat, se verò interim hominem vanissimum, & mendacissimum prodit. Quod si nullo argumento constare possit primatum Petri

Petri qualiscunque ille fuit in Ecclesia, perpetuum esse debuisse, certè in reliquis insistere haud opus erit, quibus illum in Romanâ Ecclesiâ in Romano Pontifice constitutum probare conatur, quia quod non est, ne Romæ quidem est, nec de Romano Pontifice dici potest. Quare ad quartum illud propositum nostrum proximâ lectione veniemus, ut ut locus ille, Mat. 16. ad Romanum Pontificem pertineat, tamen haud tale esse quod ibi dicitur ut illum ei in Reges dominatum attribuere censere debeat.

PRÆLECTIO DECIMA-SEXTA.

- I. *Proponitur agendum de significatione, & extensione potestatis clauium.* Paragraph.
- II. *Primum Suarj argumentum ex verbis Esai deductum excutitur.*
- III. *Ostenditur Eliachimum Ezekie seruum fuisse, in Sobna locum susceptum.*
- III. *Probat eundem propositum fuisse domus Regia non templi.*
- V. *Coniectura de tunica, & pallio, ex quibus infert Suarius officium eius sacrum fuisse, non civile, ventilatur.*
- VI. *Alius locus pro significatione clauium, ex Apoc. 3. Examinatur.*
- VII. *Docetur Christum Petro dedisse claves regni caelorum, non terrarum.*

PRO explanatione loci, Mat. 16. Tu es Petrus, & quatuor tibi meminit esse proposita, ex quorum tractatione perlucet nihil ibi contineri, quo supremæ quam defendimus Regum potestati quicquam derogatum existimandum sit, primum, secundum, & tertium, ex illis quatuor iam expediimus. In quarto dicendum est, quantumuis illa sententia vel promissio, ad Romanum Pontificem spectare credatur; nihil tamen illam iurare, ut se statim praeferat illo scripto de Regū manibus extor-

I

extorquere, diademata, & coronas de capitibus decur-
bare iure posse. Hoc ut liquere faciamus, expendendum
est verba illa, quid sibi velint quibus conuocata hæc to-
ta consistit; *Tibi dabo claves regni calorum, & quodcumque*
ligaueris in terrâ, &c. Vbi primo constat ex omnium Au-
thorum consensu, si recentiores quosdam excipias Roma-
næ Cunctæ parasitos, in posteriore parte sententiæ vis
prioris expressam esse, nec aliud clauium vocabulo quam
ligandi, & soluendi potestatem iudicari. Quod ita Chry-
sostomo visum est vt ligando, & soluendo finem Clau-
ium, & vsus aperte definiat. *Quid das, quæso? Claves,* in-
quit, *regni calorum, aut quæcumque ligaueris, &c.* Quod si
clauium vis haud ultra se extendat, non erit opus in his
morari; sufficet tantum exponere ligare illud, & soluere
qua ratione accipiendum sit. Atqui verò repugnant ad-
uersarij, & in clauibus singulare aliquid intelligi volunt,
quemadmodum partim ante vidimus, potestatem scilicet
vt vsurparet absolute supremam in omnes & omnia,
sumptâ metaphorâ ab vsu Regum, & victorum, quibus in
signum dominatus, & imperij, claves ciuitatum dari in
manus solent.

II.

Eius rei argumentum petunt, ex Esa. 22. Vbi de Eli-
akimo dictum est; *Clauem domus David ponam super hume-*
rum eius, & ipse aperiet, &c. & ex Apoc. 3. *Hac dicit qui*
habet clauem David qui aperit, & nemo claudit, & claudit,
& nemo aperit. Sed hæc omnia expeditum erit nullo ne-
gocio diffare, si cogitemus consuetudo illa Regum atque
victorum quàm ineptè ad hanc causam contorta sit. Sub-
dici quidem tradendo Regi, clauem recognoscunt imperi-
um, at Rex tradendo clauem tantummodo imponit offici-
um; ianitorum facit non Dominum, nec imperium ei,
sed ministerium deferre, quod non arbitrio, non placito
suo, sed lege ac certo iussu, ac mandato prestare debeat.
An aliquis minoris Domini potestas in ciues est? Immo
potestatem Rex deponit apud Magistratum vicarium su-
um, qui etsi clauem ipse non tractet, tamen officij sui esse
censeat, curare vt rectè ianitor officium suum faciat. Ha-
bet ergo ille clauem, sed vt intronizat, quæ Dominus
vult

vult intromittendos; vt excludat quos vult Dominus excludendos. Potest ille interim per iniuriam, & malitiã excludere ciues, intromittere alienos; potest contra fidem & ius vexare bonos, fauere malis, sed ita vt reddendam sibi intelligat officij rationem, quod non potestate, sed fide obeundum sit. Hęc clauium nostrarum conditio est, quas non Ecclesia tradidit Petro tanquam Domino, sed Christus Petro, tanquam seruo, vt hic imperium somnare parum ab insaniã distare videatur. Potestas quidem hic est, sed qualis seruorum, qualis mandatiorum in negotijs esse solet, potestas seruiens, non imperialis, potestas kimitati iuris, non propriæ voluntatis: Aperit ille, & claudit, sed ita vt ianitorem decet, qui Dominium in ciues non habet (*non enim dominamur fidei vestra*, inquit) siue quos intromittendo recipit, vel quos arcet claudendo. Quare extra oleas comparatio ista tradendarum à subditis clauium, & omninò præter causam est, quia non hic, inquam, subditus Regi ad profitendũ obsequiũ, sed Rex ipse seruo fidem & diligentiam requirenti clauces dat.

Greg. ep. lib. 2.
epi. 61. sacerdot
es meos manut
tue commissi.
hoc est ianitores
meos.

III.

Simili ratione fit impostura lectori in loco Esaiæ, vbi Deus Eliachimo se daturum promittit *Clauem domus David*, hoc est, facturus vt Ezechias ei det, *vt aperiat & nemo claudat*, &c. Vbi vt propositum suum Bellarminus efficiat, fingit Sobnam fuisse Sacerdotẽ summũ, hoc verò officio exutũ esse, & inde supremã potestatem Ecclesiasticæ administrationis Eliachimo commissam esse, *Aper-* De Rom. Pont.
tẽ, inquit, *per clauces non remissio peccatorum intelligitur, nec* l. 1. cap. 13.
ministerium verbi, sed principatus Ecclesiasticus; vt eo scilicet confirmet *clauium nomine datam Petro summam potestatem in omnem Ecclesiam*. Atqui verò manifestum est ibi clauium vocabulo, neque summam potestatem designari, neque illam quæ est, Sacerdotalem fuisse, sed ciuilem. Summa enim potestas non est, quæ habet superiorem, habuit autem potestas illa superiorem. Nam qui abdicat dignitate, & loco maior est, eo qui abdicatur. Sobnæ vero potestas illa & dignitas abrogata est; habuit ergo Regem (neque enim alium superiorem) cuius auctoritate abrogata est. Non aliam verò potestatem ha-

Talem principatum, vt eius titulo ac iure Pontificem Romanum Regibus & Monarchis superiorem faciat.

*Solna 6 ignomi-
nia domus Do-
mini tui. Sobna
primum &c.
Vide ibi Oforti-
um.*

*2. Reg. 19. 2.
Esa. 37. 2.
Ver. 5.*

*In Esa. c. 36.
tom. 4.*

*In Esa. cap.
37 l. v. 11.*

2. Chron. 3 1. 13.

buit Eliacim, quàm quæ ante fuerat Sobnæ. Eliacim ergo non obstante illâ clauē Regi subiectus fuit, qui porrò à Rege in locum Sobnæ substitutus, eo ipso Rege minor fuisse conuincitur, quod & extra controuersiam est seruum Domino minorem, Dominum seruo superiorem esse. Fuit autem Eliacim in Sobnæ locum substitutus. Seruus Regis Ezechia, sic enim legimus, *Regem misisse Eliacim præpositum domus, & Sobnam scribam, & senes de Sacerdotibus ad Esaiam Prophetam.* Et paulò post; *Venerunt ergo serui Regis Ezechia ad Esaiam; dixitque eis Esaias; hæc dicite Domino vestro, Ezechias Dominus, illi verò omnes serui dicuntur.* Inde Cyrillus; *Quia semper fortissimus legationis munere fungitur, exiuerunt ad eum electi & præstantes ministri Regis.* Attendite factum ibi opus legationis, & ministerij quod certè à superioribus præstari non solet. Immodò etiam Hieronymus etiam Eliacim ibi summum Sacerdotem interpretatur, seruitutem tamen hanc non negat ex altera parte, ex altera dominium agnoscit. *Cum venissent serui Regis Ezechie ad Esaiam, &c. dicit quid respondere debeant Domino suo, &c. Dicite, inquit, Domino vestro qui vester est Dominus; meus enim hæc dicit Dominus.* Videte ergo iam clauis illa quid valeat, ut tamen Eliacim Ezechia seruus Ezechias Eliachimi Dominus sit.

IV.

Sed multum improbanda ibi Hieronymi hallucinatio est, qui eo loco præpositum domus absque vilo vsquam exemplo, immo contra clarissimam ipsius loci euentiam præpositum templi, & summum Sacerdotem interpretatur. Quamquam enim Azariah *dux siue præfectus domus Dei* dicatur, qui Pontifex fuit, tamen absolute præfectus siue præpositus domus, nusquam summus Pontifex dictus est. Contextus verò ipsius clarissima lux est, cuius enim domus clauem habuit, eiusdem domus præpositus fuit: Habuit autem clauem *domus David*, non domus Domini. Appellatio namque domus David de Templo, de domo Domini, nunquam audita est. Nota est enim phrasilla illa domus David, de posteris David & regni familiâ regni successoribus vsitata. *1. Reg. 12. 20. Nemo secutus est*

eſt domum David, præter unam tribum Iudæ, 1. Reg. 14. 8. ſcidi regnum domus David. 2. Reg. 17. 21. ſciſſus eſt Iſrael à domo David. 2. Chron. 10. 19. Iſrael rebellauit contra domum David. 2. Chron. 21. 7. noluit Dominus diſperdere domum David. Eſa. 7. 2. 13. Nuntiatum eſt domui Davidis, & audite iam domus Davidis. Iere. 21. 11. 12. Dicite domui regis Iudæ; audite verbum Domini ò domus David. Domus ergo Regis Iudæ illa eſt domus David & Eliachim qui clauſes habuit domus David præpoſitus intelligendus eſt domus Regiæ, non templi Dei. Quod verò Sobnam primo poſt illum Eliacim Pontificem fuiſſe narrat, manifeſtè falſum eſt, quia quo tempore edita ab Eſaia prophetia illa eſt, poſt Vriam qui fuit tempore Ahazi Regis ſucceſſit Azarias Pontifex ſummus, vt 2. Chron. 31. videre eſt Azarias ille, quem modo diximus præfectum domus Dei nuncupatum. Quo eodem tempore Eliacim ille quem dicimus præfectus Domus appellatus eſt: vt ſciamus illum ſummum Sacerdotem nullo modo eſſe potuiſſe. Atqui vt ſeriem Pontificum Iudæorum perlustremus, ſiue illam quæ habetur, 1. Chron. 6. 4. ſiue illam Ezra 7. ſiue illam apud Ioſephum nullum ibi nomen Sobnæ, nullum Eliachimi inuentum eſt, neque vſquam, Hilkias ille inter Sacerdotes reperitur, quo Eliacim oriundus eſſet, primuſque eius nominis fuit Hilkias, ille qui anno Ioſiæ decimo octauo nominatur 74. annis poſt mortem Ezechia. Neq; vero mouemur authoritate Nicephori Conſtantinopolitani, qui inter Vriam tempore Ahaz & Hilkiam, qui fuit tempore Ioſiæ Sobnam, & Eliachimum interponit, quia nullâ ſtetus authoritate ſua tantum coniecturâ conſiſus nimum temerè hoc facit. Adeoque etiam adductis iam teſtimonijs omnino reiicitur; vt ne illud omittam, Eliacim dici ab illo filium Sellum, quem Helciae filium fuiſſe Scriptura ſacra tam expreſſè confirmat. Addo etiam Sellum ab illo in Pontificibus non numerari qui tamen à Ioſepho teſte certiori nomine Salomi numeratur, & eundem Sellum fieri ab illo patrem Eliacim, quem Scriptura tanto poſt Helciae patrem fuiſſe teſtatur. Poſtremo loco animaduertenda Eſaie verba ſunt, quibus illum videretur

Ibidem.

Antiq. Iudæ.
lib. 10. cap. 12.Chronolog. ter.
part. cap. 15.A Baruch Pro-
pheta Salomi
cap. 1.

detur tanquam alienigenam affari ; *Quid tibi hic ? & quis tibi hic, &c.* quasi ius ibi nullum, nullum sanguinis nomen, nullam agnationem habeat, ut videatur quidem cum homo esset peregrinus ambitione & malis artibus se in præfecturam illam quæcunque fuit, quæ proinde tamen Sacerdotalis esse non potuit, Achaze regnante, insinuasse, qua iam Ezechia Rege gradatim quidem, Scriba primò factus, deturbandus esset.

Cæterùm officium illud Shebnæ civile fuisse constans Scripturarum usus ostendit, quæ illo loquendi modo *quæ est super domum*, semper illum designat quem dicere Latini solent, *præfectum Pratorij, vel magistrum palatij, vel Maiorem domus*, quem penes sub Principe rerum omnium in domo disponendarum pro summâ ei fide habitâ potestas est, eum multis in locis Septuaginta, & secundum illos Iosephus ^{aliquot} dicunt, hoc est, domesticarum rerum dispensatorem, & administratorem, hoc vero loco ^{qui d.}, hoc est, quæstorem ærarium, quasi qui thesauris dispensandis institutus sit. Quamquam probanda magis latior significatio, quæ cum descriptione officij Eliachimo conferendi consentit magis, quæ cum generaliter procuratorem omnium, & gubernatorem facit. Talis Abrahamæ servus ille de quo legimus ; *Dixit Abraham ad servum suum, seniore[m] domus suæ qui dominabatur in omnibus quæ erant ei,* qui fuit, opinor, Eliezer ille Damascenus; quem ante dixerat filium quasi scilicet ascitum & adoptatum, *procuratorem seu dispensatorem domus suæ.* Talis Ioseph in domo Potiphar. *Inuenit, inquit, gratiam in oculis eius, & preposuit eum super domum suam, & omnia quæ erant ei dedit in manu eius.* Et fuit quoque in domo Ioseph quidam, qui dicitur *fuisse super domum eius.* Eâdem formâ loquendi quâ de Sobna & Eliacim scriptum est, quem vulgatus interpres, *dispensatorem domus* vocat. Sed maximè conspicua in ipso Ioseph in domo Pharaonis præpositura ista est, de quo legimus *Pf. 105. posuit eum dominum domus suæ, et dominator e in omni possessione suâ,* nēpe nō priuatim modò in domo, sed publicè in vniuerso regno, ut utrobique idè posset. Quod quale esset & quantum posset apparere ex

Gen. 24. 2.

Gen. 15. 2.

Gen. 39. 4.

Psal. 105. 20.

deputatione ipsa qua Ioseph in potestatem illam prouentus est. *Tu eris super domum meam, & ad tui oris imperium cunctus populus obediat, sicut ut alij vertunt, armabitur vno tantum regni solio te precedam; absq̃ tuo imperio non mouebit quisquam manum aut pedem in tota terrâ Aegypti.* Hæc illa dispensatoris potestas est, siue Vicarij Regis in regno, siue eius qui *super domum esse dicitur*, vt ad eius nutum sint omnes & omnia, ipse interim Regi siue Domino subiectus sit. Atque huiusmodi semper est aliquis in ministris, & officarijs Regū. Solomoni Principi fuit *Achishar super domum*, & Ahabo *Obadiah super domum*, & *Ahazo Azrikam dux domus*, quem interpret Iosephi præfectum prætorianorum vertit, in cuius occisi locum successit, vt videtur, Sobna, qui ab Ezechiâ, Ahazi filio, de præfecturâ illâ substituto in eius vicem Eliacimo, deiectus est. Iam qui ex locis illis omnibus rem expenderit, planè sentiet appellatione illâ *prepositi domus* seculare tantum, & ciuile munus, & officium designari, & domus regie præfecturam, cuius qui ex dictis attenderit quanta potestas fuerit, non mirabitur verba illa; *Dabo clauem domus David, super humerum eius, & aperiet, & non erit qui claudet, & claudet, &c.* Hoc est summâ secundum me erit potestate in domo Regis pro officio sibi commissio administrabit omnia. Nec aliam ibi domum confirmant verba illa; *ô ignominia domus Domini tui*; nec enim dixisset tui Domini tui de templo domo Dei locutus esset.

Oforius,

Nec aliud fuisse officium hîc intelligendum præter euentiam scripturarum testes nobis locupletissimi non desunt. Abuleasis re vltro citroque actâ decernit, *Quia non vocatur Eliacim summus sacerdos, vel prepositus domus Domini, sed tantum prepositus domus.* Et Esa. 36. dicitur *fuisse super domum, & tamen, 2. Reg. 18. dicitur fuisse de ministris Regis idè intelligendum esse quod fuit prepositus domus Regis, & non summus sacerdos.* Ergo mox tenendum, ait, quod *iste Eliacim non fuerit sacerdos, sed laicus officialis regis maiar in domo sua.* Ac Torneillus quidem in sacris annalibus agnoscit Eliachim, qui 2. Reg. 18. & 19. memoratur fuisse non summum sacerdotem, sed præpositum

In 2. Reg. 18. 9.
33.Act. 5. anno
300. ab orbe
con. lit. 3322.
numero 5.

tum siue procuratorem domus Regiæ, sed Sobnam & Eliachim, Esa. 22. alios fuisse ab ijs qui in Regum Historiâ memorantur. Qua verò ratione? Nimirum quia inquit, *Sobna & Eliachim, de quibus loquitur Esaias erant ambo sacerdotes. ij vero qui locis Reg. allegatis memorantur erant laici, & ministri Regj. Sobna enim, ut ibi dicitur, erat scriba Regis, & Eliachim dicitur fuisse prepositus domus, nimirum Regia.* Sed quàm hæc crassa principij petitio est? Quid est enim argumenti, quo constet Sobnâ & Eliachim apud Esaiam fuisse sacerdotes. Quin attendite, quæso, Regum historiam rem totam referre ad libros Chronicorum Regum Judæ, quorum nonnisi breuiculi sunt, qui iam in sacrâ Historiâ canonici habentur. Libri verò nostri chronicorum iterùm referunt ad visionem Esaiæ filij Amos. Apud Esaiam habetur prophetia, cap. 22. Denuncians Sobnam de loco suo deijciendum, & in eundem subrogandum Eliachimum. Ille verò locus qui fuit? Certè idem qui 2. Reg. 18. Eliachimi esse dicitur. *Vade ad Sobnam qui est super domum.* Capite vero 36. *Eliachimum nominat super domum. Sobnam verò iam minori loco Scribam.* Quis hic lucem porrò desideret, ut nō protinus agnoscat completam eâ re prophetiam, & factum iam cap. 36. quod futurum prædicitur capite 22. Quod ad reliquum verò prophetiæ effectum attinet, traditionem Judæorum haud prorsus repudiandam puto. Quanquam enim verum non est quod aiunt Sobnam ciuitatem Assyrijs prodidisse; exceptâque arce Sion, & templo nihil remansisse quod non tenuerit Assyrius, nam expressa est in contrariam partem scripturæ veritas. *Esa. 37. Hæc dicit Dominus de Rege Assyriorum, non intrabit ciuitatem hanc, & non iaciet ibi sagittam, & non occupabit eam clypeus, & non mittet in circuitu eius aggerem,* tamen est vnde suspicemur tale aliquid tentatum esse; Sobnam verò ægrè ferentem & indignantem: quod de loco deiectus esset, & de præposito domus scriba factus consilia prodicionis cum hostibus agitalle, & sibi de Assyrio multa spondentem, clam de tradendâ ciuitate tractasse, eaque re postea compertâ in exitium ab Ezechia actum esse, secundum verba

Esa. 37. 33.

illa Prophetiæ *Dominus asportari te faciet, &c. quasi pilam mittet te in terram latam, & spaciosam, ibi morieris*, quod in summū sacerdotē vnquam statutū credi certè non potest.

Esa. 22. 17. 18.

Ac nostrates quidem illi siue Anglo-Rhemenes, siue Duacenses Theologi in illâ quam nuper ediderunt Bibliorum interpretatione, etſi vulgatam suam sequuntur, & *præpositum templi* nominant, summum tamen sacerdotem non intelligunt: quippè qui ad marginem adscribunt: *Habuit Sobna iste officium aliquod circa templum, sed per aſtutam intrusionem, & iniustam usurpationem potius quam per legitimam inductionem; fuit auarus admodum, & ambitiosus, atq; ita Dei iudicio in miseriam incidit.* Habuit aliquod officium, inquit, sacerdotem verò dicere hand aſi sunt, summum sacerdotem multo minus. Illud verò officium quodnam fuerit. Forerius nobis author sit;

Annot. ad Esa. 22. 15.

Habebat iste curam Templi ut prouideret quid facto opus esset, ad reparationem. Postea verò *nescio*, inquit, *an fuerit sacerdos, quamais mihi fuerit probabile, quod qui curam templi haberet, sacerdos esset.* Ita sacerdotem esse potuisse significat; summum sacerdotem fuisse ne suspicatur quidem. Quanquam addit quod res est; *Nisi dicas quod curam Domus regie haberet, non templi.* Pro cuius rei confirmatione ponit id quod opinor extra controuersiam rem facit;

Quitamen in eo Cyrillum vò opinor secutus est; nam & idem habet Cyrillus. In Esa. 22. 15. ver. 21. Ver. 21.

nam quod dicitur, *Ver. 18. O ignominia domus Domini tui*, siue vt legit ille *heri tui*, plane ostendit præposituram eius non in domo siue templo Dei, sed in domo Regis intelligendam esse. Neque verò dixisset *Domini tui*, si verba illa ad Dominum omnium referenda statuisset Sed in quo hæret circa Sobnam, in eo disertus est circa Eliachimum, qui in Sobnæ officium subrogandus fuisse dicitur. *Eliachim*, inquit, *in regiâ domo Ezechie plenam habuit post Regem potestatem, & hunc cum venerunt Chaldei, vocat scriptura præfectum domus, siue qui erat super domum.* Eundem ergo Eliachimum hîc exponit, & post cap. 36. vbi dicitur, *fuisse super domum*; id est, inquit ille, *Præfectus Domus Regie quem nos maiorem domus vocamus.* Qua in re Oſorius quoque in paraphrasi sua planè noster est, fuisse Sobnam præpositum domus Regiæ, Eliachimum verò in eandem præ-

2o Esa. 22.

2. Reg. 18. 18.

2. Chron.

Esa. 22. & 36.

præfecturam succedere, debuisse. *Vade ad Sobnam erario præfectum, penes quem modò potestas est regie moderanda Adsciscam seruum meum Eliacim, tradam illi summam in Davidis domo, & familiâ potestatem; Regia omnis illius humeris fulta sustinebitur.* Ita quoque Arias Montanus corrigit versionem latinam. & *prepositum domus* exponit, hoc est, *Præfectum*, inquit, *regie domus & familia.* Cuius sententiam confirmat Chaldaeus Paraphrastes qui locis illis omnibus, & hoc nominatim Esaiz 22. *Præfectum domus*, semper, præfectum templi nusquam dicit. Quare Bellarmini ratio ista vel manifestè falsa est, aut certè quia dubia; eo ipso fidei dogma firmare non potest.

V

Quod verò *Tunicam & Baltheum*, tanquam ornamenta propria sacerdotum obijciunt, coniectura tantum agunt non certâ ratione. Ac de tunicâ quidem coniectura falsa est. Nam vocabulum hebraicum *Cuthometh*, manifestum est communiter tunicam, & pallium, vestem nimirum extimam, & supremam denotare, quæ quidem sacerdotibus certâ formâ præscripta est, nunquam verò illo tanquam proprio vocabulo designata. Nam & Adam atque *Eua tunica pellicea*, Gen. 3. & Iosephi *vestis polymita* Gen. 37. & eadem Thamaræ, 2. Sam. 13. & passim alia vestimenta eodem vocabulo nuncupata sunt. Similiter de altero vocabulo statuendum est. *Abenet*, quod baltheum siue cingulum interpretantur. Non habetur quidem vocabulum illud extra libros Exodi & Leuitici, præterquam hoc vno loco, & ibidem cingulo tantum sacerdotali describendo octies vsurpatur, vbi interpretes *Graci* 70. illi constanter *ζωνη* vertunt, qui hic (vt aliud intellectum significant) *στέφανον* exponunt hoc est coronam *Cingulum autem militare* eo vocabulo designari, non solum Mercurus noster, sed & Forerius Dominicanus obseruat, & vsum eius notat; *Cingebantur ne vestes diffluerent, & ut redderentur strictim contentis vestibus, ad opera conficienda expeditiores, ac firmiores, constantioresq;* quo allusum quoque est opinor hoc loco, vbi dicitur; *Balteo tuo confortabo, siue confirmabo eum.* De eodem verò Forerius addit; *Non existimo sacerdotes tantum balteo usos fuisse.* Videtur autem

De Cingulo. Basil. Africani. c. 23.
Vnde illud. Eph.
5. sate circum.
cincti lumbis
veritate.

Sobna iste, vt erat ambitiosus, & superbus ornatu, & splendore aliquo vestium se ostentasse, cuius fortasse ea in re vanitatem propheta reprehendit. Quamquam ab aulis principum alienum non est, vt Officiarij eorum peculiari aliquo habitu, & selectis quibusdam honorum insignibus vtantur, quale imprimis *balteus esse solet*, quem notat Abulensis, *ad honorem & militarem dignitatem ostendam* pertinere, quibus tamen ornamentis videtur ille se nimium arroganter, & superciliosè venditasse. Sacerdotem illum non fuisse superiora argumenta conficiunt fatis; proinde tunicam hanc & balteum, non sacrorum, sed ciuilis tantum officij indumenta fuisse necesse est.

Similes & singulo spoliabatur edict. Martiani in concil Chalced. act. 3. in fine

*In Exod. 28. 9. 6
In 1. Reg. 18.
7. 12.*

VI.

Alter locus quem adducit pro significatione clauis, est ex Apoc. 3. *Hec dicit qui habet clauem David qui aperit, &c.* vbi non negamus *Clauem* quidem significare potestatem absolutè summam, sed eo ipso illam quæ Pontifici Romano, vel cuiquam mortali communicari non potest. Est autem allusio ad morem hominum, vbi Dominus ianitori vel dispensatori clauis committit, sed tamen ipse sibi adhibendam arbitrio suo clauem seruat, vult reliquis prepositi voluntate ac iudicio secundum leges suas clausa esse, vel aperta omnia; sibi nihil clausum, nihil non apertum, & peruium, non ad placitum & nutum esse vult, vt fortasse claudat vbi seruus aperit, vel aperiat vbi seruus claudit, ministerium seruo permittens, dominium sibi semper integrum relinquens. Ministri clauis nonnunquam errat qui ordinem rerum vel cæcitate, vel malitia peruerit; clauis illa David, Christi clauis nunquam errat, neque vnquam vel admittit excludendum, vel excludit admittendum. Distinguuntur verò inter se *clauis David*, & *clauis domus David*, *clauis David* proprietatem & ius notat, designando cuius, & quem penes clauis illa sit. *Clauis vero domus David* tantummodò vsum designat circa domum David; interim relinquitur intelligendum clauem proprietate eius esse cuius est domus. Itaque *habere clauem David*; est clauis Dominum esse quæ fuit clauis David, id est, succedere in regnum illud quod fuit *Davidis vel quod Dauidi promissum significatur, sed positam*

fitam esse super humerum alicuius clauem domus David (vbi est qui ponit, & is in quem ponitur) tantummodò refertur ad ministerium circa eandem domũ, vbi non agit is, super cuius humerum ponitur, tanquam Dominus in seruos, sed tanquam seruus, Domini sui præscripto, in conseruos. Clauem priori sensu si Pontifex Romanus sibi rapiat; certè hoc ipso Antichristus est, & quidem verè Antichristus est, quia clauem hanc sibi rapit Christo Iesu peculiarem, quia superbè rem agit, quasi spes cœli nulla illis esse possit, qui per proprias eius clauis introitum non habent.

VII.

Dialog. inter
Glor. & milit.

Porro præteriri non debet, quod Guilielmus noster Ockamus animaduertit, quod tamen cuius obuium est. *Christum in commissione Petro factã, non clauis regni terrarum, sed clauis regni cœlorum tradidisse; Tibi dabo, inquit, clauis regni cœlorum.* Quod si non alias Petrus accepit quam regni cœlorum, certe non habet vnde claudat vel aperiat in regno terrarũ. *Regnũ meũ, inquit, non est de hoc mundo;* id est, clauis mea non est de hoc mundo, potestas mea non est de hoc mundo, immò ita longè abest, vt potestatem regni terrarum sibi vindicet, vt in hoc mundo, *Pilato datam in se calitus potestatem* apertè agnoscat. Non aliam verò clauem dedit Christus, quam ipse habuit. Non dedit ergo clauem regni terrarum, quia illam ipse non exercuit, non habuit; dispensatione scilicet, non habuit, iure, ac hæreditate, habuisse dubitari non potest; per dispensationem vero illam, quam ex voluntate patris obire atque implere debuit, clauis regni terrarum dare non potuit. Nec iuuat ludibrium illud distinctionis, non dedisse illas simpliciter & immèdiatè, sed secundum quid, & ex causa; quia nec ad illum secundum illud quid, non secundum causam illam pertinuit clauis administrare regni temporalis, nec directè, nec indirectè vel exclusit ille quenquam à regno, vel in regnum admisit. Quanquam quid interest modò habeat clauis regni terreni, habeatne directè vel indirectè, proximè an mediatè, quando tam facillè atque in promptu est indirectè causas fingere, quibus directè Reges de thronis suis & dignitate deturbet.

bet. Quin & quamdiu in literes est, directè ne potestas ista Pontifici an indirectè conueniat, quidni pro re natâ libitu suo sibi sumat directè in Reges animaduertere posse & imperia Principum mero stomacho citra vllas ambages abrogare? Verum, vt dicam verbo, clauis regni cœlorum sunt tantummodò spirituales; clauis autem, opinor, spirituales cum gladijs materialibus conciliari non possunt.

Iam si regnum cœlorum eo modo interpretemur, quo sæpe in Euangelio sumitur pro Ecclesia scilicet visibili atque militanti, eodem res redit datam esse potestatem circa Ecclesiam, non circa rempublicam: arcere posse ab Ecclesiæ liminibus, vel intromittere; cum sceptris & diadematis, cum ædibus siue Principum, siue priuatorum negotij nihil esse debere. Ecclesia domus Dei est, quæ non milites & satellites, non grassatores & latrones, sed adoratores & auditores, Euangelistas & præcones, supplices, inermes, linguâ tantum & fide pollentes inuitate, atque alere consueta est. Talis Ambrosius, cuius illa vox est contra Auxentium; *Etiam coactus repugnare non vi: dolere potero, potero flere, potero gemere, aduersus arma, milites, Gothos, quoque lachryma mea arma sunt; talia enim munimenta sunt Sacerdotis; aliter nec debeo, nec possum resistere.* Non talis Iulius Secundus, qui profecturus in bellum contra Gallos, pontem transiens clauis papales proiecit in Tyberim, & denunciat, *quod Petri clauis non valent, gladio Pauli utendum esse.* Quantum verò mutata iam res, vt clauis imperent ensibus; & qui non nisi Ecclesiæ clauicularij & ianitores sunt, armis & gladio materiali rem agendam putent, qui tam expressè Petro interdictus est; *Reconde gladium in vaginam, nam omnis qui gladium capit, gladio peribit,* nec verò vnquam Petrus telis armatorum promouere conatus est: regnum cœlorum: quod proinde qui facit; qui ad acies & prælia conclamat, non ille Petri, sed Herodis & Pilati successor habendus est. Sed de clauibus satis: de actu clauium deinceps dicendum est,

Epist. 32.

Matth. 26.

PRÆLECTIO DECIMA SEPTIMA.

- Paragraph.*
- I. *Sententia Pontificiorum de potestate ligandi, & soluendi impia, & blasphemaproponitur.*
 - II. *Predicta sententia ex Concilijs & patribus impugnatur.*
 - III. *Eadem varijs argumentis à ratione ductis confoditur.*
 - IV. *Docetur potestatem ligandi, & soluendi omnibus Apostolis fuisse communem.*
 - V. *Proprium obiectum potestatis ligandi, & soluendi esse peccata ex unanimi consensu omnium temporum luculenter demonstratur.*

IN clauium Petro datarum interpretatione Pontificij scriptores quàm sponte cæcitant, & Christi Domini verba ad iniuriam potestatum supereminentium malitiosè detorqueant, superiore disputatione demonstratum à nobis est. Superest iam docendum *ligandi & soluendi potestate*, nihil contineri quod cum Regum contumeliâ, & insana illa Pontificis in Principes vsurpatione coniunctum sit. Certè illam Romanenses tanquam Harpyiæ, quarum habitu & contactu contaminata sunt omnia quæ incurrunt, sacrilego commentario quasi huc quadam inficiunt, & quam Christus tantum in foro poenitentiae locum habere destinavit, eam illi ad politicas rationes conuersam ita tractant exponendo, vt per eam se homines credant, iubente vel suffragante Pontifice Romano securè & sanctè perfidos, periuros, proditores, seditiones, sicarios hæreticos esse posse. Caietanus Cardinalis *soluere*, inquit, *est à vinculis peccatorum, penarum, preceptorum, iuramentorum, votorumque liberare.* Neque hoc solum, sed etiam à nodis emergentium difficultatum circa ea quæ fidei sunt declarando absolueret. *Ligare* verò, inquit, *est præceptis astringere ad ea quæ sunt regni calorum, & definiendo errores & hæreses arcere.* Suarez verò sic, *Potestas ligandi & soluendi non est alia nisi potestas leges ferendi, quæ homines ligens seu obligens, vel etiam puniendi & censuras ferendi.*

De Mat. 16.

*Lib. 3. c. 10.
S. 15.*

ferendi, aut similia onera imponendi vel auferendi. Paulò moderatius hinc quam Caietanus. At Bellarminus huius perfidiae Archimista, attritâ iam fronte pariter & conscientia totum mysterium iniquitatis luculenter expressit, affirmans ad Pontificis auctoritatem pertinere non solum potestatem absolvendi à peccatis, sed etiam à penis, censuris, legibus atque iuramentis. Ita contra Barclaium: Per spiritua-
 lem potestatem potest summus Pontifex ligare principes seculares vinculo excommunicationis; potest per eandem solvere populos à iuramento fidelitatis, & obedientiae; potest obligare eosdem populos sub excommunicationis poena, ut Regi excommunicato non pareant; atque ut alium sibi eligant Regem. Ita iam penes Pontificem esse defenditur susque deque vertere orbem terrarum, ut per illum in ancipiti suspensa sint omnia, nulla ut legum vis, votorum conscientia nulla, nulla iuramentorum constantia, & firmitas nisi illo arbitrate esse debeat; Reges nisi annuente illo ut non fiant Reges; subditi ut illo iubente perduelles licite fiant, ut citra illum nulla religio, nulla pietas, fides nulla censeatur, ut verum in illo sit quod de Antichristo dixit Hieronymus; *Cunctam religionem suam subijciat potestati. Quin & dignam Antichristo ipso vocem audite, Dispensat Pontifex in votis, & iuramentis quae Deus ipse iussit reddi, & quorum solutio de iure divino est. Itane vero? Quae Deus ipse iussit reddi, & quorum persolutio de iure divino est? Ergone maior Deo Pontifex ut scita Dei numine suo conuellat, iussa iniussa esse faciat? Minimè, inquit, non quod sit ipse super ius divinum, sed quia interpretatur Deo placere, ut in tali, vel tali casu iuramentum aut votum relaxetur. Ita in bono sensu, inquit, dedit Christus Petro potestatem faciendi de peccato non peccatum, & de non peccato peccatum.*

Math. Torr. pag. 11.

Cap. 3. pag. 461.

In D. m. 7.

Com. Barcl. cap. 21. pag. 204.

Ibidem.

Cap. 31. p. 253.

II.

Sed de interpretatione illâ quâ tandem constare poterit? Nunquid enim habet, Volim Numa Aegeriam aliquam Nympham, cum quâ consilia communicet quae illum citra verbum Dei, de Dei contra verbum Dei voluntate alterâ certiozem faciat? Ecquid est quo fidem praestare poterit placere Deo sententiam suam? Nolle De-

um in tali, vel tali casu quod ipse scripto verbo vniuersum se velle testatur? Nolle præcepto suo alicubi, & aliquando obediri, qui ne vnum quidem apicem, vel iota legis suæ non seuerissimè requirit? non esse peccatum per Enthusiasmum Pontificis, vbi tamen violatio est scripturæ legis Dei? vel esse peccatum, vbi palam Deus pronunciat non esse peccatum; verum id porro quæro, fuitne ab orbe condito casus aliquis in veteri, in nouo testamento, sub lege naturæ, sub lege iustitiæ, sub lege gratiæ, quo dispensatum est in votis, in iuramentis quæ Deus ipse iussit reddi, & quorum solutio de iure diuino est? Fuitne temporibus illis moderator aliquis, & interpret casuum cuius autoritate creditum est relaxari vincula, quibus homines Deo, vel secundum Deum hominibus obligati sunt. Si fuit, cur illum Iosuah non consuluit, vt se immunem faceret temerè, & inscianter, dolo quoque eorum interposito, cum Gibeonitis paciscentem, cur illum Ichoiachim Rex Iudæ non adijt, vt periurij maculam, quam illi Prophetam iurit, Ezech. 17 per dispensationem elueret? Quod si non fuit, quomodò necessarius nobis, qui illis non fuit, & vndè ille tandem aut quo inferno oriundus venit, qui post tam multa secula propè iam in fine seculorum nouum se nobis offert diuinæ voluntatis interpretem, qui exsufflare voces diuinas, & gratias istas inauditas indulgere promittat. Quin verò Hieronymus; *Domini- nus narrabit in scriptura populorū, & Principum qui fuerunt in ea. Non verbo, inquit, sed Scripturā; & Scriptura Principum* (quos Prophetas, & Apostolos interpretatur) *qui fuerunt in ea; qui fuerunt, inquit, non qui sunt, vt exceptis Apostolis, quodcumq; aliud postea dicitur, abscindatur, non habeat postea auctoritatem; quamuis erga sanctus sit aliquis post Apostolos, &c.* Quid ergo ista nobis Pontifex dicit, quæ à Prophetis, & Apostolis auctoritatem siue præcepti, siue exempli non habent? Accommodatè quoque ad hanc rem Gregorius; *Per scripturam Deus loquitur omne quod vult. Quare sancti viri, inquit, se Scriptura consilijs ex toto addicunt, videlicet vt nihil agant nisi quod ex responso Scripturarum audiant, que fluente pluriſſime dicuntur, quia*

In Psal. 86.

Moral. l. 16.
cap. 16.

In Cant. c. 5.

de quibuscunque scrupulis in scripturis consilium quaeritur, sine minoratione de omnibus ad plenum inuenitur. Quis ergo ille qui aliam nobis narrat voluntatem Dei extra, & contra Scripturas, qui ex nescio quo furoris afflatu leges quibus Deus in Scripturis patere præcepit exauthoratas esse iubet & irritas, qui pro imperio nulla esse decernit vota, & iuramenta, quibus sanctè seruandis diuino iure obligati sumus. Est quidem vbi leges, vbi vota, vbi iuramenta cadunt super indebitam materiam, vt parere legibus humanis repugnare Deo sit, vt vota reddere, iuramenta, quibus ipsis actu suo illicita nimirum vouendo, & iurando peccatur, non nisi cumulare peccata sit. Iacent hic leges, & ipsæ se soluunt: vota, iuramenta ipsa per se irrita sunt, nec egent Pontifice diuinæ voluntatis interprete, quia in casibus istis satis liquet quod à Deo ipso pronunciatum est. At hic Bellarmino ipso authore alia res agitur, vbi parere legibus per se iustum & pium est, vbi religio iubet persoluere vota, iuramenta sanctè seruare, quæ tamen dissoluit Pontifex, & nullum esse iubet vinculum quo tenemur, immò teneri nos ait, nè faciamus ad quod tenemur. Estne verò vt credamus effrænem hanc, & rebus humanis perturbandis natam licentiam ligandi, & soluendi potestate contineri? At vnde hoc constare poterit? Mitto Scripturas quaerere: quis hoc veterum sentit? Qui Patres, quæ concilia, quæ Historiarum monumenta de hac expositione verbo vel facto meminerunt? Quod si per aduersarios tantum sententia ista stat, quid habent quo magis hic fidem sibi habendam persuadeant, quam si eodem prætextu penes Pontificem esse dixerint, dissoluere matrimonia, foedera, carcères, debita, cōtractus quidem, & Sacramenta ipsa, & Evangelia; quidni Apostolorum scripta, quæ discretè Bellarminus à iure diuino distinguit? quidni vt Christum ipsum expungere? quidni Deum quoque soluere ne amplius trinus, & vnus sit? Ac Bellarmino quidem nihil refert nunquam hoc factum, nunquam dictum, nunquam auditum esse, Quippe non recte, inquit, de Ecclesia Dei sentit, qui nihil admittit nisi quod expressè in veteri Ecclesia scriptum aut factum esse

De Cler. l. 1.
cap. 18.

Cons. Barcl. cap.
3. pag. 59.

esse legit, quasi Ecclesia temporis posterioris aut desierit esse Ecclesia, aut facultatem non habeas explicandi, & declarandi, constituendi etiam, & iubendi quæ ad fidem, & mores Christianos pertinent. Ita planè agnoscit carere ista veteris Ecclesie testimonio, sibi interim suisque liberum facit sub Ecclesie nomine noua dogmata procudere, & in fide ac moribus arbitrio suo constituere, quæ in rem suam sint, etiam quæ nunquam hætenus in Ecclesia recepta sunt, quo nihil in religionem contumeliosius dici potuit, quæ hoc pacto tota superbiorum hominum libidini ac placito subiecta sit. Stat verò nobis Tertulliani sententia illa; Nobis ex arbitrio nostro indulgere nihil, sed nec eligere, quod aliquis de arbitrio suo induxerit. Apostolos Domini habemus auctores, qui nec ipsi quicquam ex suo arbitrio quod inducerent, elegerunt, sed acceptam à Christo disciplinam fideliter nationibus assignauerunt.

De Prescrip.

III.

De paritent.
lib. 1. cap. 2.

Cæterùm vt præsius rem agamus, sumendum est primò quod habet Ambrosius; *Dominus par ius & soluendi esse voluit & ligandi, qui utrunq; pari conditione permisit; ergo, inquit, qui soluendi ius non habet, nec ligandi habet. Nobis è conuerso dicendum; Qui ligandi ius non habet, nec habet soluendi. Pontifex ergo Romanus vbi ligare non potest, nec certe potest, soluere. Atqui verò non potest Pontifex ligare legibus Politicis, non constringere iuramentis, non vota imperare. Ergo nec soluere posse credendus est. De ille leges Hispaniæ, Galliæ, Germaniæ, præscribat iuramenta populis, quid ab illis aliud reportaturus est quàm risum, & cachionos, quasi qui non temerè modò, sed stultè falcem mittat in segetem non sum. Quin potius ostendat se primò solutum legibus, nisi forte quomodo latrones sunt, qui perfractis violenter legum repagulis, spolio & prædaturâ immunitatem sibi vindicant. Enim verò qui legibus ipse ligatus est vim & ius legum abrogare non potest: qui obedientiæ vinculo ipse tenetur, vinculum hoc alijs relaxare non potest. Atqui verò Leo Romanus Episcopus, *imperiali præceptioni admittitur obedire. Gregorius se Imperiali Inssioni subiectum proficitur, Agatho quod inssam ab illo est obsequen-**

Epist. 76.
Lib. 2. ep. 61.
Synod. 6. Con-
stant. act. 4.

ter implere promittit, vterque Gregorius pariter & Agatho se agnoscunt, Imperatori obedientiam debere. Pelagius secundus, Regibus, inquit, nos etiam subditos esse sancta Scriptura precipiunt. Hæc cum sit Episcoporum Romanorum aperta professio quod ipsi Regibus subiecti sint, quis tam insanit, vt credat Romanos Episcopos posse à legum vinculis, & obedientiæ debito dispensandi potestate aliquâ liberare. Qui verò debet fidelitatem, debet ille quoque, vbi opus est iurare fidelitatem, qui verò tenetur ad iurandam fidelitatem, iuramentum fidelitatis in alijs imminuere non potest. Denique non potest Pontifex imponere necessitatem vouendi, quia votum hoc ipso quod votum est debet esse spontaneum, si obligationem voti non potest imponere; non potest tollere obligationem & necessitatem præstandi, quia par, inquit, ius est ligandi & soluendi.

Ep. Hula ad Childobertum.

IV.

Porrò illud quoque animaduertendum est ligandi & soluendi potestatem omnibus Apostolis fuisse communem. Quod enim Petro dictum est, Mat. 16. Quodcumq; ligaueris in terra, &c. Hoc idem omnibus dictum est, Matt. 18. Quodcumque ligaueritis in terra ligatum erit, &c. per quos transmissa ad successores potestas vniuersali Ecclesiæ communis est. Nam quod excipiunt in eo quod seorsim Petro dictum est, peculiare aliquid, & Petro proprium contineri: contra fidem vniuersalis Ecclesiæ dictum est. Ingenuè Maldonatus, Video omnes authores, inquit, præter Originem in eâ fuisse sententiâ eodem sensu Petro atque alijs Apostolis dictum, quodcumq; ligaueris in terra &c. Et Origenes quidem alicubi non aliud sensit inquit, quæ velut ad Petrum dicta sunt, Tibi dabo, Et, quecumque ligaueris, fuisse omnium communia. Quâ de re Basilius: Omnes, inquit, Pastores & Doctores ex aquo ligant & absoluunt quemadmodum & Petrus. Et Leo, Transiit in alios Apostolos vis potestatis istius, & ad omnes Ecclesiæ Principes decreti huius constitutio commocauit. Etiam Hieronymus prour illum citat glossa ordinaria, & Lombardus, Habent eandem iudicialiam potestatem alij Apostoli, quibus post resurrectionem

In Mat. 16.

In Mat. tract. 14.

De vita solis. cap. 23.

Ammers. 3.

In Mat. 16.

Cc.

rectionem

rectionem ait : *Quorum remisistis peccata, &c. habet etiam omnis Ecclesia in Episcopis & Presbyteris.* Huc apponere liceret *August. in Ioan. tract. 50. Gregor. in 1. Regum l. 6. Bedam. poster. hom. de Euangel. Quem me dicunt, &c. Mag. in Thesuro sis. Claves Ecclesia. Sententiarum l. 4. d. 19. c. Toftas. Mat. 18. q. 115.* Quo illud quoque pertinet Lorichij qui claves Ecclesiasticas exponens, *potestatem esse ligandi & soluendi, hanc nihil aliud esse affirmat, nisi characterem Sacerdotalem qui datur in Sacramento ordinis, ita ut ubi est Sacramentum, ut ille appellat ordinis, ibi quoque necessariò potestas sit ligandi & soluendi. Quod si potestas soluendi sit, potestas soluendi à legibus à votis, à Sacramentis, certè quia potestas soluendi omnium Sacerdotum ex ipso characterem Sacerdotali communis est : necessariò sequitur Sacerdotes omnes soluere posse à legibus, à votis, à iuramentis. At nō possunt omnes soluere à legibus, à votis, à iuramentis : Petrus ergo hoc non potest, quia hoc nō potest, qui est æqualis Petro. Pessimā ergo fide Bellarminus contra fidem Ecclesie contra conscientiam suam ligandi, & soluendi potestatem interpretatus est.*

V.

Quod ut apertius fiat, inquirenda nobis Ecclesie sententia est de potestatis huius vero & proprio obiecto, quod non aliud esse quam peccata vnanimis ferè omnium temporum consensus docet. Sumamus verò ad hanc causam quod ante animaduersum est, nihil hic Petro datum in præsentem, sed tantummodo promissum in futuro. Videndum ergo ubi actum intelligi debeat quod hic tantummodo promissum est. Id autem videmus ex Theophylacto, *Quamuis soli Petro dictum sit, Tibi dabo, omnibus tamen Apostolis claves concessa sunt. Quando cum dixit, Quorumcumq; remisistis peccata, remittuntur. Etenim cum dixit Dabo, futurum tempus signat, hoc est post resurrectionem.* Ex quorum locorum collatione manifestum est, nihil aliud esse ligare & soluere, nisi retinere peccata, & remittere : *Ligare non aliud esse nisi peccatorum nodis innexos relinquere; soluere idem esse quod confessione venia recipere in salutem, ut Hilarius exponit. Quo illud pertinet Hieronymi, funibus peccatorum suorum unusquisque constringitur quos*

funes, & qua vincula solvere possunt Apostoli imitantes magistrum suum qui eis dixerat; Quaecumque ligaueritis in terra &c. Quod expressius confirmat locus alter, quem modò citauimus; vbi reliquos Apostolos eandem quæ hic Petro datur iudiciariam potestatem habuisse probat, quia omnibus dictum est, Quorum peccata remiseritis, &c. Quod argumentum omnino nihil valeret, si aliud sit soluere & ligare, quam peccata retinere & remittere. Quin & Thomas Waldensis vbi apud Ambrosium ligare illud & soluere tantum circa peccata commemoratur, quidditatem tamen ait, clauium Ecclesia ab illo exponi, quomodò & Augustinus clausas exponit, vbi ait, Ecclesia clausas Regni celorum accipit in Petro, id est, potestatem ligandi soluendique peccata. Proinde Abulensis inquirens, quid illud sit in quo soluitur quis, & ligatur per clausas, decernit clausas super peccatum habere usum suum soluendo, & ligando. Certè potestas ligandi, & soluendi non egreditur extra clausas. Clauium vsus non ultra peccata se extendit. Potestas ergo ligandi, & soluendi tantummodo peccatis contenta est. Cuius rei argumento quoque est quod Breuiarium Romanum, saltem antiquum illud potestatem ligandi, & soluendi ita circūscribit, vt tantum animas conseruet; Deus qui Beato Petro Apostolo tuo collatis clauibus Regni celestis animas ligandi atque soluendi potestatem tradidisti, concede quesumus, &c. Quo loco vsus est anonymus ille Author propositionum in causa venetorum, vt ostenderet potestatem ligandi, & soluendi tantummodo esse spiritualem, & in spiritualibus tantum circa animam occupari; non in temporalibus; non in ijs quæ ad corpus resque externas pertinent, cui rei significandæ formula illa fuisse videtur accommodata. Hoc verò cum rei Romanæ non conuenire animaduertent. Breuiarij Reformatores, vocem animas tanquam noxiam expunxerunt, quod illis diuinâ providentiâ inspiratum interpretatur, & vult intelligi Bellarminus fraudum omnium, & imposturarum patronus, & magister, cui tam expeditum

Wald. tom. 2.
cap. 145.

Amb. de penit.
l. 1. c. 2. 6. 7.

In I. can. 20 124

Mat. 16. q. 76.

In commemorat.
Sancti Pauli.

In Psal. 36.

Cont. Barcl.
pag. 176.

Defens. Ioan.
Marfil. cap. 6.
in fine.

peditum est prætextu diuinæ inspirationis consilia popularium suorum, & sua tegere: vt quemadmodum olim Donatistæ teste Augustino in consilio suo audacissimè, & impudentissimè; *Placuit, inquit, nobis & spiritui sancto*, ita dicere non veretur in conciliabulis suis Antichristianis idem ipsum Apostolorum more, iure, ac merito usurpari potuisse, *visum est spiritui sancto, & nobis*. Sed mentitur hic iniquitas sibi, nec ignorare potest Bellarminus coniurationes illas seditiosas, & factiosas absque sacrilegi audaciâ cum Apostolorum concilio comparari non posse. Ita verò agunt interpolando, subornando, immutando, addendo, detrahendo, ne quid libri antiquum sonent; *Notum est, inquit, Iohannes Marsilius in defensione Authoris quem diximus, notum est, inquit, omnibus à Conciliorum, Canonum aliorumq; Doctorum libris, ex ipsis etiam Breviarijs, & Missalibus ablata, & adhuc auferri ea qua Principibus laicis fauent, vt periculum fiat non sensim, & progressu temporis stabiliri possit opinio de illimitatâ potestate Pontificis in temporalibus, adeo vt qui libros anno 1530. vel 1550. editos cum hodiernis confert, sine concilia, siue alia describant vindemiam manifestè deprehendat.* Nimirum per fraudes istas se sciunt hætenus profecisse, & regnum Antichristi haud parùm promouisse, vt nihil deinceps miremur, hoc ab illis diligenter agi, vt primis postrema respondeant: vt quibus artibus arcem suam Babylonicam ædificauerunt, ijdem curent illam muniendam, & conseruandam.

Atque hætenus Hildebrandinæ epistolæ ad Metensem Episcopum qua potestas illa Pontificum in Reges primò omnium asserta est, prima à nobis & præcipua fundamenta couulsa sunt, in quibus eruendis videri fortè possumus nimium laboris, atque operæ posuisse quod sat esset apud cordatos, & prudentes arrogantiam illam ante inauditam ipsâ nouitate falsitatem prodidisse, nec esse iam in Scripturis incipere potuisse, quæ nunquam ante intellecta sunt: sed aduersum ferreas frontes duritie opus est crebrisque ac repetitis ictibus tentandum est. quod

quod nuda & mera veritas obtinere non potest. Bellarminus, si illo tempore cum Barclaiō controuersiam illam habuisset, quàm nudus, quàm inermis in aciem prodijisset, quam destitutus testibus, & authoribus qui iam in vestibulo libri de Antichristi scholâ, & progenie grandem exercitum, tanquam Gorgoneum caput ad terrorem opponit, & homo vanissimus numero suo, ne digno quidem, qui numeretur tanquàm victoriam adeptus superbe gloriatur. Enimverò postquam Pontifex Romanus sceleratum illud facinus in Imperatorem Dominum suum ausus fuerat, neque successu incoeptum execrabile careret, non defuerunt qui patellæ venenatæ pararent operculum, & excogitandis rationibus pingendisque ac fingendis coloribus darent operam quibus turpissimo sceleri speciem honestatis atque iustitiæ inducere crederentur.

Laus Deo.

LONDINI,
Ex Officina NORTONIANA,
Apud IOANNEM BILLIUM.
M. DC. XIX.
